॥ अर्हम् ॥

પ્રાચીન તીર્થમાળા–સંગ્રહ.

ભાગ ૧ લો.

સંશોધક,

શાસ્ત્રવિશારદ–જૈનાચાર્ય શ્રીવિજયધર્મસૂરિ.

પ્રકાશક

અમૃતલાલ છગનલાલ.
અનોપચંદ નરસિંહદાસ.
સે. શ્રીયશોવિજયજી જૈન ગ્રંથમાળા.
ભાવનગર.

વીર સં. ૨૪૪૮] [સં. ૧૯૭૮

કિં. રૂ. 20=00

પ્રસ્તાવના.

કોઈપણ વસ્તુ પ્રકાશમાં આવ્યા પછી-નવીન આકારમાં સ્હામે ઉભી થયા પછી તેનું જે મહત્ત્વ સમજવામાં આવે છે તે, જ્યાં સુધી તે વસ્તુ અંધારામાં હોય છે—આચ્છાદિત હોય છે, ત્યાં સુધી સમજવામાં આવતું નથી. આ વાતની ખાતરી ઐતિહાસિક રાસસંગ્રહના એક પછી એક ભાગો બહાર પાડવાની અમારી પ્રવૃત્તિએ સમ્યક્ રીત્યા કરી આપી છે. જે રાસાઓને પ્રાચીન ભંડારમાં કોઇ અડતું પણ નહિ, અને જેને ભંડારોમાંથી ખાતલ કરી નદીના પ્રવાહમાં વ્હેતા કરવા જેવા સમજવામાં આવતા, તે રાસાઓ, ઇતિહાસના સ્વાંગમાં બહાર આવતાં તે ઇતિહાસપ્રેમિઓને કેટલા પ્રિય અને ઉપયોગી થઇ પડ્યા છે, તે તેના વાંચનારા સારી રીતે જાણે છે. આવુંજ એક અંગ—ઇતિહાસનું એક અંગ—**પ્રાચીન તીર્થમાળાઓ** પણ છે. આ વાતની ચોક્કસ ખાતરી '**પ્રાચીન તીર્થમાળા સંગ્રહ**' નો આ પ્રથમ ભાગ જોવાથી થઇ શકશે.

આજ કાલ તીર્થની યાત્રા કરનારા કેટલાક કવિઓ—મુનિરાજો—તે તીર્થની યાત્રાનું વર્ણન આલેખતાં, જેમ તે ભગવાનનાં માતા—પિતાનાં નામ, ભગવાનનાં કુંડલ, બાજુબંધ અને ભગવાનનાં નેત્રોનું વર્ણન કરવામાં પોતાની 'યાત્રા વર્ણન' ની સાર્થકતા સમજે છે, તેવી રીતે પ્રાચીન કવિઓ—યાત્રાનાં વર્ણનો લખનારાઓ 'યાત્રા વર્ણન' ની સાર્થકતા ન્હોતા સમજતા. તે કવિઓ યાત્રાનાં વર્ણનો લખવામાં ખાસ કરીને, જેને આપણે ઇતિહાસોપયોગી બાબતો કહીએ છીએ, તેનું વર્ણન કરતા હતા. આ વિભાગના વાંચનારાઓ જોઈ શકશે કે—આ તીર્થમાળાઓમાં પ્રાચીન નગર—નગરીયોનાં વર્ણનો, જુદા જુદા દેશોની સ્થિતિઓ, જુદા જુદા દેશના મનુષ્યોના રીત—રીવાજો અને તે વખતના રાજાઓનાં નામો વિગેરે કેટલીએ જાણવાજોગ—ઇતિહાસોપયોગી બાબતોનું વર્ણન કરવામાં આવેલું છે, અને તેથીજ મારૂં એ માનવું છે કે—પ્રાચીન રાસાઓ, કે જેમાં ઘણે ભાગે આચાર્યોનાં જીવન ચરિત્રો કે એવી બીજી બાબતો આલેખવામાં આવેલી હોય છે, તેના કરતાં **પ્રાચીન તીર્થમાળાઓ** કોઈ પણ રીતે ઇતિહાસને માટે ઉતરતું સાધન નથી. અને તેથીજ એવી પચીસ તીર્થમાળાઓનો આ એક સંગ્રહ પ્રથમ ભાગ તરીકે બહાર પાડવાનું ઉચિત ધાર્યું છે.

વાંચકો જોઇ શકશે કે-આમા આપેલી પચીસે તીર્થમાળાઓ લગભગ જુદા જુદા સમયના જુદા જુદા કવિઓની કૃતિયો છે, તેમ છતાં ઘણી ખરી તીર્થમાળાઓમાં એકના એક તીર્થોનું વર્ણન આલેખાએલુ છે. આવી સ્થિતિમાં પચીસે તીર્થ માળાઓનો જુદો જુદો સાર આપવામાં વારંવાર પુનરૂક્તિ થવાનો સભવ જણાયો, અને તેથીજ પચીસે તીર્થમાળાઓમાં આવેલાં તીર્થોને પાંચ વિભાગોમાં વ્હેચી નાખી પ્રત્યેક વિભાગથી સંબંધ રાખનારી તીર્થમાળાઓમાં તે તે તીર્થોના સબધમાં શુ શુ લખવામાં આવેલુ છે, તેમ કયા કયા કવિઓ કઇ કઇ બાબતોમાં જુદા પડે છે, તે બતાવવા પ્રયત્ન કર્યો છે. આથી કોઇ પણ વાચક 'સંક્ષિપ્તસાર' જોતાંજ પચીસે તીર્થમાળાઓમાં આવેલ ઐતિહાસિક બાબતો અને જુદા જુદા સમયની તે તે તીર્થોની સ્થિતિઓ અનાયાસથી મેળવી શકશે.

એમા તો કાંઇ સંશયજ નથી કે સંસાર પરિવર્ત્તનશીલ છે. સસારની કોઇ પણ જાતિ, ધર્મ, દેશ, ગામ, નગર કે કોઇ પણ પદાર્થ આ પરિવર્ત્તનતાના પંજાથી બચ્યો નથી. સમયના વ્હેવા સાથે સૌમાં પરિવર્ત્તન થાય છે જ. અને એજ પ્રમાણે આપણી પ્રાચીન નગરિઓમાં પણ પરિવર્ત્તન થયેલું છે, તે એટલે સુધી કે-તે નગરિઓનાં અસલી સ્થાનોનો નિશ્ચય કરવો પણ અત્યારે અશક્ય જેવો થઇ પડ્યો છે. આ વાત સક્ષિપ્તસારના પૃ. ૬, ૧૯, ૨૨, ૩૨ માં આપેલી **કોશાંબી, વાણિજગામ, ક્ષત્રિયકુંડ, અને ઋજુવાલુકા-જંભીગામ** ઉપરની નોટો જોવાથી સપૂર્ણ રીતે સમજી શકાશે, આ અને આવીજ બીજી નોટોમાં તે તે ગામો અને સ્થાનો સંબધી યથાશક્ય શોધો કરી મે મારા અભિપ્રાયો જણાવ્યા છે. પરન્તુ આથી પણ વધારે શોધ કરી કોઇ ઇતિહાસ પ્રેમી વધારે પ્રમાણભૂત બાબતો બહાર પાડશે, તો તે ઇતિહાસક્ષેત્રમાં આશીર્વાદરૂપ થઇ પડશે.

મારા ઐતિહાસિકરાસસગ્રહના ભાગોની માફક આ સંગ્રહની તીર્થમાળાઓની મૂળ ભાષા જેમની તેમ કાયમ રાખી છે. તે એટલા માટે કે તે તે સમયની લખાણ પદ્ધતિ અને ભાષા સહજ સમજી શકાય.

આ પ્રસગે હુ કિશનગઢના ભંડારના કાર્યવાહકો, તાજપુરના યતિજી, બજાણાના યતિ પ્રેમવિજયજી પાલીતાણાની આ ક. ની પેઢી, લુણાવાના યતિ સૌભાગ્યવિજયજી, જયપુરવાળા પં૰ ચંદ્રધર ગુલેરી બી. એ. અને ભાવનગરની શેઠ. ડોસાભાઇ અભેચંદની પેઢીના કાર્યવાહકોને ધન્યવાદ આપવો

ભૂલીશ નહિં કે-જેમણે પોતાના હસ્તકના ભંડારમાંની અથવા પોતાની પાસેની પ્રતિઓ આપી મારા આ કાર્યમાં મને સહાયતા કરી છે.

પ્રાચીન ભંડારો તપાસતાં આવી અનેક તીર્થમાળાઓ હજુ પણ ઉપલબ્ધ થયા કરે છે. અને તે આજ ભાષાનીજ નહિં, પરન્તુ સંસ્કૃત અને પ્રાકૃત તીર્થમાળાઓ પણ મળી આવે છે, જેમ કે-પ્રાકૃતમાં મહેંદ્રપ્રભસૂરિકૃત અને સંસ્કૃતમા જિનપતિસૂરિકૃત તીર્થમાળાઓ મળે છે. આ અને આવી બીજી જે જે તીર્થમાળાઓ ઉપલબ્ધ થાય તે બધી જો પ્રકાશિત થાય તો મારૂં માનવું છે કે-ઇતિહાસક્ષેત્રમાં તે દ્વારા પણુ ઘણુ સારૂં અજવાળું પડી શકે. આશા છે કે-અન્યાન્ય ઇતિહાસ પ્રેમિઓ આ દિશા તરફ અવશ્ય પોતાની પ્રવૃત્તિ લઇ જશે.

પ્રાન્તે—મારા ઐતિહાસિક રાસ સંગ્રહના ભાગોની માફક પ્રાચીન તીર્થમાળાનો આ ભાગ પણ ઇતિહાસપ્રેમિયોને ઉપયોગી નીવડે, એમ ઇચ્છી મારા આ વક્તવ્યને અહિંજ સમાપ્ત કરૂં છું.

શિવપુરી (ગ્વાલીયર).
અશાડ સુ. ૧૫, વી. સં. ૨૪૪૮

વિજયધર્મસૂરિ.

અનુક્રમણિકા.

સંક્ષિપ્ત-સાર.

મૂલ તીર્થમાળાઓ.

॥ अर्हम् ॥

સંક્ષિપ્ત-સાર.

આ સંગ્રહમાં એકંદર ૨૫ તીર્થમાળાઓ આપવામાં આવી છે. આ બધીએ તીર્થમાળાઓ જુદા જુદા સમયમાં, જુદા જુદા કવિયોદ્વારા બનેલી છે; અતએવ એકજ તીર્થનું કે એકજ દેશનું વર્ણન હોવા છતાં જુદા જુદા સમયમા લખાએલું હોઇ તેમાં કેટલેક સ્થળે ફેરફાર પણ જોવામાં આવે છે. આ ફેરફાર કયા કેટલા અંશે છે તે, અને તે ઉપરાન્ત પ્રત્યેક તીર્થમાળા કોણે, કયા સમયમા અને કયા ઉદ્દેશ્યથી બનાવી, એ બધું બતાવવા માટે આ સંક્ષિપ્ત-સાર લખવો ઉચિત ધાર્યો છે.

આ સંગ્રહમાં આપેલી પચીસ તીર્થમાળાઓમાં કેટલીક એવી છે કે જેમા કેવળ પૂર્વ દેશનાં તીર્થોનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે; કેટલીક એવી છે કે જેમાં ગુજરાત, કાઠિયાવાડ, મારવાડ, મેવાડ અને દક્ષિણનાં તીર્થોનું વર્ણન આવી જાય છે, કોઇ એવી છે કે-જેમા પૂર્વ-પશ્ચિમ-ઉત્તર-દક્ષિણ, એ ચારે દિશાઓનાં તીર્થોનું વર્ણન છે, જ્યારે કેટલીક તીર્થમાળાઓમાં તો કેવળ એક એક તીર્થ કે એક એક નગરનાંજ મંદિરોનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે. આવી સ્થિતિમાં પ્રત્યેક તીર્થમાળાનો ટૂંકસાર આપવો પાલવી શકે નહિં, કારણ કે તેમ કરવાથી એક તીર્થમાળામાં જે વર્ણન આવ્યું હોય, તેજ બીજીમાં પણ આવે. એટલા માટે આ પચીસે તીર્થમાળાઓના હું અહિં પાંચ વિભાગો પાડીશ. તે પાંચ વિભાગો આ છે:—૧ **પૂર્વદેશીય તીર્થોની હકીકત પૂરી**

પાડનાર, ૨ સિદ્ધાચળ તીર્થ સંબંધી, ૩ ગુજરાત, કાઠીઆવાડ, મારવાડ, મેવાડ અને દક્ષિણનાં તીર્થો સંબંધી, ૪ પાર્શ્વનાથનાં નામો અને તીર્થો સંબંધી, અને ૫ પરચૂરણ. આ પરચૂરણ વિભાગમાં એક એક ગામનાં દેરાસરોના વર્ણનવાળી અને શાશ્વત તીર્થો બનાવનારી તીર્થમાળાનો સમાવેશ કરીશ.

અનુક્રમે પ્રત્યેક વિભાગ સાથે જે જે તીર્થમાળાઓ સંબંધ ધરાવે છે, તે તે તીર્થમાળાનો પરિચય આપીને તીર્થમાળાઓમાં ખાસ જાણવા જેવી કઈ કઈ બાબતો છે તે અને તે તીર્થમાળાઓના વર્ણનમા પરસ્પર ક્યા ભિન્નતા છે, તે બતાવવાનો પ્રયત્ન કરીશ

પૂર્વદેશીય તીર્થો.

આની સાથે સંબંધ ધરાવનારી કુલ પાચ તીર્થમાળાઓ છે:—

૧ પં૦ વિજયસાગરવિરચિત '**સમ્મેતશિખર-તીર્થમાળા**' પૃ. ૧-૧૩

૨ પં૦ હંસસોમવિરચિત '**પૂર્વદેશીયચૈત્ય-પરિપાટી**' પૃ. ૧૪-૨૧.

૩ પં૦ જયવિજયવિરચિત '**સમ્મેતશિખર-તીર્થમાળા**' પૃ ૨૨-૩૨.

૪ પં૦ સૌભાગ્યવિજયવિરચિત '**તીર્થમાળા**' પૃ. ૭૩-૧૦૦

૫ પં૦ શીલવિજયવિરચિત '**તીર્થમાળા**' પૃ. ૧૦૧-૧૩૧.

ઉપરની પાંચ તીર્થમાળાઓમા **પહેલી** તીર્થમાળા વિદ્યાસાગરના પ્રશિષ્ય અને સહજસાગરના શિષ્ય વિજયસાગરે બનાવી

છે. આ તીર્થમાળા બનાવ્યાનો સંવત્ કવિએ આપ્યો નથી; પરન્તુ જે પ્રતિ ઉપરથી આ તીર્થમાળા છપાવવામાં આવી છે, તે પ્રતિ કર્ત્તા વિજયસાગરના શિષ્ય હેતુસાગરે સં. ૧૭૧૭ માં કૃષ્ણગઢ (કિશનગઢ) મા લખેલી છે. આ ઉપરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે સં. ૧૭૧૭ ની પહેલાં આ તીર્થમાળા બનેલી છે. વળી આ તીર્થમાળામાં પાલગંજ—સમેતશિખરના રક્ષક રાજાનું નામ પૃથ્વીમલ્લ આપ્યું છે અને ઉપર બતાવેલી ત્રીજી તીર્થમાળામાં પં૦ જયવિજયજીએ પણ પૃથ્વીચંદ્ર (પૃથ્વીમલ્લ) આપ્યું છે, એટલે આ તીર્થમાળા પણ લગભગ તે સમયની એટલે સં. ૧૬૬૪ ની આસપાસનીજ હોવાનું અનુમાન થાય છે.

આ તીર્થમાળામા સમ્મેતશિખરની યાત્રા માટે આગરેથી નીકળેલા સંઘે જે જે તીર્થોની યાત્રાઓ કરી, તે બધાં તીર્થોનું વર્ણન આપવામાં આવ્યું છે. જો કે નામ તો કવિએ ' સમ્મેતશિખર–તીર્થમાળા ' આપ્યું છે. કવિએ જણાવ્યું નથી કે–કયા સંઘવીએ આ સંઘ કાઢયો હતો અને તે કયારે કાઢયો હતો ? પરન્તુ આ સંઘે પાટલીપુર (પટણા) ની યાત્રા વખતે ત્યાં હીરવિજયસૂરિના પગલાંની યાત્રા કર્યાનું કવિએ જણાવ્યું છે, એ ઉપરથી સમજાય છે કે આ સંઘ સ. ૧૬૫૨ પછી નીકળેલો હોવો જોઈએ. કારણ કે સ. ૧૬૫૨ મા હીરવિજયસૂરિએ કાળ કર્યો હતો, એટલે તે પછી સ્થાપન થયેલા તે પગલાની જ્યારે આ સંઘે યાત્રા કરી છે, ત્યારે ઉપરનું અનુમાન વ્યાજબીજ જણાય છે.

બીજી ચૈત્યપરિપાટી હેમવિમલસૂરિના આજ્ઞાધારક કમલધર્મના શિષ્ય હંસસોમે બનાવી છે. કવિએ રચ્યાનો સંવત્ આપ્યો નથી; પરન્તુ ચંદેરી[1]થી નીકળેલા આ સંઘે સંવત્

---

૧ આ ગામ, ગ્વાલીયર સ્ટેટમાં આવેલ છે અને તે લલિતપુર સ્ટેશનથી લગભગ ૨૧ માઇલ ઉપર છે. આ ગામ પ્રાચીન સમયમાં પૂર જાહોજલાલીવાળુ હતુ. ' આઇન–ઇ–અકબરી ' માં લખ્યુ છે કે અહિં ૧૪૦૦૦ પત્થરનાં મકાનો અને ૧૨૦૦ મસજીદો હતી. અત્યારે તો માત્ર અહિં લગભગ ચાર હજાર માણુસનીજ વસ્તી છે.

૧૫૬૫ માં આ યાત્રા કરી એમ જણાવ્યું છે, એથી સમજાય છે કે—આ તીર્થમાળાનો સમય ૧૫૬૫ નો છે. આમાં ચંદેરીથી નીકળેલા સંઘે પૂર્વદેશનાં જે જે તીર્થોની યાત્રા કરી તેનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે. આ કવિએ પણ ચંદેરીથી ક્યા સંઘવીએ સંઘ કાઢ્યો હતો, એ જણાવ્યું નથી.

ત્રીજી તીર્થમાળા કલ્યાણવિજયજીના શિષ્ય [1]જયવિજયે સં. ૧૬૬૪ માં બનાવી છે. સમ્મેતશિખરની યાત્રા માટે આગરાથી સંઘવી બિંબૂ અને કુંઅરજીએ સંઘ કાઢયો હતો. આ સંઘે પૂર્વદેશના જે જે તીર્થોની યાત્રા કરી એનું એમાં વર્ણન છે.

ચોથી તીર્થમાળા કવિ લાલવિજયજીના શિષ્ય પં૦ સૌભાગ્યવિજયજીએ સં. ૧૭૫૦ માં બનાવી છે. આ કવિએ પોતાનો પરિચય તીર્થમાળાની અંતમાં સારી રીતે આપ્યો છે. (જૂઓ પૃ. ૯૯—૧૦૦) આ તીર્થમાળામાં કવિએ કેવળ પૂર્વદેશનાંજ તીર્થોનું વર્ણન નથી કર્યું, પરન્તુ ગુજરાત, કાઠીયાવાડ અને મારવાડનાં તીર્થોનું પણ વર્ણન કર્યું છે. કવિના કથન પ્રમાણે આ યાત્રાની શરૂઆત આગરાથી સં. ૧૭૪૬ નું ચાતુર્માસ પુરૂં થયા પછી થયેલી છે:—

" કર્યો ચોમાસો સત્તર છયાલિસે શ્રીવિજયપ્રભ ગુરૂ આદેસઈ;
આગરાથી શુભદિન સુભવાર જમુનાં ઉત્તરી આવ્યા પાર. " ૧૨

કવિએ આ યાત્રામાં સમ્મેતશિખરની યાત્રા કરી પાછા વળી પટણામાં વિજયપ્રભસૂરિની આજ્ઞાથી ચોમાસું કર્યું છે. પછી

૧ આ જયવિજયજીએ 'કલ્યાણવિજયગણિ રાસ' સં. ૧૬૫૫ ના આસો સુદિ ૫ ના દિવસે બનાવ્યો છે. તે સિવાય 'શોભન સ્તુતિની ટીકા' (સં. ૧૬૪૧) અને 'કલ્પદીપિકા' પણ બનાવેલ છે. 'કલ્પદીપિકા' નો ઉલ્લેખ તો કવિ ઋષભદાસે પણ 'હીરવિજયસૂરિરાસ' માં કર્યો છે:—

" જસવિજય જયવિજય પન્યાસ કલ્પદીપિકા કીધી ખાસ " પૃ. ૧૦૮

હીરવિજયસૂરિ અકબરની મુલાકાતે ગયા, ત્યારે આ જયવિજયજી પણ તેમની સાથેજ ગયા હતા.

ચોમાસું ઉતરે પટણાની આસપાસનાં બધાં તીર્થોની યાત્રા કરી છે. એ પ્રમાણે પૂર્વ દેશનાં સમસ્ત તીર્થોની યાત્રાનું વર્ણન કરી ૧૩ મી ઢાલથી સોરઠ અને બીજાં ગુજરાત અને મારવાડનાં તીર્થોનું વર્ણન કર્યું છે. છેવટે આ તીર્થમાળા સં. ૧૭૫૦ માં પૂરી કરી છે. આ ઉપરથી જણાય છે કે આ કવિએ સં. ૧૭૪૬ ના ચાતુર્માસ પછીથી સં. ૧૭૫૦ સુધી જ્યાં જ્યાં યાત્રાઓ કરી તેનું વર્ણન આપ્યું છે. કવિ પણ કહે છે:—

" જે તીરથ ઇણુ માંહિં વખાંણ્યાં નયણે દીઠાં તેહજી;
અણદીઠાં પણ ભક્તિ વદુ ત્રિકાલ સહુ તેહજી. હિ૯ ૧૩

(જૂઓ પૃ. ૯૯)

પાંચમી તીર્થમાળા પં૦ શિવવિજયજીના શિષ્ય કવિ શીલવિજયજીએ સં. ૧૭૪૬ માં બનાવી છે. કવિએ આ તીર્થમાળામાં પૂર્વ, પશ્ચિમ, ઉત્તર, દક્ષિણ એમ ચારે દિશાનાં તીર્થોનું વર્ણન કર્યું છે. ખાસ કોઇ પણ સંઘે અથવા કવિએ પોતે કરેલા યાત્રાવાળા તીર્થોનું જ નહિં, પરન્તુ ' જોએલાં ' અને ' સાંભળેલાં' તમામ તીર્થોનું વર્ણન આમાં કર્યું છે. કવિ પ્રારંભમાંજ કહે છે:—

" જગમાં તીરથ સુદર જ્યોતિવત ઝમાલ;
પભણીસ દીઠાં સાંભળ્યાં સુણતાં અમી રસાલ. " ૩

(જૂઓ પૃ. ૧૦૧)

ઉપરની પાચ તીર્થમાળાઓમા પૂર્વદેશનાં તીર્થોનું વર્ણન કરવામા આવ્યું છે. આ તીર્થમાળાઓમાં મુખ્ય મુખ્ય જે જે તીર્થોનું, ખાસ કરીને કલ્યાણકોનું વર્ણન કરવામા આવ્યું છે, તેમ ખાસ ખાસ જાણવા જેવી જે જે હકીકતોનો ઉલ્લેખ તેમાં કરેલો છે, તેનો પરસ્પર મુકાબલો કરી જોઇએ. આ મુકાબલો કરવા પહેલા એક વાત કહી દેવી જરૂરની છે અને તે એ છે કે—

પં૦ વિજયસાગરે પોતાની ' સમ્મેતશિખર-તીર્થમાળા ' માં પ્રારંભની ત્રીજી કડીમાં જણાવ્યું છે કે–" આગરાના દેરાસરમાં હીરવિજયસૂરિએ સં. ૧૬૪૮ માં પ્રતિષ્ઠા કરી હતી. " પરન્તુ તે ઠીક નથી. પં૦ સૌભાગ્યવિજયજીએ જણાવ્યું છે:—

" અધિક પ્રતાપિ આગરે સોહે શ્રીચિંતામણી જનમન મોહે. "
સંવત સોલસં ઓગણચ્યાલીસઇ શ્રીગુરૂ હીરવિજઇ સુજગિસઇ." ૬

અર્થાત્-પં૦ સૌભાગ્યવિજયજીના કથન પ્રમાણે અહિં સં. ૧૬૩૯ મા ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથની પ્રતિષ્ઠા હીરવિજયસૂરિએ કરી હતી અને આ કથન ઠીક છે. કારણ કે હીરવિજયસૂરિ સં. ૧૬૩૯ મા આગરે પધાર્યા હતા અને તે તરફ ચાર ચોમાસાં કરી-એટલે સં. ૧૬૪૩ સુધી રહી પાછા ગુજરાતમા પધાર્યા હતા. મતલબ કે સં. ૧૬૪૮ મા તો તેઓ આગરે હતાજ નહિ. આથી જણાય છે કે-સંવત્ લખવામા ભૂલ થયેલી છે.

ઉપર્યુક્ત પાચે તીર્થમાળાઓમા પૂર્વદેશના મુખ્ય જે જે તીર્થોનાં નામો છે તે આ છે:-મઉગામ, કોસંબી, પ્રયાગ, કાશી, બનારસ, સિંહપુરી, ચંદ્રાવતી, પટણા, બિહાર, પાવાપુરી, ગુણાયા, સમ્મેતશિખર, ઋજુવાલુકા, જંભીગ્રામ, રાજગૃહી-રાજગૃહીના પાંચ પહાડો, નાલંદાપાડો, વડગામ, વાણિજગામ, ક્ષત્રિયકુંડ, બ્રાહ્મણકુંડ, કાકંદી, ચંપા (ભાગલપુર) મંદારગિરિ, મિથિલા, ભદ્દીલપુર (દંતારા), અયોધ્યા, રતનપુરી, સાવત્થી, કંપિલા, સૌરીપુર, હસ્તિનાપુર, અહિછત્તા અને મથુરા વિગેરે.

ઓાછી વત્તી સંખ્યામા આ તીર્થોના નામો ઉપર્યુક્ત તીર્થમાળાઓમા આવી જાય છે. ઉપરના તીર્થોનાં વર્ણનોમા કઇ કઇ તીર્થમાળાઓમાં કેટલો કેટલો ફરક આવે છે અથવા તેના સંબંધમાં કોણે વિશેષ શુ લખ્યું છે, તેનુ નિરીક્ષણ કરવા સાથ વર્ત્તમાનમાં તેની શી સ્થિતિ છે, તે પણ તપાસીએ.

સૌથી પહેલાં આપણે—

મઉગામ-કોશાંબી[1]—

નું વર્ણન તપાસીએ. કોશાબીનું નામ ઉપરની પાચ તીર્થમાળાઓ પૈકી પ્રથમની ચાર તીર્થમાળાઓમા આવે છે પં૦ વિજ

[1] કવિઓના કથન પ્રમાણે મઉ ગામના નિશ્ચય ઉપરજ કોશાંબીનો આધાર રહે છે 'મઉ' નામનાં અનેક ગામો છે. એક ઇંદોર સ્ટેટમા મઉની

યસાગરે સાહજાદાપુરથી ત્રણ ગાઉ મઉઆમ અને ત્યાંથી નવકોસ કોશાંબી બતાવેલ છે. આવીજ રીતે પં૦ જયવિજયે અને પં૦ સૌભાગ્યવિજયે પણ બતાવેલ છે. જ્યારે પં૦ હંસસોમે

છાવણી કહેવાય છે તે, બીજુ બાંદા જીલ્લામા મઉ નામની તહસીલ છે તે, ત્રીજું શાહઝાદપુરથી દક્ષિણમાં લગભગ ૬ માઇલ ઉપર આવેલ સાલક મઉ (Salak mau) નામનુ ન્હાનું ગામડું છે તે ચોથું આજમગઢજીલ્લાની મહમ્મદાબાદ તહસીલમાં છે તે અને પાચમું મઉ આઇમામ, જે અલ્લાહાબાદ જીલ્લાની સોરાઉન તહસીલમાં છે. તે વિગેરે. કવિયોએ જે મઉનો ઉલ્લેખ કર્યો છે, તે મઉ, સાલક મઉ (Salak mau) છે. કારણ કે આજ મઉ કવિઓના કથન પ્રમાણે શાહજાદપુરથી દક્ષિણમાં ૭ માઇલ થાય છે. આ મઉથી કોશાંબી નવ કોસ હોવાનુ કવિયો જણાવે છે. જો આ કથન સત્ય માનીએ તો અલાહાબાદ જીલ્લાના માનજહાનપુર તહસીલમાં જમના નદીના કાંઠે કોસમ ઇનામ અને કોસમ ખીરાજ (Kosam inam અને Kosam Khiraj) નામનાં બે ગામો છે—જે અલાહાબાદથી લગભગ ૨૦ ગાઉ થાય છે તેજ કોશાંબી હોવી જોઇએ કવિયો તેટલુજ આંતરૂ બતાવે છે. આ બન્ને ગામો નજીક નજીક છે સંભવ છે કે પાછળથી આ એકજ ગામ બે વિભાગમાં વહેંચાઇ ગયુ હોય. આ ગામની પાસેજ પશ્ચિમમાં પભોસા (Pabhosa) નામનુ ગામ છે, જ્યા પ્રાચીન કિલ્લો પણ છે તેમ તે જમનાને કિનારે છે. પં૦ વિજયસાગરે જૂની કોશાંબીનો ઉલ્લેખ કરી અહિં કિલ્લો હોવાનુ જણાવ્યુ છે.

'ઉત્પતિ સુણિઇ પુરૂષ બહુની પદ્મપ્રભુ જિન જનમ ધૂની,
તે કોશાંબી જૂની તઓ. જ. ૧૨
જિનહર દો ષટ્ઠાં વંદીજઈ ખમણાવસહી ખિજમતિ કીજઇ;
ગઢ ઉત્પત્તિ સુણીજઇ તઓ." જ. ૧૩

આવીજ રીતે જિનપ્રભસૂરિએ કોશાંબીકલ્પમાં કોશાંબીનાં જે જે લક્ષણો બતાવ્યા છે, તે ઉપરનાંજ લક્ષણોને મળતાં આવે છે. આ કલ્પમાં તેમણે કહ્યુ છે—

"जत्थ य उक्केणीओ पुरिसकरपरंपराणीयइट्टयाहिं पज्जोयरण्णा मियावईअज्झोववण्णेण दुग्गं कारियं, अज्ज वि चिट्ठइ × × × × × जत्थ कालिंदीजललहरीआलिंगिज्जमाणाणि वणाणि ।"

ચંદેરીથી સો કોસ કોશાંબી બતાવી મઉગામનું નામ આપ્યુ નથી. ઉપર્યુક્ત કવિએ મઉગામમા મૃગાવતીને કેવલજ્ઞાન થયાનું

આમાં બતાવેલ દુર્ગ અને જમના આ બન્ને ચિહ્નો ઉપર્યુક્ત કોશાંબીને ઉપયુક્ત થઇ પડે છે. આથી પણ એક વધારે જૂનું પ્રમાણ મળે છે. **विशेषावश्यभाष्य–टीका सहित** ના પૃ. ૪૯૫ માં લખ્યું છે.—

" अत्रैव भरतक्षत्रे यमुनानदीकूले पूर्वदिग्वधूकण्ठनिवेशितमुक्ताफलकण्ठिकेव कौशाम्बी नाम नगरी । "

આમાં પણ **કોશાંબી જમના** નદીના કાંઠે બતાવવામાં આવી છે.

આ બધાં પ્રમાણો ઉપરથી એ નિશ્ચય ઉપર આવવુ લગારે શકા ભરેલુ નથી કે–અત્યારે જે ગામને **કોસમ ઇનામ** અને **કોસમ ખીરાજ** કહેવામાં આવ છે, એજ પ્રાચીન **કોશાંબી** નગરી છે.

કોશાબીના રાજા ઉદયનને ઉજ્જૈનનો રાજા **ચંડપ્રદ્યોત** ઉજ્જૈન પકડી ગયેલ, ત્યાંથી છૂટો થઇને ઉદયન રાજા પાછો કોશાબી આવેલ, આ પ્રસગના વર્ણનમાં ત્રિશષ્ટિ શલાકાપુરૂષ ચરિત્રાન્તર્ગત **મહાવીર ચરિત્ર** (૧૦માપર્વ) ૧૧ મા સર્ગમાં કહેવામાં આવ્યુ છે કે—

' योजनानां शतं गत्वा कौशाम्बीं प्रविवेश स: ' ૨૯૮

આમાં ઉજ્જૈનથી કોશાંબી સો યોજન એટલે ચારસો માઇલ હોવાનુ જણાવ્યુ છે. અત્યારે ટ્રીગ્નોમેટ્રીકલસર્વેના નકશામાં ઉજ્જૈનથી આજ કોસમ ચારસો માઇલ થાય છે.

પ્રસિદ્ધ યાત્રી **ફાહીયાને કોશાંબીનુ** કેટલુક વર્ણન કર્યુ છે. તેણે પણ આજ **કોસમખીરાજ** અને **કોસમઇનામને કોશાંબી** તરીકે બતાવી છે તેણે ઉપર બતાવેલ **પભોસાનો** પણ ઉલ્લેખ કર્યો છે, ફાહિયાને આ કોસમના કેટલાંક સ્થાનો–સ્તૂપ અને ગોક્ષીર વિહારનો પણ ઉલ્લેખ કર્યો છે. આ સ્થાનો બૌદ્ધોનાં બતાવવામાં આવ્યાં છે. વિદ્વાનોનો મત છે કે–ફાહિયાને આ વર્ણન નજરે જોઇને નથી કર્યુ, પરન્તુ **સારનાથમાં** કેટલાક બૌદ્ધ સાધુઓના કથન પ્રમાણે લખ્યુ છે.

આવીજ રીતે બીજા પણ અનેક પાશ્ચાત્ય વિદ્વાનોએ આ પ્રાચીન નગરી **કોશાંબી** સબધી ઉહાપોહ કર્યો છે. જો કે તેમાં કેટલાકે **રીવાં** સ્ટેટમાં **રીવાં** શહેરથી પૂર્વમાં ૧૨ માઇલ ઉપર આવેલ ગૂર્ગી (Gurgi) ગામને કોશાંબી તરીકે બતાવ્યુ છે, પરન્તુ વિદ્વાનોનો મ્હોટો ભાગ આજ **કોસમને** કોશાંબી તરીકે બતાવ્યુ છે અને તેજ વધારે પ્રામાણિક જણાય છે.

જણાવે છે, પરન્તુ વસ્તુતઃ તે ઠીક નથી. મૃગાવતીને કેવળજ્ઞાન કોશાંબી નગરીમાં થયું હતું, એ સુપ્રસિદ્ધ વાત છે. જિનપ્રભસૂરિ, 'કોશાંબી કલ્પ' માં પણ મૃગાવતીને કેવળજ્ઞાન કોશાંબીમાંજ થયાનું જણાવે છે, એ બનવા જોગ છે કે-તે વખતની કોશાંબી નગરીનો એક ભાગ આ મઉગામ પણ હોય. કારણ કે-મઉગામ અને કૌશાંબીની વચમાં માત્ર નવકોસનું અંતર બતાવવામાં આવે છે અથવા એક એવી પણ કલ્પના થઈ શકે કે-પાછલના કોઈ સમયે કોશાંબીમાંથી પગલાં ઉપાડીને મઉમાં સ્થાપન કર્યાં હોય અને તે ઉપરથી કેટલાકોને એમ કહેવાનું કારણ મળ્યું હોય કે અહિં (મઉમાં) મૃગાવતીને કેવલજ્ઞાન થયું હતું, પરન્તુ આ કિલષ્ટ કલ્પના કરતાં પ્રથમની કલ્પના વધારે ઉપયુક્ત સમજાય છે.

પં૦ વિજયસાગરે મઉ ગામમા એક મંદિર અને પંદર પ્રતિમાઓ તથા કૌશાંબીમાં બે મંદિરો હોવાનું જણાવ્યું છે. પં૦ હંસસોમે કોશાંબીમા ૬૪ જિનબિંબો બતાવ્યાં છે (મંદિરોની સંખ્યા આપી નથી), જયવિજયે કેવળ કૌશાંબીમાં બે મંદિરો હોવાનુ જણાવ્યું છે, જ્યારે સૌભાગ્યવિજયજી મઉમાં પહેલાં બે મંદિરો હતા, પણ હાલમા માત્ર સ્થાનજ છે એમ જણાવે છે અને કૌશાંબીમાં એક જીર્ણ મદિર હોવાનું કહે છે. જિનપ્રભસૂરિના સમયમાં અહિં પદ્મપ્રભુનું મંદિર હતું અને તેમાં 'મહાવીર સ્વામિને પારણું કરાવી રહી છે એવા ભાવને બતાવનારી' ચંદનબાલાની મૂર્ત્તિ હોવાનું 'કૌશાંબીકલ્પ' ના આ વાક્યથી જણાય છે:—

"जत्थ य पउमप्पहचेईए पारणकारावणदसामिसंघिघडिया चंदणबालामुत्ती दीसइ।"

તીર્થમાળાઓમાં આ કૌશાંબી નગરીને પ્રયાગથી વીશકોશ બતાવવામાં આવે છે. વસ્તુતઃ તે પ્રયાગથી દક્ષિણ-પશ્ચિમમાં ૩૮ માઇલ છે. આની નજીકનું તીર્થ

પ્રયાગ[1]

જેનું પ્રસિદ્ધ નામ અલાહાબાદ છે અને જેને પ્રાચીન ગ્રંથોમાં પુરિમતાલના નામથી ઓળખાવેલ છે, તેનો પણ ઉલ્લેખ પાંચે તીર્થમાળાઓમાં જોવામાં આવે છે. આ તીર્થની ખાસ એક હકીકત ઉલ્લેખનીય છે અને તે એ કે – પં૦ હંસસોમે અહિંના અક્ષયવડની નીચે જિનેશ્વરનાં પગલાંની યાત્રા કર્યાનું જણાવ્યું છે, જ્યારે શીલવિજયજીને છોડીને બીજા કવિયોએ પગલાંના સ્થાનમાં શિવલિંગ જોયેલું છે. અહિં જિનપાદુકાના સ્થાનમાં શિવલિંગની સ્થાપના કોણે અને ક્યારે કરી? એ સંબંધી પં૦ વિજયસાગર જણાવે છે:—

"સંવત સોલેડયાલ લાડમિથ્યાતીઅ.
રાયકલ્યાણ કુબુદ્ધિ હુઓ એ. ૨
તિણિ કીધો અન્યાય શિવલિંગ થાપીઅ,
ઉથાપી જિનપાદુકાએ" (પૃ–૩)

આજ વાતને પં૦ સૌભાગ્યવિજયજી પણ ટેકો આપે છે.

---

૧ આ પ્રયાગને તીર્થ તરીકે માનવાનાં જે કારણો કવિયોએ બતાવ્યાં છે, તેમાં મતભેદ પડે છે. પં૦ હંસસોમ, અહિ આદિનાથ પ્રભુએ દીક્ષા લીધાનું જણાવે છે, પં૦ જયવિજય, અહિ 'આદિનાથ પ્રભુ સમોસર્યા' એમ જણાવે છે, પં૦ સૌભાગ્યવિજય, અહિ આદિનાથ પ્રભુએ પારણું કર્યાનુ જણાવે છે; જ્યારે પં૦ શીલવિજયજી પણ આદિનાથે અહિ વરશીતપ પૂરો કર્યાનુ કહે છે.

કવિયોએ બતાવેલાં ઉપર્યુક્ત કારણોમા પં૦ જયવિજયજીએ બતાવેલા કારણને છોડી બાકીના કારણો ઠીક નથી. કારણકે આદિનાથ પ્રભુની દીક્ષા થઇ છે અયોધ્યામાં અશોકવૃક્ષની નીચે અને આદિનાથ પ્રભુએ પારણું કર્યું છે હસ્તિનાપુરમાં. આદિનાથ પ્રભુના ચરિત્ર ઉપરથી સ્પષ્ટ જોવાય છે કે—આદિનાથપ્રભુને અહિં (પુરિમતાલ–હાલના પ્રયાગમાં) વટવૃક્ષની નીચે કેવળજ્ઞાન થયું હતુ અને આજ કારણથી આ નગર જૈનતીર્થ તરીકે મનાતું આવ્યું છે, તેમ આજ કારણથી અક્ષયવડની નીચે પ્રભુનાં પગલાં પણ વિદ્યમાન હતાં.

" સંવત સોલ અડતાલિસે રે અકબર કેરે રાજ;
રાયકલ્યાણ કુબુદ્ધિઈ રે તિહાં થાપ્યા શિવસાજ રે સ–૧૧(પૃ–૭૭)

આવીજ રીતે પં૦ જયવિજય પણ કહે છે:—

" **રાયકલ્યાણ** મિથ્યામતી એ કીધઉ તેણઇ અન્યાય તઉ;
જિનપગલાં ઊઠાડીયાં એ થાપા રૂદ્ર તેણુ ઠાય તઉ—૧૧ (પૃ. ૨૪)

આ ઉપરથી એ તો સ્પષ્ટ જણાય છે કે—આ સ્થળે પ્રથમ જિનેશ્વરના પગલા હતા, પરન્તુ પાછળથી સં. ૧૬૪૮માં **જૈનોના** દ્વેષી **રાયકલ્યાણ** [1] કે જેને **લાડવાણિયો** બતાવવામાં આવે છે, તેણે આ પગલાંને ઉત્થાપી શિવલિંગ સ્થાપન કર્યું હતું. આ શિવલિંગનો પણ પાછળથી **ઔરંગજેબે** નાશ કર્યો હતો. હવે આપણે—

કાશી—બનારસ.

નું વર્ણન તપાસીએ. કાશીમાં **સુપાર્શ્વનાથ** અને **પાર્શ્વનાથનાં** ચાર ચાર કલ્યાણક થયેલા, એના લીધે **કાશી** જૈનોનું પવિત્ર તીર્થ મનાય છે. પં૦ વિજયસાગરે અહિં ગંગાતટે ત્રણ મંદિરો હોવાનું જણાવ્યું છે. પં૦ હંસસોમે અહિં કેટલા મંદિર હતા, એ જણાવ્યુ નથી, પરન્તુ **પાર્શ્વનાથ** અને **સુપાર્શ્વનાથનાં** અતિ રમ્ય સ્તૂપોની વંદણા કરી, એમ જણાવે છે. આ કવિ **"હવઇ દેષીજઇ જૂની કાસી આસસેણરાઇ જે વાસી"** એમ કહીને **નવીકાશી** અને **જૂનીકાશીનો** ભેદ બતાવે છે. અને આ **જૂની કાશીમા પા-**

૧ આ તે રાયકલ્યાણ લાગે છે કે જેણે એક વખતે ખંભાતમાં જૈનોને ઘણી તકલીફ આપી હતી. જેના લીધે અકબર સુધી તે ફરિયાદ ગઇ હતી. અને અકબરે, તે વખતના અમદાવાદના હાકેમ **મિર્જાખાન** ઉપર તે રાયકલ્યાણને શિક્ષા કરવા હુકમ લખ્યો હતો, ' **અકબરનામા** ' ના ત્રીજા ભાગના અંગ્રેજી અનુવાદના પે. ૬૮૩ માં, તથા **બદાઉનીના** બીજા ભાગના અંગ્રેજી અનુવાદના પે. ૨૪૯ માં આ રાયકલ્યાણનો ઉલ્લેખ જોવાય છે. તેમાં પણ આને વાણિયો બતાવ્યો છે. રાયકલ્યાણે કરેલા ઉપર્યુક્ત ઉપદ્રવનું વિસ્તૃત વર્ણન **સૂરીશ્વર અને સમ્રાટ્** ના પૃ ૨૨૮ થી ૨૩૧ સુધી આપવામાં આવેલું છે.

ર્શ્વનાથ અને સુપાર્શ્વનાથના સ્તૂપ હોવાનું કહે છે. પં૦ જયવિજય અહિં બે મંદિર હોવાનું જણાવે છે. જેમાં પાર્શ્વનાથના મંદિરમા ચોમુખજી અને પગલાં બતાવે છે, પં૦ સૌભાગ્યવિજય અને પં૦ શીલવિજય ઉપરનાં મંદિરો પૈકી એક મંદિર હોવાનું જણાવે છે. પં૦ સૌભાગ્યવિજય ભેલુપુરમાં ભાટોનાં ઘરો હોવાનું જણાવે છે. અત્યારે પણ ભેલુપુરમાં પાર્શ્વનાથનું મંદિર છે, અને એક બે ભાટોનાં ઘરો છે.

શ્રીજિનપ્રભસૂરિ **काशीतीर्थकल्प**માં કાશીના ચાર વિભાગ કરી બતાવે છે. તે આ પ્રમાણે—

" देववाराणसी, यत्र विश्वनाथप्रासादस्तन्मध्ये चाश्मनं जैनं चतुर्विंशतिपट्टं पूजारूढमद्यापि विद्यते । द्वितीया राजधानी वाराणसी, यत्राद्यत्वे यवनाः । तृतीया मदनवाराणसी[1] । चतुर्थी विजयवाराणसी "

જિનપ્રભસૂરિ જેને દેવ વારાણસી કહે છે, ત્યા વિશ્વનાથના મંદિરમા ચોવીસ તીર્થંકરનો એક પાષાણનો પટ્ટ તેમના સમયસુધી વિદ્યમાન હોવાનુ જણાવે છે. તેઓ એક સ્થળે એમ પણ લખે છે કે—

" वाराणस्यां विश्वेश्वरमध्ये श्रीचंद्रप्रभः । "

આ ઉપરથી એમ પણ જણાય છે કે-વિશ્વેશ્વરના મંદિરમા ચંદ્રપ્રભુની પણ મૂર્તિ હશે, તેઓ પાર્શ્વનાથના મંદિરનો પરિચય આપતાં કથે છે:—

" अन्तर्वर्णं दन्तखातं तडागं निकषा श्रीपार्श्वनाथस्य चैत्यमनेकप्रतिमाविभूषितमास्ते । "

આ **દન્તખાત** તળાવ કયું, તે અત્યારે કહી શકાય નહિં,

૧ અત્યારે કાશીમાં જે સ્થાન 'મદનપુરા' ના નામથી ઓળખાય છે. એજ કદાચ તે વખતે 'મદનવારાણસી' હોય.

પરન્તુ સંભવ છે કે—આ મંદિર ભેલુપુરનું મંદિર હોય. કારણ કે-ભેલુપુરની નજીકજ સઘનવન હતું. જો કે—અત્યારે તો ત્યાં પણ ઘણાંખરાં મકાનો બની ગયાં છે.

ભેલુપુર અને ભદૈની સિવાય શહેરમા પણ અત્યારે બીજાં ૮ મંદિરા છે.

ઉપરની તીર્થમાળાઓમાં આપેલ કાશીના વર્ણનમાં ખાસ એક વાત વધુ ધ્યાન ખેંચે તેવી છે. પં૦ વિજયસાગરે લખ્યું છે—

> ' કાસીવાસી કાગ મૂઉઇ મુગતિ લહઇ
> મગધિ મૂઓ નર ખર હુઇ એ;
> તીરથવાસી એમ અસમજસ ભાષઇ
> જૈનતણા નિંદક ઘણા એ. ' ૬ (પૃ. ૪)

આજ વાત પં૦ સૌભાગ્યવિજયજીએ પણ ઉલ્લેખી છે. આ ઉપરથી જણાય છે કે—જે કહેવત અત્યારે કાશીમાં બોલાય છે, તે તે વખતે એટલે સત્તરમી અને અઢારમી શતાબ્દિમાં પણ ચાલતી હતી. ' મગધમાં મરે તે ગધેડો થાય ' આ કહેતી જૈનો ઉપરના દ્વેષનુંજ પરિણામ હતું. જે વખતે કાશીમાં બ્રાહ્મણોનું જોર હતું, તે વખતે મગધદેશમા જૈનોનું સામ્રાજ્ય હતું. મગધદેશનાં બ્રાહ્મણકુટુંબો પણ જૈનધર્મ પાળતાં હતાં. આ કારણેજ બ્રાહ્મણોએ એ કહેવત પ્રચલિત કરી કે—' મગધમાં મરે તે ગધડો થાય છે. ' કાશીમા શ્રીમતી યશોવિજય જૈન પાઠશાળાના સ્થાપન થયા પછી જૈનો પ્રત્યેના આ દ્વેષમાં કેટલો બધો ઘટાડો થયો છે, એ ત્યાં જઈને અનુભવ કરનારને જણાયા સિવાય રહેતું નથી. બનારસની પાસેજ

સિંહપુરી અને ચંદ્રાવતી.

નામના બે તીર્થો છે. આ તીર્થો અનુક્રમે શ્રેયાંસનાથ અને ચંદ્રપ્રભુનાં ચાર કલ્યાણકોના લીધે તીર્થ તરીકે મનાય છે.

સિંહપૂરીના સંબધમા પં૦ વિજયસાગરનો ઉલ્લેખ ખાસ વિચારણીય છે. તેમણે લખ્યું છે:—

" ગંગાતટિ દ્રહેડિ સીહપુરિ ત્રિણ્ણિ કોસ.
જનમ શ્રેયાંસનો એ,
નવા જીર્ણ દોઇ ચૈત્ય પ્રતિમા પાદુકા
સેવઇ સીહ સમીપથી એ. " ૮ (પૃ. ૪)

આમાં વૃક્ષની નીચે જૈનમંદિર હોવાનું જણાવ્યું છે. હાલ તે પ્રમાણે નથી. હાલ ગામથી થોડે દૂર જંગલમાં શ્વેતામ્બરોનું મંદિર છે. ધર્મશાળા પણ છે. આની ચારે બાજૂએ જંગલ આવેલું હોવાથી આ સ્થાન ઘણુંજ રમણીય લાગે છે. આ મંદિર અને ધર્મશાળા નવાં છે. કવિના ઉપર્યુક્ત કથનમાં '**સેવઇ સીહ સમીપથી એ**' આ વાક્ય વિચારણીય છે. બનારસની મુલાકાત લેનારાઓએ **સારનાથની** મુલાકાત જરૂર લીધી હશે. અહિં બહુ પ્રાચીન બૌદ્ધોનો એક સ્તૂપ[1] છે, જે ૯૦ ફૂટ ઉંચો અને ૩૦૦ ફૂટના ઘેરાવાવાળો છે. અહિંની જમીનનું ખોદકામ થતાં પ્રાચીન બૌદ્ધ મૂર્ત્તિયો અને બીજી કેટલીક જૂની વસ્તુઓ જમીનમાંથી નિકળી છે. આ નિકળેલી વસ્તુઓમાં એક મ્હોટો ચતુર્મુખ સિંહ–પત્થરનો સિંહ કે જે પત્થરના થાંભલા ઉપર છે, તે પણ દર્શકોનુ ચિત્ત આકર્ષી રહ્યો છે. સંભવ છે કે–આ સિંહ પ્રસ્તુત કવિના સમયમાં જમીનની અંદર નહિં, પરન્તુ બહાર હોય અને તેથી કવિ 'સમીપમાં રહેલો સિંહ ભગવાનની સેવા કરી રહ્યો છે' એવા અલંકારમાં વિહર્યા હોય.

ચંદ્રાવતી તીર્થ અહિંથી–સિંહપુરીથી ચાર ગાઉ અને બનારસથી સાત ગાઉ થાય છે.

પં૦ વિજયસાગર આને માટે લખે છે:—

" ચંદ્રપુરિ ચ્યાર કોશ ચદ્રપ્રભ જનમ
ચદનઇ ચરચિઉ ચઓત્તરૂ એ.
પૂજુ પગલા ફૂલિ ચંદ્રમાધવ હવડા
પ્રથમ ગુણુઠાણીઆ એ. " ૯ (પૃ. ૪)

---

[1] આ સ્તૂપનો ઉલ્લેખ જિનપ્રભસૂરિએ કાશીકલ્પમાં આ પ્રમાણે કર્યો છે:—

" **अस्याः क्रोशत्रितये धर्मेक्षा नाम सन्निवेशो, यत्र बोधिसत्त्वस्योच्चैस्तरशिखरचुम्बितगगनमायतनम्** "।

આવીજ રીતે પં૦ સૌભાગ્યવિજયજીએ પણ ચંદ્રમાધવ નામ આપ્યું છે. આ ઉપરથી જણાય છે કે-જે પગલાં ચંદ્રપ્રભસ્વામિનાં હતાં, તે પગલાંને આ કવિઓના સમયમાં 'ચંદ્રમાધવનાં પગલાં'ના નામથી ઓળખાતા હશે.

કાશી છોડ્યા પછી આગળનાં તીર્થોની શરૂઆત

[1]પાટલીપુત્ર.

થી થાય છે. આ એક ઇતિહાસ પ્રસિદ્ધ નગર છે. અહિં અનેક ઐતિહાસિક ઘટનાઓ બનેલી છે. ઉપરની તીર્થમાળાઓ પૈકી પં૦ વિજયસાગરે, પં૦ જયવિજયે અને પં૦ સૌભાગ્યવિજયે પોતપોતાની તીર્થમળાઓમાં અહિંની ઐતિહાસિક ઘટનાઓનું વર્ણન સારૂં કર્યું છે. અહિં દેરાસરોમા બે દેરાસરો ગામમાં અને એક બેગમપુરામા, જેને પં૦ વિજયસાગર 'ખમણાવસહી'ના નામથી ઓળખાવે છે, એમ ત્રણ હતાં. અહિંના અનેક દર્શનીય સ્થાનોમા હીરવિજયસૂરિનો સ્તૂપ, જેના ઉપર 'પગલાં' હોવાનું પં૦ સૌભાગ્યવિજયજી જણાવે છે, તે પણ એક છે.

આ પાટલીપુત્ર (પટણા)ને પહેલાં કુસુમપુર પણ કહેતા શ્રીજિનપ્રભસૂરિ 'પાટલીપુત્રકલ્પ'મા કથે છે કે:—

"असमकुसुमबहुलतया च कुसुमपुरमित्यपि रूढम्"

પટણાથી પૂર્વ–દક્ષિણમાં લગભગ ૧૫–૧૬ ગાઉ ઉપર

બિહાર.

નગર છે. પં૦ વિજયસાગરે અને પં૦ જયવિજયે અહિં ત્રણ મંદિરો હોવાનું જણાવ્યું છે. અત્યારે અહિં ચાર મંદિરો છે. ખાસ કરીને આ નગરી માટે આ કવિઓએ એક વાત જાણવા જેવી જણાવી છે. તે એ કે-પ્રાચીન નગરીઓમાં જેને તુંગિયા નગરી

૧ પાટલીપુત્ર, કે જેનું અત્યારે પ્રસિદ્ધ નામ પટણા છે, તેની ઉત્પત્તિ અને ત્યાં બનેલા બનાવો સબંધીનુ વર્ણન જિનપ્રભસૂરિએ 'પાટલીપુત્રકલ્પ' મા બહુ વિસ્તારથી કર્યું છે. ત્યાંથી જોવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

કહેવામાં આવે છે, તે આ બિહારજ છે. આ બિહારથી બે ગાઉ ઉપર ' તુંગી ' નામનું ગામ છે, સંભવ છે આ ' તુંગી ' એજ પ્રાચીન ' તુંગિયાનગરી ' હોય અને તેટલા માટે આ બિહારનો પણ ' તુંગિયાનગરી ' તરીકે ઉલ્લેખ આ કવિયોએ કર્યો હોય. આ સિવાય આ નગરીને ' તુંગિયાનગરી ' કહેવાનું બીજું કંઈ પ્રમાણ મળતું નથી.

બિહારથી દક્ષિણમાં ત્રણ ગાઉ ઉપર—

પાવાપુરી.

છે. મહાવીર નિર્વાણથી પવિત્ર બનેલું આ પવિત્ર સ્થાન છે. જો કે આ ગામનું નામ તો **પુરીજ** છે, પરન્તુ આની પાસેજ એક **પાવા** નામનું બીજું ગામ હોવાથી આની પ્રસિદ્ધિ **પાવાપુરી** ના નામથી અત્યારે પણ છે.

ઉપર્યુક્ત તીર્થમાળાઓમા આ તીર્થને માટે ખાસ કંઈ વિશેષ વાત લખવામાં આવી નથી. દરેકે અહિંના વિશાળ સરોવરસ્થ મંદિરનું વર્ણન કર્યું છે. હા, પં૦ સૌભાગ્યવિજયજીએ બે બાબતો ખાસ ધ્યાન ખેંચનારી કહી છે. તેમણે ઉલ્લેખ્યું છે:-

" કમલ સરોવર વીચ છે ચિ૦ જીવયોનિની રાસ, જી૦
પિણ કોઇ વધ નવિ કર ચિ૦ અમરદેવની ભાસ. ' જી૦ ૯ (પૃ. ૯૨)

આ પવિત્ર સ્થાનનાં જેણે દર્શન કર્યાં હશે તેને ખબર હશે કે—અત્યારે પણ આ સરોવરમા અસંખ્ય જીવો કલ્લોલ કરી રહ્યાં છે, પરન્તુ તે જીવોને લોકો તરફનો લગારે ત્રાસ નથી, તેમ તે જીવો—સર્પાદિ જીવો—લોકોને પણ લગારે ત્રાસ આપતા નથી.

આ **પાવાપુરીમાં** પ્રતિવર્ષ દીવાળી ઉપર એક મ્હોટો મેળો ભરાય છે. ૪—૫ દિવસ આ મેળો રહે છે. દીવાળીના દિવસે રાત્રે તો આખી રાત લોકો જાગરણ કરે છે અને પ્રભુનો નિર્વાણ સમય ઘણી ધૂમધામથી ઉજવે છે. કવિ **સૌભાગ્યવિજયજીના** સમયમાં પણ આજ પ્રમાણે દીવાળી ઉપર મેળો ભરાતો અને મહોત્સવ થતો, એ તેમના નીચેના કથનથી જણાય છે:—

" દીપોત્સવ ઉપરિ ઘણા ચિ૦ આવે શ્રાવક લોક; જી૦
મહોત્સવ મનમાન્યા કરે ચિ૦ મુંકી સઘલો શોક. જી૦ ૧૦
પંચરાત્રિ નિવસે સદા ચિ૦ નરનારીના વૃંદ; જી૦
દાનપુણ્ય પૂજા કરે ચિ૦ જનમ સફલ કરે નદ. " જી૦ ૧૧ (પૃ. ૯૨)

આ પછી **મગધદેશની** નગરિયોમાં

રાજગૃહી

પણ ખાસ તીર્થસ્થાન છે. **રાજગૃહી** જેમ ઐતિહાસિક પ્રસિદ્ધ સ્થાન છે, તેમ તીર્થયાત્રા માટે મુખ્ય સ્થાન છે. અત્યારે આ ગામને રાજગિર (Rajgir) કહે છે. બિહારથી લગભગ દક્ષિણમા ૧૩–૧૪ માઇલ ઉપર આ ગામ છે. ઉપર્યુક્ત પાંચે તીર્થમાળાઓમા રાજગૃહી અને તેના પાંચ પહાડોનું વર્ણન કર્યુ છે. પાંચે તીર્થમાળાઓમાં પાંચ પહાડોનાં નામો આ પ્રમાણે આપ્યાં છે:— વૈભારગિરિ, વિપુલગિરિ, ઉદયગિરિ, સુવર્ણગિરિ અને રત્નગિરિ. આ પહાડો ઉપર અનેક જિનમંદિરો હોવાનુ જુદી જુદી તીર્થમાળાઓમા જણાવ્યુ છે. જેમ પં૦ હંસસોમ, કે જેમણે સં. ૧૫૬૫ મા તીર્થમાળા બનાવી છે, તેમા પાચ પહાડો ઉપર આ પ્રમાણે મંદિરો અને સ્થાનો બતાવ્યા છે:—

૧ વૈભારગિરિ ઉપર ચોવીસ દેરાસરો, અને તેમા સાતસો જિનબિંબો, આગળ વધીને બીજા શિખર ઉપર અગિયાર ગણધરના પગલા, રોહણિયાની ગુફા અને ધન્નાશાલીભદ્રના કાઉસગ્ગિયા.

૨ વિપુલગિરિ ઉપર છ મંદિર.

૩ ઉદયગિરિ ઉપર ચોમુખજી.

૪–૫ સુવર્ણગિરિ અને રત્નગિરિ ઉપર શું હતું, તે જણાવ્યું નથી. આ ઉપરાન્ત **ઘરેણાંનો કૂવો** અને **વીરપોશાલનું** સ્થાન વિગેરે પણ બતાવ્યું છે.

પં૦ વિજયસાગર કહે છે કે–**વીરપોશાલનો** એક પત્થર ૪૯ હાથ લાંબો છે. પં૦ જયવિજયે **વૈભારગિરિ** ઉપર ૨૫ દેરાસરોની સંખ્યા આપી છે. તે ઉપરાન્ત આ કવિએ નગરમાં એક દેરાસર

હોવાનું પણ જણાવ્યું છે. અત્યારે ગામમાં ત્રણ દેરાસરો છે:— પાર્શ્વનાથનું, આદીશ્વરનું અને મુનિસુવ્રતસ્વામિનું.

પં૦ સૌભાગ્યવિજય તો અહિં ઘણાં મંદિરો બતાવે છે:— વૈભારગિરિ ઉપર પર, વિપુલગિરિ ઉપર ૮, રત્નગિરિ ઉપર ૩, સુવર્ણગિરિ ઉપર ૧૬, ઉદયગિરિ ઉપર ૧ અને ગામમાં ૧ એમ મળી ૮૧ મંદિરોની સંખ્યા આપે છે.

આ સિવાય દરેક કવિ અહિંના ગરમ પાણીના કુંડોનો પણ ઉલ્લેખ કરે છે. ભગવતીસૂત્રના બીજા શતકના પાંચમા ઉદ્દેશામાં પૃ. ૧૪૧ માં (આગમોદયસમિતિ તરફથી બહાર પડેલ) પણ આ કુંડોનું વર્ણન આવે છે, અત્યારે પણ આ કુંડો વિદ્યમાન છે.

ઉપર્યુક્ત પહાડો ઉપર જે મંદિરો બતાવ્યાં છે, તેમા અત્યારે કેટલુંક પરિવર્ત્તન થઇ ગયું છે. અત્યારે વૈભારગિરિ ઉપર ૭, ઉદયગિરિ ઉપર ૨, વિપુલગિરિ ઉપર ૬, સુવર્ણગિરિ ઉપર ૨ અને રત્નગિરિ ઉપર ૨ મંદિરો છે. આ ઉપરાન્ત તે પહાડો ઉપર બીજાં મંદિરોનાં ખંડેરો પણ ઘણાં જોવાય છે.

આ રાજગૃહી અનેક નામોથી પ્રસિદ્ધ થઇ ચૂકી છે. શ્રીજિનપ્રભસૂરિ **वैभारकल्प**મા કહે છે:—

" **उपत्यकायामस्याद्रेर्भाति राजगृहं पुरम् ।**
क्षितिप्रतिष्ठादिनामान्यन्वभूद्यत्तदा तदा ॥ १३ ॥
क्षितिप्रतिष्ठचणकपुरर्षभपुराभिधम् ।
कुशाग्रपुरसंज्ञं च क्रमाद्राजगृहाह्वयम् " ॥ १४ ॥

આ ઉપરથી તેના આ નામો જણાય છે:—ક્ષિતિપ્રતિષ્ઠ, ચણકપુર, ઋષભપુર, કુશાગ્રપુર અને રાજગૃહ.

મહાવીરનાં ચૌદ ચોમાસાંથી અને બૌદ્ધોના વિશ્વવિદ્યાલયથી પ્રસિદ્ધિ પામેલ 'નાલંદાનો પાડો' પણ આ રાજગૃહીની નજીકજ છે. પ્રસ્તુત તીર્થમાળાઓમાં આ નાલંદાપાડાનો પણ ઉલ્લેખ જોવાય છે. આ બધી તીર્થમાળાઓમાં 'અત્યારે આ

સ્થાનને ‘ વડગામ ’ કહેવામાં આવે છે. ’ એમ જણાવ્યું છે. અત્યારે પણ આને વડગામ (Burgaon) કહે છે. અને તે રાજગૃહીથી ઉત્તરમાં લગભગ સાત માઈલ ઉપર આવેલું છે. આ વડગામ (નાલંદા પાડા) માં પં૦ હંસસોમ પોતાના સમયમાં (સં. ૧૫૬૫ માં) સોલ મંદિર હોવાનું કથે છે:—

“ સોલ પ્રાસાદ તિહાં અછઇ જિનબિંબ નમીજઈ. ” (પૃ. ૧૭)

પં૦ વિજયસાગર અહિં બે મંદિરો હોવાનું જણાવે છે.

“ બિહું દેહરે એકસો પ્રતિમા નવિ લહઇ ઓપની ગણિમા. ” (પૃ. ૯)

પં૦ જયવિજય અહિં સત્તર મંદિર અને સત્તર પ્રતિમાઓ હોવાનું કહે છે—

“ પ્રતિમા સતર સતર પ્રાસાદ એક એકસ્યું મંડઈ વાદ. ” (પૃ. ૩૦)

જ્યારે પં૦ સૌભાગ્યવિજયજી કહે છે—

“ એક પ્રાસાદ છેં જિનતણો ચિ૦ એકથૂભ ગામમાંહિ; જી૦
અવર પ્રાસાદ છે જૂના જિકે ચિ૦ પ્રતિમામાંહિ નાંહિ. જી૦ ૨ (પૃ. ૬૧)

આ નાલંદાપાડા (વડગામ) ના વર્ણનમાં પ્રસ્તુત તીર્થમાળાઓનો એક શબ્દ બહુ વિચારણીય છે. જુદા જુદા કવિઓના શબ્દો આમ છે.

“ ગોયમ ગુરૂ પુગલાં ઠામિ પ્રગટી મુની પાત્રાની ખાણિ:
તસ પાસઇ વાણિજગામ[1] આણંદ શ્રાવક ઠામ. ” ૨૫ (પૃ. ૯)

પં૦ વિજયસાગર.

---

૧ આ વાણિજગામ નાલંદાની પાસે કહેવામાં આવ્યું છે, તે ઠીક નથી. વાણિજગામ, એતો વૈશાલી નગરીની પાસે હોવુ જોઇએ, કારણકે ‘**कल्पसूत्र**’ ની સુબોધિકાના પૃ. ૧૮૮ માં ભગવાને કરેલાં ચાતુર્માસ ગણાવવામાં આવ્યાં છે, ત્યાં **વૈશાલી** અને **વાણિજગામની** નિશ્રાએ ભગવાને ૧૨ ચોમાસાં કર્યાનું જણાવ્યું છે:—“ **वेसालिं णगरिं वाणियगामं च णीसाए दुवालस अंतरावासे वासावासं उवागए** ” । અતએવ વૈશાલી અને વાણિજગામ બન્ને નજીક હોવાં જોઇએ. અને વૈશાલી તો અહિંથી લગભગ સાઠ માઇલ ઉત્તરમાં આવેલી છે.

" કલ્યાણક થૂભ પાસઇ અચ્છઇ એ મુનિવર **યાત્રાખાણિ.** " (પૃ. ૧૭)

—પં૦ હંસસોમ.

" દીસઇ તેહતણું અહિનાણુ પુહવઇ પ્રગટી **યાત્રાષાણિ.** " (પૃ. ૩૦)

—પં૦ જયવિજય.

" ગૌતમ કેવલ તિહાં થયો ચિ૦ **યાત્રાપાણુ** વિચાર. " (પૃ. ૯૨)

—પં૦ સૌભાગ્યવિજય

ઉપરની ચાર તીર્થમાળાઓ પૈકી ત્રણમાં 'યાત્રાખાણુ' શબ્દ છે, જ્યારે એકમા 'પાત્રાખાણુ' છે. સંભવ છે જૂનીપ્રતિના વાચન ભ્રમથી 'ય'ને બદલે 'પ' વંચાયો હોય. હવે આ 'યાત્રાખાણુ' તે શું ? શ્રીજિનપ્રભસૂરિએ वैभारकल्प માં નાલંદાનું વર્ણન કરતા કહ્યું છે—

श्रीगौतमस्यायतनं कल्याणस्तूपसन्निधौ ।
दृष्टमात्रमपि प्रीतिं पुष्णाति प्रयतात्मनाम् ।। २८ ।।

આ શ્લોકની પ્રતિધ્વનિરૂપ ઉપરની લીટીઓ છે. આ શ્લોકના પૂર્વાર્ધમા કહ્યું છે કે કલ્યાણકસ્તૂપની પાસે ગૌતમસ્વામિનું સ્થાન છે.

આ સિવાય બીજું પણ એક પ્રમાણ એ છે કે—ભગવાને વૈશાલીથી વાણિજગામ પ્રતિ વિહાર કર્યો, ત્યારે તેઓ **મંડિકિકા** (ગંડિકિકા) નદી ઉતર્યા છે જે નદીને અત્યારે ગંડક કહે છે જૂઓ **त्रिषष्टिशलाका पुरुष चरित्र**, ૧૦ મુ પર્વ ૮ સર્ગ ૧૩૯ મો શ્લોક—

" **ततः प्रतस्थे भगवान् ग्रामं वाणिजकं प्रति ।**
मार्गे मं(गं)डिकिकां नाम नदीं नावोत्ततार च ॥१३९॥

આ **મંડિકિકા** નદી તેજ વૈશાલીની પાસે છે, જે **મુજફ્ફરપુર** જીલ્લામાં **બસાડપટ્ટી** (Busadhputtee) ના નામથી પ્રસિદ્ધ છે. આ **બસાડપટ્ટી** એ જૂની **વૈશાલી** છે. અહિ પ્રાચીનમંદિરો અને ખંડહરો અત્યારે પણ વિદ્યમાન છે, આની પાસેજ **વાણિજગામ** હોવુ જોઇએ. **કનિંગહામ** પણ આ **બસાડપટ્ટી**ની પાસેજ વાણિજગામ હોવાનું કહે છે. સંભવ છે અત્યારે જેને **બજિઆ** (Beejea) ગામ કહે છે તેજ કદાચ તે વખતનું **વાણિજગામ** હોય.

તેજ વાત ઉપરની પંક્તિઓમાં છે. આ ઉપરથી '**যাত্রাস্থান**' નો અર્થ '**যাত্রাস্থান**' કરવો સર્વથા બંધબેસ્તો છે. બંગાળીમાં '**স্থা**' શબ્દ સ્થાન અર્થમાં વપરાય છે, જેમ **জেথানে** (જે સ્થાને) **সেথানে** (તે સ્થાને). આ સ્થાન ગૌતમસ્વામિનું સ્થાન હોવાથી આ સ્થાનને 'યાત્રાસ્થાન ' બતાવ્યુ છે.

આ પછી જ્યાં મહાવીર પ્રભુ સમોસર્યા હતા, તે [1]ગુણશીલ ચૈત્ય અથવા

ગુણાયા

તીર્થ જોઇએ. આ તીર્થનું વર્ણન માત્ર બેજ—પં૦ વિજયસાગર અને પં૦સૌભાગ્યવિજયજીની–તીર્થમાળાઓમાં જોવામાં આવે છે. આમાં પં૦ વિજયસાગરે માત્ર એટલુંજ લખ્યું છે:—

" ગામ ગુણાઉઅ જાણુ કહઇં ત્રિણ્ કોસે તસ તીરો જી:
ચૈત્ય ભલુ જેહ ગુણસિલ, સમોસર્યા જિહાં વીરો જી. " ૧૭ (પૃ. ૬)

જ્યારે પં૦ સૌભાગ્યવિજયજીએ જણાવ્યું છે કે:—

" રાજગૃહીથી પૂર્વદિશામાં ત્રણ કોસ ઉપર ગુણશીલ ચૈત્યની જગા છે, જેને ગુણાયા કહેવામાં આવે છે. "

અત્યારે જે ગુણાયા માનવામા આવે છે, તે રાજગૃહીથી

---

૧ **भगवती सूत्र** ના ૧ લા શતકના ૧ લા ઉદ્દેશાના પૃ.૬ માં ગુણશીલ ચૈત્યનો નિર્દેશ આ પ્રમાણે કરવામાં આવ્યો છે.

" **तस्स णं रायगिहस्स बहिया नगरस्स उत्तरपुरच्छिमे दिसीभाए गुणसीलए नामं चेइए होत्था।** "

આ ઉપરથી જણાય છે કે—રાજગૃહની ઉત્તર–પશ્ચિમમાં આ સ્થાન હતુ. અત્યારે જે સ્થાન માનવામા આવે છે તે રાજગૃહીથી લગભગ દક્ષિણ પૂર્વમાં છે. અત્યારે અહિ ગુણાયા કે ગુણશીલ નામનું કોઇ ગામ નથી. નવાદા સ્ટેશનથી લગભગ ત્રણેક માઇલ ઉપર તળાવની મધ્યમાં મહાવીરસ્વામીનું મંદિર છે. મંદિરમાં જવાને પુલ બાંધેલ છે. આને ગુણાયા અથવા ગુણશીલ માનવામાં આવે છે.

ત્રણ કોસ નહિં પરન્તુ દક્ષિણ-પૂર્વમાં લગભગ પાંચ-છ કોસ થાય છે.

આ પછી મહાવીર સ્વામીની જન્મભૂમિ તરીકે પ્રસિદ્ધિ પામેલ

[1]ક્ષત્રિયકુંડ

તીર્થ છે. પ્રસ્તુત પાચ તીર્થમાળાઓ પૈકીની સૌથી જૂની તીર્થમાળાના કર્ત્તા પં૦ હંસસોમ, જે આમલીવૃક્ષે પ્રભુએ આમલકીક્રીડા કરી હતી, તે આમલીનું વૃક્ષ જોયાનું લખે છે. તે ઉપરાન્ત સિદ્ધાર્થરાજાનું ઘર (ઘરનું સ્થાન) બતાવી ત્યાંથી બે ગાઉ બ્રાહ્મણકુંડ ગામ છે; એમ જણાવે છે. જ્યારે પં૦ વિજયસાગર જણાવે છે કે-" ક્ષત્રિયકુંડની તળેટીમાં બે દેરાસરો છે, સિદ્ધાર્થરાજાનું ઘર

---

૧ ક્ષત્રિયકુંડ, કવિયોએ જે ક્ષત્રિયકુડ, કુમારિયગામ, બ્રાહ્મણકુડ ગામ, આમલીવૃક્ષ, જ્ઞાતવન વિગેરે સ્થાનોનુ વર્ણન કર્યું છે, તેજ અત્યારે પણ માનવામાં આવે છે, અને ત્યાંજ લોકો યાત્રા કરવાને જાય છે, પરતુ શોધખોળનુ પરિણામ આ સ્થાનોને સ્થાપનારૂપે માનવા તરફ દોરી જાય છે. એની અનેક પ્રાચીન નગરીઓ છે, કે જેનુ મુખ્યસ્થાન નિશ્ચય કરવુ કઠિનતા ભરેલુ છે. જે ક્ષત્રિયકુંડ અને તેને લગતાં બીજા સ્થાનો અત્યારે મનાય છે, તે સ્થાપના રૂપે છે, એમ માનવામાં અનેક કારણો છે.

શાસ્ત્રોમાં ક્ષત્રિયકુડ વૈશાલીની પાસે બતાવવામા આવેલ છે, એ વાત સુપ્રસિદ્ધ છે. હવે અનેક શોધોના પરિણામે એતો નિશ્ચયજ થઇ ચૂકયુ છે કે-મુજફ્ફરપુર જીલ્લામા આવેલુ બસાડપટી (Busadhputee) એજ વૈશાલી નગરી છે. અહિ અનેક જીર્ણમદિરો અને ખડહરો પણ વિદ્યમાન છે આ ગામ ગંડક (ગંડિકિકા) નદીની પાસેજ કાંઠા ઉપર આવેલુ છે, અને તેજ પ્રમાણે હેમચદ્રાચાર્ય 'મહાવીરચરિત્ર'માં વૈશાલી ગંડિકિકા નદીની પાસેજ હોવાનું જણાવે છે. (જુઓ વાણિજગામ ઉપરની નોટ) આ પ્રમાણોથી આજ ગામ વૈશાલી નગરી છે, એમ માની શકાય છે. આ બસાડપટ્ટીની પાસેજ બસુકુંડ છે, જેને ડૉ. હૈર્ન્સલ વિગેરે વિદ્વાનો ક્ષત્રિયકુંડ તરીકે ઓળખાવે છે. આ વૈશાલી (બસાડપટ્ટી) થી દક્ષિણ-પશ્ચિમમાં લગભગ ૭ માઇલ ઉપર એક ગામ છે, જેનું નામ છે બામહણગામ (Bamhangawan). આજ બામહણગામ, ઋષભદત્ત બ્રાહ્મણવાળું ગામ હોય, તેમ સંભાવના થાય છે.

પર્વતપર હતું, ત્યાં એક જિનબિંબ છે. અહિંથી બે કોસ બ્રાહ્મણ-કુંડ (બ્રાહ્મણકુંડ) ગામ છે. પર્વતથી નીચે ઉતરી કુમારિય ગામ જવાય છે, જ્યાં ભગવાનને પ્રથમ પરીષહ થયો હતો. અહિં એક ચોતરા ઉપર વીરપ્રભુનાં પગલાં છે."

કવિયો જેને ક્ષત્રિયકુંડ અને બ્રાહ્મણગામ બતાવે છે, એ તો વૈશાલીથી લગભગ સો માઇલ થાય છે, જ્યારે શાસ્ત્રોમાં તો વૈશાલીની પાસેજ ક્ષત્રિયકુંડ બતાવવામાં આવેલ છે. એટલે ઉપરની કલ્પના વધારે વજનદાર માલુમ પડે છે.

બીજી બાબત એ છે કે—અત્યારે જ્યાં કોરાઈ ગામ છે, ત્યાં ભગવાનને પ્રથમ ઉપસર્ગ થયાનું કવિયો જણાવે છે. તે પણ ઠીક નથી; કારણ કે-ભગવાને ક્ષત્રિયકુંડમાં દીક્ષા લીધા પછી છઠ્ઠનું પારણું કોલાકસન્નિવેશમાં કર્યાનું શાસ્ત્રોમા કથન છે. આ કોલ્લાકસન્નિવેશ ક્યાં આવ્યું, એના સંબંધમાં **ભગવતી સૂત્ર** ના ૬૬૨મા પેજના

" **तीसेणं नालंदाए बाहिरियाए अदूरसामंते एत्थणं कोल्लाए नामं सन्निवेसे होत्था** "

આ પાઠ ઉપરથી સ્પષ્ટ જણાય છે કે તે **નાલંદા**ની પાસે હતુ. દીક્ષા લઇને આ કોલ્લાકસન્નિવેશ તરફ જતા પહેલીજ રાત્રિએ **કુર્મારિ** ગામમા ભગવાનને ઉપસર્ગ થયો છે. હવે કવિયોના કથન પ્રમાણે અને અત્યારે માનવામા આવે છે તે કોરાઈ અથવા **કુમારિય** ગામમા ભગવાનને ઉપસગ થયો કોઇ રીતે સભવી શકતુ નથી. કારણ કે વૈશાલી પાસેના ક્ષત્રિયકુડથી આ ગામ દક્ષિણ-પૂર્વમાં લગભગ ૧૦૦ માઇલ ઉપર આવેલુ છે. એટલે ભગવાન દિવસના ચોથા પહોરમા દીક્ષા લઇ વિહાર કરી સૂર્યાસ્ત પહેલાં સો માઇલનો વિહાર કરે, એ કેમ સભવી શકે ! વળી **નાલંદા**ની પાસેના જે **કોલ્લાકસન્નિવેશ**માં ભગવાને છઠનું પારણું કર્યું હતુ, તે સ્થાન તો **વૈશાલી** પાસેના ક્ષત્રિયકુંડથી દક્ષિણ-પૂર્વમાંજ લગભગ ૬૦ માઇલ થાય છે. અતઃ એ કદિ બનવા જોગ નથી લાગતું કે—પહેલા દિવસે સો માઇલનો વિહાર કરીને ભગવાન્ પાછા તેજ રસ્તે કોલ્લાક-સન્નિવેશમા આવે. સુતરા ભગવાનને ઉપસર્ગ થયાનુ સ્થાન **વૈશાલી** (ક્ષત્રિય-કુંડ) અને નાલંદાપાડાની વચમાં હોવું જોઇએ. એટલે એ ગામોની વચમાં—૬૦ માઇલના આંતરાની વચમાં—કોઇ **કુર્મારિ** અથવા એના અપભ્રંશવાળું ગામ હોવું જોઇએ કે જ્યાં ભગવાનને ઉપસર્ગ થયો હતો. આને માટે 'ડીસ્ટ્રીકટ ગેઝેટીયર-

પં૦ **સૌભાગ્યવિજય** લખે છે કે—" પર્વતની તળેટીમાં [1]**મથુરાપુર** નામનું ગામ છે. અહિંથી બે ગાઉ દૂર **બ્રાહ્મણકુંડ** ગામ હતું, જ્યાં **ઋષભદત્ત** બ્રાહ્મણનું સ્થાન હતું, હાલ ત્યા નદી વહે છે. ગામ, ઠામ કંઈજ નથી. માત્ર બે જીર્ણ દેરાસરો છે. પર્વત ઉપર એક દેરાસર છે, જેમાં **વીરપ્રભુની** મૂર્ત્તિ છે. અહિંથી બે કોસ ઉપર જેને **ક્ષત્રિયકુંડ** કહેતા, એ સ્થાન છે પરન્તુ કોઈ ત્યાં જતું નથી. બધા મંદિરના દર્શન કરી પાછા વળે છે. ગિરિથી ઉતરતાં **કોરાઇ** ગામ આવે છે. અહિં વડનીચે **વીરપ્રભુને** પ્રથમ પરિષહ થયો હતો. "

પં૦ વિજયસાગરે જેને ' કુમારિય ' ગામ ઉલ્લેખ્યું છે, તેનેજ પં૦ સૌભાગ્યવિજય ' **કોરાઇ** ' ગામ કહે છે.

આ ક્ષત્રિયકુંડને અત્યારે **લછવાડ** કહે છે. **મહાવીર** સ્વામિનું જ્યાં દીક્ષાકલ્યાણક થયું હતું, તે ' **જ્ઞાતવનખંડ** ' એ આ પર્વત–જંગલ છે, એમ કહેવાય છે. અત્યારે પણ આ પહાડની તળેટીએ બે મંદિરો છે અને ઉપર **મહાવીરસ્વામિનું** મંદિર છે.

આની પાસે સુવિધિનાથના જન્મકલ્યાણકવાળું

કાકંદી

તીર્થ છે. પં૦ સૌભાગ્યવિજય **ધન્ના અણગારનું** પણ આજ

સર્વે ' ના નકશામાં એક ગામ તરફ અમારૂં ધ્યાન જાય છે, જેનું નામ છે કુસમર (Kusmur). આ ગામ ક્ષત્રિયકુંડ અથવા **વૈશાલીથી** નાલંદાના રસ્તેજ લગભગ ૧૭–૧૮ માઇલ ઉપર આવેલું છે, પહેલા દિવસે દીક્ષા લીધા પછી ભગવાન્ આટલો વિહાર કરે એ સંભવિત પણ છે.

ઉપરનાં પ્રમાણોથી એમ માનવાને કારણ મળે છે કે—અત્યારે જેને ક્ષત્રિયકુંડ અને તેને લગતાં બીજા સ્થાનો માનવામાં આવે છે, તે સ્થાપના છે. જ્યારે ખરૂં **ક્ષત્રિયકુંડ વૈશાલી** (Busa lhputtee) ની પાસે જે **બસુકુંડ** છે, તેજ હોવું જોઇએ.

૧ આ મથુરાપુર (Muthrapoor) પણ સદર પર્વતની પાસેજ આવેલું છે. અત્યારે આ પર્વત ઉપર લોકો **લછવાડથી** ચઢે છે. જ્યારે પં૦ સૌભાગ્યવિજયના સમયમાં લોકો **મથુરાપુરથી** ચઢતા હતા.

સ્થાન બતાવે છે. આ તીર્થ ક્યાં આવ્યું, તે સંબંધી કવિઓએ જુદા જુદા મતો આપ્યા છે. પં૦ વિજયસાગર બિહારથી પૂર્વમાં પચીસ ગાઉ ઉપર બતાવે છે. પં૦ હંસસોમ વર્ત્તમાનમાં જેને ક્ષત્રિય-કુંડ (લછવાડ) કહેવામાં આવે છે, તેનાથી પાંચ કોસ દૂર બતાવે છે, જ્યારે પં૦ સૌભાગ્યવિજયજીએ બે કાકંદીનો ઉલ્લેખ કર્યો છે. એક કાકંદી અત્યારે જેને ક્ષત્રિયકુંડ કહેવામાં આવે છે, તે-નાથી ૪-૫ ગાઉ ઉપર બતાવે છે, જ્યાં ધન્ના અનગાર થયાનું જણાવે છે અને બીજી કાકંદી ગોરખપુરથી પૂર્વમાં પચીસ કોશ ઉપર બતાવે છે. જ્યાં સુવિધિનાથનું કલ્યાણક બતાવે છે. ક્ષત્રિય-કુંડ પાસેની કાકંદીમા દેરાસર, મૂર્ત્તિ કે પગલાં કંઈપણ હોવાનું કોઈએ પણ જણાવ્યું નથી, જ્યારે ગોરખપુરથી પૂર્વમાં પચીસ કોસ જે કાકંદી[1] સૌભાગ્યવિજયે બતાવી છે, ત્યાં પગલાં હોવાનું તેઓ જણાવે છે. વર્ત્તમાનમાં ક્ષત્રિયકુંડથી ઉત્તરપૂર્વમાં ૧૦-૧૨ માઈલ ઉપર જે કાકંદી માનવામાં આવે છે, ત્યાં પાર્શ્વનાથનું સોલમી શતાબ્દિમાં બનેલું મંદિર વિદ્યમાન છે.

ચંપાનગરી[2]

આ નગરી ભાગલપુરની પાસે આવેલી છે. પટણાથી પૂ-ર્વમા લગભગ સો કોસ થાય છે, અહિં વાસુપૂજ્યનાં પાંચ કલ્યાણકો થયાં છે. પં૦ સૌભાગ્યવિજયજી કહે છે કેઃ-" ચંપાથી દક્ષિણમાં

---

૧ દિગમ્બરોના ' यात्रादर्पण ' માં આ ગોરખપુરની પાસેની કાકં-દીને તીર્થ તરીકે ગણાવેલ છે. આ ગામનું નામ ખૂખંદા બતાવવામાં આવ્યું છે અને તે ગોરખપુરથી બી. એન. ડબલ્યુ લાઈનના નોનવાર સ્ટેશનથી ૧॥ માઈલ ઉપર છે. અમારી ધારણા પ્રમાણે આજ ખૂખદા, એ કાકંદી તીર્થ હોય તેમ જણાય છે.

૨ આ નગરી હાલ ચંપાનાલા ના નામથી ઓળખાય છે અને તે ભાગલપુરથી ૩ માઈલ ઉપર આવેલ છે. ભાગલપુરથી ચંપાનાલા સુધીમાં બે મંદિરો આવે છે. બન્નેમાં વાસુપૂજ્યસ્વામીની મૂર્તિયો છે ચંપાનાલાની પા-સેજ નાથનગર છે. અહિં પણ એક રમણીય મંદિર છે.

સોલ કોસ ઉપર **મંદારગિરિ**[1] છે, અહિં વાસુપૂજ્યસ્વામિનું નિર્વાણ થયું હતું. અહિં પ્રતિમા અને પગલાં હોવાનું કહેવાય છે, પણ યાત્રાએ બહુ થોડાજ લોકો જાય છે."

આ તીર્થના સંબંધમાં **પં૦** વિજયસાગર ખાસ એક જાણવા જેવી વાત કહે છે. તે કહે છે કે "**દેવસી** નામના એક દીવાનાએ શ્વેતાંબરના આ તીર્થને ઉત્થાપીને દિગંબર તીર્થ બનાવ્યું હતું, પરન્તુ તેના કુલનોજ નાશ થયો, અને પુત્ર પ્રપૌત્ર કોઈ રહ્યોજ નહીં. આથી 'જે માણસ તીર્થને ઉત્થાપે એની આ દશા થાય' એવી કહેતી કહેવાય છે."

શ્રીમલ્લીનાથ અને **નમિનાથ**ના કલ્યાણકો તરીકે પ્રસિદ્ધિ પામેલ

મિથિલા.

પણ એક તીર્થ છે. આ ગામ **પં૦** વિજયસાગર **હાજીપુર**થી ઉત્તરમા ચાલીસ કોસ ઉપર બતાવે છે. આ તીર્થના સંબધમા **પં૦** વિજયસાગર કહે છે કે 'સીતાનુંપીયર' આ સ્થાન કહેવાય છે. **પં૦** સૌભાગ્યવિજય આ સ્થાન **પટણાથી** ઉત્તરમાં પચાસ ગાઉ ઉપર બતાવે છે. તેને **સીતામઢી**[2] ના નામથી પ્રસિદ્ધ જણાવે છે. ઉપ

---

૧ આ **મંદારગિરિનુ** વર્ણન દિગમ્બરીય **यात्रादर्पण** માં કરવામા આવ્યુ છે. તે ઉપરથી જણાય છે કે–**ભાગલપુરથી** દક્ષિણમા ૧૬ કોસ ઉપર **મંદારહિલ** નામનુ એક સ્ટેશન છે. અહિંથી ૧ માઇલ ઉપર એક ન્હાનો પહાડ છે. આ પહાડ એજ **મંદારગિરિ** છે. કહેવાય છે કે અહિ વાસુપૂજ્ય સ્વામિનું નિર્વાણ થયુ હતુ.

૨ અત્યારે પણ ગામનુ (મિથિલાનુ) નામ **સીતામઢી** (Sitamarhi) જ છે. આ ગામ **મુજફ્ફરપુર** જીલ્લામા **દરભંગા** જંકશનથી ૪૨ માઇલ પશ્ચિમોત્તરમાં આવેલુ છે અને તે લખણદઇ નદીના કાંઠે છે. અહિ લગભગ નવ હજાર મનુષ્યોની વસ્તી છે.

આ નગરીનુ જિનપ્રભસૂરિએ '**મિથિલાકલ્પ**' માં વર્ણન કર્યુ છે. તેમાં પ્રારંભમાં **વિદેહ** દેશનુ વર્ણન કરી પછી મિથિલાનુ વર્ણન કર્યું છે. તેમના

રાન્ત અહિં મલ્લીનાથ અને નમિનાથના પગલાં છે, એમ પણ કહે છે. વળી અહિંથી ૧૪ કોસ ઉપર તે જનકપુરી[1] હોવાનું જણાવે છે, કે જે જનકપુરી સીતાનું પીયર હતુ. પં૦ શીલવિજયજી.

'મિથિલાનયરી મલ્લીજિણંદ.' (પૃ૦ ૧૦૯)

એમ ગાઈને મલ્લીનાથનું જન્મ કલ્યાણક મિથિલા બતાવે છે. વસ્તુતઃ આ સ્થાન કયું તે ચોક્કસ કહી શકાતું નથી.

હવે પટણાથી દક્ષિણમાં પચાસ ગાઉ ઉપર

ભદ્દિલપુર[2]

નામનું તીર્થ છે. શીતલનાથનું આ જન્મકલ્યાણક છે. આ ભદ્દિ-

કથનમાં બે બાબતો મહત્ત્વની છે. એક તો એ કે—આ દેશમાં તેમના સમયમાં સસ્કૃતના પ્રખર વિદ્વાનો હતા. અને બીજી બાબત એ કે તે વખતે આ નગરી (મિથિલા) 'જગઇ' (જગતી) ના નામથી પ્રસિદ્ધ હતી. તે કથન આ પ્રમાણે છેઃ—

"पए पए वावीकूवतलायनईओ य महुरोदगा पागयजणा वि सक्कयभासाविसारया अणेगसत्थपसत्थअन्भत्थिनिउण य जणा। तत्थ रिद्धित्थमियसमिद्धा मिहिला नाम नयरी होत्था। संपयं जगइत्ति पसिद्धा"

ઉપર્યુક્ત સીતામઢીથી પશ્ચિમમાં લગભગ ૭ માઇલ ઉપર જગદીશપુર (Jugdees poor) નામનુ ગામ છે. સંભવ છે, જેને જિનપ્રભસૂરિ 'જગઇ' કહે છે, તેજ આ જગદીશપુર હોય. જો આ કલ્પના સાચી હોય, તો અત્યારનું જગદીશપુર, એજ જિનપ્રભસૂરિના સમયની મિથિલા નગરી કહી શકાય.

૧ આ જનકપુરિ પણ અત્યારે વિદ્યમાન છે જે જનકપુર (Janick-poor) ના નામથી પ્રસિદ્ધ છે. આ ગામ દરભંગા જંક્શનથી પશ્ચિમોત્તર જનકપુરરોડ નામનું સ્ટેશન છે, તેનાથી પૂર્વોત્તર ૨૪ માઈલ ઉપર છે. સીતામઢીથી પૂર્વોત્તરમાં છે તે લગભગ ૩૦ માઇલ ઉપર આવેલું છે.

૨ અત્યારે આ તીર્થ વિચ્છેદ છે, પરન્તુ ગયા જીલ્લામાં હટવરિયા (Hutwareea) નામનું એક નાનકડું ગામડું છે. તેને ભદ્દીલપુર ગણ-

લપુર કયું ? એનો ખુલાસો કરતાં પં૦ સૌભાગ્યવિજય કહે છે:—

"ભદ્દિલપુર ભાષે છે શાસ્ત્રમાં રે હિવણાં નામ દુતારા જાસ રે." પ૦ ૧.
(પૃ. ૮૯)

આ ઉપરથી જણાય છે કે–દુતારા ગામને તે વખતે લોકો ભદ્દિલપુર માનતા હતા. સૌભાગ્યવિજયના કથન પ્રમાણે અહિં એક પર્વત છે. પર્વત ઉપર પાર્શ્વનાથનાં પગલાં છે. એક ગુફામાં સપ્તફણા પાર્શ્વનાથની મૂર્ત્તિ છે. પાસે એક સરોવર છે. પર્વતની પાસેજ દુતારા (દંતારા) ગામ છે, કે જ્યાં શીતલનાથનાં ચાર કલ્યાણક થયાં હતા.

હવે આપણે પૂર્વદેશનું જગપ્રસિદ્ધ

સમ્મેતશિખર

તીર્થનું વર્ણન તપાસીએ. પાંચે તીર્થમાળાઓમા સમ્મેતશિખરનું વર્ણન ઓછુ વત્તુ કરેલું છે. ચોવીસ તીર્થંકરો પૈકી વીસ તીર્થંકરો આજ પવિત્ર પર્વત ઉપર મુક્તિ પામ્યા હતા. કોઇ અપેક્ષાએ પં૦ વિજયસાગર તો આ સમ્મેતશિખર તીર્થને શત્રુંજયથી પણ અધિક વખાણે છે. તેઓ કહે છે:—

" અધિકો એ ગિરિ ગિરુઅડો સેત્રુંજાથી જાણ્યો જી. " શ્રી. ૨ (પૃ. ૫)

વામાં આવે છે. પં૦ સૌભાગ્યવિજય જેને દુતારા કહે છે, તે ગામ આ હટવરિયા (Hatwareea) થી દક્ષિણમા લગભગ ૪–૫ માઇલજ દૂર છે. આનું ખરૂં નામ છે દંતારા (Dantara). પં૦ સૌભાગ્યવિજયજીના સમયમાં આ દંતારાને ભદ્દિલપુર લોકો માનતા હતા, એમ તેમના કથનથી માલૂમ પડે છે. અહિં કેટલીક પ્રાચીન મૂર્ત્તિયો અને ખંડેહરો ઘણા છે, એજ એની પ્રાચીનતાનાં સ્મરણ ચિહ્નો છે આનીજ પાસે એક પહાડ છે. કહેવાય છે કે આજ પહાડ એ ખરૂં ભદ્દિલપુર તીર્થ છે. દિગમ્બરોના **તીર્થયાત્રા દર્પણના** પૃ. ૨૦૭થી ૨૧૨ સુધી આ તીર્થનું વિસ્તૃત વર્ણન આપ્યું છે. જો કે તેમાં પોતાનાં ગીત ગાયાં છે, પરન્તુ તેમાંથી આ સ્થાન ભદ્દિલપુર તીર્થ હોવું જોઇએ, એવા કેટલાંક પ્રમાણો જરૂર મળે છે.

પં० જયવિજયે પણ કથ્યું છે:—

" સમેતાચલ શત્રુંજય તોલઇ સીમધર જિણવર ઇમ બોલઇ,
એહ વયણ નવિ ડોલઇ. " ૪૯ (પૃ. ૨૮)

કવિ વિજયસાગરજીએ અને પં० જયવિજયે સમ્મેતશિખરની આસપાસના મનુષ્યો અને આ ભૂમિની રસાળતાનું જે વર્ણન કર્યું છે, તે ખરેખર તે વખતની સ્થિતિનું ભાન કરાવે છે. આ કવિઓએ કરેલા વર્ણનનો સાર આ છે:—

" લોકો લંગોટિયા છે. માથું ઉઘાડું રાખે છે અને માથે વાળના ગુંચડાં વધારે છે. સ્ત્રીયો કાંચળીયો પહેરતી નથી. 'કાંચળી' નામથી તો ત્યાં ગાળ ગણવામાં આવે છે. સ્ત્રિયો પણ કદરૂપી, ભૂતડી જેવી લાગે છે. માથું ઢાંકેલી કોઇ સ્ત્રીને તે જૂએ છે તો તેણીઓને બહુ આશ્ચર્ય થાય છે. ત્યાંના ભીલો હાથમાં ધનુષ્ય અને બાણ લઇને ફરે છે. "

આ પછી આગળ જતા આ કવિઓએ આ રસાળ દેશનું પ્રાકૃતિક વર્ણન કરી તે દેશમા થતી વસ્તુઓ ફળ-ફૂલાદિ ગણાવેલ છે.

સમ્મેતશિખરની યાત્રાએ જનારાઓને તે સમયમાં પણ ત્યાંના રાજાની સમ્મતિ મેળવવી પડતી હતી, તેમ આ તીર્થમાળાઓ ઉપરથી જણાય છે. ઉપરની પાચ તીર્થમાળાઓ પૈકી સૌથી જૂની પં० હંસસોમની તીર્થમાળામાં કહેવામાં આવ્યું છે:—

તલહટિ પાલઇગુંજા ગામ સઘઇ જઇનઇ કીધું મુકામ. (પૃ. ૧૯)

આમાં જે ' પાલઇગુંજા ' ગામનું નામ આપ્યું છે, તેનું ખરૂં નામ ' [1]પાલગંજ ' છે. પં० વિજયસાગર અને પં० જય-

---

૧ આ પાલગંજ (Palgunja) અત્યારે પણ વિદ્યમાન છે. આ ગામ હજારીબાગ જીલ્લામાં આવેલા મધુવન (Mudhooban) થી ઉત્તર પૂર્વમાં ૬-૭ માઇલ ઉપર અને ગિરડીહ (Giridih) થી દક્ષિણ પશ્ચિમમાં ૧૧-૧૨ માઇલ ઉપર આવેલું છે.

વિજયે પોતાના સમયમાં **સમેતશિખરની** તળેટીમાં જે ગામ હતું, તેનું નામ **પાલગંજ** જે આપ્યું છે, વધુમાં તેમણે **પાલગંજનો** રાજા **પૃથ્વીચંદ્ર** (પૃથ્વીસિંહ) હતો એમ પણ જણાવ્યું છે. જ્યારે **પં૦ શીલવિજયે** રાજાનું નામ નથી આપ્યું. માત્ર એટલુંજ જણાવ્યું છેઃ—

પાલગંજ તલહટી વસઇ રાજા ખ્યત્રી મનિ ઉલ્હસિં૦ " ૨૫ (પૃ. ૧૧૦)

પરન્તુ **પં૦ સૌભાગ્યવિજયે** આ બધાઓ કરતા કંઈક વિશેષ જણાવ્યું છે. તેઓ જણાવે છે કે—

" બંગાળામાં આવેલા **ઝરિયા**[1] ગામમાં **રઘુનાથસિંઘ** રાજા રાજ્ય કરે છે. તેના દીવાનનું નામ **સોમદાસ** છે. સમેતશિખરની યાત્રાએ જતાં જે કોઈ યાત્રી અહિં આવે છે તેની પાસેથી **અર્ધો રૂપિયો** લઇને તેને આગળ વિદાય કરે છે વચમા દલાલો પણ ફર્યા કરે છે અને શ્રાવકોની ખુશામત કરે છે. તેઓ કહે છે કે–**પાર્શ્વ**નાથના પાળેલા અમે રખવાળા છીએ, તમે સંઘ લઇને આવ્યા છો, માટે જે કંઈ લાવ્યા હો તે અમને આપો."

આગળ ચાલતાં આ કવિ, [2]**કતરાસના** રાજા **કૃષ્ણસિંહ** પણ દાણ લે છે, એમ જણાવે છે. વળી "**સમ્મેત**શિખરની તળેટીમા **રઘુનાથપુરા** ગામ છે. અહિં યાત્રાળુઓ એક વિશાળ વડની નીચે ઉતરે છે. અહિંથી બે ગાઉ સપાટ જમીન ઉપર ચાલ્યા પછી પહાડનો ચઢાવ આવે છે " એમ પણ કવિએ જણાવ્યું છે. આ પછી આ કવિ આખી એક ઢાળમા આ મનોહર રસાળ પહાડનું વર્ણન કરી આ પહાડમા થતી વનસ્પતિઓ વાઘ, સિંહ વિગેરે કેવા કેવા જાનવરો આ જંગલમા રહે છે, તે પણ જણાવે છે.

૧ અત્યારે પણ આ **ઝરિયા** (Jherria) વિદ્યમાન છે, અને તે પાર્શ્વનાથ હીલથી પૂર્વ દક્ષિણમાં ૨૪–૨૫ માઇલ ઉપર આવેલું છે.

૨ **કતરાસ** (Kutras) આ ગામ પાર્શ્વનાથ હીલથી પૂર્વ–દક્ષિણમાં લગભગ ૧૫ માઇલ ઉપર આવેલું છે.

આ પછી પહાડ ઉપરનાં દર્શનીય સ્થાનો બતાવ્યાં છે, જેમાં ટૂંકો, મંદિરો અને કુંડો વિગેરેનું વર્ણન છે. ઉપરની પાંચ તીર્થમાળાઓ પૈકી ચાર તીર્થમાળાઓમાં સમ્મેતશિખરની તળેટીમાં પાલગંજ ગામનું નામ આપ્યું છે, જ્યારે પં૦ સૌભાગ્યવિજયજીની તીર્થમાળામાં પાલગંજનું નામ નહિં આપતાં રઘુનાથપુરાનું નામ આપ્યું છે, એનું કારણ એ છે કે–આ તીર્થમાળામાં વર્ણવેલ સંઘ પહેલાં મુર્શિદાબાદ, કાસમબજાર વિગેરે થઇ પાછા વળતાં વર્ધમાન,[1] (અસ્થિગ્રામ), બકૂલેસર,[2] પંચેટ,[3] રઘુનાથપુરા,[4] બિંદા, દામોદર નદી, ઝરિયા અને કતરાસ થઇને સમ્મેતશિખર (પાર્શ્વનાથ હીલ) ગયેલ છે.

પં૦ સૌભાગ્યવિજય **વર્દ્ધમાન** ગામનો ઉલ્લેખ કરતાં કથે છે:—

" શૂલપાણિજક્ષ ઠાંમ જસ કહેતા **અસ્થિગ્રાંમ** હો: સું૦
અબ વર્દ્ધમાંન વિખ્યાતા જાણે એ કેવલી વાતા હો. સું૦ ૬
(પૃ. ૮૪)

મહાવીર સ્વામીને શૂલપાણીયક્ષે જે ઠેકાણે ઉપસર્ગ કર્યો

---

૧ બંગાળમા આવેલા બર્દવાન (Burdwan) જીલ્લાનું આ પાટનગર છે અને તે દામોદરનદના કાંઠા ઉપર આવેલુ છે.

૨ **વીરભૂમ** જીલ્લાના તાંતીપાડા (Tantipara) ગામથી દક્ષિણમા એક માઇલ ઉપર **વાકેશ્વર** નામના નાળાને કિનારે **વાકેશ્વર** નામનું સ્થાન છે, એજ આ **બકલેસર** કહેવાય છે.

૩ **પંચેટ** (Panchet). આ ગામ **માનભૂમ** જીલ્લામાં આવેલા **આસનસોલ** સ્ટેશનથી દક્ષિણ–પશ્ચિમમા લગભગ ૧૩ માઇલ ઉપર આવેલું છે.

૪ આ રઘુનાથપુરા અને સમ્મેતશિખરની તળેટીમાં કવિએ રઘુનાથપુરા બતાવ્યું છે, તે બે જુદાં ગામો છે. આ રઘુનાથપુરા (Raghunathpur) **માનભૂમ** જીલ્લામાં આવેલા **આસનસોલ** સ્ટેશનથી દક્ષિણ–પશ્ચિમમાં ૨૩–૨૪ માઇલ ઉપર અને ઉપર્યુક્ત પંચેટથી દક્ષિણ–પશ્ચિમમાં લગભગ ૧૦ માઇલ ઉપર આવેલું છે, લગભગ ચાર હજાર માણસની વસ્તીનું આ ગામ છે.

હતો, તે અસ્થિગ્રામ, આજ વર્ધમાનના નામથી વિખ્યાત છે, એમ કવિ કહે છે, પરન્તુ તે વાત સાચીજ છે, એમ માનતા નથી, એ એમના છેલ્લા શબ્દો–' જાણે એ કેવલી વાતાં હો ' થી સ્પષ્ટ થાય છે. વસ્તુત: વર્ધમાનને અસ્થિગ્રામ માનવામાં ખાસ કંઈ પ્રમાણ મળતું નથી.

આવીજ રીતે અંકલેસરમાં ગરમ પાણીના કુંડો હોવાનું, પંચેટમાં ગરૂડનારાયણ રાજા રાજ્ય કરતો હતો તે, તેમજ ત્યાંના પર્વત ઉપર રઘુનાથજીનું મંદિર અને પાણીના ઘણા કુંડો હોવાનું પણ કવિએ જણાવ્યું છે.

ઉપર્યુક્ત રસ્તે થઈને સમ્મેતસિખર જતાં તળેટીમાં રઘુનાથપુરા નામનું ગામ આવે છે, એમ કવિ જણાવે છે.

સમ્મેતશિખરથી બાર ગાઉ ઉપર

રિજુવાલુકા–જંભીગામ[1]

તીર્થ છે. આ તે સ્થાન છે કે–જ્યા વીરપ્રભુને કેવળજ્ઞાન ઉત્પન્ન

૧ મહાવીર સ્વામિને કેવળજ્ઞાન થયું હતુ, એ ઋજુવાલિકા નદી અને જંભાય ગામનો અત્યારે પત્તો મેળવવાનુ કાર્ય એટલુજ કઠિન છે, જેટલુ ક્ષત્રિયકુંડ વિગેરે નગરિયોનો પત્તો મેળવવાનું કાર્ય આપણે કઠિન જોઈ ગયા. અત્યારે જે સ્થાનને આપણે મહાવીરસ્વામિના કેવલજ્ઞાનનુ સ્થાન માનીએ છીએ, એ સ્થાન તો આ તીર્થમાળાઓ પૈકીની એક પણ તીર્થમાળામાં બતાવવામાં આવ્યું નથી. સુતરાં, અત્યારે મનાતુ સ્થાન કે જે ગિરડીહથી સમ્મેતશિખર જતાં રસ્તામાં લગભગ દસ માઇલ ઉપર આવેલ છે. તે આ તીર્થમાળાઓના સમય પછીથી પ્રસિદ્ધિમાં આવેલુ છે. મહાવીરના કેવલજ્ઞાનવાળા સ્થાને જે નદી હોવાનુ શાસ્ત્રોમાં જણાવેલ છે, તે નદીનું નામ છે ઋજુવાલુકા, અને જે ગામનું નામ આપવામાં આવ્યું છે તે ગામ છે જંભીયગામ; અને તે કવિયોના કથન પ્રમાણે સમ્મેતશિખરથી દક્ષિણ દિશામાં આવેલ છે. જ્યારે અત્યારે જે સ્થાન મનાય છે ત્યાં છે બરાકર (Barakar) નદી અને જંભીયગામ કે તેના અપભ્રંશ વાળું તો કોઇ પણ ગામ નથી. તેમ આ નદી સમ્મેતશિખરથી ઉત્તર દિશામા આવેલ છે. એટલે આ એક સ્થાપના છે, એ ચોક્ખુ થાય

થયું હતું. ઉપરની પાંચે તીર્થમાળાઓમાં આ સ્થાનનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે; પરન્તુ એકે કર્તાએ આ સ્થળ જોયેલું નથી. માત્ર લોકકથન ઉપરથીજ દરેકે તેનું કથન કર્યું છે અને તેથીજ દરેકના મતમાં ફેરફાર જણાય છે. પં૦ વિજયસાગર કહે છે:—

" ગિરિ આગિ કોશે બારે ઊપરિર્યા દેવ જુહારે;
ઋિજુવાલુઅ જંભીગામ વીરહજિન કેવલ ઠામ." ૧૨ (પૃ. ૮)

છે. જો કે અહિં એક દેરાસર અને ધર્મશાળા છે. પરન્તુ તે નવા બનેલ છે. આ મંદિરનો જીર્ણોદ્ધાર સં. ૧૯૩૦ માં મુર્શિદાબાદ નિવાસી બાબૂ ધનપતસિંહજીએ કરાવ્યાનો શિલાલેખ છે. પરન્તુ તે શિલાલેખ નવો હોઇ તે ઉપરથી સિદ્ધ નથી થતું કે—આ સ્થાન કેવળજ્ઞાનવાળું સ્થાન છે.

હવે કેવળજ્ઞાનવાળું મૂળ સ્થાન કયું, એ શોધવું જોઇએ. આને માટે કંઇપણ ચોક્કસ પ્રમાણ કે ચિહ્ન નથીજ મળતું તીર્થમાળાઓના કર્તાઓએ પણ ખાસ કોઇ નિશાન નથી બતાવ્યું. માત્ર સમ્મેતશિખરથી દક્ષિણ દિશામાં હોવાનું જણાવ્યું છે, અને સૌભાગ્યવિજયજીએ વધારામાં 'દામોદર નદી ત્યાં વહે છે' એટલું કહ્યું છે, પરન્તુ આટલા ઉપરથી કંઇ સ્થાનનો પત્તો મળી શકે નહિ. વળી 'ટ્રીગ્નોમેટ્રીકલ સર્વે' ના નકશામાં તપાસ કરતાં 'દામોદર નદી' ઉપર જંભીયગામ જેવું કોઇ ગામ પણ જણાતું નથી. આ સ્થાન સબન્ધી એક કલ્પના થઇ શકે છે. અને તે એ કે–પાર્શ્વનાથ હીલ (સમ્મેતશિખર) થી દક્ષિણ–પૂર્વમાં આજી (Ajiy) નામની મ્હોટી નદી વહે છે. આ નદીના એક કાંઠે લગભગ બે માઇલ ઉપર જમગ્રામ (Jamgram) નામનું પ્રાચીન ગામ છે, અહિં જૂનો કિલ્લો વિગેરે પણ છે. આ ગામ પાર્શ્વનાથ હીલથી દક્ષિણ--પૂર્વમાં લગભગ પચાસ માઇલ એટલે પચીસેક ગાઉ થાય છે. આજ આજી (Ajay) નદીની સાથે ઉપર્યુક્ત બરાકડ નદી આગળ વધીને મળી ગઇ છે. એટલે એવી કલ્પના થઇ શકે છે કે--આ આજી નદી, એજ તે વખતની ઉજ્જુ (ऋजु) નદી હોય, અને આ જમગ્રામ, એજ તે વખતનું જંભીયગ્રામ હોય. અપભ્રંશ થતાં થતાં અત્યારે આ પ્રમાણેનાં નામો બન્યાં હોય. આ સ્થાનને મહાવીરસ્વામીના કેવળજ્ઞાનનું સ્થાન માનવામાં એનો પણ વિરોધ નથી આવતો કે--શાસ્ત્રોમાં જંભીયગ્રામથી પાવાપુરી ૧૨ યોજન (૪૮ ગાઉ) બતાવવામાં આવેલ છે, કારણ કે આ જમગામથી પાવાપુરી લગભગ તેટલેજ દૂર થાય છે.

પં૦ હંસસોમે આ સ્થાન સમ્મેતશિખરથી વીસ કોશ બતાવેલ છે; એટલુંજ નહિં, પરન્તુ **'ઇમ સુણીઇં લોકાંની વાત'** એ વાકયથી સ્પષ્ટ જણાવ્યું છે કે- લોકોના કથનથી એમ જણાય છે. **પં૦ જયવિજયે**, **સમ્મેતશિખરથી** જંભીયગામ કેટલું દૂર થાય છે, તે નથી બતાવ્યું, પરન્તુ **સમ્મેતશિખરથી** જમણી બાજૂ છે, એટલુંજ કહ્યું છે, અને **પં૦ શીલવિજયજીએ** તો નામ માત્રજ લીધા છે. જ્યારે **પં૦ સૌભાગ્યવિજયજી** કહે છે.—

" ગિરિથી દૂરે દક્ષિણ દિશિ દીપે રિજુવાલુકા રે નામ. સ૦
દામોદર તટની દમણા વહે વીરજિન કેવલ ઠાંમ " સ. ડુ. ૧૮ (પૃ ૮૮)

ઉપર્યુક્ત કથના ઉપરથી **ઋજુવાલુકા** અને **જંભીયગામના** નિશ્ચય થઇ શકતો નથી કે તે કયા છે અને અત્યારે ત્યાં શું છે ?

કાશીથી પૂર્વ તરફના તીર્થો વર્ણવ્યા પછી **કાશીથી** આ તરફના તીર્થોનું વર્ણન કવિઓ કરે છે. **કાશીથી** આ તરફ સાઠ કોસ ઉપર આવેલ,

અયોધ્યા[1]

તીર્થ છે **પં૦ વિજયસાગર** કેટલાક આચાર્યોના મતને અનુસરી કહે છે.—

---

૧ ફૈઝાબાદથી ઉત્તર-પૂર્વમાં ૩-૪ માઇલ ઉપર **ઘાઘરા** નદીને કાંઠે આ નગરી આવેલી છે. જિનપ્રભસૂરિ ' અયોધ્યા કલ્પ ' માં આ નગરીના આઠ નામો બતાવે છે —

" **अउज्झाए एगट्ठियाइं, जहा:-अउज्झा, अवज्झा, कोसला, विणीया, साकेयं, इक्खागुभूमी, रामपुरी, उत्तरकोसल त्ति.** "

તે આઠ નામો આ છે —અયોધ્યા, અવધ્યા, કોશલા, વિનીતા, સાકેત ઇક્ષ્વાકુભૂમી, રામપુરી અને ઉત્તરકોશલા.

અહિંના કેટલાક સ્થાનોનો જિનપ્રભસૂરિ પણ ઉલ્લેખ કરે છે, તેઓ કહે છે'—

" પંચ તીર્થંકર જનમીઆ મૂલ અયોધ્યા હરિ,
જાણી થિતિ થાપી ઈહાં, રામ ગોલાર ગઢ નરિ " મ. ૬ (પૃ ૧૧)

પં૦ વિજયસાગર, પં૦ જયવિજય, પં૦ સૌભાગ્યવિજય અને પં૦ શીલવિજયજીએ અયોધ્યાનું વર્ણન કર્યું છે. તેમાં સીતાનો ધીજકુંડ, જ્યાં સીતાએ અગ્નિ પ્રવેશ કર્યો હતો, તે કુંડ, રામચંદ્રજીનાં પગલાં, અને બીજાં પણ સ્થાનોનો ઉલ્લેખ કર્યો છે. પં૦ હંસસોમે સ્પષ્ટ જણાવ્યું છે કે " ઋષભદેવ, અજીતનાથ, અભિનંદન, સુમતિનાથ અને અનંતનાથની જન્મભૂમી આ અયોધ્યા છે. અહિં અત્યારે જેને સ્વર્ગદ્વાર[1] કહેવામાં આવે છે, ત્યાં મરૂદેવી માતાનું નિર્વાણ થયેલ, એમ કહેવામાં આવે છે. આ અયોધ્યાની પાસેસરયૂ નદી છે. નગરમાં મહાવીરસ્વામીની મૂર્ત્તિ છે."

जत्थ अज्ज वि नाभिरायमंदिरं । जत्थ पासनाहवाडिया सीयाकुंडं सहस्सधारं च । पायारट्ठिओ य मत्तगइंदजक्खो, अज्ज वि जस्स अग्गे करिणो न संचरंति. संचरंति वा ता मरंति, गोपयराईणि अणेगाणि य लोइयतित्थाणि वट्टंति । "

અર્થાત્-જ્યા આજ પણ નાભિરાજાનુ મંદિર છે, જ્યાં પાર્શ્વનાથવાટિકા, સીતાકુંડ અને સહસ્રધાર છે વળી પ્રાકારમા રહેલ મત્તગજેંદ્ર યક્ષ છે, જેની આગળ હાથી આજ પણ જઇ શકતો નથી, અને જાય છે તો મરી જાય છે. તેમજ ગોપતાર આદિ અનેક લૌકિક તીર્થો પણ છે."

અત્યારે અહિં શ્વેતામ્બરોનુ માત્ર એકજ અજિતનાથનું મંદિર કટરા મહોલ્લામાં છે, તેમાં જુદા જુદા તીર્થંકરોનાં કલ્યાણકોની સ્થાપના વિગેરે છે.

૧ આ સ્વર્ગદ્વારનો ઉલ્લેખ જિનપ્રભસૂરિએ પણ 'અયોધ્યા કલ્પ'માં કર્યો છે —

" **जत्थ घग्घरदहो सरऊनइए समं मिलित्ता सग्गदुवारं ति पसिद्धिमावन्नो ।** "

ઘગ્ઘર, જેને અત્યારે ઘાઘર કહેવામાં આવે છે. તે અને સરયૂ નદીનો જ્યા સંગમ થયો છે, તે સ્થાનને જિનપ્રભસૂરિ 'સ્વર્ગદ્વાર' બતાવે છે. અત્યારે આ નામનો એક મહોલ્લો છે જ્યાં દિગમ્બરોનુ એક મંદિર છે.

આ સિવાય વિશેષ કંઈ હકીકત જણાતી નથી. અયોધ્યાથી
ત્રીસ કોસ ઉપર

સાવત્થી[1]

તીર્થ બતાવ્યું છે અહિં સંભવનાથનો જન્મ થયેલો છે, પં૦ સૌભાગ્યવિજય કહે છે કે—

" જીહો તે સાવત્થીને કહે, જીહો હવણાં તિહાંના લોક;
જીહો નામે કોના ગામડા, જીહો વન ગહ્વર છે થોક. સુ. ૬
(પૃ. ૬૪)

૧ અયોધ્યાથી ઉત્તરમાં બલરામપુર સ્ટેશનથી ૧૨ માઇલ અને જે ગોંડાનો ઉપર ઉલ્લેખ કર્યો છે, તેનાથી ૫ માઇલ ઉપર 'સહેતમહેત'નો કિલ્લો છે. આનેજ અત્યારે સાવત્થી તીર્થ માનવામાં આવે છે. આ કિલ્લામાં એક ખાલી મંદિર છે, જેને સંભવનાથનુ મંદિર કહેવામાં આવે છે જિનપ્રભસૂરિના સમયમાં પણ આજ સહેતમહેતને સાવત્થી તીર્થ માનવામાં આવતું હતું, એમ એમના 'સાવત્થીકલ્પ' ના " **संपइकाले महेठि त्ति रूढा** " આ શબ્દોથી માલુમ પડે છે. જિનપ્રભસૂરિ, અંહિના એક મંદિરનુ અને રક્ત અશોકવૃક્ષનું વર્ણન આપે છે, તે ખાસ ધ્યાન ખેંચનારૂં છે. તેઓ કહે છે —

" **जत्थ अज्ज वि घणगहणवणमज्झट्ठियं सिरिसंभवनाहपडिमाविभूसियं गयणग्गलग्गसिहरं पागारट्ठियजिणबिंबमंडियदेउलियाअलंकरियं जिणभवणं चिट्ठइ पायारपरियरियं। तस्स चेइयस्स दुवारअदूरसामंते चिल्लिरउल्लसिरं अतुल्लपल्लवसिणिद्धच्छाओ महल्लसाहाभिरामो रत्तासोयपायवो दीसइ ॥** "

અત્યારે જે મંદિર છે તેજ આ મંદિર હોય તેમ જણાય છે પરન્તુ અત્યારે આ મંદિરમાં મૂર્તિ વિગેરે કંઇ નથી.

અત્યારે જેને સેતમહેત (Sat Mahet) કહેવામાં આવે છે, તેનાં કેટલાંક ખંડીયેરો ગોંડા જીલ્લામાં છે, જ્યારે કેટલાંક બેહરાઇચ (Bahraich) જીલ્લામાં આવેલી રાપ્તી નદીના દક્ષિણ કાંઠા ઉપર પણ છે. આ નદી તે છે કે જેને શાસ્ત્રકારો ઇરાવતી નદી કહે છે.

આ ઉપરથી જણાય છે કે–સુપ્રસિદ્ધ **સાવત્થી** નગરી, એ અત્યારનું **કોના (અકોના)** નામનું ગામડું છે. આ કવિ અહિં પ્રતિમા અને પગલાં હોવાનું જણાવી આ વનખંડને **દંડક દેશની** સીમા હોવાનું કહે છે:—

" જિહો તિન વનખંડે જાણુજો જીહો ડંડક દેશની સીમ, સુ. ૭
(પૃ. ૯૪)

પં૦ વિજયસાગર આ **સાવત્થી** **દરિયાબાદથી** ત્રીસ ગાઉ ઉપર હોવાનું જણાવે છે:—

" દેખું દરિયાબાદથી દોઇ દિશિ કોસ ત્રીસ:
સાવત્થી સંભારીઇ શંભવ જન્મ જગીસ. મ. ૯ (પૃ. ૧૨)

અયોધ્યાથી લગભગ સાત કોસ ઉપર

રત્નપુરી[1]

નામનું તીર્થ છે. **ધર્મનાથનાં** અહિં કલ્યાણકો થયેલ છે. **પં૦ જયવિજયે** અહિં બે મંદિરો હોવાનું જણાવ્યું છે. તેમાં પગલાં અને ત્રણ પ્રતિમાઓ બતાવી છે. પં૦ **સૌભાગ્યવિજય** કહે છે કે– આ ગામને અત્યારે ' **રોઇનાઇ** ' કહે છે.

૧ આ તીર્થ, આઉધ એન્ડ રોહિલખંડ રેલ્વેના **સોહાવલ** સ્ટેશનથી લગભગ દોઢ–બે માઇલ ઉપર આવેલું છે, અત્યારે પણ આ ગામને ' **રૂનાઇ** ' કહે છે. જિનપ્રભસૂરિના સમયમાં આ ગામ **રત્નવાહુના** નામથી પ્રસિદ્ધ હોય, એમ **કલ્પ** ઉપરથી જણાય છે. વળી **જિનપ્રભસૂરિના** સમયમાં અહિં **ધર્મનાથનું** મંદિર અને તેમાં **નાગમૂર્ત્તિ** યુક્ત **ધર્મનાથની** પ્રતિમા હોવાનું પણ જણાવે છે. તેમના શબ્દો આ છે:—

" **तत्र च तथैव नागमूर्त्तिपरिवारिता श्रीधर्मनाथप्रतिमाऽद्यापि सम्यग्दृष्टियात्रिकजनैरनेकविधप्रभावप्रभावनापुरस्सरं पूज्यते ।** "

અત્યારે અહિં બે મંદિરો છે, **પાર્શ્વનાથનું** અને **ઋષભદેવપ્રભુનું**.

કંપિલા[1]

તીર્થ પણ કલ્યાણકભૂમીજ છે. વિમલનાથનો અહિં જન્મ થયો હતો. પં૦ જયવિજય અહિં 'વિમલવિહાર' અને **વિમલનાથના** પગલાં હોવાનું જણાવે છે. પં૦ વિજયસાગર અને પં૦ **સૌભાગ્ય-વિજયજી કંપિલાની** પાસેના **પટિયાલીનો** પણ ઉલ્લેખ કરે છે.

આ તીર્થ પછી

સૌરીપુર[2]

તીર્થ છે. પં૦ જયવિજય **ફીરોજાબાદ, ચંદવાડ** અને તેની પાસેના **સરપડી** ગામથી આ તીર્થ ત્રણ કોસ ઉપર આવેલું છે, અને અહિં સાત મંદિર છે, એમ કહે છે.

ઉપરની પાંચે તીર્થમાળાઓમાં ઉપર પ્રમાણે થોડે ઘણે અંશે ઉપર પ્રમાણે પૂર્વદેશના તીર્થો (ખાસ ખાસ કલ્યાણકભૂમીવાળા તીર્થો) નું વર્ણન કર્યું છે. તે ઉપરાન્ત કોઈ કોઈ તીર્થમાળામાં પૂર્વદેશનાં તીર્થોમાંજ કેટલાક વધારાના તીર્થો ગણાવ્યાં છે.

જેમાં મુખ્ય

---

૧ ફરૂકાબાદ જીલ્લામાં આવેલા **કાયમગંજથી** ઉત્તર-પશ્ચિમમાં ૬ માઇલ ઉપર આ ગામ આવેલું છે. અહિં એક **વિમલનાથનું** મંદિર છે. **સૌભાગ્યવિજય-જી** જે **પરિયારીનો** ઉલ્લેખ કરે છે, એ પટિયાલી (Patiali) બીજું કંઈ નહિ, પરન્તુ **કંપીલાથી** ઉત્તર-પશ્ચિમમાં ૧૮-૧૯ માઇલ ઉપર આવેલું એક ગામ છે. વધુ માટે જુઓ—જિનપ્રભસૂરિકૃત **काम्पिल्यपुरकल्प।**

૨ આ સ્થાન શિકોહાબાદથી ૭ કોસ ઉપર **જમના** નદીના કાંઠે આવેલું છે. **નેમનાથપ્રભુના** જન્મ કલ્યાણકના લીધે આ ગામ તીર્થ તરીકે મનાય છે. જગદ્‌ગુરુ હીરવિજયસૂરિ મહારાજ આગરેથી અહિં પધાર્યા હતા અને તેમનાજ સમયમાં અહિંનો ઉદ્ધાર થયેલો, પરન્તુ તે પછી અહિંનાં મંદિરોનો ઉદ્ધાર થયો જણાતો નથી. અહિં હાલ એક પહાડીપર પાંચ મંદિરો છે. જેમાંનાં ચાર તો ખાલીજ છે અને એકમાં નેમનાથનાં પગલાં છે.

અહિચ્છત્તા.[1]

છે. આ તીર્થના સંબંધમાં પં૦વિજયસાગરે બીજું કંઇજ લખ્યું નથી. માત્ર નામજ લીધું છે. પં૦ સૌભાગ્યવિજયજીએ અહિચ્છત્તા નગરી આગરાથી ઇશાન કોણમાં કુરૂજંગલના પ્રદેશમાં હોવાનુંજ માત્ર જણાવ્યું છે. જ્યારે પં૦ શીલવિજયજીએ અહિચ્છત્તા નગરીને મેવાત દેશમાં હોવાનું જણાવી પાર્શ્વનાથના તીર્થ તરીકે બતાવી છે. આ સિવાય કોઇએ કંઈ વિશેષ કહ્યું નથી.

હસ્તિનાપુર[2]

તીર્થનો પણ ઉલ્લેખ કોઇ કોઈએ કર્યો છે. તેમજ પં૦ વિ-

૧ અહિચ્છત્તા બરેલી જીલ્લામા એઓનલા (Aonla) નામનુ ગામ છે, તેની ઉત્તરમા ૮ માઇલ ઉપર રામનગર (Ramnagar) નામનુ ગામ છે. આ રામનગરથી દક્ષિણમાં ૩ા માઇલના ઘેરાવામાં કેટલાક ખંડીયેર છે આનેજ અહિચ્છત્તા કહેવામાં આવે છે જિનપ્રભસૂરિએ ' અહિચ્છત્તાકલ્પ મા, અહિચ્છત્તાની ઉત્પત્તિ. પાર્શ્વનાથ પ્રભુનુ મંદિર, તેના પૂર્વ દિશામા આવેલા સાત કુંડો, મલયચૈત્યની નજીક સિદ્ધક્ષેત્રમાં ધરણેન્દ્ર પદ્માવતીયુક્ત પાર્શ્વનાથ પ્રભુનું મંદિર ગઢની પાસે નેમિનાથની મૂર્તિ સહિત સિદ્ધ અને બુદ્ધથી યુક્ત આમ્રાની લુબ હાથમા છે જેને એવી સિંહવાહનવાળી અંબાદેવી, તેમજ બીજા પણ કેટલાં લૌકિક તીર્થો વિગેરેનુ વર્ણન કર્યુ છે. અત્યારે તેના પ્રતિચિહ્નો—ખંડિયેરોજ માત્ર છે પ્રાચીન શોધ ખોળના પરિણામે અત્યારસુધીમા જૈનોના જે બે પ્રાચીનમા પ્રાચીન સ્તૂપો જાહેરમાં આવ્યા છે, તેમા અહિનો પણ એક સ્તૂપ છે. અને બીજો મથુરાનો.

૨ હસ્તિનાપુર. અહિ શાન્તિનાથ, કુંથુનાથ, અને અરનાથનો જન્મ થયેલો હોઇ આ સ્થાન તીર્થ તરીકે મનાય છે. મલ્લિનાથપ્રભુ પણ અહિં સમોસર્યા હતા. ઋષભદેવપ્રભુએ વરસીતપનું પારણુ પણ અહિજ કર્યું હતુ. જિનપ્રભસૂરિના સમયમાં અહિ શાન્તિ કુંથુ, અર અને મલ્લિનાથ—એ ચારે પ્રભુનાં ચાર મંદિરો હતા. ' હસ્તિનાપુરકલ્પ ' માં લખ્યુ છે.—

" **तत्थ महानयरे संतिकुंथुअरमल्लिजिणाणं चेइयाइं मणहराइं ।** "

જયસાગરે કહ્યું છે:-" શાન્તિ, કુંથુ અને અરનાથનો અહિં જન્મ થયો હતો. આગરાથી ઉત્તરમા દોઢસો કોસ થાય છે, પાંચ પાંડવો અને પાંચ ચક્રવર્તી અહિં થયા છે; વળી અહિં પાંચ થૂભ છે અને પાંચ જિનમૂર્તિયો છે." પં૦ સૌભાગ્યવિજયજીએ પણ લગભગ પં૦ વિજયસાગરની માફક વર્ણન કર્યું છે. ફરક માત્ર એટલો છે કે આમણે આ સ્થાન દિલ્લીથી પૂર્વ દિશામાં ચાલીસ કોસ બતાવ્યું છે, અને પાંચ સ્તૂપને બદલે ત્રણ સ્તૂપ બતાવ્યા છે.

આમજ

મથુરા.[1]

તીર્થના પણ કોઇ કોઇ તીર્થમાળામા ઉલ્લેખ જોવાય છે. પં૦ વિજયસાગરે આનું નામ માત્ર લીધું છે. પં૦ સૌભાગ્યવિજયજીએ 'આ તીર્થ મહાવીરસ્વામીના તીર્થ તરીકે પ્રસિદ્ધ બતાવ્યું છે. જ્યારે પં૦ શીલવિજયજીએ જમના નદીના કાંઠે આ ગામ હોવાનુ બતાવી **નેમનાથના** તીર્થ તરીકે આને પ્રસિદ્ધ બતાવ્યુ છે.

એ પ્રમાણે પૂર્વદેશીય તીર્થોનું વર્ણન ઉપર્યુક્ત પાંચ તીર્થમાળાઓમા કરવામા આવેલ છે.

અહિ અબાદેવીનુ મંદિર હોવાનુ પણ જણાવ્યુ છે, પરન્તુ સ. ૧૯૨૯ સુધી અહિ એક મંદિર ન્હોતુ. માત્ર એક ઝાડ નીચે પગલા હતાં. સં. ૧૯૨૯ માં અહિં એક મદિર બન્યા પછી આ તીર્થ પાછુ જાહેરમા આવ્યુ છે કહેવાય છે કે—અહિથી માઇલ—સવામાઇલ ઉપર ઋષભદેવનાં પણ પગલાં છે.

૧ **મથુરા.** જમના નદીને કિનારે આ એક પ્રાચીન શહેર છે. અત્યારે લગભગ સાઠ હજાર માણસોની વસ્તી છે. એકવખતે આ સ્થાન જૈનતીર્થ તરીકે મશહૂર હતુ, જ્યારે અત્યારે જૈનોની વસ્તી (પચાસ દિગમ્બરોના ઘરો સિવાય) બિલકુલ નથી. ઘિયામંડીમા એક પાર્શ્વનાથનું મંદિર છે. અહિની શોધખોળના પરિણામે ઘણી પ્રાચીન વસ્તુઓ અને જૂના શિલાલેખો મળ્યા છે. કંકાલીટીલામાં જે એક જૈન સ્તૂપ છે, તે અત્યારસુધીમાં પ્રાપ્ત થયેલા જૂનામાં જૂના બે સ્તૂપો પૈકીનો એક છે. વધુ માટે જૂઓ '**જૈનસ્તૂપાઝ ઑફ મથુરા.**' કર્તા **વિન્સેંટ. એ. સ્મીથ.**

શત્રુંજય.

શત્રુંજય (સિદ્ધાચળ) તીર્થના વર્ણનવાળી આ સંગ્રહમાં આઠ તીર્થમાળાઓ છે:—

ઉપરની આઠ તીર્થમાળાઓ પૈકી **પહેલી** તીર્થમાળા ઉપાધ્યાય ભાનુચંદ્રજીના શિષ્ય પં૦ દેવચંદ્રજીએ બનાવી છે. જો કે કવિએ રચ્યાનો સંવત્ નથી આપ્યો, પરન્તુ સિદ્ધાચલની આ યાત્રા તેમણે

" સોલ પંચાણુંઓ સાર માહ વદિ ચૌદસિ ગુરૂવાર " (પૃ. ૪૩)

સં. ૧૬૯૫ના મહા વદિ ૧૪ ને ગુરૂવારે કરેલી છે, તે ઉપરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે—આમાં જે સમયનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે, તે સમય સં. ૧૬૯૫ નો એટલે સત્તરમી સદીની લગભગ આખરનો છે. કવિ જણાવે છે કે—સં. ૧૬૯૫નું ચાતુર્માસ ઈડરમાં કરીને યાત્રા

માટે નીકળ્યા હતા. ઈડરથી જે રસ્તે થઈને તેમણે યાત્રા કરી છે તે આ છે—રીચોટ, (રીચોદ) વલાસણ, વડનગર, વીસનગર, સિવાલા (સાઉલા-Saola), મ્હેસાણા, અમદાવાદ અને પાલીતાણા. અમદાવાદ પછી ક્યાં ક્યાં ગામો ઉપર થઈને પાલીતાણે ગયા તે જણાવ્યું નથી.

બીજી કવિ લાલવિજયજીના શિષ્ય પં૦ સૌભાગ્યવિજયજીએ સં. ૧૭૫૦ માં બનાવી છે. આ તીર્થમાળા જો કે ખાસ સિદ્ધાચલની યાત્રા નિમિત્તે બનાવવામાં આવી નથી. આમા ચારે દિશાઓનાં તીર્થોનું વર્ણન છે, તેમાં સિદ્ધાચલનું વર્ણન પણ ઠીક ઠીક કરેલ હોવાથી આ વિભાગમાં પણ તેની ગણતરી કરી છે. આ સિદ્ધાચળનું વર્ણન પૃ. ૯૬માં છે.

ત્રીજી 'શત્રુંજય ચૈત્ય-પરિપાટી' કોણે ક્યારે[1] બનાવી છે, એ કંઈ કૃતિ ઉપરથી જણાતું નથી. આમા કેવળ શત્રુંજયનાં મંદિરો અને અન્યાન્ય દર્શનીય સ્થાનોનો નામોલ્લેખ કરવામા આવ્યો છે.

ચોથી પં૦ સુમતિકુશલના પ્રશિષ્ય અને પં૦ વિવેકકુશલના શિષ્ય પં૦ **વિનીતકુશલે** બનાવી છે. આમાં સં. ૧૭૨૨ માં કરેલી યાત્રાનું વર્ણન છે. જૂનાગઢના રહેવાસી સંઘવી સહસવીરના સાત પુત્રો પૈકીના એક રાજસીએ સં. ૧૭૨૨ ના આસો

---

1 આ કૃતિ રચ્યાનો સંવત્ જણાવવામા આવ્યો નથી, પરન્તુ તેના સમયને માટે એક કલ્પના થઈ શકે છે. તે એ કે કવિએ સિદ્ધાચલના વર્ણનમા **સમરાશાહ**ના ઉદ્ધારનો ઉલ્લેખ કર્યો છેઃ—

"થાપીઉં એ **સમરિ** નરિંદ મૂલગભારઈ આદિપહો" ૨૧ (પૃ. ૧૫૬)

આ ઉપરથી એ કલ્પના કરવી લગારે મુશ્કેલ નથી કે—આ કૃતિ **સમરાશાહ**ના ઉદ્ધાર પછીની એટલે ૧૩૭૮ પછીની છે. બીજી રીતે જોઇએ તો **કર્માશા**એ કરાવેલા ઉદ્ધારનો ઉલ્લેખ આમાં થયો નથી, એટલે **કર્માશા**ના ઉદ્ધાર પહેલાંની એટલે સં. ૧૫૮૭ પહેલાંની આ કૃતિ છે, એમ કહેવું પણ ખોટું નથી. નિદાન, સં. ૧૩૭૮ થી ૧૫૮૭ ની વચમાં આ કૃતિ બનેલી સિદ્ધ થાય છે.

સુદિ ૧૦ (વિજયાદશમી) ના દિવસે સંઘવી ' તિલક ' કીધી. પોષ વદિ ૧ ને ગુરૂવારના દિવસે સિદ્ધાચલનો સંઘ કાઢ્યો હતો. આ વખતે જૂનાગઢમાં નવાબ સરદારખાન રાજ્ય કરતો હતો, એમ કવિ જણાવે છે. રાજસીના આ સંઘ સાથે દીવ, પાટણ, (પ્રભાસપાટણ,) વેરાવળ અને પોરબંદરના સંઘો મળી ગયા હતા. આ સંઘ વડાલ થઇ રાણપુર આવ્યો, ત્યારે અહિં ધોરાજી અને મઝેવડીનો સંઘ પણ ભેગો થઇ ગયો. અહિંથી આગળ વધી સંઘ પાલીતાણે પહોંચ્યો. આ વખતે સંઘવીએ ઘોઘેથી વિજયપ્રભસૂરિને પાલીતાણે તેડાવ્યા. સંઘવીની વિનતિને માન આપી વિજયપ્રભસૂરિ એકસો પંચાવન સાધુ સાથે પાલીતાણે પધાર્યા અને સંઘવીને ત્યાં પગલાં કર્યાં.

પાંચમી કવિ લાવણ્યસમયે બનાવેલ ' આદિનાથ-ભાસ ' છે. કવિએ આ ભાસ રચ્યાનો સંવત્ આપ્યો નથી; પરન્તુ આમાં સિદ્ધાચલના છ ઉદ્ધારનું ટૂંકમાં વર્ણન કરી સાતમા ઉદ્ધારનું વર્ણન કર્યું છે. સાતમો ઉદ્ધાર[1] કર્મસિંહે (કર્માશાહે) કરાવ્યાનું જણાવ્યું છે. કવિ કહે છે કે:—

" સંવત પનર વરસ સીત્યાસીઇ વદિ વૈશાખિ લગન પ્રકાસીઇ. " ૧૧

પરકાસીઇ વરલગન પંચમિ રવિ વાહણિ જોતરી;
ઉત્તર દક્ષિણ પૂરવ પશ્ચિમ પાડવાઇ કંકોતરી. " (પૃ. ૧૬૭)

આ ઉપરથી જણાય છે કે–સં. ૧૫૮૭ ના વૈશાખ વદિ ૫ ના દિવસે કર્મસિંહે (કર્માશાએ) પ્રતિષ્ઠા કરાવી હતી. આ ઉપરથી એ અનુમાન સહજ કરી શકાય છે કે–કવિની આ કૃતિ સં. ૧૫૮૭ પછીની છે.

છઠ્ઠું વિનીતકુશલ વિરચિત ' શત્રુંજય સ્તવન ' છે. આ વિનીતકુશલ તે છે, કે જેમની સં. ૧૭૨૨ માં બનાવેલી તીર્થમા-

---

૧ આ ઉદ્ધાર સંબંધી બહુ લાંબી સંસ્કૃત પ્રશસ્તિ કવિ લાવણ્યસમયે રચી છે. આ પ્રશસ્તિ સિદ્ધાચળ ઉપર સૌથી મ્હોટા અને મુખ્ય મંદિરના પૂર્વદ્વારના એક થાંભલા ઉપર વિદ્યમાન છે. તેમ ' શત્રુંજયયાત્રા પ્રબંધ ' માં પણ વિસ્તારથી વર્ણન કર્યું છે.

ાનો પરિચય ઉપર કરાવવામાં આવ્યો છે. આ કવિએ આ સ્તવન પણ તેજ સમયે સિદ્ધાચલમાં બનાવેલું છે. કારણ કે તેઓ પોતે કહે છે:–

"સંવત સત્તર બાવીસની રે લાલ માહ સુદિ પંચમી સાર, મન૦
સંઘ સાથિં જાત્રા કરી રે લાલ સફળ કર્યો જવાર, મન૦
સે૦ ६ (પૃ. ૧૭૪)

આમા કવિ સં ૧૭૨૨ ના મહા સુ. ૫ ના દિવસે યાત્રા કર્યાનું જણાવે છે. જ્યારે ઉપર ચોથી તીર્થમાળામાં પણ આજ સંઘનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે, એટલે એમાં શંકા જેવું નથીજ કે–આ સ્તવન પણ તે સમયેજ બનાવેલું છે.

સાતમી 'સિદ્ધાચળ–તીર્થયાત્રા' ઉપાધ્યાય દીપચંદ્રજીના પ્રશિષ્ય અને પં૦ દેવચંદ્રજીના શિષ્ય **મતિરત્ને** બનાવી છે. કવિએ રચ્યાનો સંવત્ આપ્યો નથી. આમાં સૂરતથી સિદ્ધાચલની યાત્રાએ નીકળેલા સંઘ[1]નું વર્ણન છે. આ સંઘ મૂળ પાટણના

---

૧ ઉદયસાગરસૂરિ નામના એક આચાર્યે '**स्याद्वादपंचाशिका**' નામનો ગ્રંથ પાલીતાણામાં રચ્યો છે. આ ગ્રંથની પ્રશસ્તિમાં કર્ત્તાએ લખ્યું છે

"**श्रीमालिवंशो गुरुदेवभक्त-**
कीकासुत. श्रीकचराभिधान ।
तदीयसंघेन समं च यात्रां
कुर्वन् कृतोऽयं जिनराजभक्त्यै " ॥ ८ ॥

અર્થાત્—દેવ ગુરૂભક્ત કીકાના પુત્ર કચરાએ કાઢેલા સંઘની સાથે યાત્રા કરતા જિનરાજની ભક્તિને માટે આ ગ્રંથ રચ્યો છે. (જૂઓ, **પીટર્સ**નનો ત્રીજો રીપોર્ટ પૃ ૨૩૯)

જે સંઘનુ પ્રસ્તુત તીર્થમાળામા વર્ણન કરવામા આવ્યુ છે, તેજ સંઘ આ છે. આ ગ્રંથ રચ્યાનો સંવત્ કર્ત્તાએ આ આપ્યો છે.

"**वर्षेऽब्धिखाष्टेंदुमिते सुरम्ये श्रीपौषमासे च वलक्षपक्षे** ।
श्रीपूर्णिमायां शशिवासरे च श्रीपादलिप्ताख्यपुरे सुराष्ट्रे " ॥६॥

અર્થાત્—પાલીતાણામાં સં. ૧૮૦૪ ના પોષ સુદિ ૧૫ ને **સોમવારના દિવસે આ ગ્રંથની** રચના કરેલી છે. સુતરાં **કચરા કીકાએ** આ સંઘ ૧૮૦૪ માં કાઢ્યો હતો એ વાત સિદ્ધ થાય છે

રહીશ, પરન્તુ પાછળથી સૂરતમાં આવી વસેલ રવજીશાના કુલના શા કચરા કીકાએ કાર્તિક સુ. ૧૩ (સંવત્ જણાવ્યો નથી)ના દિવસે કાઢયો હતો. રૂપચંદ નામના ગૃહસ્થ પણ સંઘવી તરીકે તેમાં જોડાયા હતા. કુંભસથી દરિયા માર્ગે વિદાય થઈ આ સંઘ ભાવનગર બંદર ઉતર્યો હતો. ભાવનગરમાં આ વખતે રાજા ભાવસિંહજી રાજ્ય કરતા હતા. ભાવનગરથી વરતેજ, કુનાડ થઈ સંઘ પાલીતાણે આવ્યો હતો. આ સંઘમાં ભાવનગરથી પં૦ ઉત્તમવિજયજી સાથે ચાલ્યા હતા.

આઠમી ખીમા નામના કવિએ બનાવેલી ' શત્રુંજય ચૈત્ય પરિપાટી ' છે. આ ' ખીમા ' કોણ તે કંઈ જણાવવામાં આવ્યું નથી, તેમ રચ્યાનો સંવત્ પણ આપ્યો નથી.[1] આમાં કેવળ શત્રુંજય ઉપરનાં મંદિરો અને દર્શનીય સ્થાનોનું વર્ણન છે.

ઉપરની આઠે તીર્થમાળાઓ યદ્યપિ શત્રુંજયને લગતી છે, પરન્તુ વસ્તુતઃ શત્રુંજયની હકીકત સારા રૂપમાં પૂરી પાડનાર તો પહેલી, બીજી, ત્રીજી અને આઠમી એ ચાર તીર્થમાળાઓજ છે. બાકીની તીર્થમાળાઓમા કાંતો સંઘના વર્ણનો છે, અને કાંતો શત્રુંજયની સ્તુતિ અને નામ માત્ર જણાવેલ છે. આ ચારે તીર્થમાળાઓમા સિદ્ધાચલનાં મંદિરો, પાદુકાઓ અને અન્યાન્ય દર્શનીય સ્થાનોના ઓછી વત્તી સંખ્યામાં નામો ગણાવવામાં આવ્યા છે જેમાંનાં મુખ્ય આ છે:—

લલિતસરોવર, ઋષભપાદુકા, કુમરવિહાર, ઋષભદેવની માતા-મજપર બેઠેલ, શાન્તિનાથનું મંદિર, ચોમુખજી, પાંચ પાંડવ, અદબદ, કવડયક્ષ, વાઘણપોળ, છીપાવસહી, મોલ્હાવ-

[1] કવિએ આ તીર્થમાળામાં સિદ્ધાચલનાં જે જે સ્થાનોનું વર્ણન કર્યું છે, તેમાં દેસલવસહીનુ પણ નામ છે. દેસલ એ જીર્ણોદ્ધારક સમરાશાહનો પિતા થતો. આ દેસલવસહી સમરાશાહેજ બનાવેલ છે. સમરાશાહે અહિ ૧૩૭૮ માં ઉદ્ધાર કરાવ્યો હતો. આ ઉપરથી સહજ સમજાય છે કે આ કૃતિ સં. ૧૩૭૮ પછીની છે.

સહી, ટોટરાવિહાર, સ્વર્ગારોહણ, રાજીમતીની ચોરી, થંભણ પાર્શ્વનાથ, નેમિનાથનું મંદિર (ગિરિનારની સ્થાપના), જયમલ્લનો પ્રાસાદ, તેજપાલનું મંદિર, ખરતર વસહી, તિલકાતોરણ, શામળાપાર્શ્વનાથ, રાયણવૃક્ષ, કલિકુંડ, પુંડરીકજી, સૂરજકુંડ, ભીમકુંડ, ઉલખાઝોલ, સહસ્રકૂટ, ચેલણતલાવડી અને સિદ્ધવડ વિગેરે.

ઉપરની તીર્થમાળાઓમાં કર્ત્તાના નામ વિનાની ' શત્રુંજય ચૈત્ય-પરિપાટી ' અને 'ખીમા' ની ' શત્રુંજય ચૈત્ય પરિપાટી ' માં ઉપરનાં નામો ઉપરાન્ત કેટલાંક વિશેષ નામો છે. તે નામો આ છે:—

ધર્મસિંહનું મંદિર, નરસિંહનું[1] મંદિર, લાધુવસહી, વેશ્યાવસહી, સ્વર્ગારોહ, સાંબપ્રદ્યુમ્નકુમાર, સમળીવિહાર, દેસલવસહી, વીસવિહરમાન, સમ્મેતશિખર, ઓખાવસહી, સોખલવસહી, વિગેરે.

— ❀ —

---

૧ નરસિંહ, એ સુપ્રસિદ્ધ પેથડશાહનો ભાઇ થતો હતો. પેથડશાહને સંઘ કાઢવાની ઇચ્છા થતાં પોતાના ભાઇઓને એકત્રિત કરી વિચાર ચલાવે છે, તે વખતનુ વર્ણન કરતાં પેથડરાસના કર્ત્તા લખે છે:—

" અહસીય પેથડ પાટે બંધવ બોલવઇ.
નરસીહ રતન કારે મનિ મત્ર ચલાવઇ. " ૮

પેથડ વિગેરે તેઓ સાત ભાઇ હતા. એ પણ કર્ત્તાએ આગળ ચાલતાં સ્પષ્ટ કર્યું છે:—

" સાતે બંધવિ કીયઉ વિચાર સવિહું કાજિ લિઉ નરસીઆ ભાર, " ૧૨
(જુઓ, પ્રાચીન ગુર્જર-કાવ્ય સંગ્રહ. પરિશિષ્ટ પૃ. ૨૪-૨૫.)

ગુજરાત, કાઠિયાવાડ, મારવાડ, મેવાડ અને દક્ષિણનાં તીર્થો.

આની સાથે સંબંધ ધરાવનારી આ સંગ્રહમાં પાંચ તીર્થમાળાઓ છે:—

૧ પં૦ મેઘ વિરચિત 'તીર્થમાળા' પૃ. ૪૮–૫૬
૨ પં૦ મહિમા વિરચિત 'ચૈત્યપરિપાટી' પૃ. ૫૭–૬૧
૩ પં૦ સૌભાગ્યવિજય વિરચિત 'તીર્થમાળા' પૃ.૭૩–૧૦૦
૪ પં૦ શીલવિજય વિરચિત્ 'તીર્થમાળા' પૃ. ૧૦૧–૧૩૧
૫ જ્ઞાનવિમલસૂરિ વિરચિત 'તીર્થમાળા' પૃ. ૧૩૨–૧૪૦

ઉપરની પાંચ તીર્થમાળાઓ પૈકી **પહેલી** તીર્થમાળા પં૦ મેઘે[1] બનાવી છે. આ મેઘ કોણ ? તે તીર્થમાળા ઉપરથી જણાતું નથી. કારણ કે કવિએ પોતાનો વિશેષ પરિચય આપ્યો નથી, તેમ આ તીર્થમાળા બનાવ્યાનો સંવત્ પણ આપ્યો નથી. એટલે કયા સમયની આ તીર્થમાળા છે, એ પણ કહી શકાતું નથી. આ તીર્થમાળામા ગુજરાત, કાઠિયાવાડ, મારવાડ અને મેવાડનાં પ્રસિદ્ધ તીર્થો અને ગામોના મંદિરોનો ઉલ્લેખ કરેલો છે. તેમાં પણ ગામનું નામ અને કયા ભગવાન્ મુખ્ય છે તેજ માત્ર બતાવ્યું છે. કોઇ કોઇ સ્થળે કંઇક વિસ્તૃત વર્ણન પણ કર્યું છે. જેમ આબૂનું વર્ણન. આબૂનાં મંદિરોનો ઉલ્લેખ કરતાં કવિએ વિમલ મંત્રીએ કેવી રીતે ત્યાં મંદિરો બનાવ્યાં તેનું વર્ણન કર્યું છે. આવીજ રીતે 'ચડાઉલિ[2]'નું વર્ણન ખાસ ધ્યાન ખેંચે છે.

---

૧ આ મેઘ (મેહ) તેજ છે કે–જેમણે 'નવસારી સ્તવન' અને સ. ૧૪૯૯ કાર્તિકમાસમાં રાણકપુરતીર્થનું સ્તવન બનાવ્યુ છે. તેઓ સોમસુંદરસૂરિના સમયમાં થયા છે, એ નિશ્ચય થાય છે.

૨ ચડાઉલિ, એ અત્યારે ચંદ્રાવતીના નામથી ઓળખાય છે. આ ગામ આબૂરોડથી દક્ષિણ–પશ્ચિમમાં લગભગ ચાર માઇલ ઉપર આવેલું છે.

જે 'ચડાઉલી' મા અત્યારે એક પણ મંદિર નથી અને ગામ પણ નાનકડું છે, તે ચડાઉલિનું કવિ કેવું વર્ણન કરે છે:—

"નગર ચડાઉલિના ગુણ ઘણા ભવણ અઢારહ છઇ જિણતણા;
ચઉરાસી ચહુટે હિવ ફિરઉ ઠામિ ઠામિ દીસઇ ભૂંહરિઉ. ૨૬
મૂલનાયક શ્રીનાભિમલ્હારિ જિણ દીઠઇ મનિ હર્ષ અપાર;
કરઇ પૂજ શ્રાવક મનિ હસી નગર ચડાઉલિ લંકા જિસી." ૨૭

(પૃ. ૫૦)

આ ઉપરથી જણાય છે કે કવિના સમયમાં અહિં ૧૮ જિન મંદિરો હતા.

આ તીર્થમાળામા જે જે તીર્થો અને ગામોનાં નામો ઉલ્લેખ્યાં છે, તે અનુક્રમે છે, એમ કંઇ નથી. પ્રારંભમા શત્રુંજયનું નામ આપી પછી ગિરિનારનું અને અષ્ટાપદનું આપી ભરૂચ, સોપારા, ખંભાત એમ નામો આપ્યા છે. આવી રીતે મારવાડ મેવાડના તીર્થોનો પણ અનુક્રમ સાચવ્યો જોવાતા નથી. એકંદર કવિ આ તીર્થમાળામા એકસો વીશ તીર્થોનુ વર્ણન કર્યાનુ જણાવે છે:—

"એકસઉ તીરથ વિંસાતર નામ
ઇણિઇ ભણિઇ હુઇ સવિહ પ્રણામ. ૮૮ (પૃ ૫૬)

આ ઉપરાન્ત આ તીર્થમાળામાં વિશેષ કંઇ જાણવા જેવી હકીકત જણાતી નથી.

બીજી આગમ ગચ્છીય પં૦ મહિમા વિરચિત ચૈત્યપરિપાટી' છે. આ મહિમા કોણ, તે પણ આ કૃતિ ઉપરથી જણાતુ નથી. કારણ કે—આ કવિએ પણ પોતાનો વિશેષ કંઇ પરિચય આપ્યો નથી. કવિએ આ ચૈત્યપરિપાટી રચ્યાનો પૂરો સંવત આપ્યો નથી. માત્ર છેલ્લી કડીમાં એટલુ જ જણાવ્યું છે કે—

"બાવીસિ શ્રાવણ પખિ ત્રીજ ભલી ગુરૂવાર
ગાડીમંડણ ધ્યાનથી રિદ્ધિ વૃદ્ધિ ભંડાર." સં૦ તી. ૧૧ (પૃ. ૬૧)

પ્રાકૃતમા આ ગામનુ નામ 'ચડ્ડાવલ્લી' થાય છે. જ્યારે સંસ્કૃતમાં 'ચંદ્રાવતી' ના નામથી ઉલ્લેખ્યું છે. આ તેજ ચંદ્રાવતી છે, જ્યાં પરમાર ધારાવર્ષ રાજા રાજ્ય કરતો હતો અને જ્યાં વિમલમંત્રી પાટણ છોડી રહ્યો હતો.

આમાં સૈકો જણાવ્યો નથી. માત્ર સૈકા ઉપરનાં વર્ષ ૨૨ જણાવી શ્રાવણ વદની ત્રીજને ગુરૂવારે આ પરિપાટી રચી,' એમ જણાવે છે[1]. વળી આમાં વર્ણવેલ તીર્થોનાં નામો પૂરાં કરી કવિ કહે છે—

"સંવત એકવીસ ભેટીયા ભયભંજન ભગવંત" સ૦ તી૦ ૬
(પૃ. ૬૧)

આમાં પણ સૈકો ન બતાવી માત્ર ચાલુવર્ષ 'એકવીસમું' બતાવેલ છે. ઉપરનાં એ કથનોથી સ્પષ્ટ થાય છે કે—કવિએ ૨૧ મા વર્ષમાં યાત્રા પૂરી કરી, અને બાવીશમાં વર્ષમાં આ ચૈત્યપરિપાટી બનાવી.

આમાં વર્ણવેલ તીર્થોની યાત્રા અમદાવાદથી શરૂ કરી છે અને ગુજરાત અને મારવાડનાં ગામોનાં મંદિરો ગણાવી પૂરી કરી છે. આ તીર્થમાળામાં ખાસ એક વિશેષતા છે. અને તે એ કે—આ કૃતિમા કવિનો ઉદ્દેશ્ય મૂર્ત્તિયોની સંખ્યા બતાવવાનો છે અને તેથી તેઓ પ્રત્યેક ગામનાં મંદિરોમાં કેટલી કેટલી મૂર્ત્તિયો—જિનબિંબો છે, તેની સંખ્યા બતાવતા ગયેલ છે. પોતાનો આ ઉદ્દેશ્ય કવિએ શબ્દોમાં પણ વ્યક્ત કર્યો છે:—

"સંખ્યા કહું જિનબિંબની રે લો અંગથી આલસ છાડિ રે" મા૦ પ્ર૦ ૨
(પૃ. ૫૭)

છેવટ જતાં આમાં વર્ણિત સંખ્યા કવિના શબ્દોમા કહીએ તો આટલી છે:—

"સહિસ ઉગણીસ નિ ઊપરિ બાવન છિ ગુણવંત" સં૦ (પૃ. ૬૧)

---

૧ કવિએ આ તીર્થમાળામાં જે જે તીર્થોનું વર્ણન કર્યું છે, તેમાં 'કાપડહેડા' તીર્થનુ પણ નામ છે. 'કાપડહેડા' તીર્થની ઉત્પત્તિ સં. ૧૬૭૮માં થયેલી છે, એ વાત મુનિ ક્ષમારત્ન વિરચિત 'કાપડહેડા' રાસથી અને 'કાપડહેડા'ના શિલાલેખોથી સિદ્ધ થાય છે. સુતરાં, કવિની આ રચના અઢારમી સદીના ૨૨ મા વર્ષમાં (૧૭૨૨) માં બનેલી છે, એ કલ્પના કરવી ને નહિંજ ગણાય.

એકંદર ઓગણીસ હજાર અને બાવન જિનબિંબો આમાં જણાવ્યાં છે.

ત્રીજી પં૦ સૌભાગ્યવિજયજી વિરચિત **તીર્થમાળા** છે. આ તીર્થમાળાનો પરિચય પહેલાં કરાવ્યો છે. આ તીર્થમાળામાં જેમ પૂર્વદેશીય તીર્થોનું વર્ણન છે, તેમ ગુજરાત, મારવાડ, મેવાડ, મેવાત અને દક્ષિણનાં તીર્થોનું પણ ટૂંકમાં વર્ણન કર્યું છે. આ વર્ણનમાં કવિએ દેરાસરો અને મૂર્તિઓની સંખ્યા બતાવી નથી, પરન્તુ ગામ અને ત્યાંના મુખ્ય મંદિરનું નામજ ઉલ્લેખ્યું છે. દક્ષિણનાં જે તીર્થોનાં નામો આપ્યાં છે, તેમા મોટો ભાગ દિગમ્બર તીર્થોનો છે. માંગીતુંગી, ઓમઠસ્વામી વિગેરે. આ વર્ણનમાં એક બે ખાસ વિશેષતાઓ છે. લાહોરમાં જહાંગીર બાદશાહે 'અષ્ટોત્તરી સ્નાત્ર' કરાવ્યું હતું, તેનો ઉલ્લેખ કર્યો છે. બીજી વિશેષતા આ છે:—

"સેતબંધરામેશ્વર પાસે જૈનરાજા છે આજ જી" (પૃ ૯૮)

આ ઉપરથી જણાય છે કે—સં. ૧૭૫૦ ની લગભગમાં દક્ષિણમાં જૈનરાજા વિદ્યમાન હતા. દક્ષિણમાં દિગમ્બરોની વિશેષતા હોઇ સંભવ છે કે—આ રાજા પણ કોઇ દિગમ્બરજ હશે.

પાંચમી શીલવિજયજીની 'તીર્થમાળા' છે. આ તીર્થમાળાનો પરિચય પણ પહેલાં કરાવ્યો છે. આ કવિએ ગામોના નામો ગણાવતાં પ્રસંગે પ્રસંગે કેટલાક ઐતિહાસિક પુરૂષો અને રાજાઓનાં વિવેચનો વિશેષ કર્યાં છે, જેમ રાણકપુરના મંદિરના કર્તાનું (પૃ. ૧૦૬), સંપ્રતિરાજાનું (પૃ. ૧૦૭), ભોજ સંઘવીનું (પૃ. ૧૧૪), દેવરાય રાજાનું (પૃ. ૧૧૭), ખંભાતનાં શ્રાવકોનું (પૃ. ૧૨૩) અને અમદાવાદના શ્રાવકોનું (પૃ. ૧૨૪).

કવિનો ઉદ્દેશ્ય પશ્ચિમ, પૂર્વ, દક્ષિણ અને ઉત્તર—એ ચારે દિશાઓનાં તીર્થોનું વર્ણન કરવાનો છે અને તે પ્રમાણે ચારે દિશાનાં તીર્થોનું વર્ણન કરી અંતે એક એક કડીનો કળશ

આપ્યો છે. ચારે દિશાનાં વર્ણનોમાં નિમ્નલિખિત દેશોનો કવિએ સમાવેશ કર્યો છે:—

૧ પશ્ચિમ દિશામાં કાઠિયાવાડ, કચ્છ, સિંધ અને મારવાડનો સમાવેશ કર્યો છે.

૨ પૂર્વ દિશામાં આગરાથી લઇ કાશી, મગધ, બંગાલ અને મેવાડનો સમાવેશ કર્યો છે.

૩ દક્ષિણમાં ખાનદેશથી શરૂ કરી દ્રાવિડ, મલબાર, બીજાપુર તથા સૂરત જીલ્લો અને ગુજરાતનો સમાવેશ કર્યો છે.

૪ ઉત્તરમાં દિલ્હી, પંજાબ, કાશ્મીર, મુલતાન અને લાટ દેશનો સમાવેશ કર્યો છે.

આ કવિએ દક્ષિણનું જે વર્ણન કર્યું છે, તેમાં મ્હોટે ભાગે દિગમ્બર તીર્થોનું વર્ણન છે. કવિનું કેટલુંક વર્ણન બહુ ધ્યાન ખેંચનારૂં છે. કાંચીના વર્ણનમાં કવિએ કાંચીને બે વિભાગમાં વિભક્ત કરી બતાવી છે. જૈન કાંચી અને શિવ કાંચી. (જૂઓ. પૃ. ૧૧૭) મલબાર અને કુલિકોટના વર્ણનમાં કવિ કહે છે:—

" ઘાટ ઉતરી આવ્યા મલબારિ કલિકોટ બંદિર અતિહિ ઉદાર:
જિન મંદિર શ્વેતાંબર તણું વ્યાપારી ગુજ્જર તિહાં ભણું. " ૭૭

(પૃ. ૧૧૯)

આ ઉપરથી સ્પષ્ટ સમજાય છે કે—કવિના સમયમાં મલબાર અને કુલિકટમાં શ્વેતામ્બર મંદિર હતું, તેમ ત્યાં ગુર્જર વાણિયાઓ પણ વસતા હતા.

કવિના વર્ણન ઉપરથી એક ખાસ જાણવા જેવી વાત મળે છે અને તે એ કે—અત્યારે જૈનધર્મ જેમ વાણિયાનો થઇ પડ્યો છે, તેમ તે વખતે ન્હોતું. દક્ષિણમાં તે વખતે ચારે વર્ણના લોકો જૈનધર્મ પાળતા હતા. કવિ એક સ્થળે કહે છે:—

ચાર વર્ણના શ્રાવક ભદ્ર બ્રાહ્મ ક્ષાત્રિ વૈસ્ય નિ સૂદ્ર;
નાતિતણો એકજ વિવહાર મિથ્યા દેવ તણો પરિહાર. " ૮૩

(પૃ. ૧૧૯)

આ કથન સ્પષ્ટ કરે છે કે બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય, વૈશ્ય અને શૂદ્ર એ ચારે વર્ણના લોકો જૈનધર્મ પાળતા હતા. જ્ઞાતિનો વ્યવહાર જ એ પ્રમાણે હતો. જે લોકો જૈનધર્મી હતા, તેઓ ઇતર દેવોને માનતા પણ ન્હોતા.

બેશક એ વાત ખરી કે—આ લોકો પ્રાયઃ દિગમ્બર જૈન હશે. શ્વેતામ્બર નહિં, કારણ કે—એ દેશોમાં શ્વેતામ્બર સાધુઓનો પરિચય સેંકડો વર્ષોથી ઓછો થઇ ગયેલો, અત્યારે પણ દક્ષિણના ઊંડા પ્રદેશમાં બ્રાહ્મણાદિ લોકો જૈનધર્મ પાળે છે.

આ ઉપરાન્ત બીજું પણ કેટલુંક જાણવા જેવું ઐતિહાસિક વર્ણન કર્યું છે.

પાંચમી જ્ઞાનવિમલસૂરિ વિરચિત 'તીર્થમાળા' છે. સં. ૧૭૫૫ ના જ્યેષ્ઠ સુ. ૧૦ ના દિવસે કવિએ આ તીર્થમાળા રચી છે, એમ છેલ્લી કડી ઉપરથી જણાય છે. કવિએ આ યાત્રા સૂરતથી શરૂ કરી છે સૂરતથી પ્રારંભ કરી રાનેર, ભરૂચ, ગંધાર, કાવી વિગેરે તીર્થોનું વર્ણન કરી ગુજરાતનાં કેટલાંક ગામોનાં તીર્થો બતાવ્યાં છે, તે પછી મારવાડનાં તીર્થો વર્ણવ્યાં છે. મારવાડનાં તીર્થોની યાત્રા કરી સિદ્ધપુર, મહેસાણા અને અમદાવાદ થઇ પાછા સૂરત આવ્યા છે. કવિ કહે છે કે—

"વિધિસ્યુ છરી પાલતા સુ૦ ષટ્માસેં કરી યાત્ર." સા૦ (પૃ. ૧૪૦)

આ તીર્થમાળામાં વર્ણિત યાત્રા કવિના કથન પ્રમાણે છ મહીને પૂરી થઇ છે અને તે છરી પાળતાં કરી છે.

આ સિવાય આ તીર્થમાળામાં વિશેષ હકીકત જાણવા જેવી કંઇ જણાતી નથી.

ઉપરની પાંચે તીર્થમાળાઓમાં ગુજરાત, કાઠિયાવાડ, મારવાડ, મેવાડ અને દક્ષિણનાં તીર્થોનું વર્ણન આવી જાય છે, અને તેજ પ્રમાણે પૂર્વદેશનાં તીર્થોનું વર્ણન કરનારી તીર્થમાળાઓ આપણે જોઇ ગયા. હવે આપણે એ તીર્થમાળાઓનું નિરીક્ષણ કરીએ; કે જેમાં પાર્શ્વનાથનાં તીર્થો અને નામો બતાવવામાં આવ્યાં છે.

પાર્શ્વનાથનાં તીર્થો.

કેવળ પાર્શ્વનાથનાં તીર્થો બતાવનારી આ સંગ્રહમાં ચાર તીર્થમાળાઓ છે:—

૧ પં૦ કલ્યાણસાગર વિરચિત 'પાર્શ્વનાથ ચૈત્ય પરિપાટી' પૃ. ૭૦–૭૨

૨ મેઘવિજય ઉપાધ્યાય વિરચિત 'પાર્શ્વનાથ નામમાલા' પૃ. ૧૪૯–૧૫૩

૩ પં૦ રત્નકુશલ વિરચિત 'પાર્શ્વનાથસંખ્યા સ્તવન' પૃ. ૧૬૯–૧૭૦

૪ શાંતિકુશલ વિરચિત 'ગોડીપાર્શ્વનાથસ્તવન' પૃ. ૧૯૮–૨૦૦

ઉપરની ચાર તીર્થમાળાઓ પૈકી પહેલી 'પાર્શ્વનાથ ચૈત્ય પરિપાટી' પં૦ ચારિત્રસાગરના શિષ્ય કલ્યાણસાગરે[1] બનાવી છે. કર્ત્તાએ રચ્યાનો સંવત્ આપ્યો નથી. આ તીર્થમાળામાં સંખેશ્વરથી શરૂ કરીને ગુજરાત, કાઠિયાવાડ અને મારવાડ, મેવાડનાં જે જે ગામોમાં પાર્શ્વનાથ બિરાજમાન હતા, તે તે ગામોનાં નામો આપ્યાં છે. કવિએ અન્તમાં પાર્શ્વનાથની આરાધનાથી કેવાં કેવાં વિઘ્નો દૂર થાય છે, અને કેવું ફળ મળે છે, તે જણાવ્યું છે તે ઉપરાન્ત એ પણ સ્પષ્ટ કર્યું છે કે—આ તીર્થમાળામાં પાર્શ્વનાથનાં ૧૦૮ તીર્થો ગણાવવામાં આવ્યાં છે, કવિના શબ્દો આ છે:—

"એકસો આઠેં આગલા એ તીરથ હો જગના સાધાર;" ૨૯

(પૃ. ૭૨)

બીજી મેઘવિજય ઉપાધ્યાય વિરચિત 'પાર્શ્વનાથ નામમાલા' છે. આ મેઘવિજય તે વિજયપ્રભસૂરિના સમયમાં થયેલ

---

૧ આ કલ્યાણસાગર તેમના સમયના એટલે અઢારમી શતાબ્દિના આરંભ કાળના અનેક વિદ્વાનો પૈકીના એક વિદ્વાન્ તરીકે વિખ્યાત થઇ ગયા છે. આ તીર્થમાળા ઉપરાન્ત તેમની પદ્માવતીસ્તોત્ર, ભવાનીસ્તોત્ર, ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથ સ્તોત્ર, સંખેશ્વરપાર્શ્વનાથ સ્તવન, શિક્ષા સજ્ઝાય અને આત્મબોધ સજ્ઝાય વિગેરે કૃતિયો પણ જોવાય છે.

કૃપાવિજયના શિષ્ય થતા હતા. છેલ્લી કડી ઉપરથી જણાય છે કે આ નામમાલા કવિએ **દીવબંદિર**માં બનાવી હતી. કવિના આ શબ્દો–" **संवत् १७२१ वर्षे भट्टारक श्री १०८ श्रीविजयप्रभसूरीश्वरचरणसेवां कुर्वता चतुर्मासकमध्ये पं० मेघविजयेन कृता लिखिता च श्रीशत्रुंजयादितीर्थयात्रासंघपतिपद्मभक्त वसा० श्रीनेमीदास सामीदास वीरदास पठनार्थम् ।** "–૨૫૪ બતાવે છે કે–**પં૦ મેઘવિજયે** વિજયપ્રભસૂરિની સાથે કરેલા ચોમાસામાં સં. ૧૭૨૧ માં આ કૃતિ કરી છે.

આ નામમાળામાં પણ જે જે ગામોમાં **પાર્શ્વ**નાથ બિરાજમાન હતા, તે ગામોનાં નામો આપ્યાં છે. અને તેવાં ૧૦૮ નામો આપ્યાંનું '**અઠોત્તરસઉ પરણામઈ**' શબ્દથી કહે છે. આમાં પણ ગુજરાત–કાઠીયાવાડ અને મારવાડનાં ગામોનાં નામો આવી જાય છે.

ત્રીજું પં૦ રત્નકુશલ વિરચિત '**પાર્શ્વનાથ સંખ્યા સ્તવન**' છે. રત્નકુશલે પોતાના પરિચયમાં માત્ર અંતમાં એટલું જ કહ્યું છે:–

" ગણિ **દામા** શિષ્ય '**રતનકુશલ**[1]' ભગતિઇ કહઇ રે આપો ચરણ વાસ " ૨૦ (પૃ ૧૬૦)

આ ઉપરથી સમજાય છે કે–તેમના ગુરુનું નામ '**દામા**' હતું

[1] આ **રત્નકુશલ** સત્તરમી શતાબ્દિની મધ્યમાં થયા છે. તેમણે '**पंचाशकवृत्ति**' ની એક પ્રતિ લખી છે તેની અંતમાં લખેલી પંક્તિયો ઉપરથી તેમનો સમય અને તેમના ગુરુનો પણ પરિચય મળી જાય છે. તે પંક્તિઓ આ છે:–

" **संवत् १६५२ वर्षे आश्विनसितपंचमीदिने । रविवारे । ऊंझा ग्रामे । पंडितोत्तम पं० श्री ५ महर्षिगणि शिष्य श्रीदामर्षिगणिश्रेष्ठचरणारविंदचंचरीकायमानविनेयाणुरत्नकुशलगणिनाले-खि...** "

(મારા પ્રશસ્તિ સંગ્રહમાંથી)

આમાં પણ પાર્શ્વનાથનાંજ નામો બતાવ્યાં છે, પરન્તુ ઉપરની બે તીર્થમાળાઓ કરતાં બહુજ થોડાં. રચ્યાનો સંવત્ કવિએ આપ્યો નથી.

ચોથું શાંતિકુશલ વિરચિત '**ગોડીપાર્શ્વનાથ સ્તવન**' છે. કવિએ આપેલા પરિચય ઉપરથી જણાય છે કે–તેઓ વિનયકુશલના શિષ્ય થતા હતા. વળી ૩૧ મી કડી ઉપરથી એ પણ જણાય છે કે–વિજયસેનસૂરિના સમયમાં સં ૧૬૬૭ મા આ સ્તવન બનાવ્યું છે. યદ્યપિ કવિએ આ કૃતિને '**સ્તવન**' તરીકે ઓળખાવી છે, પરન્તુ વસ્તુતઃ ઉપરની ત્રણ કૃતિયોની માફક આમાં પણ પાર્શ્વનાથનાં નામોજ બતાવવામાં આવ્યાં છે. જો કે–છેવટ જતાં થોડીક કડીઓમા પાર્શ્વનાથની સ્તુતિ કરવામાં આવી છે.

ઉપરની ચારે તીર્થમાળાઓમા ઓછી વત્તી સંખ્યામા પાર્શ્વનાથનાં નામો ગણાવવામા આવ્યા છે, તેમાં મુખ્ય આ છેઃ–

સંખેશ્વર, નવખંડા, ગાડરિયા, જીરાઉલા, પંચાસરા, પાહુલણ, પોસીના, અમીઝરા, લોઢણ, નવપલ્લવ, કુરંહેડા, ચિંતામણિ, નવલખા, ભીડભંજણ, અંતરીક, અવંતી, મગસી, ફલોધી, અજારા, ગોડી, વરકાણા, અરિગજન, ચેલણ, ડોકરિયો, સસફણા, થંભણ, ભાભા, મોઢેરા, સહસફણા, પંચાસરા, કોકા, કુંસારી, ભટેવા, વાડી, નવરેખ, વિઘનહરા, ઝોટિંગો, કાપરહેડા, અહિછત્તા, શામળા, રાવણ, સમીના, દૂધાધારી, નારિંગ, માણિકય, ઘૃતકલ્લોલ, શુદ્ધદંતી, નવફણા, નવસારી, ચાંચલીઆ અને દાદો વિગેરે.

જો કે–આ તીર્થમાળાઓમાં બીજાં ઘણાં નામો એટલે બધાં મળીને એકસો આઠ નામો આપવામાં આવ્યાં છે, પરન્તુ અહિં સારમાં માત્ર પ્રસિદ્ધ નામોનોજ ઉલ્લેખ કર્યો છે.

પરચૂરણ વિભાગ.

આ સંગ્રહમાં ૬ તીર્થમાળાઓનો સમાવેશ થાય છે. જેમાંની ૨ સૂરત સંબંધી છે, ૧ ગિરિનાર સંબંધી, ૧ શાસ્વત તીર્થો સંબંધી, ૧ જેસલમેર સંબંધી અને ૧ કાવી તીર્થ સંબંધી. તે તીર્થમાળાઓ આ છેઃ—

૧ રત્નસિંહસૂરિશિષ્ય વિરચિત ' ગિરિનાર તીર્થમાળા '
પૃ. ૩૩–૩૭

૨ લાધાસાહ વિરચિત ' સૂરત ચૈત્ય પરિપાટી '
પૃ. ૬૨–૬૯

૩ કીર્ત્તિ મેરૂ વિરચિત ' શાશ્વત તીર્થમાળા '
પૃ. ૧૪૧–૧૪૫

૪ જિનસુખસૂરિ વિરચિત ' જેસલમેર ચૈત્ય પરિપાટી '
પૃ. ૧૪૬–૧૪૮

૫ કવિ દીપવિજય વિરચિત ' કાવી તીર્થવર્ણન '
પૃ. ૧૭૧–૧૭૩

૬ વિનયવિજયોપાધ્યાય વિરચિત ' સૂર્યપુરચૈત્યપરિપાટી '
પૃ. ૧૮૯–૧૯૪

ઉપરની છ તીર્થમાળાઓમા પહેલી ' ગિરિનારતીર્થ ' સંબંધી છે.

ગિરિનાર તીર્થ.

આ તીર્થમાળાના કર્ત્તા છે રત્નસિંહસૂરિના શિષ્ય. તેમનું નામ જણાવવામા આવ્યુ નથી. તેમ રચ્યાનો સંવત્[1] પણ આપ્યો

---

[1] કવિએ યદ્યપિ આ તીર્થમાળા રચ્યાનો સંવત્ આપ્યો નથી, પરન્તુ અહિનાં મંદિરો બનાવનાર તથા ઉદ્ધાર કરાવનારનાં જે નામો આપ્યાં છે, તેમાં બ્યઠ શાણા અને ભૂંભવનું નામ આપ્યુ છે, આ શાણો અને ભૂંભવ વિક્રમની સોળમી શતાબ્દિમા થયા છે, એવું ગિરિનાર ઉપરના એક લેખથી માલૂમ પડે છે, અત એવ આ કૃતિ સોળમી શતાબ્દિની–ખાસ કરીને સં. ૧૫૨૩ પછીની છે, એ વાત નિર્વિવાદ છે. શાણા અને ભૂંભવવાળો શિલાલેખ આ છેઃ—

નથી. કર્ત્તાએ આ તીર્થમાળામાં ગિરિનારતીર્થનું—ત્યાંનાં દર્શનીય સ્થાનોનું વર્ણન કર્યું છે, એટલુંજ નહિં પરન્તુ આ તીર્થ ઉપરનાં મંદિરો બનાવનાર અને ઉદ્ધાર કરાવનારાઓનો પણ પરિચય આપ્યો છે. આવા જે જે પુરૂષોનાં નામો કવિએ આમાં આપ્યાં છે, તેમાંના મુખ્ય આ છે:—

વસ્તુપાલ, **ધરણીગ**, **સલખ**, **સમરસિંહ**, ધૂંધલ, **તેજપાલ**, આંબો, પૂનાશાહ, **સિદ્ધરાજ જયસિંહ**, **સાજણ**, ગોઇઆ, શાણો, ભૂંભવ, નરપાલ, સાલિગ, **મેલા**, **રામસિંહ**, ડૂંગર, **ચીતર** અને **સામલ** વિગેરે.

કવિએ અહિંનાં જે જે મુખ્ય સ્થાનોનો ઉલ્લેખ કર્યો છે, તેમાં સૌથી પહેલાજ તેણે **તેજલપુરનું**[1] નામ ઉલ્લેખ્યું છે, આ

“ संवत् १५२३ वर्षे वैशाख सुदि १३ गुरौ श्रीवृद्धतपापक्षे श्रीगच्छनायकभट्टारकश्रीरत्नसिंहसूरीणां तथा भट्टा॰उदयवल्लभसूरीणां [च] उपदेशेन । व्य॰ श्रीशाणा सं॰ भूंभवप्रमुखश्रीसंघेन श्रीविमलनाथपरिकर: कारित: प्रतिष्ठितो गच्छाधीशपूज्यश्रीज्ञानसागरसूरिभि ”

જે રત્નસિંહસૂરિના શિષ્ય આ તીર્થમાળા બનાવી છે, તેજ રત્નસિંહસૂરિના ઉપદેશથી ઉપર્યુક્ત શ્રાવકોએ અહિં સં. ૧૫૨૩ માં **વિમલનાથનું** પરિકર બનાવી પ્રતિષ્ઠા કરાવી છે, એટલે કવિનો સમય અનાયાસ સોળમી શતાબ્દિનો સિદ્ધ થાય છે

૧ આ તેજલપુર વસ્તુપાલે પોતાના ભાઇ **તેજપાલના** નામથી વસાવ્યાનું કવિ જણાવે છે. પરન્તુ તે ઠીક નથી. આ તેજલપુર ખાસ **મંત્રી તેજપાલે** પોતાના નામથી વસાવ્યું હતું. એનું પ્રમાણ એ છે કે—

નાગેન્દ્રગચ્છીય વિજયસેનસૂરિ, કે જેઓ તેરમી **શતાબ્દિમા—વસ્તુપાલ—તેજપાલના** સમયમાજ થયા છે અને જેઓ વસ્તુપાલ—તેજપાલના ગુરૂ થાય છે, તેમણે ‘ **रेवंतगिरिरासु** ’ માં લખ્યું છે.—

“ તેજપાલિ ગિરનારતલે **તેજલપુરૂ નિયનામિ**;
કારિઉ ગઢમઢપવપવરૂ મણુહરૂ ઘરિ આરામિ. ” ૯

ઉપરાન્ત અહિંના જે જે સ્થાનો આમાં વર્ણવ્યાં છે, તેમાં મુખ્ય આ છે:—

સુવર્ણરેખા નદી, દામોદર, કાલમેઘ, નેમનાથનું મંદિર, પાંપામઠી, શત્રુંજયાવતાર, સમ્મેતશિખર અને અષ્ટાપદની સ્થાપના, કપર્દી યક્ષરાજ, મરૂદેવીમાતા, તિલકપ્રાસાદ, રાજીમતીનુ સ્થાન, કંચનવિહાર, ગંગાવતારકુંડ, અંબિકામાતા, સિદ્ધવણાયગ, સહસાવન, લાખાવન અને ચંદ્રગુફા[1] વિગેરે.

સૂરત.

સૂરત શહેરના મંદિરોનું વર્ણન કરનારી ઉપરની તીર્થમાળાઓમા બે તીર્થમાળાઓ છે. એક કડૂકમતીય **લાધાશાહ** વિરચિત '**સૂરતચૈત્યપરિપાટી**' અને બીજી ઉપાધ્યાય શ્રીવિનયવિજયજીવિરચિત '**સૂર્યપુરચૈત્યપરિપાટી**' **લાધાશાહે**[2] આ 'સૂરતચૈત્યપરિપાટી' સં. ૧૭૯૩ ના માગશર વદિ

આવીજ રીતે જિનપ્રભસૂરિએ પણ **રૈવતકલ્પ**મા લખ્યુ છે:—

"**तत्थ तेजपालमंतिणा गिरनारतले निअनामंकिअं तेजलपुरं पवरगढमढपवामंदिरआरामरम्मं निम्माविअं।**"

આ ઉપરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે—આ તેજલપુર મંત્રી તેજપાલેજ વસાવ્યું હતુ, નહિ કે તેના ભાઈ વસ્તુપાલે. અત્યારે આ ગામ વિદ્યમાન નથી

1 આ સ્થાનો સંબંધી ક્યુ સ્થાન ક્યાં છે ? અને તેની ઉત્પત્તિ શી રીતે થઈ, એ બાબતોની માહિતી નાગેન્દ્રગચ્છીય વિજયસેનસૂરિકૃત **રેવંતગિરિરાસુ**, જિનપ્રભસૂરિકૃત **રેવતકપ્પમંખેવો, રૈવતકલ્પ** તથા ધર્મઘોષસૂરિકૃત **गिरिनारकल्प** માં સારી રીતે આપવામા આવી છે. આ કૃતિયો 'ગાયકવાડ ઓરિયન્ટલ સિરીઝ'મા **प्राचीन–गुर्जर काव्य–संग्रह** ના ભાગ ૧ લામાં પ્રસિદ્ધ થઇ છે, ત્યાથી જોઈ લેવાની ભલામણ છે.

૨ આજ **લાધાશાહે** વિ.સં. ૧૭૯૫ માં '**શિવચંદજીનારાસ**' બનાવ્યો છે. આ રાસમાં કવિ પોતાને ગચ્છના **ગચ્છપતિ** તરીકે પોતે ઓળખાવે છે:—

" કડૂયામતિ ગચ્છપતિ સાહજી **લાધા** કવિરાય
તિણે રાસ રચ્યા એ સુણત ભણત સુખ થાય. " ૧૧
(મારી પાસેના પ્રશસ્તિ સંગ્રહમાંથી)

૧૦ ના દિવસે સૂરતમાં ચોમાસુ રહીને બનાવી છે. કવિ લાધાએ સૂરતના દેરાસરોનાં નામોજ માત્ર નથી આપ્યાં, પરન્તુ પ્રત્યેક દેરાસર ક્યા ક્યા પુરામાં આવ્યું તે, પરામાં કેટલાં મ્હોટાં દેરાસરો અને કેટલાં ઘર દેરાસરો છે તે, અને પ્રત્યેક દેરાસરની પાષાણ અને ધાતુની મૂર્ત્તિયોની, પંચતીર્થી, પટ, પાટલી અને સિદ્ધ-ચક્ર વિગેરેની પણ સંખ્યા બતાવેલી છે. કવિએ પ્રત્યેક ઢાળની અંતે બબ્બે દૂહા આપી એક એક ઢાળમાં વર્ણવેલ મંદિરો, ઘર દેરાસરો અને જિનબિંબોની સંખ્યા આપી છે. એવી રીતે ત્રણ ઢાળોમાં કવિએ સૂરતનાં—સૂરત અને પરાંનાં મંદિરોનું વર્ણન કર્યું છે. છેવટે ત્રીજી ઢાળની અંતમા કવિ મંદિરો, ઘરદેરાસરો અને બિંબોની કુલ સંખ્યા આ પ્રમાણે આપે છે:—

' નગતમાંહિ ત્રણ ભૂયરા દેહરાં દશ શ્રીકાર,
કાષ્ટમય પણતીસ છે દેહરાસર મનોહાર. ૧
નગ્રવાલે મગ્રવે થઈ બિંબ સંખ્યા કહું તેહ.
તીન હજાર નવસેં અધિક બોહોતેર પ્રણમું તેહ. ૨

(પૃ. ૬૭)

એટલે કે—૧૦ મ્હોટા દેરા, ૨૩૫ ઘરદેરાસરો અને ૩૯૭૨ જિન બિંબો સૂરતમાં હતાં

ત્રીજી ઢાળની પાંચમી કડીથી કવિએ જિનબિંબો વિગેરેની સંખ્યા જેમ બહુ સ્પષ્ટ રીતે આપી છે, તેવી રીતે તીર્થમાળાની અંતમા ગદ્યમા પણ સંખ્યા બતાવી છે તે આ પ્રમાણે:—

“ શ્રીસૂરત મધ્યે દેહરા ૧૦ છે, દેરાસર (ઘરદેરાસર) ૨૩૫, ભૂયરા ૩, પ્રતિમા એકેકી ગણતા ૩૯૭૮, પંચતીરથીની ૫, ચોવી-સવટાની ૨૪, એકલમલ, પટ, પાટલી, સિદ્ધચક્ર, ચૌમુખ સર્વ થઈને ૧૦૦૪૧ છઈ. ”

(જૂઓ પૃ. ૬૯)

ઉપાધ્યાય વિનયવિજયજીએ ‘ સૂર્યપુર ચૈત્ય પરિપાટી ’ સં. ૧૬૮૯મા બનાવી છે. ઉપાધ્યાયજીએ આ પરિપાટી એકંદર

૧૪ કડિયોમાં પૂરી કરી છે. જેમાંની પ્રથમની અગિયાર કડિઓમાં **સૂરતના અગિઆર દેરાસરોનાં નામો** આપ્યાં છે. પ્રત્યેક કડીમાં દેરાસરમા બિરાજમાન મુખ્ય ભગવાનનું નામ–જેના નામથી દેરાસર પ્રસિદ્ધ હોય તે ભગવાનનું નામ–આપી સ્તુતિ કરી છે. તે ઉપરાન્ત મૂર્ત્તિયોની સંખ્યા કે એવી બીજી બાબત કંઈ બતાવી નથી. બારમી અને તેરમી કડીમાં **રાનેર, વલસાડ, ગણદેવી, નવસારી** અને **હાંસોટ**મા બિરાજમાન પ્રભુની સ્તુતિ કરી ૧૪ મી કડીમાં પોતાનો પરિચય આપ્યો છે. જેમાં **વિજયસિંહસૂરિ**ના શિષ્ય **કીર્ત્તિવિજય** અને તેમના શિષ્ય **વિનયવિજયે** આ કૃતિ કર્યાનું જણાવ્યુ છે. આ ઉપાધ્યાયજીએ સૂરતના જે ૧૧ દેરાસરોના નામો ગણાવ્યાં છે તે અનુક્રમે આ છેઃ—૧ **ઋષભદેવનુ**, ૨ **શાન્તિનાથનું**, ૩ **ધર્મનાથનુ**, ૪ **પાર્શ્વનાથનું**, ૫ **સંભવનાથનુ**, ૬ **ધર્મનાથનુ**, ૭ **અભિનંદનનું**, ૮ **પાર્શ્વનાથનુ**, ૯ **કુંથુનાથનુ**, ૧૦ **અજિતનાથનુ** અને ૧૧ **ચિંતામણિપાર્શ્વનાથનુ**.

શાશ્વતતીર્થ.

ઉપરની છ તીર્થમાળાઓ પૈકી ત્રીજી ‘ તીર્થમાળા ’ **શાશ્વતતીર્થો** સંબધી છે. આ તીર્થમાળાના કર્ત્તા છે વાચનાચાર્ય [1]**કીર્ત્તિમેરૂ**. કર્ત્તાએ પોતાનો વિશેષ પરિચય આપ્યો નથી, તેમ આ તીર્થમાળા રચ્યાનો સંવત્ પણ આપ્યો નથી. કવિએ આ તીર્થમાળામા શાશ્વત તીર્થોની સંખ્યા બતાવી છે, જેમા ગત ચૌંવીસી, વર્ત્તમાન ચોવીસી, અનાગત ચૌવીસી, વીસ વિહરમાન, ૪ શાશ્વત અને તે ઉપરાન્ત સ્વર્ગ, પાતાલ અને તિર્યગ્લોકની તમામ શાશ્વત જિનબિંબોની સંખ્યા બતાવી છે, એટલુંજ નહિં

૧ **આ કીર્ત્તિમેરૂ** વિક્રમની પંદરમી શતાબ્દિમાં થયા છે કારણ કે—તેમણે, નાગપુર તપાગચ્છીય રત્નશેખરસૂરિકૃત ‘ **दिनशुद्धिप्रदीपिका** ’ ની પોતે લખેલી પ્રતિની અંતમાં ‘ **संवत् १४९७ वर्षे कार्तिक मासि लिखिता वा० कीर्तिमेरुणा** ’ એમ લખેલ છે.

પરન્તુ આ લોકમાં સમેતશિખર, શત્રુંજય, સોપારા, જીરાઉલા, ફલવર્દ્ધિ, રતનપુર, સાચોર, ખંભાત, ઘોઘા વિગેરે ગામોમાં જ્યાં જ્યા અલૌકિક જિનબિંબો હોય તેને વંદણા કરી છે. એ પ્રમાણે તમામ જિનબિંબોની સ્તવના કરી કર્ત્તાએ પાંચમહાવ્રતધારી સાધુઓને વંદન કર્યું છે. એકંદર ૨૮ કડિયોમાં આ તીર્થમાળા સમાપ્ત કરી છે.

જેસલમેર તીર્થ.

આ તીર્થ સંબંધી ઉપરની છ તીર્થમાળાઓ પૈકી એક તીર્થમાળા છે, જે **જિનસુખસૂરિ**[1] નામના આચાર્યે બનાવી છે. કર્ત્તાએ પોતાનો પરિચય આપ્યો નથી, પરન્તુ આ ચૈત્યપરિપાટી રચ્યાનો સંવત્ ૧૭૭૧ આપ્યો છે. આ તીર્થમાળામાં કવિએ **જેસલમેરનાં** ખાસ ખાસ મંદિરોનું વર્ણન કર્યું છે. મંદિરોનુંજ વર્ણન નથી કર્યું, કિન્તુ પ્રત્યેક મંદિરમા કેટલા કેટલા જિનબિંબો છે, તેની સંખ્યા પણ આપી છે. આમાં એકંદર ૮ મંદિરોનું વર્ણન કર્યું છે. તે ૮ મંદિરો આ છે:—૧ **મહાવીરનું**, ૨ **આદિનાથનું**, ૩ **ચંદ્રપ્રભુનું**, ૪ **અષ્ટાપદનું**, ૫ **શાન્તિનાથનું**, ૬ **સંભવનાથનું**, ૭ **શીતલનાથનું** અને ૮ **પાર્શ્વનાથનું**. આ આઠે મંદિરોમાં જિનબિંબોની સંખ્યા કેટલી હતી, તે સંબંધી કવિ સ્પષ્ટ કહે છે:—

> 'ઇમ મહા આઠ પ્રાસાદમાંહે બિંબ પેતાલીસસેં,
> ચોરાસી ઊપર સરબ જિનવર વંદતા ચિત ઊલસેં'
>
> (પૃ. ૧૪૮)

એકંદર આઠે દેરાસરોમાં ૪૫૮૪ જિનબિંબોની સંખ્યા આપી છે.

૧ **જિનસુખસૂરિ.** તેમનો જન્મ સં. ૧૭૩૯ ના માર્ગશીર્ષ સુદિ ૧૫ મે થયો હતો. પિતાનું નામ **રૂપસી** અને માતાનું નામ **સુરૂપા** હતું. સં. ૧૭૫૧ માઘ સુ. ૫ પુણ્યપાલસરમાં દીક્ષા, દીક્ષાનું નામ **સુખકીર્ત્તિ**. સં. ૧૭૬૩ માં સૂરિપદ અને ૧૭૮૦ના જ્યેષ્ઠ વદિ ૧૦ મે **રીણી** નગરમા સ્વર્ગવાસ. વધુ માટે જૂઓ રત્નસાગર ભાગ ૨ જો, પૃ. ૧૩૦.

કાવીતીર્થ.

કવિવર **દીપવિજયજી**એ સં. ૧૮૮૯ મા આ તીર્થની તીર્થ માળા બનાવી છે. કાવીમા હાલ બે જિનમદિરો છે. આ બન્ને દેરાસરો ' સાસુ-વહુના દેરાસરો ' ના નામથી પ્રસિદ્ધ છે. આ પ્રમાણે ' સાસુ-વહુનાં દેરા ' શા માટે કહેવાય છે? એ કારણ કવિએ આ તીર્થમાળામાં બતાવ્યુ છે. અર્થાત્ આ બન્ને દેરાસરોની ઉત્પત્તિ આમાં વર્ણવી છે. કવિએ આ બન્ને દેરાસરોની ઉત્પત્તિનું જે વર્ણન કર્યું છે, તેનો ટુંક સાર આ છે:—

વડનગરના રહેવાસી નાગરજ્ઞાતીય અને **ભદ્રસિવાણા** ગોત્રીય ગાંધી **દેપાલ** ખંભાતમાં આવીને રહેવા લાગ્યો. વ્યાપાર કરતા તેણે કોટી દ્રવ્ય પેદા કર્યું. તેનો પુત્ર **અલુઓ** ગાંધી હતો, અને તેનો પુત્ર **લાડકો** ગાંધી હતો. લાડકાને બે પુત્રો થયા.—**વાડુઓ** અને ગંગાધર. વાડુઆને બે સ્ત્રિયો હતી.- પોપટી અને **હીરાબાઇ**. હીરાબાઇને ત્રણ પુત્રો થયા--કુંઅરજી, ધર્મદાસ અને સુવીર. કુંવરજીની એક સ્ત્રી હતી જેનું નામ હતું **વીરાંબાઇ**

આ કુટુંબે કાવીમા એક જિનમંદિર બનાવ્યું. અને સં. ૧૬૪૯ મા **વિજયસેનસૂરિ**ના હાથે તેમા ઋષભદેવ ભગવાનની પ્રતિષ્ઠા કરાવી.

એક વખત **હીરાંબાઇ** સાસુ અને **વીરાબાઇ** વહુ આ મદિરમા દર્શન કરવાને આવેલાં. તે વખતે વહુ ઊંચી અને મદિરનું બારણુ નીચું હોવાના કારણે, વહુએ સાસુને ધીરે રહીને કહ્યું. " બાઇજી ! મંદિરનું શિખરતો બહુ ઊંચું બનાવ્યું, પણ બારણુ બહુ નીચું કર્યું." વહુનુ આ વચન સાભળી સાસુને રીસ ચઢી, તેણીએ વહુને મ્હેણુ મારતાં કહ્યું.—" વહુજી ! તમને હોંશ હોય તો પીયરથી દ્રવ્ય મંગાવી મ્હોટા શિખરવાળું મંદિર બનાવો અને તેનું બારણું સમજી વિચારીને ઊંચું-નીચું કરાવો."

સાસુના મ્હેણા ઉપર વહુને ચટકો લાગ્યો. તેણીએ તત્કાળ પીયરથી દ્રવ્ય મંગાવ્યું, અને સંવત્ ૧૬૫૦ માં મંદિરનું ખાત મુહૂર્ત કર્યું. પાંચ વર્ષે મંદિર પૂરૂં થયુ. મંદિરનું નામ રત્નતિલક રાખ્યું. અને તેજ વિજયસેનસૂરિના હાથે તેમાં સંવત્ ૧૬૫૫ ના શ્રાવણ સુદિ ૯ ના દિવસે ધર્મનાથની પ્રતિષ્ઠા કરાવી.

બસ, આજ ઉપરથી આ બન્ને દેરાસરો[1] 'સાસુ વહુનાં દેરાસરો' ના નામથી પ્રસિદ્ધ થયાં. અત્યારે પણ આ બન્ને મંદિરો વિદ્યમાન છે.

કવિ અન્તે કહે છે કે—

' જંબૂસરનો સંઘ દીપતો વિ૦ એ તીરથનો રખવાલ; ગુ૦
તીરથની રખ્યા કરે વિ૦ પુન્યતણી પરનાલ " ગુ૦ ૫
(પૃ. ૧૭૩)

આ ઉપરથી સ્પષ્ટ જણાય છે કે તે સમયે—કવિના સમયમાં આ તીર્થની સાર સંભાળ જંબૂસરનો સંઘ રાખતો હતો જ્યારે અત્યારે ખંભાતના એક ગૃહસ્થે રાખે છે.

—※—

૧ ઉપરના બન્ને દેરાસરોમાં દેરાસરોના બનાવનારાઓનો પૂર્ણ પરિચય આપનારા શિલાલેખો વિદ્યમાન છે. આ શિલાલેખોમાં પણ કવિએ દેરાસરોના બંધાવનારાઓનાં જે નામો આપ્યાં છે, તેજ નામો આપેલાં છે. પરન્તુ સાસુ વહુના મેણા સંબંધી જે કથા ઉલ્લેખી છે, તે કથાનો એક અંશપણ શિલાલેખોમાંથી મળતો નથી. આ ઉપરથી જણાય છે કે કવિએ દંતકથા ઉપરથીજ આ કથા આ તીર્થમાળામા આપી હશે. આ બન્ને મંદિરોના શિલાલેખો મારા પાસેના લેખસંગ્રહમાં વિદ્યમાન છે.

पं०—विजयसागरविरचित

सम्मेतशिखर—तीर्थमाला.
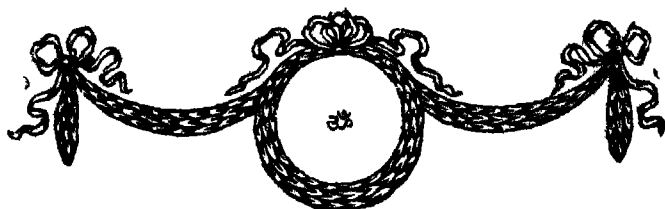
પ્રણુમીય પ્રથમ પરમેસરૂ જી આગરાનગર સિંણુગાર કઇ;
પાસ ચિંતામણિ જી.

પરતિષ પરતા એ પૂરવઇ જી સુગતિ મુગતિ દાતાર કઇ. પા૦ ૧

એકવાર જો સિર નામીઇ જી પામીઇ કોડિ કલ્યાણુ કઇ; પા૦
સામીસેવા ફલ સહુ કહુઇ જી મહુમહુઇ પરિમલ કપુર કઇ. પા૦ ૨

આનંદદાયક આગરઇ જી દેવ દેહુરાસર સાલ કઇ; પા૦
સઇંહથ હીરગુરૂ થાપીયા જી સંવત સોલ અડયાલ કઇં. પા૦ ૩

રાજરાણિમ ઋદ્ધિ રંગરલી જી રાગ રમણિ રંગરેલિ કઇ; પા૦
ગિરૂઅડઇ ગયવર ગોરડી જી ગરજતા ગજ ગુરૂ ગેલિ કઇ. પા૦ ૪

તેહુ પ્રભુપાસ સુપસાઉલઇં જી તપગચ્છગુરૂકુલ વાસ કઇ; પા૦
નગર રતનાગર આગરઇ જી રહીય ચઉમાસિ ઉલ્હાસિ કઇ. પા૦ ૫

પંચકલ્યાણુક ભૂમિકા જી ફરસતાં ફલ બહુ જોઇ કઇ; પા૦
પૂરવ ઉત્તર પૂછીઇ જી જિહાં જિન ચૈત્યબિંબ હોઇ કઇ. પા૦ ૬

સુગુરૂ ગીતારથ સુખિ સુણી જી પુસ્તક વાત પરતીતિ કઇ; પા૦
જનમકલ્યાણુક ભેટિવા જી અલજ્યો હું નિજચિત્ત કઇ. પા૦ ૭

વંદીય દશદોય દેહરે જી બિંબ બહુ ધાતુમય માણિ કઇ; પા૦
દરસણ કરીય દેહરાસરે જી આગરા પ્રથમ પ્રયાણ કઇ. પા૦ ૮
પુન્યવંતા જગિ જે નરા જી જે કરઇ તીરથ બુદ્ધિ કઇ; પા૦
જિમજિમ તીરથ સેવીઇ જી તિમ તિમ સમક્તિ સુદ્ધિ કઇ. પા૦ ૯

॥ ઢાલ ૧ ॥

શુભ શકુને શ્રીઅ સંઘસમેલા મલિયા સજ્જન સહુઅ સમેલા;
બોલઇ મંગલવેલા તઓ જયુ જયુ બોલઇ મંગલવેલા. ૧
વ્યવહારી કરિ દક્ષિણ વલિઓ હય સપલાંણો સાંમો મિલિઓ;
ગલ ગર્જિત ગજરાજ તઓ. જ૦ ૨
વામા વાયસ પૂરઇ આસ ખર ડાવો દક્ષણ દિશિ ચાસ;
તાસ શકુન પંચાસ તઓ. જ૦ ૩
ઇમ અનેક શુભ શકુન વિચારી મિલિઅ સવચ્છ દોઇ ગાય તિવારિં;
પહુતા યમુનાપારિં તઓ. જ૦ ૪
કુંથુનાથ પ્રભુ પાસ જિણેસર દોઇ જિણહર પૂજ્યું અલવેસર;
કેસર ચંદન કુસુમે તઓ. જ૦ ૫
બાર કોસ પીરોજાવાદિં મુનિસુવ્રત પૂજ્યું પ્રાસાદિં;
દેહરાસરિ ઋષભાદિં તઓ. જ૦ ૬
દોઢસો કોસ સાહિજાદાપુર મિલિં જિહાં દશદિશિ દેસાઉર;
દેહરાસરિ બહુ દેવ તઓ. જ. ૭
તિહાંથકી ત્રિણિ ગાઉ મઉગામ જિણહર એક તિહાં જૂનુ ઠામ;
પ્રતિમા પનર પ્રણામ તઓ. જ૦ ૮
મૃગાવતી તિહાં કેવલ પામ્યું ચંદનબાલા ચરણિ શિર નામ્યું,
ઇણિપરિ સૂધઉં ખામ્યું તઓ. જ૦ ૯
માસી પગિ લાગી સુકુમાલા વયણ વદઇ તવ ચંદનબાલા;
કેવલ લહઇઅ રસાલા તઓ. જ૦ ૧૦

તિહાંથકી નવકોશ કોસંબી જાણે અંમરપુરી પ્રતિબિંબિ;
યમુનાતીર વિલંબી તઓ. જ૦ ૧૧
ઉત્પતિ સુણિઈ પુરૂષ બહુની પદ્મપ્રભુ જિન જનમધૂની;
તે કોશંબી જૂની તઓ. જ૦ ૧૨
જિનહર દો ઇહાં વંદીજઈ ખમણાવસહી ખિજમતિ કીજઈ;
ગઢ ઉત્પત્તિ સુણીજઇ તઓ. જ૦ ૧૩
ચંદનબાલ છમાસી તપસી પ્રતિલાભ્યો જિણવીરો હરસી;
વૃષ્ટિ કોડિ ધન વરસી તઓ. જ૦ ૧૪
ઋષિ અનાથી ઇહાંના વાસી નયણહ વેયણ જિણિ અહિઆસી;
અવધિ કહીય છમાસી તઓ. જ૦ ૧૫
પહિલું સમકિત એહથી લાધું શ્રેણિકરાય જિણપદ બાંધું;
ધના સરોવર સાધું તઓ. જ૦ ૧૬
વીસ કોસ પિરાગ તિહાંથી સીધો અર્ણિકપુત્ર જિહાંથી;
પ્રગટ્યો તીર્થ તિહાંથી તઓ. જ૦ ૧૭

॥ ઢાલ ૨ ॥

જિહાં બહુલો મિથ્યાત લોક મકરિ નાહિં
કુગુરૂ પ્રવાહિં પાંતર્યા એ;
ગંગા યમુના સંગિં અંગ પખાલિં એ
અંતરંગમલ નવિ ટલઇ એ. ૧
અખ્ખયવડનઇ હેઠિ જિનપારણઠામિ
ભૂંહિરઇ ભગવંતપાદુકા એ;
સંવત સોલેહયાલ લાડ મિથ્યાતીઅ
રાયકલ્યાણ કુબુદ્ધિ હુઓ એ ૨
તિણિ કીધો અન્યાય શિવલિંગ થાપીઅ
ઉથાપી જિનપાદુકા એ;
કોસ ચ્યાલીસ સુપાસ પાસ જનમભૂમિ
કાસીદેશ વાણારસી એ. ૩

ગંગાતટિ ત્રિણિ ચૈત્ય વલિ જિનપાદુકા
પૂજી અગર ઊષેવીય એ;
દીસઇં નગર મઝારિં પગિ ર જિનપ્રતિમા
ગ્યાન નહી શિવલિંગનો એ. ૪

એક વદઇ વેદાંત અવર સહુ મિથ્યા
હરિહર ભજન ભલો કરો એ;
એક વડા અવધૂત લંબ જટાજૂટ
ત્રીકમસું તાલી દિય એ. ૫

કાસીવાસી કાગ મૂઉઇ મુગતિ લહઇ
મગધિ મૂઓ નર ખર હુઇ એ;
તીરથવાસી એમ અસમંજસ ભાષઇં
જૈનતણા નિંદક ઘણા એ. ૬

દેષો કલિયુગ જોર સમકિતપર્યાય
ઇણિપુરિ વસતા સહિ ઘટઇ એ;
ઇણિપુરિ હરિચંદ રાય વાચા પાલિવા
પાણહ ધરિ પાણી વહ્યું એ. ૭

ગંગાતટિ દૂહેડિ સીહપુરિ ત્રિણિ કોસ
જનમ શ્રેયાંસનો એ;
નવા જીર્ણ દોઇ ચૈત્ય પ્રતિમા પાદુકા
સેવઇ સીહ સમીપથી એ. ૮

ચંદ્રપુરિ ચ્યાર કોશ ચંદ્રપ્રભ જનમ
ચંદનઇં ચરચિઉં ચઓત્તરૂં એ;
પૂજું પગલા કૂલિં ચંદ્રમાધવ હવડાં
પ્રથમ ગુણઠાણીઆ એ. ૯

આવી ગંગા પાર કોસ નવાણું એ
પહુંતા પુરવર પાડલી એ;

પટણું લોકપ્રસિદ્ધ શ્રેણિક કોણિક
પુત્ર ઉદાઈ થાપીઓ એ. ૧૦

તત્પટ્ટે નવ નંદ કલિયુગિ કુલહીણ
રાજા કુલવંત કિંકરા એ;
તત્પટ્ટે ચંદ્રગુપ્તિ બિંદુસાર વલી
અશોક કુણાલહ માલવઇ એ. ૧૧

તસ સુત સંપ્રતિ ભૂપ સવા લાષ ચૈત્ય
કોડિસવા બિંબ કરાવીઆ એ;
ઇણિપુરિં શ્રાવક સીહ ચાણાયક મુહતો
જિણિ જિનધર્મ જગાવીઓ એ. ૧૨

॥ ઢાલ ૩ ॥

પહુતા પુરવર પાડલી ભેટયા શ્રીગુરૂ હીરો જી;
થૂભિ નમું થિર થાપના નંદ પહાડીની તીરો જી. ૧

શ્રીજિનવર ઇમ ઉપદિસિં ઇંદ્ર સુણો અમ વાણ્યો જી,
અધિકો એ ગિરિ ગિરૂઅડો સુત્રુંજાથી જાણ્યો જી. શ્રી૦ ૨

દીઠો ડુંગર દુઃખ હરઇં મહિમા મેરૂ સમાણ્યો જી,
સમેતાચલ સમરીઇં જિહાં જિન વીસ નિરવાણ્યો જી. શ્રી૦ ૩

સીરીઓ સુદર્શન પાદુકા થૂલિભદ્ર બહિનડ સાતો જી;
અવર અનેક ઇહાં હૂઆ પુહુવી પુરૂષ વિખ્યાતો જી. શ્રી૦ ૪

નયરિ મઝારિં દોઇ દેહરા ષમણાવસહી એકો જી;
બિંબ બહુઅ દેહરાસરે ઘરિ ૨ નમુંઅ વિવેકો જી. શ્રી૦ ૫

સંઘ મિલ્યો શ્રીઅ આગરા પાડલીપુરનઓ સમેલ્યો જી;
વલીઅ મિલ્યો સંઘ માલવી દૂધિં સાકર ભેલો જી. શ્રી૦ ૬

આલોચી આડંબરિ બહરે ઘાલ્યા દામો જી,
તરલ તુરંગમ પાષર્યા વૃષભ વહઇ ઠામિ ઠામો જી. શ્રી૦ ૭

સખર સુખાસણ પાલખી ચતુર ચઉઇ ચકડોલો જી;
પગિ ૨ જિનપદ પૂજતાં ઘનસારાદિક ઘોલો જી. શ્રી૦ ૮

વાનર વનિ જન મન ખુસી તિહાં ખેલિં ખિણમાત્રો જી;
પ્રગટ દિગમ્પટ દેહરે વૈકંઠપુરિ કરી યાત્રો જી. શ્રી૦ ૯

કોશ ઇગ્યાર વિહારપુરિં તિહાં નમું ત્રિણિ ચૈત્યો જી;
એક દિગંબર દેહરૂં દૂરિ કરૂં દુ:ખ દૈત્યો જી. શ્રી૦ ૧૦

કોશ ત્રિહુંઅ તિહાંથકી પાવાપુરીઅ પ્રસિદ્ધો જી,
જલ થલ થૂભ જિહાં ભલા જિહાં જલ તિહાં જિન સિદ્ધો જી. શ્રી૦ ૧૧

બાર જોઅણ જાંભીગામથી દેવે કીધો ઉદ્યોતો જી;
ત્રિગડઇ બીજઇ પ્રગડા સમઇં ઇણિપુરિ વીર પહુંતો જી. શ્રી૦ ૧૨

ઇણિપુરિ બહુ પ્રતિબૂઝવ્યા બાંભણ સયચઉમાલો જી;
ગોયમ ગણહર દિક્ખિઆ દિખી ચંદનબાલો જી. શ્રી૦ ૧૩

કાતી માસ અમાવસિં સોલ પહર ઉપદેસો જી;
કાસી કોશલ પોસહી સીધા વીર જિણેશો જી. શ્રી૦ ૧૪

નખ ચૂટીઅ માટી ગ્રહી લોકે લીધી રાષો જી;
જિનનિર્વાણ મહી તિહાં પાલિપવિં સર સાખ્યો જી. શ્રી૦ ૧૫

પુસ્તક વાત મીઠી હુઇ જબ તે દીઠી ભૂમ્યો જી;
બલિહારી ગુરૂ બોલડે સમરિ ૨ મનિ ઘૂમ્યો જી. શ્રી૦ ૧૬

ગામ ગુણાઉઅ જણ કહઇં ત્રિહુ કોસે તસ તીરો જી;
ચૈત્ય ભલુ જેહ ગુણસિલં સમોસર્યા જિહાં વીરો જી. શ્રી૦ ૧૭

નયર નવાંદઇ જિન વાંદીઆ નવ કોસે નવસાલો જી;
ગોમા ઘાટીઅ સંચર્યા સતોષી ઘટવાલો જી. શ્રી૦ ૧૮

તીરથભૂમિં ન નિંદીઇ તોઈ કહું દોઇ બોલો જી;
લોક સહુઅ લંગોટીઆ શિરિ જુડો તનુ ચોલો જી. શ્રી૦ ૧૯

નારિ ન પિહિરેં કોઈ કાંચલી કાંચલી નામિં ગાલ્યો જી;

જોઓ અચરિજ ઇમ કહિં સંઘની નારિ નીહાલ્યો જી. શ્રી૦ ૨૦

બાહુ તેહ કુદેસડા જિહાં એ નારિ કુનારી જી;
શિર ઢાંકિં કિસું કોહિણી એ અવતાર નિવાર્યો જી. શ્રી૦ ૨૧

ચૂલા ફૂંકિં એ સુંધિણી કાસું બાલિં નાકો જી;
રૂંધિ રસોઇય નીપજિં અમઘરિ સૂરિજપાકો જી. શ્રી૦ ૨૨

મીઠા મેવા મહુઆ હુઆ ભલા ૨ ભલ ભોગો જી;
બહુલ કતૂહલ જંગલિં સહુઅ સરાહિં લોકો જી. શ્રી૦ ૨૩

કટહલ વઠહલ ફલ વડાં ચારોલીઅ વિદામો જી;
હરડઇ પીંપરિ પીંપલીમૂલ ફણુસ ફલ નામો જી. શ્રી૦ ૨૪

ગજ ટોલાં દોલાં વનિ ચરિં ગાંડા સાવજરાજો જી;
જરખાં અજગર ગરજતાં બારહસીંગા ·અગાજો જી. શ્રી૦ ૨૫

કોઈ ન ઓલખઇં ઓષધિ જલ થલ રૂંપ વિશેષો જી;
જંગલિ જોયાં તે જેહનો લિખ્યો ન·જાઇ લેખો જી. શ્રી૦ ૨૬

દૂહા.

દીઠો ડુંગર દૂરિથી અટવી અટક ઉલાંધિ;
પાલિગંજા ગિરિ તલહટી પામી કુશલે સંગિ. ૧

સંઘપતિ ભૂપતિ ભેટિઓ ભરિ ૨ ભેટણુ પાત્ર;
અહ્મે અછું દેસાઉરી દેવ કરાવો યાત્ર. ૨

॥ ઢાલ ૪ ॥

તવ ભૂપતિ બોલઈ ભલ્લ નામિં જે પૃથિવીમલ્લ;
અબ જીવિત સફલ હમારૂં જો દરિસણુ દીઠું તુહ્મારૂં. ૧

હમસ્યું તુહ્મ મહોત વધારો ગિરિ ઉપરિ તુહ્મેઅ પધારો;
સીધા જસ શ્રીજિનવીસ કરિ જાત્રા નઇ નામું સીસ. ૨

આદેશ લહી નરપતિનો સવિ સંઘ ચઢઇ સયજતનો;

તબ હુઓ અચરિજ એહ વિણુવાદલિ વૂઠો મેહ. ૩

ફાગુણ સુદિ સુર ગુરૂવારિં પચિમદિન દેવ જુહારિં;
કરી તીરથ તપ ઉપવાસ ગાવિં ગુણ ગોરી ભાસ. ૪

નરનારી પહિરી ઓઢી પૂજિં પ્રભુપ્રતિમા પોઢી;
ફરસિં વલી વીસે ટુંક ટાલી મલ મૂત્ર નઇ થૂંક. ૫

શ્રીઅ અજીત સંભવ અભિનંદન શ્રીઅસુમતિ પદમપ્રભુ નદંન;
સુપાર્શ્વ ચંદ્રપ્રભુ સુવિધિ શીતલ શ્રેયાંસ વિમલ વિધિ. ૬

શ્રીઅ અનંત અનઇં ધર્મ સંતિ કુંથુ અર મલ્લિ નમું એકાંતિ;
મુનિસુવ્રત શ્રીનમિ પાસ ઇહાં કીધો કર્મ વિણાસ. ૭

કીધો અણુસણ જિહાં રહી ઉભ તિહાં દેવે થાપ્યા થૂભ;
મહી માંડયા જિનવરપાય મોટો એ મુગતિ ઉપાય. ૮

સીધો જિહાં શીલસનાહ કરી અણુસણુનો નિરવાહ;
લષભવલગિ રૂપીરાય રૂલિઓ આલોઅણુઠાય. ૯

પ્રતિબોધીય જયતો જાટ જસભદ્ર ગ્રહી ગિરિવાટ;
બપભટ્ટ ગુરૂ પાલિત્ત ઇહાં જાત્રા કરતા નિત્ત. ૧૦

અવદાત ઘણા છિં ગિરિના કહવાઇં કિમ બહુપરિના;
ભવ્ય હુઇ તે એ ગિરિ ફરસિં જિહાં નિશદિન જલહર વરસઇં. ૧૧

ગિરિ આગિં કોશે બારે ઊપરિથી દેવ જુહારે;
રિજુવાલુઅ જંભીગામ વીરહજિન કેવલ ઠામ. ૧૨

ઇમ યાત્ર કરી નિરદંભ તલહટીઇં પારણારંભ;
સંઘભગતિ કરી સાહ તોડઇ સાહ રૂપજી જગજિ જોડઇ. ૧૩

તિહાંથી હવિં કીધ પયાણું વાટિં છઇ ચંપ વખાણું;
શ્રેણિક સુત કોણિઅવાસી તિહાં વીર રહ્યા ચઉમાસી. ૧૪

સદ્દહતા જે ગુરૂવયણે તેહ નયરી દીઠી નયણે,
વીર શ્રમણોપાસક રહતા તે તુંગીઆ નયરી પહુતા. ૧૫

રાજગૃહી કોસે સાતે તિહાંથી પહુતા પરભાતે;
જિહાં જનમ્યા સુવ્રતસ્વામી તિહાં પર્વત પંચે નામી. ૧૬

વૈભાર વિપુલગિરિ ઉદયગિરિ સુવર્ણ રતનગિરિ સદય;
વૈભાર ઉપરિ નિશદીસ ઘર વસતાં સહસછત્રીસ. ૧૭

ગિરિ પંચે દઓઢસો ચૈત્ય ત્રિણિસિંત્રિણ બિંબ સમેત;
સીધા ગણધર જિહાં ઇગ્યાર વંદું તસપદ આકાર. ૧૮

સાહ સાલિભદ્ર ઇહાં ધન્નો હુઆ ધર્મ કીઓ એકમન્નો;
અણુસણ શિલિં કાઉસગ્ગ લેવી રહીઆ શાલો બહિનેવી. ૧૯

મુનિ મેઘ અભય કઇવન્નો બીજો કાકંદી ધન્નો;
એણે કીધો સથારો શખ્યો નવિ દુઃખ ઉધારો. ૨૦

હાંસાંપુરિ ગ્રહણા કૂયો તેહ.ઉપરિ ગોમઠ હૂઓ;
એક પત્થર વીર પોસાલ લાંબી છઇ હાથ છયાલ. ૨૧

ઉન્હાજલ ચઉદઇ કુંડ ભીઝઇ જિહાં ધાન અખંડ;
પંચે ગિરિ એ સિદ્ધિખેત્ર નિરખંતાં નિરમલ નેત્ર. ૨૨

બાહિરિ નાલંદોપાડો સુણયો તસ પુન્ય પવાડો;
વીર ચઉદ રહ્યા ચઉમાસ હવડાં વડગામ નિવાસ. ૨૩

ઘર વસતાં શ્રેણિક વારઇ સાઢી કુલ કોડી બારઇ;
બિહું દેહરે એકસો પ્રતિમા નવિ લહીઇ બોધની ગણિમા. ૨૪

ગોયમ ગુરૂ પુગલાં ઠામિ પ્રગટી મુનિ પાત્રાની ખાણિ;
તસ પાસઇ વાણિજગામ આણુ દોપાસક ઠામ. ૨૫

દીઠા તે તીરથ કહીઆ ન ગિણું જે ખુણઇ રહિઆ;
હરખ્યા બહુ તીરથ અટણુઇ આવ્યા ચઉમાસું પટણુઇ. ૨૬

કલશ.

તપગચ્છપતિ શતશાખા પસર્યો પરંપરા પરિવાર,
પરિઘલ પરિમલ પહુવી પ્રગટ્યઓ પારિજાત જિમ સાર;

વિજયસેનસૂરિ પ્રકટ પટોધર વિજયદેવસૂરીશ,
સહજસાગર ગુરૂ સીસ સુહંકર પૂગી સકલ જગીસ. ૨૭

॥ ઢાલ ૫ ॥

ખાંતિ ખરી ષત્રીકુંડની જાંણી જનમકલ્યાણ હો વીરજી;
ચૈત્ર સુકલ તેરસિ દિને યાત્ર ચઢી સુપ્રમાણ હો વીરજી.
ખાંતિ ખરી ષત્રીકુંડની. ૧

માસ વસંતિ વન વિસ્તરઇ મયલાચલના વાય હો; વી૦
વનરાજી ફૂલી ભલી પરિમલ પુહવી ન માય હો. વી૦ ૨

મઓરિય મચકુંદ મોગરા મરૂઆ મંજરિવંત હો; વી૦
વઉલસિરિ વલી પાડલી ભૃંગયુગલ વિલસંતિ હો. વી૦ ૩

કુસુમકલી મનિ મોકલી બિમણા દમણાની જોડિ હો; વી૦
તલહટીઇં દોય દેહરા પૂજ્યા જિન મનિ કોડિ હો. વી૦ ૪

સિદ્ધારથ ઘર ગિરિશિરિ તિહાં વંદું એક બિંબ હો; વી૦
બિહું કોશે બ્રહ્મકુંડ છઇ વીરહ મૂલકુટુંબ હો. વી૦ ૫

પૂજીઅ ગિરથકી ઉત્તર્યા ગામિ કુમારિય જાય હો; વી૦
પ્રથમ પરીસહ ચઉતરઇં વંદ્યા વીરના પાય હો. વી૦ ૬

સુવિધિ જનમભૂમિં વાંદીયઇ કાકંદી કોસ સાત હો; વી૦
કોસ છવીસ વિહારથી પૂર્વદિશિં દોય યાત્ર હો. વી૦ ૭

પટ્ટણાથી દિશિ પૂરવિં સો કોશે પુર ચંપ હો; વી૦
કલ્યાણક વાસુપૂજ્યનાં પંચ નમીજઇ આપ હો. વી૦ ૮

દિવાનો એક દેવસી કીધી તેણિં ઉપાધિ હો; વી૦
શ્વેતાંબર થિત્તિ ઉથપી થાપી દિગપટ વ્યાધિ હો. વી૦ ૯

પિણ પરપુત્ર સપુત્ર કો ન હુઓ કો એ સંભાલિ હો; વી૦
જે નર તીરથ ઉથપઇ તેહનિ મોટી ગાલ્ય હો. વી૦ ૧૦

ચંપવશાડી જણ્ કહિ ગંગ વહઇ તસ હેઠિ હો; વી૦
સતીઅ સુભદ્રા ઇહાં હૂઇ હૂઓ સુદર્શન શેઠ હો. વી૦ ૧૧

હાજીપુર ઉત્તરદિશિં કોસ વડા ચ્યાલીસ હો; વી૦
મહિમા મહિ નમીસરૂ જનમ્યા દોય જગદીસ હો. વી૦ ૧૨

પ્રભુપગ આગિં લોટિંગણું લીધાં સીધાસિં કામ હો; વી૦
લોક કહિં એ સુલખ્ખણી સીતાપીહર ઠામ હો. વી૦ ૧૩

પટ્ટણાથી દક્ષિણ ગયા મારગિ કોસ પંચાસ હો; વી૦
શીતલ જનમ મહિ લહી ભદ્દલપુર બહુ આસ હો. વી૦ ૧૪

સુલસા નિસુણિ સંદેસડો કહઇ અંબડ જિનવાણી હો; વી૦
કન્હ સહોદર ઇણિપુરિં ચંદેલા સહિનાણુ હો. વી૦ ૧૫

॥ ઢાલ ૬ ॥

મધુકર મોહ્યો માલતી પરીમલ બહુલો જાસ; મ૦
મુઝ મન મોહ્યું ઇણિંગિરિ જાણું કીજઇ વાસ. મ૦ ૧

પૂરવ યાત્રા મિં કરી સંભારિ પરિવાર; મ૦
દેયો દરસણ આપણું વલી મુઝ બીજીવાર. મ૦ ૨

માનિ નિહોરો માહરો કરિ મુઝ પંષનું દાન; મ૦
પંષ બલિં ઊડી મિલું ઇહથી કરસ્યું ધ્યાન. મ૦ ૩

ભલિં એ માનવ ભવ લહ્યો ધર્માધર્મ વિચાર; મ૦
તીરથયાત્રા મિં કરી જનમ લગઇઅ વિચાર. મ૦ ૪

ધરનિં સિદ્ધિ શ્રવણિ હૂઆ કાશીથી કોસ સાઠિ; મ૦
અડક અયોધ્યા આવિઆ જેવાસિ વરૂ કાઠિ. મ૦ ૫

પંચ તીર્થંકર જનમીઆ મૂલ અયોધ્યા દૂરિ; મ૦
જાણી થિતિ થાપી ઇહાં ઇમ બોલઇ બહુ સૂરિ. મ૦ ૬

બહુલ કુતૂહલ લોકના રામધરણી ધીજકુંડ; મ૦
હરિચંદ્રઇં દીધો ઇહાં હરિણી હત્યા દંડ. મ૦ ૭

સત કોસે સરજુતટઇ ધર્મજિણેસર જન્મ; મ૦
રંગિ રૂણાઈ પ્રણમીઇં ભાજઇ ભવભય ભર્મ. મ૦ ૮

દેષું દરિઆબાદથી દોઇ દિશિં કોસ ત્રીસ; મ૦
સાવત્થી સંભારીઇં શંભવ જન્મ જગીસ. મ૦ ૯

ખધક મુનિ પીલ્યા ઇહાં તિહાં ઊગઇ વિષજાતિ; મ૦
ઊગઇ કિરીઆઇતો કડૂ દંડકવનિ અવદાતિ. મ૦ ૧૦

પિટીઆરિ પુરિ કંપિલા વિમલ જનમ વંદેસ; મ૦
ચુલણીચરિત્ર સંભાલયો બ્રહ્મદત્ત-પરવેસ. મ૦ ૧૧

કેસરવનરાય સંજતી ગર્દભિલિ ગુરૂપાસિ; મ૦
ગંગાતટિ વ્રત ઊચરઇ દ્રૂપદી પીહરવાસિ. મ૦ ૧૨

સુર પૂજઇ સોરીપુરિં સામલવરણો નેમિ; મ૦
ચંદ્રપ્રભ ચંદ્રવાડિમાં રૂપડિ રાષું પ્રેમ. મ૦ ૧૩

હત્થિણાઉરિ હરષઇ હીઓ શાંતિ કુંથુ અર જન્મ; મ૦
આગરાથી દિશિ ઉત્તરિં દોઢસો કોશે મર્મ. મ૦ ૧૪

પાંડવ પંચ હુઆ ઇહિાં પંચ હુઆ ચક્રવર્ત્તિ; મ૦
પંચ નમું થૂભ થાપના પંચ નમુ જિનમુર્ત્તિ. મ૦ ૧૫

અહિચ્છત્તાઇ ઉત્તમ નમઇ મથુરા ગઢગ્વાલેર; મ૦
ઊજ્જલગિરિ વિમલાચલિં દિલ્લી જેસલમેર. મ૦ ૧૬

ચંદ્રપ્રભ ચિંતા હરઇં માલપુરઇ મનલાડિ; મ૦
સુખ સામી સંખેસરો થંભણ બંભણવાડિ. મ૦ ૧૭

રાણિગપુર રૂલિઆમણો વરદાઈ વરકાણ; મ૦
આબૂ આરાસણિ નમું ફલવધિ સફલ મંડાણ. મ૦ ૧૮

જે મિં તીરથ સંકલ્યા નયણિ નિહાલ્યા જેહ; મ૦
મહિયલિ અવર અનેક છિં નમોર મુઝ તેહ. મ૦ ૧૯

તીરથ સેવા જઓ ફલઇં તઓ જાચું જગદીશ; મ૦

સુલહબોહી તો હું હુયો રમયો તુહ્મ પાએ સીસ. મ૦ ૨૦

વિનય કરી કરૂં વંદના હોયો હીયાપઇસ; મ૦

સુહાખમા એ જિનતણી નિશ્ચય સારૂં સેવ. મ૦ ૨૧

આણગામિં ફલ એ હોયો જનમિ ૨ ઉપગાર; મ૦

તીરથમાલા સફલી ફલઓ શતશાખા પરિવાર. મ૦ ૨૨

કલસ.

ઇતિ તીરથમાલા અતિરસાલા પૂરવ ઉત્તર વર્ણવી,
સમકિત્તવેલી સુણિ સહેલી સફલ ફલી નવપલ્લવી;
તપગચ્છરાજા બહુ દિવાજા વિજયસેનસૂરીસરો,
તસ્સ પટ્ટિ પૂરો જિસઓ સૂરઓ વિજયદેવયતીસરો. ૨૩

તસ ગચ્છિ રાજઇ ભવિ નિવાજઈ વાચક વિદ્યાસાગરો,
તસ સીસ પંડિત સુગુણમંડિત સહજસાગર ગણિવરો;
વીસાસઓ ચઉવીસ જિનવર કલ્યાણક યાત્રા કરી,
તસ સીસલેસિં પૂરવદેશિં વિજયસાગર બહુ સુખકરી.
થૂઈ ભણી બહુ સુખ ધરી. ૨૪

ઇતિ શ્રીસંમેતશિખરગિરિતીર્થમાલાસ્તવનં સંપૂર્ણં સકલપંડિતમંડિતાખંડલાયમાનપંડિતશ્રી૧૯વિજયસાગરગણિશિષ્યગણિહેતુસાગર લિપીકૃતં.

શ્રીકૃષ્ણગઢમહાનગરે સંવત્ ૧૭૧૭ વર્ષે શ્રીચિંતામણિપાર્શ્વનાથપ્રસાદાત્.

શુભં ભવતુ.

॥ अर्हम् ॥

पं०—हंससोमविरचित

पूर्वदेशीयचैत्य-परिपाटी.

સંતિજિણેસર નમીઅ પાય મન વંચ્છિત કામી,
પછઇં સહિગુરૂ ચરણુકમલ ભાવિ સિર નામી;
ચૈત્રપ્રવાડી રચિસુહેવ પૂરવદિસિ કેરી,
દિખ્યા નાણુ નિરવાણુ ઠાણુ તિણિ ભૂમિ ભલેરી. ૧

ચદેરીનયરીથિકી સો કોસ કોસ બી,
જમુનાતટિ જે વસઇ નયર મન રહિઉં વિલંબી;
શ્રીપઉમપ્પહ જનમભૂમિ દેખી હરખીજઇ,
ચઉસહિ બિંબસ્યુ પૂજ કરી ભાવના ભાવીજઇ. ૨

ચરમ જિણેસર પારણૂં એ હૂઉં જિણુ ઠામિ,
ચંદનબાલ કરાવીઉં એ પુહુતી સિવગામિ;
તિહાંથી આગલિ મનહ રંગિ હર્ષઇ ચાલીજઇ,
પચવીસ કોસ પ્રયાગતિત્થ નયણે નિરખીજઈં. ૩

સરવ સંગ પરિત્યાગ કરી ચિહું સહસ્સે સાથઇં,
અક્ખયવડતલિ વ્રત લિઉં પહિલું આદિનાથઇં;
તિણિ કારણુ પ્રયાગ નામ એ લોક પ્રસિદ્ધઉ,
પાયકમલ પૂજા કરી માનવ ફલ લીદ્ધઉ. ૪

ગંગા જમુના સરસતિ ત્રિવેણી સંગમ,
વેણી માધવ લોકનઇ તીરથ છઇ જંગમ;
તિહાંથી આગલિ છહજ કોસ સીકંદર ગામ,
ખમણાવસહી પૂજીઇ પાસ જિણવર ઠામ. ૫

વસ્તુ.

સંતિ જિણવર ૨ નમીઅ ગુરૂપાય,
ચંદેરીથી ચાલતાં સો કોસ કોસંબી નયરી,
શ્રીપઉમ્મપહ જનમભૂમી વીરનાહ પારણૂં;
કરાવીઅ ગંગા જમુના દેષી કરી વંદુ તિત્થપયાગ,
આગલિ સીકંદરપુરઇં પાસનાહ જુહારિ. ૬

ભાષા.

તિહાં હુંતી હિવ કીધ પયણૂં તીસ કોસ વાણારસિ જાણૂં,
હઈડઇ હરષ આણૂં;
ગઢ મઢ મંદિર પોલિ સુચંગ ચોહટઈં દીસઇ નવનવ રંગ,
ગંગાનઈ વષાણૂં. ૭
ગંગા નિરમલ નીર સનાન પહુરી ધોતિ ધરી મન ધ્યાન,
કીજઇ ચૈત્રપ્રવાહિ;
નયરમાહિં શ્રીપાસ સુપાસ પૂજ્યા સામિ લીલ વિલાસ,
પૂરઇ મનહરૂંહાડિ. ૮
હવઇ દેષીજઇ જૂની કાસી આસસેણરાઇ જે વાસી,
ભવિઆ દૂરિ જાઇ નાસી;
પાસસુપાસ તીથંકર જનમ તેહનાં થૂભ અછઈં અતિરમ્મ,
પ્રતિમા પૂજ્યઇ ધરમ. ૯
પાસ સુપાસહ જનમહ જાણી સયલતીરથના પાણી આણી,
ઇંદ્રઇ નિરમિત કૂપ;
તે દેષીનઇ આણંદ હુઉ પાસઇં કમઠ તપ તપઇં જૂઉ,
દીસઇ કોપ સરૂપ. ૧૦

ગંગાતટ મનકેસર તીરથ, સાધઇ લોક બહુ પરમારથ,
મરહઠ કેરૂં ઠામ;
તિણિ ઠામિ કીધી રષવાલી હરિચંદરાઇં વાચા પાલી,
રાષિઉં સાચું નામ. ૧૧

કાસી હુંતી પૂરવ પંથિઇ દોઇ કોસ સીહાપુર અચ્છઇ,
શ્રીશ્રેયાંસહ જનમ;
તે વંદી આગલિ પંચ કોસ ચંદ્રાવતી કરિઓ પ્રવેસ,
ચંદ્રપ્રભ તિહાં જનમ. ૧૨

પ્રતિમા થૂભ અછઇ બેહૂ સાર તે પૂજતાં ન લાગઇ વાર,
ષૂટઇ પાપ અપાર;
હવઇ ગંગાનઇં ઊતરીઇં પછઇ મગધદેસ સાંચરીઇં,
કોસ વીસા સોપાર. ૧૩

રાજગૃહપુર નયણે દીઠઉં તતષિણુ હીઅડઇ અમીપઇઠઉં,
પૂરવ પુણ્ય સંભાર;
ચઉદ કુંડ ઉન્હઇ જલ ભરિઆં અંગ પખાલી પાજઇ ચઢીઆ,
પુહુતી ગિરિ વૈભાર. ૧૪

તે ઉપરિ ચઉવીસ પ્રાસાદ દેવલોકસ્યુ મંડઇ વાદ,
દેહરી ઝાકઝમાલ;
મૂલનાયક મુનિસુવ્રતસામી દરસણુ ભવિઆ આણુંદ પામી,
પૂજ રચઇં સુવિસાલ. ૧૫

સઘલે દેહરે સાતસઇં દેવ સુરનર કિંનર સારઇ સેવ,
આગલિ મોટઉં શૃંગ;
અરધ કોસ તે ઊંચો સુણીઇ ઇગ્યારઇં ગણુધર તિહાં થુણીઇ,
વાંદીજઇં ધરિ રંગ. ૧૬

રોહણીઆની ગુફા જવ દીઠી પુસ્તક વાત હુઈ સવિ મીઠી,
અઠ્ઠોત્તર સોબાર;

જાત્ર કરી સારિયા સવિ કામ આગલિ ધન્ના સાલિભદ્ર ઠામ,
કાઉસગ્ગીઆ બેહુ સાર. ૧૭

વૈભારગિરિ હુંતી ઊતરીઇં જઈ વિપુલગિરિ ઊપરિ ચઢીઇં,
ભેટિયા પાસજિણિંદ;
છઇ પ્રસાદઇં પૂજ કરીનઇ સાહમો ઉદયાગિરિ દેષીનઇં,
ચઉમુખ નમુ નરિંદ. ૧૮

સોવનગિરિ નયણે નિહાલું પાપપંક સવિ દૂરિ ટાલું,
જોઉં નયર વિસાલ;
શ્રેણિક સાલિભદ્ર ધન્નાવાસ ગ્રહણુંઇં ભરિઓ કૂઉ પાસ,
દેષૂં વીરપોસાલ. ૧૯

વસ્તુ.

નયર કાસી નયર કાસી પાસ સુપાસ,
ચંદ્રાવતી ચંદ્રપ્રભ સીહપુર શ્રેયાંસ જિનવર,
હવિ ગંગાનઈ ઊતરીઇં રાજગ્રહી નયરી મનોહર;
વૈભારગિરિ વિપુલગિરિ ઊપરિ બહુ પ્રાસાદ,
તે વાંદીનઇં ઊતરિયા જીત્યઉ કલિસું વાદ. ૨૦

ભાષા.

પશ્ચિમ પોલઇ સમોસરણ વીરહ દેષીજઇ,
નાલંદઇં પાડઇ ચઉદ ચઉમાસ સુણીજઇં;
હવડાં લોક પ્રસિદ્ધ તે વડગામ કહીજઇં,
સોલ પ્રાસાદ તિહાં અછઇ જિનબિંબ નમીજઇં;
કલ્યાણક થૂભ પાસઇં અચ્છઇ એ મુનિવર યાત્રાખાણિ,
તે સુગતિઇં સ્યું જોઇઇં નિરમાલડી એ કીધી પાપની હાણિ.
મણોરહીએ કીધી પાપની હાણિ. ૨૧

રાજગ્રહથી તીન કોસ પાવાપુર નયરી,
રજગુણભાઇ વીરનાહ હુતા શિવનયરી;

તે જાઈ જવ જોઈઇ પાલીજઇ છયરી,
પૂજ્યા જિનવર પાદુકા નાઠા સવિ વયરી;
દોઇ થૂભ સોહામણા એ ટાલઈ મન અસમાહિ,
પાસ જિણેસર ગાયસ્યું નિરમાલડી એ સજલ સરોવરમાહિ.
મણો૦ ૨૨

હવઈ ચાલિયા ક્ષત્રીકુંડ મનિ ભાવ ધરીજઇ,
તીસ કોસ પંથઇ ગયા દેવલ દેષીજઇ;
નિરમલ કુંડિ કરી સનાન ધોઅતિ પહિરીજઇ,
વીરનાહ વંદી કરી મહાપૂજ રચીજઇ;
બાલપણિ ક્રીડા કરી એ દેષી આમલી રૂષ,
રાયસિદ્ધારથ તિહાં ધરઇ નિર૦ પેષતાં ગઈ ત્રસ ભૂષ. મણો૦ ૨૩

દોઇ કોસ પાસિઇં અચ્છઇં માહણકુડગામ,
દેવાણંદાતણી કૂષિ અવતરવા ઠામ;
તે પ્રતિમા વદી કરી સારિયા સવિ કામ,
પંચ કોસ કાકદનયર શ્રીસુવિધહ જનમ;
તે વદીજઇ ભાવસિઉ એ આગલિ ચ પ વષાણિ,
સાઠિ કોસ તિહાંથીકી નીર૦ વાસુપૂજ્ય હીઅડલઇ આણિ. મણો૦ ૨૪

પાછા પુહુતા વલી વિહાર રાજગ્રહી પાસઇં,
તુંગિઆ નયરી પ્રથમ નાથ આગમ ઇમ ભાસઇ;
વીરનાહ વંદી કરી પૂરૂં મન આસ,
ભાવના ભાવઇ ગોરડી ગાઇં નિતુ રાસ;
વીરનાહ નિહાલતાં એ નયણે ત્રિપતિ ન હુંતિ,
વંછિત સામી પૂરવઇં નિર૦ ભાંજઇ ભવની ભ્રાંતિ. મણો૦ ૨૫

ભાષા.

સમેતિસિષરિ હવઇ જાત્ર કરેસિઉં પાવાપુર પંથિં ચાલેસિઉં,
ટાલેસિઉં દુહરાસિ તુ; જય જય ટા૦

અસી કોસ તિહાંથી જાણું તિણિ વાટઇં હવિ કીધ પયાણું,
આણું મનિ સુભભાવ તુ. જય જય આ૦ ૨૬

વાટઇં તીરથ દોઇ વંદિસિઉં પહિલું મહિઆલનયર જાએસુ,
ધ્યાએસું આદિનાથ તુ, જય જય ધ્યા૦;
તિહાં હુંતી ભદ્દિલપુર રહિસ્યું સીતલનાથ નમી ગહગહસ્યું,
લહસ્યું મુગતિનો સાથ તુ. જય જય લ૦ ૨૭

આગલિ અછઇ વિસમી વાટ સાથઇ લીજઇ કોલીના થાટ,
વાટ કરઇ સવિ સુદ્ધ તુ, જય જય વા૦;
કોસ પચાસઇં ચંપાનયરી આગલિ જાતાં પાલઇ છહરી,
વયરી દૂરિ કીધ તુ. જય જય વ૦ ૨૮

તલહટ્ટિ પાલઇં ગુંજાગામ સંઘઇ જઇનિઇ કીધું મુકામ,
રાય હુઓ તિહાં લીધ તુ, જય જય રા૦;
સાત કોસ છાઇં વિસમી વાટ વાઘ સિંઘ હાથીનાં રાજ,
ચઢતાં સીઝઇં કાજ તુ. જય જય ચ૦ ૨૯

વંસજાલનાં મોટાં રણ્ણ ડાભા જિમણા કદલીવણ્ણ,
જે દેષઇં તે ધન્ન તુ, જય જય જે૦;
ઉપરિ શ્રીસંઘ જબ સદ્ધાવઇં વીસ થૂભ દેષી વદ્ધાવઇં,
ગાઇં ગીત રસાલ તુ. જય જય ગા૦ ૩૦

થૂભ વિચાલઇં કુંડ ત્રિકોણૂં પાસઇં હાથી ષેલઇ જોણૂં,
ધોણૂં પાપહપંક તુ, જય જય ધો૦;
નિરમલ નીરઇં અંગ પષાલી ધોઅતિ પહિરઇ દક્ષણફાલી,
ટાલી મનની સંક તુ. જય જય ટા૦ ૩૧

પંચામૃત હવઇ કલસ ભરીજઇં પ્રતિમા માંડી સનાત્ર કરીજઇં,
ઊષેવીજઇ ધૂપ તુ, જય જય ઊ૦;
ધજ દેઇ આરતી ઊતારી મંગલવઇ કાજ સવિ સારી,
વારી દુરગતિ કૂપ તુ. જય જય વા૦ ૩૨

સસિવયણી મૃગનયણી બાલી જિણવર ભાસ દીઇં રલીઆલી,
નાચઇં વાલી અંગ તુ, જય જય ના૦;
તેણિ અવસર વરસઇ મેઘમાલી જાઇં તાપ નઇ ભીજઇ ફાલી,
ચોલી અતિહિ સુરંગ તુ. જય જય ચો૦ ૩૩

સમેતસિખર આગલિ વીસ કોસ રજુવાલુકાનઇનિઇ પાસઇ,
જંભીગામ વિસાલ તુ, જય જય જં૦;
વર્દ્ધમાન તિહાં નાણ ભણીજઇં સુમુખિ જિનહર વીર નમીજઇં,
આણી ભાવ રસાલ તુ. જય જય આ૦ ૩૪

ઇમ સુણીઇં લોકાંની વાત તિહાં જઇનિઇ કીધી જાત્ર,
ઇહાંથી કીજઇં ધ્યાન તુ, જય જય ઇ૦;
વીસથૂભ પ્રતેકઇં વંદુ પાપરાસિ હું સચ નિકંદું,
છેદું મોહનુ માન તુ. જય જય છે૦ ૩૫

તીહાં કીજઇ તીરથ ઊપવાસ રહીઅઇ રાતિ ગુફામાહિં વાસ,
આસ ફલી સવિ ચંગ તુ, જય જય આ૦;
પ્રહ ઊઠી પાજઇં ઊતરીઇ તલહટ્ટિઇ જઇ પારણૂં કરીઇ,
આણીજઇ મનિ રંગ તુ. જય જય આ૦ ૩૬

વસ્તુ.

વીર પૂજ્યા વીર પૂજ્યા નયર વિહાર સમેતસિષરથી ચાંલતાં,
આદિનાથ મહિઅલિ જુહારીઇ,
આગલિ ભદ્દિલપુર જઈ જનમભૂમિ સીતલ નમીજઇં;
અનુક્રમિ પુહુતા સમેતસિષર વદી વીસઇ થૂભ,
તલહટ્ટીઇ જઈ ઊતર્યા કીજઇ પારણારંભ. ૩૭

ભાષા.

તિહાંથી પાછા ચાલીઆ એ મહાલંતડિ, રાજગ્રહી પુરમાંહિ;
મુનિસુવ્રત તિહાં ભેટસિઉં એ માલ૦ પાંચઇ પર્વતમાહિં. સુણિ૦ ૩૮

રાજગ્રહીથી ચાલતાં એ મા૦ દોઇસઇ કોસ વખાણિ; સુણિ૦
અવજ્ઝાનયરી અતિભલિ એ મા૦ ઇંદ્રઇં વાસી જાણિ. સુણિ૦ ૩૯

આદિ અજિત અભિનંદનૂ એ મા૦ સુમતિ અનંતહ નામ; સુણિ૦
જનમભૂમિ તિહાં વંદતાં એ મા૦ સફલ હૂઆ મુઝ હાથ. સુણિ૦ ૪૦

મરૂદેવી મુગતિં ગઈ એ મા૦ સરગદુઆરી ઠામિ; સુણિ૦
તાસ પાસ નઈ પેખીઇં એ મા૦ અચ્છઇ સરજૂ નામિ. સુણિ૦ ૪૧

નયરમાહિં હવઇ પૂજસિઉં એ મા૦ ચઉવીસમો જિણંદ; સુણિ૦
સનાથ કરી હવઇં ચાલસ્યું એ મા૦ હીઅડલઇ અતિ આણંદ. સુણિ૦ ૪૨

સાત કોસ રણુવઈ અચ્છઇ મા૦ પહિલું રયણપુર નામ; સુણિ૦
ધર્મનાથ તિહાં જનમીઆ એ મા૦ ચઉમુખ કેરઇં ઠામ. સુણિ૦ ૪૩
પૂજી પ્રણમી પાદુકા એ મા૦ મઇ કીધી જિનવર સેવ; સુણિ૦
નયર કાલપી હવઇ આવીઆ એ મા૦ મઇ પૂજ્યા જિનવરદેવ. સુણિ૦ ૪૪

ચ ગપથ ચંદેરીઆ એ મા૦ આવ્યા કુસલે.ષેમ; સુણિ૦
સાંતિ પાસ દોઇ પૂજતાં એ મા૦ હીઅડલઇં હરષ.ધરેવિ. સુણિ૦ ૪૫

સંવત પનરપાંસઠઇં એ મા૦ જાત્ર કીધી ઉદાર; સુણિ૦
સંઘ સહૂ ઘરિ આવીઆ એ મા૦ દિન દિન ઉછવ સાર. સુણિ૦ ૪૬
ચિંતામણી કરિ પામિઉં એ મા૦ સુરતરૂ ફલિઉ બાર; સુણિ૦
મુગતિ હૂઈ તસ ઢૂકડી એ મા૦ સયલ સુખ સંસાર. સુણિ૦ ૪૭
કમલધરમ પંડિતવરૂ એ મા૦ જાત્ર કીધી સંઘ સાથિ; સુણિ૦
સફલ જનમ હવિ મુઝહૂઉ એ મા૦ મુગતિ હૂઈ હવઇ.હાથિ. સુણિ૦ ૪૮

કલસ.

તપગચ્છનાયક સર્વ સુખદાયક શ્રીહેમવિમલસૂરિંદ ગુરૂ,
તસ આણ ધુરંધર વિબુધપુરંદર કમલધર્મ પંડિતવરૂ;
તસ સીસ નામઇ 'હંસસોમઇ' તીરથમાલ રચી સુવિમલો,
જે ભવિઅ ભણેસઇં અનઇં સુણેસઇ તે નર પામઇં જાત્ર ફલો. ૪૯

॥ अर्हम् ॥

पं०—जयविजयविरचित

सम्मेतशिखर—तीर्थमाला.

—◇◇—

રાગ રામગિરી.

પ્રણમીઅ સહગુરૂતણા પાય સુહસંપતિકારી,
સરસતિ સામિણિ વીનવુ દિઉ મુઝ મતિ સારી;
ચૈત્યપ્રવાડી ભણું ભાવિ પૂરવદિસિકેરી,
જનમભૂમ જિનવરતણી વદું ઉદેરી.

ત્રોટક.

સંઘનાયક બિંબૂ ભણુઈ એ કુંઅરજી સમજોડિ;
સમેતશિખર સંઘ ચાલવીઇ નિરમાલડી એ, પૂરીઇ વાંછિત કોડિ.
મણોરઇએ પૂરીઇ વાંછિત   કોડિ.   ૧

ઉગ્રસેનપુર રાજીઉ ચિંતામણિપાસ,
પૂજી પ્રણમી સાંચર્યા મનિ ધરી ઉલ્લાસ;
ઉતરી જમુનાનદી પાર આવઇ તેણીવાર,
નયણે દીઠા દોઇ તુંગ જિણવર આગાર.

ત્રોટક.

પહિલઇ કુંથજિણેસરૂ એ બીજઉં પાસ જિણુંદ;
પૂજી જિનગુણ ગાઇઇ નિર૦ મનિ ધરી અતિ આણુંદ. મ૦ ૨
સંઘ મિલિયા ચિહુંદિસિતણાં એ નરનારી વૃંદ,
સેજવાલા બહુ સજ કીઆ દિગવાસ મુણિંદ;
પોઠ સુખાસન પાલખી વલી બહુ અસવાર, ૧૪
ભટ ભોજિગ ગુણિજના જેહ મિલિયા તેણિવાર.

ત્રોટક.

તિહાંથિ આગલિ ચાલિયા એ પહુતા પીરોજાબાદ,
જાણિ જલનિધિ ઊલટિઉ નિર૦ વાજઇ વાજિત્રનાદ. મ૦ ૩
અનોપમ જિનપ્રાસાદ એક પૂજી જિનરાય,
તિહાંથી જઇઇ ચંદવાડ કરી નિરમલકાય;
ચંદ્રપ્રભ પૂજી કરી વલી કીધ પયાણ,
સરપડી નયરિ જઇ કરી કીજઇં મેલ્હાણ.

ત્રોટક.

ભૂમિ ભવનજિન પૂજીઇં એ મૂંકી નિજમનિ રોસ;
નયર સોરીપુર જાઇઇ નિર૦ તિહાંથી હુવઇં ત્રિણ કોસ. મ૦ ૪
શ્રીજિનવર પ્રાસાદ સાત પૂજી બહુભગતઇં,
જનમભૂમિ પ્રભુનેમીની પ્રણમી બહુ જુગતિઇં;
સોરીપુરથી કરિ પયાણ સહજાદપુર આવઇં,
એકસઉ પનર કોસ માન સહુઇ સુખ પાવઇં.

ત્રોટક.

પંચ દેહરાસર પૂજીઇં એ કોસ ત્રિણ મઉ ગ્રામ;
મૃગાવતિરાણીતણુઉ નિર૦ નિરખીઇં ચારિત્ર ઠામ. મ૦ ૫
વીરભવનિ જિનવીરનિ પૂજા વિરચિજઇં,
પંચકોસ કોસંબિઆ નયરી નિરખીજઇં;

પૂજિ જિનપ્રાસાદ દોય નરભવફલ લીજઇં,
પદ્મપ્રભજિન જનમભૂમિ પગલાં પ્રણમીજઇં.

ત્રોટક.

ંદનબાલા બાકુલા એ વીરજિણેસર દીદ્ધ;
વિહાર તિહાં હુઉ નિર૦ પ્રણમીઇં લોકપ્રસિદ્ધ. મ૦ ૬

વસ્તુ.

પાય રહિં પાય રહિં સઘ જયકાર,
જિનભવન દોઇ દીપતાં બિંબ તિહાં દસ ચ્યાર સોહઇ;
ચઉવીસ બિંબ સુષચયનપુરિ ચ દવાડ જિન આઠ મોહઇ,
ચાલિ સરપડી નયરમાં એ સોરીપુર દસ ચ્યારિ;
જિનપ્રતિમા એકત્રીસ નમું સહજાદપુરહ મઝારિ. ૭

મણિગ્રામઇં મઉગ્રામઇં નમુ જિનબિંબ,
ષટ્ સંખ્યાયઇં સોભતાં પંચકોસ કોસંબિપલીઇ;
શ્રીજિનધર દોય અતિભલાં બિંબ તેર ઘણુપુણ્ય મિલીઇ,
પદ્મપ્રભ જિન પાદુકા એ કીજઇં તાસ પ્રણામ;
શાલિભદ્ર ધન્નાતણુઉ જુઉ સરોવર અભિરામ. ૮

॥ ઢાલ ॥

રાગ દેશાષ

કોસ અઢાર તિહાંથકી એ ફતેપુર નયર વિભાગ તઉ;
પ્રતિમા ત્રિણ પૂજા કરિએ જઇઇં તીરથ પયાગ તઉ. ૯

ગંગા જમુના સરસતી એ દીઠઉ ત્રિવેણીસંગ તઉ;
પ્રથમજિણુંદ સમોસર્યા એ અષયવડતલઇં રંગ તઉ. ૧૦

રાયકલ્યાણ મિથ્યામતી એ કીધઉ તેણઇ અન્યાય તઉ;
જિનપગલાં ઊઠાડીયાં એ થાપા રૂદ્ર તેણ ઠાય તઉ. ૧૧

કોસ પઇંત્રીસ વાણારસી એ ગંગાતીર પવિત્ર તઉ;

પરતખિ અલકાપુરી જિસી એ દીસઈ જિહાં બહુ ચિત્ર તઉ. ૧૨
એણિ નયરિં હોય જિનવરૂ એ જનમ્યા પાસ સુપાસ તઉ;
તિણિં ઠામઈ દોઇ જિણહરૂ એ પુહવિં કરઈ પ્રકાસ તઉ. ૧૩
પ્રથમ ચતુર્મુખ ચચ્ચીંઇ એ પગલા કરીઅ પ્રણામ તઉ;
સુરનર જસ સેવા કરઇ એ ભવિજણમન વિશ્રામ તઉ. ૧૪
મૂરતિ મોહનવેલડી એ બઇઠા પાસ જિણંદ તઉ;
કેસર ચંદન કુસુમસ્યું એ પૂજિઇ પરમાણંદ તઉ. ૧૫
જઈ સુપાસનઇ દેહરઇ એ પૂજી પ્રભુ જયકાર તઉ;
નયરમાંહિં તવ નિરષીઇ એ પ્રતિમા સંષ ન પાર તઉ. ૧૬
કેઈ દીસઇ રૂદ્રભવનમાં એ કેઈ થાપી તરૂછાહિ તઉ;
કેઈ દીસઇ વિપ્ર આગણઈ એ કેઇ માંડી મઠમાંહિ તઉ. ૧૭
આવઇસ્યઉ પૂજા કરી એ છાંડી રાગ નઇ રોસ તઉ;
વાણારસીનયરીથકી એ સિંહપુરી ત્રિણ કોસ તઉ. ૧૮
જનમભૂમિ શ્રેયાંસની એ દેષી અનોપમ ઠામ તઉ;
જિનમૂરતિ જિનપાદુકા એ પૂજી કરૂ પ્રણામ તઉ. ૧૯
ચંદ્રપ્રભ જિન અવતર્યાં એ ચંદ્રપૂરી સુવિસાલ તઉ;
શ્રીચંદ્રપ્રભપાદુકા એ નિત નમીઇં ત્રિણ કાલ તઉ. ૨૦
અસીયકોસ વલી તિહાંથકી એ પાડલિપુરિ વિખ્યાત તઉ;
સીલવંત નર તિહાં હૂઆ એ જેહના બહુ અવદાત તઉ. ૨૧
સીલકનકનઉ કસવટઉ એ શ્રીથૂલિભદ્ર મુનિરાય તઉ;
જેહનું નામ અચલ હુવું એ ચઉરાસી ચઉવીસીતાય તઉ. ૨૨
સેઠ સુદર્શન જગિ જયો એ સીલગુણે અભિરામ તઉ;
સૂલી સિંહાસણ થયું એ પૂજું પગલાં તેણિં ઠામ તઉ. ૨૩
ષમણાવસહી ભૂંહરઇ એ ષટ્ પ્રતિમા સુહકાર તઉ;
પૂજી પ્રણમી ભાવસું એ ઉર જિનભવનઇ ચ્યાર તઉ. ૨૪

પંચકોસ વૈકુંઠપુરી એ ગંગતટ ગાજઈ આજ તણું;
મારગિ કૌતિક પેષીઇ એ વાનરકેરૂં રાજ તણું. ૨૫

દસકોસ નયરી તુંગિઆ એ સંપ્રતિ નામ વિહાર તણું;
ત્રિણુ જિનભવનઈ પૂજીઇ એ બિંબ પંચવીસ ઉદાર તણું. ૨૬

વસ્તુ.

નયર નવાદઉ નયર નવાદઉ કોસ ઇગ્યાર,
જિનપ્રતિમા જગિ મોહની અછઇ ચ્યાર વર પૂજ કીજીઇ,
નયરસીહોરઈ જાઈઇ કોસ ચ્યાર ભવલાહ લીજઇ;
મિલી રાયશિવરામનઇ એ લેઇ સાથઇં ઘટવાલ,
સમેતશિષરભણી ચાલીઇ એ આગલિ કોસ બચાલ. ૨૭

॥ ઢાલ ॥

રાગ સામેરી.

આગલિ છઇ વિસમી વાટ રે ઘટવાલ કરઈં સુઘાટ;
સઘલોક સયલ સંચર્યા રે ડોલી પોઠ સુષાસન વરીઆ. ૨૮
પંથઇ બહુ અચરિજ દીસઈં રે સુઝ કહતાં હિઅડું વિહસઇ;
સવે લોક લંગોટીવાલા રે સિર નાગા કુરકઇ બાલા. ૨૯
રૂપહીણુ નારી તન પોલઇ રે અહંકાર ખરી મનિ બોલઇ;
દેષ્યો ચાહિ અચ ભો ભારી રે સિરિ ઢાંકી આવતહઇ નારી. ૩૦
દવ દાધા દારૂ સમાણા રે ભિલ્લ દીસઇ કરિ ધણુ બાણા;
હલ્લીસ કરઈં મનિ હરસી રે કરિ લેઈ નચાવઇ ફરસી. ૩૧
કદલીવન મારગિ બહકઇ રે નાલીકેર પૂગતરૂ લહકઈં;
પુન્નાગ નાગ ગિરૂમાલઈં રે હંતાલહ તાલ તમાલ. ૩૨
વડ પીંપલ જંબૂરૂંષ રે પેષત સમઇ તસુ ભૂષ;
કંકોલ કરંઝ સુકીર રે નારિંગહ ચારૂ જંબીર. ૩૩
પાડલ કેતકી સહકાર રે જાઇ જૂઈ ચંપક સાર;
કિંકિલ્લહ બિલ્લ અપાર રે બિકસ્યાં વન ભાર અઢાર. ૩૪

ચિહું દિસિ પરિમલ પસરંતિ રે મધુકર લીના ગુંજંતિ;
સુક સારસ મોર કિંગાર રે કરઇ કોકિલ બહુ ટહૂકાર. ૩૫
પરવતનીઝરણાં બહૂ વાજઇ રે જાણે સંઘતણો જસ ગાજઇ;
વનછાયા ગુહિરી જાણુ રે નવિ લહકઇ કોઈ ઉગ્યો ભાણુ. ૩૬
કોલા કોલાહલ ઘુરકઇ રે સુણી માનવ તે પણિ ઠરપઇ;
દીસઇ મદમત્તા હસ્તી રે જેહની ગતિ સહજઇ સસ્તી. ૩૭
ચરતાં દીસઇં મૃગયૂથ રે મારગિ પણિ રૂઅડા સૂથ;
સાલિષેત્ર ભલા દોઇ પાસઇ રે દેષંતા દાલિદ્ર નાસઇ. ૩૮
ઇમ જોતાં કૌતિક વાટઇ રે ઉતરીઇ વિસમઇ ઘાટઇ;
સમેતાચલ દીઠો નયણે રે સ્તવીયો બહૂ અમૃતવયણે. ૩૯
નાલિકેર વધારી લીજઈ રે સંઘભગતિ વધાઈ દીજઇ;
હરષઇ કરી તનમન ભરીયઇં રે ગિરિતલહટી જઈ ઉતરીયઇં. ૪૦

વસ્તુ.

પાલગંજઉ પાલગંજઉ નયર પ્રસિદ્ધ,
પૃથ્વીચંદ્ર નરનાયકો ન્યાયવંત નિજપરજા પાલઇ,
અરિજનનઇં રવિકરસમું ભુવનમાંહિ જસુ ખ્યાતિ માહઇ;
વિનયકરી સંઘપતિ ભણઇ યાત્ર કરાવઉ દેવ,
અમ્હ મનિ અતિ અલજો ઘણો કરિવા તીરથ સેવ. ૪૧

ઠવણી ઢાલ.

સંઘસાથઇં તવ નરપતિ આવઇ સમેતશિષરની યાત્રા કરાવઇ,
રંગઇં અપચ્છરા ગાવઇં;
પંચકોસ ગિરિ ચઢીયઇં પાલા નાહના મોટા અતિસુકુમાલા,
રાસ રમઇં વરમાલા. ૪૨
પ્રથમ ત્રિકોણીઅ કુંડઇં જઈયે અંગ પષાલી નિર્મલ થઈયેં,
કુસુમકરંડ કરિ ગ્રહિયેં;
કેશર ચંદન મૃગમદ ઘોલી અતિઘન ઘનસારસ્યું રોલી,
ભરીઇં કનકકચોલી. ૪૩

નરનારી મિલિઆ ગુણવંત કરિવા પૂજા નિરમલ ચિત,
તીરથ મહિમાવંત;
વીસ પાદુકા ભવનમઝારઇ અનુક્રમઇ પૂજ કરી ઉદાર,
કીજઇ નરભવ સાર. ૪૪
છઠ્ઠા પદ્મપ્રભજિનદેવ ત્રણસઇઅઠ્ઠ તવસીસિઉં હેવ,
મુગતિ વર્યા અત્તેવ;
શ્રીસુપાસ સમેતાચલ શૃંગઇં પંચસયા મુનિસિઉં મનિ ચંગઇ,
મુગતિ ગયા રંગઇ. ૪૫
છ સહસ મુનિવર સાથઇ સીધ વિમલજિનેસર શિવપદ લીધ,
સયલકરમ ષય કીધ;
સાતસહસ મુનિસ્યું પરિવરિયા અનંતનાથ સિવરમણી વરીયા,
ભવસાયર ઊતરીયા. ૪૬
અટ્ઠસયાં મુનિવરસ્યું જુત્તા ધર્મનાથ જિન મુગતિં પહૂત્તા,
તિત્થેસર જયવંતા;
શાંતિનાથ નવસયસિઉં જાણ પંચસયાસ્યું મલ્લિ વષાણુ;
સમેતશિષર નિરવાણ. ૪૭
તેત્રીસમુનિવરસ્યુ જિનપાસ મુગતિ પહૂતા લીલવિલાસ,
પૂરઇ ભવિઅણ આસ;
અજિતાદિક જિણવર સુહકાર સહસ સહસ મુનિવર પરિવાર,
પામ્યા ભવનો પાર. ૪૮
એણિં ગિરિ વીસ તીર્થંકર સીધા વીસ ટુંક જગિ હૂઆ પ્રસિધા,
પૂજી બહુફલ લીધા;
સમોતાચલ શત્રુંજય તોલઇ સીમંધર જિણવર ઇમ બોલઇં,
એહ વયણ નવિ ડોલઇ. ૪૯
સીધા સાધુ અનંતાકોડિ અષ્ટકર્મઘનસંકલ ત્રોડિ,
વંદૂ બે કર જોડિ;
સિદ્ધષેત્ર જિણવર એ કહીઇ પૂજી પ્રણમી વાસઇ રહીઇ,
મુગતિતણા સુષ લહીયઇ. ૫૦

ત્રિભુવનમાંહિ તીરથરાજઇ દેવદુંદુહી દિનપ્રતિ વાજઇ,
મહિમા મહિઅલ ગાજઇ;
કીજઈં વલી તીરથ ઉપવાસ.તો નવિ અવતરીઇ ગ્રભવાસ,
કહિ મહિમા જિનપાસ. ૫૧
કીજઈ પૂજા દીજઈં દાન સમેતશિષરનું કીજઈં ધ્યાંન,
લહિઇ કેવલગ્યાન;
એહ ગિરિ દીઠઇ મનિ ઉલ્લાસ એહ ગિરિ ફરસઇ કર્મવિણાસ,
હોવઇ મુગતિનિવાસ. ૫૨

વસ્તુ.

સમેતગિરિવર સમેતગિરિવર કરૂં વષાણ,
રસપૂરિ રસકુંપિકા વિવિધ વેલી ઊષધી સોહઇ,
અચરછાંહ દ્રુમ દીપતો વજ્રષાણી ત્રિભુવન મોહઇ;
સયલતીર્થમાંહિં રાજીઉ.એ સિધષેત્ર સુષધામ,
મહિમા પાર ન પામીયઇ વલિ વલિ કરૂં પ્રણામ. ૫૩

।। ઢાલ ।।

આસાઊરી.

જાત્રાકરી ગિરિ ઊતર્યા ભરીયા.સુકૃતભંડારો રે;
દેશ મગધભણી ચાલીયા મનિ ધરિ હરષ અપાર રે. ૫૪
જયો જયો એહ ગિરિ રાજીઉ ભુવિ નંદઉ ચિરકાલો રે;
મનહ મનોરથ પૂરણો।પ્રણમીજઇ ત્રિણકાલો રે. જયો૦ ૫૫
નયર રાજગૃહ આવીયા જે જગમાંહઇ વિખ્યાતો રે;
જિહાં મુનિસુવ્રત અવતર્યા પુસ્તકિ ચડી અછઇ વાતો રે. જયો૦ ૫૬
શ્રેણિકરાય ઇહાં હુઉ મંત્રી અભયકુમારો રે;
જંબૂઅસ્વામિ પ્રમુષ નરા હુઆ એહ નયરશૃંગારો રે. જયો૦ ૫૭
કુંડ ચઉદઇ ઊન્હઇ જલ ભર્યા કીજઇ નિર્મલ અંગો રે;
ચરચીઇ વૈભારગિરિ ચડી વીરજિણંદ મનિ રંગો રે. જયો૦ ૫૮

એકાદસ ગણધરતણી પૂજી પાદુકા જેણિ રે;
પંચવીસ દેહરઇ પૂજા કરી ટાલિ દુરગતિ તેણિ રે. જયો૦ ૫૯
અણુસણ લઇ અણુત્તરિ ગયા ધના સાલિભદ્ર મુનિરાય રે;
કાઉસગિયા દોઇ પાદુકા પૂજીજઇં તિણિ ઠાય રે. જયો૦ ૬૦
ચોર રોહણીમાતણી ગુફા અચિરજકારણિ દીઠ રે;
કાલંબરિદ્રુમ હેઠલઇં બાવન જિનાલય પૂઠ રે. જયો૦ ૬૧
વૈભારગિરિથકી ઊતરી ચઢિયઇ વિપુલગિરંદ રે;
ષટ્ પરિમાણઇં એ જિણવરૂ પૂજ કરૂં જિનચંદ રે. જયો૦ ૬૨
ચોમુખ એક ઉદયગિરિ પંચ સોવનગિરિ જાણુ રે;
રયણગિરિસિરિ ઊપરઇં દોય પ્રાસાદ વષાણુ રે. જયો૦ ૬૩
પંચ એ પર્વત ફરસીયા નિરખી વીર પોસાલ રે;
પાસઇ કૂપ ભૂષણ ભર્યા સાલિભદ્રતણઉ નિરમાલ રે. જયો૦ ૬૪
નયરમાંહઇ ઋષભ જિણેસરૂ પૂજી કીજઇ પ્રણામ રે;
નાલંદઇ પાડઇં આવીયા લોકપ્રસિદ્ધ વડગામ રે. જયો૦ ૬૫

વસ્તુ.

વૈભારગિરિવર વૈભારગિરિવર ઊપરિ ઉદાર,
શ્રીજિનબિંબ સોહામણાં એકસો પંચાસ થુણીઇ,
નવ વિપુલગિરિ ઊપરઇં ઉદયગિરિસિરિ ચ્યારી ભણીઇં;
વીસ સોવનગિરિ ઊપરઇ રયણગિરિસિરિ પચ,
રિષભ જિણેસર પૂજીયઇ રાજગૃહી રોમંચ. ૬૬

ચઉપઈ.

નાલંદયઇ સવિ લોકપ્રસિદ્ધ વીરઇ ચઉદ ચઉમાસા કીધ;
મુગતિ પહૂતા સવે ગણહાર સીધા સાધ અનેક ઉદાર. ૬૭
દીસઇ તેહતણું અહિનાણ પુહવઇ પ્રગટી યાત્રાખાણિ;
પ્રતિમા સતર સતર પ્રાસાદ એક એકસ્યું મંડઇ વાદ. ૬૮
પગલાં ગૌતમ સ્વામીતણાં પૂજીનઇ કીજઇ ભામણાં;
વીર જિણેસર વારાતણી પૂજી પ્રતિમા ભાવઇ ઘણી. ૬૯

નાલંદયનું ઓલિ ઉચરી તિહાંથી જાઇથઉ પાવાપુરી;
તેહતણો અતિ મહિમા ઘણુઉ પભણું ભાવઇ ભવિઅણુ સુણુઉ. ૭૦
સમેતશિખરથી જિમણુઇ પાસ જંભીયગામ અછઇ બહૂવાસ;
રિજુવાલુકા નદીનઇ તીર કેવલ પામ્યઉ શ્રીમહાવીર. ૭૧
દેવઇ તવ સમવસરણુ કીધ બેસી વિણુ એક દેસન દીધ;
કનકકમલ પરિ ઠવતઉ પાય પાવાપુરિ આવઇ જિણુરાય. ૭૨
ઇંદ્રભૂતિપ્રમુખ ઇગ્યાર યજ્ઞકર્મ કરઇ તેણીવાર;
સહ ચોમાલીસ બ્રાહ્મણુ મિલ્યા મિથ્યામતિ મોહઇ ઝલહલ્યા; ૭૩
મનિ અભિમાન ધરી આવીયા નામ લેઈ જિન બોલાવીયા;
મનસંસય ટાલઇ જિનવરૂ દેઈ દિક્ષા થાપ્યા ગણુધરૂ. ૭૪
સંઘ ચતુર્વિધ થાપી તામ વિચરઇ દેસ નયર પુર ગ્રામ;
ભવિકજીવ પ્રતિબોધિ કરી અનુક્રમઇ આવઇ પાવાપુરિ. ૭૫
જીવિત વરસ બહુત્તરિ જાણુ પુણ્ય પાપફલ કહઇ સુજાંણુ;
પ્રધાન અધ્યયન મનિ ભાવઇ ધીર મુગતિ પોહતા શ્રીમહાવીર. ૭૬
ગોતમસ્વામી કેવલ વરઇ ચોસઠી ઇંદ્ર મહોચ્છવ કરઇ;
સંઘ ચતુર્વિધ હર્ષ અપાર જગમાં વર્ત્યો જયજયકાર. ૭૭
વીરજિણેસર ગણુધરવાદ પૂજી તિહાં પગલાં પ્રાસાદ;
મુગતિં પોહતા જિહાં જિન વલી પૂજીજઇ પગલાં મનિ રલિ. ૭૮
સરોવરમાંહિં સુદ્ધ વિહાર જાણે ભવિઅણુનો આધાર;
જિનપ્રતિમા પંચ પગલાં હેવ પૂજી પ્રણુમી કીજઇ સેવ. ૭૯
અનુક્રમે જઉણુપુરિ આવીયા જિન પૂજી ભાવન ભાવીયઇ;
દોઇ દેહેરઇ પ્રતિમા વિખ્યાત પૂજી ભાવઇ એકસો સાત; ૮૦

વસ્તુ.

પંચ જિણુવર પંચ જિણુવર તણો અવતાર,
નયરી અયોધ્યા જાણીઇ અમરપુરીથી અધિક રાજઇ,
ઋષભ અજિત અભિનંદનો સુમતિનાથ જિન અનંત ગાજઇ;
પંચે જિણુવર પાદુકા એ કીજઇ તાસ ગુણુ ગાન,
પહમ જિણેસર પૂજીઇ આણી નિરમલ ધ્યાન. ૮૧

॥ ઢાલ ॥

ધન્યાસી.

નયરી અયોધ્યા રાજીઓ પૂજી પઢમજિણંદો રે;
રામચંદ્ર પગલા નમું મનિ ધરી પરમાણંદો રે. ૮૨
ધન એ તીરથ વંદીઇ સમેતસિષર ગિરિરાજ રે;
સંઘપતિ નિજમનિ હરષીઇ કીધાં અનોપમ કાજ રે. ધન૦ ૮૩
ધીજથાનકિ સીતાતણું અગનિષાઇ અસરાલ રે;
સીલપ્રભાવઇ જલ હુઉ દીઠ તે કુંડ વિશાલ રે; ધન૦ ૮૪
રતનપુરી રલિઆમણી જિનમંદિર શુભ હોય રે.
ધર્મનાથ પદ પૂજીઇ જિન પ્રતિમા ત્રિણુ જોય રે. ધન૦ ૮૫
કંપિલપુર વરમંડણો પૂજીઇ વિમલવિહાર રે;
વિમલપાદુકા વંદીયઇ કીજઇ વિમલ અવતાર રે. ધન૦ ૮૬
તીરથ જે શ્રવણે સુણ્યા દીઠા નયણે જેહ રે;
જે મારગિ ભોમિં રહ્યાં નમું કર જોડી તેહ રે. ધન૦ ૮૭
સકલસંઘ પરિવારસિઉં યાત્રા કીધ પ્રમાણુ રે;
ઉચ્છવ કરિ ઘરિ આવીયા દિન દિન હોઇ કલ્યાણુ રે. ધન૦ ૮૮

કલશ.

તપગચ્છનાયક સુભમતિદાયક સિરિવિજયસેનસુરિંદ,
તસ પટગયણિં વિભાસણુ દિનકર સિરિવિજયદેવમુણિંદ;
વાચકસયલચૂડામણિ સોહઇ નિરમલ ન્યાનનિવાસ,
સિરિકલ્યાણવિજય ગુરૂચરણ પ્રસાદઇ હુઓ મુઝ બુદ્ધિપ્રકાસ. ૮૯
સસિરસસુરપતિવચ્છર આતપ એકાદસિ બુધવારઇ;
સમેતાચલ મહાતીરથ કેરૂં સ્તવન રચ્યું મતિસારઇ. ૯૦
પઢઇ ગુણઇ જે શ્રવણે નિસુણઇ તીરથમહિમા ભાવઇ;
'જયવિજય' વિબુધ ઇમ જંપઇ સુષ અનંત સો પાવઇ. ૯૧

॥ ॐ ॥

रत्नसिंहसूरिशिष्यविरचित

गिरनारतीर्थमाला.

ગિરિવર સિરિ ગિરનારહ સામી નેમિનાથપય સીસ જિ નામી,
કામી તીરથમાલ;
વસ્તુપાલિ નિયબંધવ નામિહિં થાપીય પાસ તેજલપુરગામિહિં,
સરોવર લહુરિ વિશાલ. ૧

પહિલૂ દીઠઉ જુ ગઢજૂનુ સફલ મનોરથ મઝ આજૂ તુ,
જૂનુ પુણ્ય પ્રકાસો;
ગઢ ગરૂઅડિ કહુ કેતી કહીઇ જોતાં એહની આદિ ન લહીઇ,
ધનપતિ લોક નિવાસ. ૨

ઉસવાલહ ધરણિગ થાપી વસહી વીરભુવણિ જસ વ્યાપી;
સચરાચરિ જયકારો,
શ્રીશ્રીમાલી સલષઇ લિખીઓ ચંદ્રિ નામ નિયભવ ઓલખીઓ;
રિપુ કેસરીઆ વિહારો. ૩

તે ઉદ્ધરીઆ સુથિર બઇસારી તેજલપુરનુ પાસ જુહારી,
સમરસિંહિ કીઊ કાજ;
સંઘવી ધૂંધલ દેહરઇ વંદુ રિસહજિણિંદ નમી ચિરનંદુ,
હિવ જોઉ ગિરિરાજ. ૪

સોવનરેષ નદી ચિહુ પહિલી પરવતિ ચડતાં આવઇ વહિલી,
દામોદર મનોહાર;
વસ્રાપથિ ભવદેવ મહોસર કાલમેઘ ક્ષેતલ અલવેસર,
વસ્તુપાલ ઉદ્ધાર. ૫

રાણિગ સુત આંબઇ મંતીસરિ વાવિ પરવસ્યૂં પાજ નવલપરિ,
વિરચી અતિ સુવિશાલ;
ચડતાં દીસઇં ડાવઈં જિમણુઇ વિવિધ બારવણુ હરષિઇ બિમણુઇં,
ન ગણુઈં મનિ દુખજાલ. ૬

સાહ પૂનાની પહિલી પોલિઇં સંઘપતિસ્યૂં સવિ બઇઠા ઉલિઇં,
લીધુ ક્ષણુ વિશ્રામ;
વસ્તિગ પોલિઇં પહુતા રંગિઇં રાસ ભસલ કુટા રસભંગિઇં,
અંગિઈ અતિ અભિરામ. ૭

સંવત ઇગ્યાર ચુરાસી વરસિઇં સિદ્ધરાય જયસિંહ આદેસિઇં,
અભિનવું અંગિ ઉલ્હાસો;
ધન ધન સાજણુ મંત્રિ મુકુટમણિ પૃથવીજય પ્રાસાદ રચીઉ જિણિ,
ગરૂઅડિ કરિ કિવલાસો. ૮

ત્રિહિણુ પ્રદક્ષિણા દેઈ જંગિઇ નેમિનાથ દીઠા મન રંગિઇં,
હીઅડઇ અતિ ઊમાહો;
સુરતર કામધેનુ ચિંતામણિ કામકુંભસવિ હુંતા તાં મણિ,
જાં નવિ નરિષિઉ નાહો. ૯

ન્હવણુ વિલેવણુ પૂજ રચીનઇ જગગુરૂ ભમતી જિણુ ચરચીનઇ,
ભરિઉ સુકૃત ભંડારો;
ઉત્તર દક્ષિણુ પૂરવ પશ્ચિમ નવ નવ ચુકીજે જિણુ ઉત્તમ,
પાઊ મંડપ સારો. ૧૦

બહુતરે દેહરી બહુ બિંબાવલિ ષંતિ ન પૂજઇ પુજઈ વલિ વલિ,
તીરથ સવિ અવતારો;

ગઈ ચુવીસી મૂરતિ અભિનવ પાંપામડિ પૂજતાં સફલ ભવ,
લાભઇ પુણ્ય ન પારો. ૧૧
વસ્તુપાલિ મંતીસરિ સેતુજ ઊજિલિ આણિઉ ભવુહહિ સેતુજ,
નિરૂવમ રિસહજિણિંદો;
ઠવઇ શ્રીસંમેતસિહગિરિ જિમણુઇ અષ્ટાપદ નવલીપરિ,
વીસ ચુવીસ જિણિંદો. ૧૨
યક્ષરાજ કવડિલ તિહિં પૂઠિઈ માતા મરૂદેવા ગજપૂઠિઈ,
ચંદ્રપ્રભ પ્રણમેસો;
સંઘાહિવ ગોઇઆ અવતારી જીરાઉલિપતિ પાસ જુહારી,
ઠાહુપાસ નમેસો. ૧૩
પુરૂષરયણુ વ્યવહારણુઈ કીધુ સંઘાહિવ ભૂંભવિં જસ લિદ્ધઉ,
બાવન જિણહર સારો;
ઇંદ્રનીલ તિલકપ્રાસાદો હેમબલાણુસિઉ અનુવાદો,
સાદર કરઇ અપારો. ૧૪
સામી વિમલનાથ તિહિં ગાજઇ નિરૂમલ સોવનમય તનુ છાજઇ,
રાજઇ મહિમનિધાન;
ચિંતામણિ શ્રીપાસજિણેસર સુરતરૂ અજિતનાથ તિત્થેસર,
બિહુપરિ સોવન વાન. ૧૫
પીતલમય જિનપ્રતિમા બહુવિધ સમવસરણિ શ્રીવીરચતુર્વિધ,
પૂજુ પુણ્યનિધાન;
પનરનવોત્તર ફાગુણ માસિઈ સામી બઇઠા અતિ ઉલ્હાસિઈં,
વંદું જાં સસિ ભાણુ. ૧૬
કલ્યાણ ત્રય ત્રિહુ ભૂમિઠિય કવિ કાસગિ કવિ પ્રતિમા સંઠિય,
નેમિ નમેસિ સુરંગો;
વસ્તુપાલ મંતીસર કીરતિ પ્રકટીઅ સમરસિંહિ જિહાં ઇરિતિ,
બાવન જિણહર તુંગો. ૧૭

થાપી શ્રીતિલકપ્રાસાદિહિં સાહુ નરપાલિં પુણ્યપ્રસાદિહિં,
સોવનમય શ્રીવીરો;
અષ્ટાપદ સંમેતસિહરસ્યૂં ડાવઇ જિમણઇ બિહુ જિણહરસ્યૂં,
રચના અતિગંભીરો. ૧૮

એકમના મ – કોતારી વસહી સંતિ નમિ સવઇ સારી,
બહુતરિ દેહરી દેવ;
ઇંદ્ર મંડપ ગજપદ વાસિઠરિષિ નાગ મોર ઝિરિ કુંમ સુણી સષિ,
જિહાં જિન તિહાં કરૂં સેવ. ૧૯

ઉસવાલ સાલિગ મેલા ગરિ ધરમનાથ થાપીય વર જિણહરિ,
પણમિસુ સુભપરિણામ;
શામસિંહ વ્યવ ડૂંગર દેહરી જિણપય પૂજિઇં દુગ્ગય એહરી,
રાજમતી બિહુ ઠામિ. ૨૦

આગઇ જિહાં કંચણહ વિહારો સંપઇ તિહાં ગંગા અવતારો,
નિરષી નિરમલ કુંડ;
પાજે પગિ પગિ દાન સુદેતાં સાહુ ચીતરનૂં નામ જિ લેતાં,
રહનેમિ નમિ ઉતરંડ. ૨૧

ઊજ્જયંતગિરિ સિહરિ નિવટ્ઠી સાહુ સામલિ પ્રાસાદિ પરટ્ઠી,
દિટ્ઠી અંબિકિ માત,
સિંહાસનિ સુત સુભકર વિભકર અણ લુંબિ કર સેવક સુખકર,
જિનશાસનિ વિખ્ખાત. ૨૨

અવલોકુ અવલોકન નામિ સંષપજૂન સિહરિ ત્રિહુ ઠામિ,
નેમિસર પણમેવિ;
સિદ્ધવણાયગ ટૂક જિ પામી સહિસા લાષાવનિ વિશ્રામી,
સામી નિમિ નમેવિ. ૨૩

ગાંધી વઇચઇ વિરચી જિણહર ચંદ્રગુફા જે પ્રતિમા મણુહર,
સહસબિંદુ જે કિવિ;

ઇંદ્રિ રચી સોવનપ્રાસાદિહિં માતા અંબિકિ દેવપ્રસાદિહિં,
જગગુરૂ તે વિનમેવિ. ૨૪

આજ કૃતારથ મનુજ જનમ મઝ નિરમલ કુલ ભવ વિભવ સફલ મઝ,
તુઝ દરસણિ જગનાહ;
યાદવકુલિ કુમલાઅવયંસ ત્રિભુવનજન માનસસરહંસ,
દીસઇ અતિ ઉત્સાહો. ૨૫

દેવ સદૈવત જ્જુ તમ્હ સેવા તાસ પસાઈ પુણ્ય કરેવા,
હોયો બુદ્ધિ પ્રકાસ;
રયણસિંહસૂરિસીસ જિ જંપઇ સિવસુખ માગૂં સુંદર સંપઇ,
સંપઇ સિદ્ધિ વિલાસ. ૨૬

ઇય રેવઇમંડણુ અલિયવિહંડણુ નેમિનાથ ગુણ જો થુણઇ એ,
તસ તીરથમાલા પુણ્યવિશાલા ભાવસહિત અનુદિન ભણઇ એ;
તિહૂયણજણવલ્લહ ભવસયદુલ્લહ નિરૂવમગુણ રયણે કલિય,
સો નિજ્જિયરિઉમલ સાસય સુહફલ પામઇ સિવકમલા લલિય. ૨૭

॥ अर्हम् ॥

पं०—देवचन्द्राविरचित

शत्रुंजयतीर्थ–परिपाटी.

સકલ સભા રંજન કલા દિઓ સરસતિ વરદાનો જી;
શ્રીવિમલાચલ સ્તવનભણુ પામી શ્રીગુરૂ માનો જી. ૧

આવો શેતુજયઇ ચઢીય નવાણુ વારો જી;
મનમાં ઉલટ અતિઘણો હઇડે હર્ષ અપારો જી. આ૦ ૨

ઉમાહો મનમાહિ ઘણો કરસ્યું ચૈત્રપ્રવાડ્યો જી;
શ્રીશેત્રુંજય ભાવસુ લાગી મનહરૂ હારો જી. આ૦ ૩

સંવત સોલ પચાણુયે ઈડર રહી ચોમાસો જી;
યાત્રા કરવા સંચર્યા શુભ દિવસ શુભ માસો જી. આ૦ ૪

પ્રથમ પ્રયાણે પાંગર્યા પ્રીચોટ ગામ મઝારો જી;
સાહ સહજૂનેં દેહરઇ વીરજિણંદ જુહારો જી. આ૦ ૫

તિહાંથી વલાસણે જઈ પાટલી પ્રતિમા વાંદો જી;
પોહુતા શેત્રુજય તલહટ્ટી આનદપુર આનંદો જી. આ૦ ૬

એ ભરતઇં વાસ્યુ ભલુઇં પુણ્યતણું અહીઠાંણો જી;
શ્રાવક સમકિતધર તિહાં વસઇં નવઇં તત્વના જાંણો જી. આ૦ ૭

આદિ પાસ માહવીરના ત્રિણ પ્રાસાદ ઉત્તંગો જી;
વડનગરમાહિં વાંદતાં ઉપનો અધિકો રંગો જી. આ૦ ૮

વીસલનગરેં જુહારીઈ એ જિન ત્રિણુ પ્રાસાદો જી;
માહોમાહિં તે કરઈ એક એકસ્યું વાદો જી. આ૦ ૯

ગામ સિવાલે એક જિનાલય વંદુ દો કર જોડ્યો જી;
મહિસાણે નવ દેહરાં પૂજી પાપ વિછોડ્યો જી. આ૦ ૧૦

મારગિં જે જે જિનહરૂં તે તે કરૂ પરિણામો જી;
અનુક્રમિ ઉસમાપુર નમું શાંતિનાથ ગુણધામો જી. આ૦ ૧૧

॥ ઢાલ ૧ ॥

અહમદાવાદ નગર સુવિચાર શ્રાવક સુકૃત ભરઇ ભંડાર;
પૂજેં શ્રીજિન સાર તુ; જયો જયો પૂજેં શ્રીજિન સાર. ૧

ગઢમઠ મંદિર પોલિ ઉત્તંગ નગર દેષતાં હુઇ મનરંગ;
સાભ્રમતી વહેં ચંગ તુ. જ૦ ૨

મોટો માણિકચોક ચોસાલ ચોહટઇં હાટ ઓલ સુવિશાલ;
વાડી વનહ રસાલ તુ. જ૦ ૩

લોક વસઇં જિહાં વર્ણ અઢાર વ્યવહારીયાતણો નહી પાર;
વિવિધ વસ્તુ વ્યાપાર તુ. જ૦ ૪

માન મોહત શુભ ભોજન ભગતિ આભરણાદિક પહિરણ યુગતિ;
કરિં નિત્ય સાહમીની ભગતિ તુ. જ૦ ૫

દેહરાં દીઠેં પરિમાનંદ મહાવીર પમુહ જિનચંદ;
વંદુ સુખનો કંદ તુ. જ૦ ૬

અવર તીરથ જે છે અનેક તેહનો પાર ન પામુ છેક;
વંદો ધરિય વિવેક તુ. જ૦ ૭

બીબીપુરિ ચિંતામણિ પાસિ વિજયચિંતામણિ પુરિં આસ;
ભાભો અસાઉલ વાસ તુ. જ૦ ૮

ચોવીસ વટા ચોવીસઇ સાર અહમદપુર જિન કરૂ જુહાર;
રાજપુરાદિ મઝારિ તુ. જ૦ ૯

રાજનગર પ્રીયમેલક ઠામ ત્રિભુવનમાહિં જેહની મામ
કીજેં વંછિત કામ તુ. જ૦ ૧૦

સંઘવી આગરાનો સંઘ લાવ્યો હરખ ધરીનેં તેહ વધાવ્યો;
ભરતની ઓપમ આવ્યો તુ. જ૦ ૧૧

ગામ ગામના સંઘ ઉદાર પાલખી સેજવાલાં અસવાર;
મનુષ્યતણો નહી પાર તુ. જ૦ ૧૨

આસ ફલી સઘલી મનકેરી નિસુણી કાન પ્રયાણ નફેરી;
સંઘ ચાલ્યો ઉદેરી તુ. જ૦ ૧૩

ગામ નયર પુર પાટણ જેહ મારગિ પ્રતિમા આવેં તેહ;
પ્રણમુ ધરીય સનેહ તુ. જ૦ ૧૪

કાઠી ચોર ચરડના થાટ ઉલ્લંઘ્યા વિસમા વાટ ઘાટ;
દીઠો ગિરિ આઘાટ તુ. જ૦ ૧૫

॥ ઢાલ ૨ ॥

હવેં સંષેપઇં ચૈત્રપરવાડિ કહું શેતુજઇં કેરી;
એ ગિરિ ફરસ્યો ભાવસ્યું ટાલે ભવફેરી. ૧

પાલીતાણઇં તલહટીય આવ્યા ઉમાહિં;
લલીતસરોવર સજલ ભર્યૂં દીઠું અવગાહી. ૨

નગરીમાહિ કુમરવિહારિ જિનપાસ નમીજઇં;
લલિતપાલિ પ્રભુ વીર વંદી ભવપાર લહીજઇં. ૩

ત્રણિ કોસ છેં વિષમી પાજ ચઢીઇં ધસમસતા;
ચોકી પરવતિં કુંડ ઠામિ વિસામે વસતા. ૪

ધાઇઇ ચઢતાં સરઇ કાજ અનઇ હઇડુ હીસઇં;
કોતિક દીસઇં કોડિપરિ રોમરાઇ વિકસઇં. ૫

અનુક્રમિં ગઢની પ્રથમપોલિ પોહતા શુભ ભાવઇં;
શ્રાવક લોક હરખઇ કરી મોતીએ વધાવેં. ૬

॥ ઢાલ ૩ ॥

આજ સફલ દિન મુઝ થયો એ કીધો પોલિ પ્રવેશ કિ;
ગજ બેંઠી દીઠી ભલી એ માડી રિસહજિનેસ કિ. આ૦ ૧

શાંતિનાથ જિન સોલમો એ ભેટ્યો ડાવઈ અંગિ કિ;
ચોમુખ નમી પાંડવ પંચ એ પ્રણમુ મનનઈં રંગિ કિ. આ૦ ૨

મોટી મૂરતિ અતિભલી એ અદભુદ આદિજિનંદ કિ;
જિમણેં આંગઈં જુહારતાં એ ઉપજિં મન આનંદ કિ. આ૦ ૩

કવડયક્ષ પરતષ્ય થયો એ બોલાવ્યો દિઇ બોલ કિ;
વિઘન નિવારિં સંઘતણાં એ બેંઠો થઈ અડોલ કિ. આ૦ ૪

વલી વાઘણ જોઇ કરી એ છીંપાવસહી વંદ કિં;
મોલ્હાવસહી ટોટરા વિહાર એ પૂજી પાપ નિકંદ કિ. આ૦ ૫

ત્રિહુરૂપેં ઋષભ નમું એ સરગારોહિણી નાંમ કિ,
ચોરી રાજીમતીતણી એ દીઠી અતિ અભિરામ કિ. આ૦ ૬

પોલિ મઝારિ જિમણા જઇઇ એ થંભણપાસ જુહાર કિ;
વસ્તક થાપ્યો નેમજિન એ અવતાર્યો ગિરનારિ કિ. આ૦ ૭

જયમલ્લજી જિમણેં ગમે એ થાપ્યો નવોચ પ્રસાદ કિ;
શ્રીવિજયદેવસૂરિ વચણથી એ લીધો જગ જસવાદ કિ. આ૦ ૮

સાહ તેજપાલ સિરોહીઉ એ પુણ્યવંત જગ હોઈ કિ;
દેહરૂં એક મંડાવીઉં એ કીરતિ કહેં સહુ કોઇ કિ. આ૦ ૯

ષરતરવસહી નમી કરી એ ઘોડા ચોકી ગોષ કિ;
રોમંચીનિં દેષતાં એ મનમાં ઉપજિં હરષ કિ. આ૦ ૧૦

તિલકા તોરણ જોઇઇ એ ચઢતા સીહ દુવારિ કિ;
પાવડીઆરે ચઢી કરી એ પોહતા ભુવનમઝારિ કિ. આ૦ ૧૧

ડાવઈં પાસઈં વંદી એ સામલા પ્રભુહ વિહાર કિ;
દેહરા પાષલિં દીજીઈં એ ત્રિણ પ્રદક્ષણા સાર કિ. આ૦ ૧૨

ઠામિ ઠામિ પ્રતિમા ઘણી એ દેહરાંમાહિ જુહાર કિ;
રાયણિરૂષ દેખી કરી એ મન ઠર્યું માહરૂ કિ. આ૦ ૧૩

રાયણતલિં પ્રભુ પાદુકા એ ફૂલફૂલેં પૂજિંત કિ;
મુગતાફલે વધાવીઇ એ ઇહાં સિદ્ધ હૂયા અનંત કિ. આ૦ ૧૪

આગલિં કલિકુંડપાસજી એ વંદુ શ્રીવર્દ્ધમાન કિ;
મૂલ ગભારિં ઋષભજી એ પ્રણમી માગું માન કિ. આ૦ ૧૫

અનુક્રમિં ઉપરિં ભૂમિકા એ પ્રતિમા નામું સીસ કિ;
નાહની મોટી સવિ મિલી એ સાત સહસ એકવીસ કિ. આ૦ ૧૬

દેહરી સઘલી સંખ્યા સુણો એ મતિ સારૂ મેં કીદ્ધ કિ;
લઘવી પોઢી ત્રિણુસો એ ઉપરિ પંચવીસ લીધ કિ. આ૦ ૧૭

પગ પગ પ્રતિમા જિનતણી એ પામઇં કોઈ નહી પાર કિ;
ભોલપણઇં મુઝ વીસરી એ તે સવિ કરૂં જુહાર કિ. આ૦ ૧૮

ઋષભદેવ સાહુંના રહ્યા એ પુંડરીક ગણધર જેહ કિ;
ચોરાસીમાહિં મુલગા એ ત્રિવિધિ પ્રણમું તેહ કિ. આ૦ ૧૯

સુરજકુંડ આગલિ થઈ એ પોહતા ઉલખા ઝોલ કિ;
આગલિં ચેલણ તલાવડી એ સહુ કો કરઇં અ ઘોલ કિ. આ૦ ૨૦

તિહાંથી સિદ્ધવડ ઉત્તરી એ ફરસ્યુ તીર્થ ઠામ કિ;
સિદ્ધ અનંત વડતલિં હુયા એ તિણે એ સિદ્ધવડ નામ કિ. આ૦ ૨૧

શત શાષાઇં વિસ્તર્યો એ વડવાહી નહી પાર કિ;
અષઇંવડ દીઠાથકી એ પુણ્ય ભર્યો ભંડાર કિ. આ૦ ૨૨

સિદ્ધવડ વધાવી કરી એ વલી ચલ્યા આદિપુર પાજ કિ;
દેહરા દીઠાં દુરથકી એ જાણુ પાંમ્યું રાજ કિ. આ૦ ૨૩

ઇમ પ્રદક્ષણા દેઈ કરી એ ભેટ્યો આદિજિનંદ કિ;
લોટેંગણેં પાએ નમુ એ મુઝમનિં હુઓ આનંદ કિ. આ૦ ૨૪

ભેંટો આદિજિણેસરૂં એ ઉદયાચલ જિમ સૂર કિ;
વાર વાર પ્રણમું સહી એ દિન દિન અધિકો નૂર કિ. આ૦ ૨૫

॥ ઢાલ ૪ ॥

એ ગિરિ ગુણ ભરપૂર પાપ જાઈ સવિ દૂર;
દીઠે દુષ ટલઈ એ નવનિદ્ધિ ઋદ્ધિ મિલઈ એ. ૧

જન્મ સફલ થયો આજ સીદ્ધાં માહરા કાજ;
નાભિરાય કુલતિલો એ મરૂદેવીસુત મિલ્યો એ. ૨

મહાપાપી નર જેહ પાતક છૂટાં તેહ;
એણુગિર ભાવસ્યૂં એ જેહનું મન વસ્યું એ. ૩

કીધી હત્યા સાત બીજી બહુ જીવઘાત;
તે નર ઉધર્યાં એ સિદ્ધવધૂ વર્યા એ. ૪

મુઝમનિ એ વિશ્વાસ એ ગિર પૂરિં આસ;
સકલ તીરથ ધણી એ જિનવાણી ભણી એ. ૫

ઈમ જાંણી જંજાલ મુકી બીજાં આલ;
ભેટવા આવીયો એ વિમલગિર પાવીયો એ. ૬

ભલઈ દીઠો ભગવંત હૂઓ લાભ અનંત;
મન મોહી રહુ એ હીયડું ગહગયુ એ. ૭

ધન એ વરસ ઉદાર ધન માસ વડો સાર;
ધન પષિ જાંણીઈં એ દિવસ વષાંણીઈ એ. ૮

સોલ પચાણુઓ સાર માહવદિ ચોદસિ ગુરૂવાર;
ભેટ્યો જગધણી એ આસ્યા મનિ ઘણી એ. ૯

પુણ્ય ફલ્યુ મુઝ આજ તું મલીઓ જિનરાજ;
દેવ દયા કરો એ તુ સાહિબ ષરો એ. ૧૦

હું સેવક તુઝ દાસ આવ્યો તાહરિં પાસ;
સરણિં રાષીઇં એ છેહ ન દાષીઈ એ. ૧૧

તું સાહિબ સમરથ ધણીપણિં ધરિ હત્થ;
જિમ હું વીનવું એ બાલક પરિ લવું એ. ૧૨

તારિ તારિ જગબાપ સાંભલિં માહરાં પાપ;
કરજોડી કહું એ તુઝ આણ્યાં વહું એ, આલોયણ કહું એ. ૧૩

છોડિ છોડિ મુઝ કર્મ તું જાંણે સહું મર્મ;
કહતાં લાજીઈ એ ભવ ભય ભાજીઈ એ. ૧૪

ન લહું ભવનો પાર જીવની આદિ લગાર;
સુહુમનિગોદમાં એ જનમ મરણ પમ્યાં એ. ૧૫

સાઢાસતર ભવ વાસ એકણિ સાસોસ્વાસ;
એણિપરિ લાગલગા એ કરતા ઉભગા એ. ૧૬

બિસેં છપન તિણિં ભવિં આવિલીકા કહે઼ં કવિ;
એક આવિલીતણા એ અસંખ્યાતસમેં તે ભણ્યા એ. ૧૭

સમય સમય પ્રતિં જીવ બાંધઈ ઑહિ સદૈવ;
કર્મ ઘણા કરઈ એ ધર્મ ન આચરિં એ. ૧૮

તિહાંથી બાદર થાઈં અકામનિજરા પસાઈં;
ત્રસપણું આચરિં એ બિતિચોરિંદ્રી ભવ ફરિ એ. ૧૯

સન્નિ અસન્નિ અનંત પંચેદ્રી તીર્યંચ જંત;
ક્ષણનારકિ પણિં એ દેવલોક અવતરિં એ. ૨૦

અનુક્રમિં માણુસ જન્મ પાંમ્યો શ્રીજિનધર્મ્મ;
વિમલગિરિં આવીયો એ તું પ્રભું પાવીયો એ. ૨૧

॥ ઢાલ ૫ ॥

આજ સખી મઈ નયણે નિરખ્યો વિમલાચલ ડુંગરીયો રે;
જાંણું ચિંતામણિ મઈ પામ્યું ભવસાયર હું તરીયો રે. આ૦ ૧

કામધેનું મુઝ આંગણિ આવી કલ્પવૃક્ષ ઘરિ ફલીયો રે;
યુગલાધર્મ નિવારણ સ્વામી ઋષભદેવ જો મુઝ મલીયો રે. આ૦ ૨

ષટ ષંડ ચૌદરયણ નેં નવનિધ ચક્રવર્ત્તિ પદ પાંમ્યુ રે;
જો શેત્રુંજો ડુંગર ફરસી ઋષભદેવ સિર નામ્યું રે. આ૦ ૩

બારહ દેવલોક મેં લાધા ગ્રૈવેક નવ ભોગ રે;
સરવારથસિદ્ધિનાં સુખ વિલસ્યાં જો શેત્રુંજય સંયોગ રે. આ૦ ૪

મુગતિ મહી મુઝનિં મટકાલી જેહનો અવીહડ રંગ રે;
ભાગ્ય જોગ્યેં જો ગિર પાંમ્યો તો હું થયો અભંગ રે. આ૦ ૫

દશ દષ્ટાંતે દોહિલો લાધો માણુસનો ભવ શુદ્ધ રે;
શ્રાવકકુલ શેત્રુંજે યાત્રા જિમ સાકર જિમ દુધ રે. આ૦ ૬

સિદ્ધ અનંત એણિં વિમલાચલેં કાકરિ કાકરિ કહીઇ રે;
તીણેં સિદ્ધાચલ નામ પ્રસિધુ એહનેં ધ્યાને રહીયેં રે. આ૦ ૭

નેમવિના ત્રેવીસ તીર્થંકર એણુગિરિ કીધી યાત્ર રે;
પૂરવ નવાણુ વાર આદિસર સમોસર્યા વરગાત્ર રે. આ૦ ૮

અમૃતકુંડ અનેક ઇણિ ગિરેં વિવિધ ઓષધી ઠામ રે;
વિવધરત્નતણો એ આગર તિણિ રત્નાકર નામ રે. આ૦ ૯

ચૈત્રીપૂનિમ ઋષભદેવના ગણધર પુંડરીક નામ રે;
પંચકોડિસ્યું એણિ ગિરિ સિદ્ધા તીણેં પુંડરગિર નામ રે. આ૦ ૧૦

અસી જોયણ પહિલેં આરેં બીજેં સિતર માન રે;
ત્રીજેં સાઠિ પંચાસ વલી ચોથેં પાંચમેં બાર પ્રધાન રે. આ૦ ૧૧

છઠ્ઠું આરે સાત હાથ એ પોહલો પ્રભુ પ્રકાસે રે;
મુગતિ બારણું એ વિમલાચલ સયલ તીર્થંકર સાસે રે. આ૦ ૧૨

અજિત ધર્મ નેં શાંતિનાથ જિન ચોમાસું ઇહાં કીદ્ધ રે;
ભાવ ધરી ભગતિ જે ભેટી તેહનાં વાંછિત સિદ્ધ રે. આ૦ ૧૩

જે નર નારી નિજ ઘરિ બેંઠાં ધ્યાન ધરેં આદિનાથ રે;
સહુસ પલ્યોપમ કરમ તે ષપવેં ઇંમ જંપિં જગનાથ રે. આ૦ ૧૪

અભિગ્રહ લીધ કર્મ ષેપવિં લાષ પલ્યોપમ બાધુ રે;
શેત્રુંજેં પંથે ચાલ્યો ધામી એક સાગર કરમ દાધુ રે. આ૦ ૧૫

ઋષભદેવ દરસણુ જબ દીઠું સહુસગણું કર્મ જાય રે;

પૂજા કરતાં મુગતિ જાવા સામસીતે થાઇ રે. આ૦ ૧૬
નાટક ગીત ગાન નેં વાજિત્ર કરતાં ફલ અનંત રે;
રાસ ભાસ પ્રભુજીનેં સ્તવતાં પંચમગતિ પામંત રે. આ૦ ૧૭
નેમતણી વાંણી ઇમ નિસુણી નંદીષેણ અહીં આવ્યા રે;
અજિતશાંતિ પ્રસાદ વચિ રહી અજીસંતો કરી ફાવ્યા રે. આ૦ ૧૮

॥ ઢાલ ૬ ॥

એ ગિરિનાંમેં ઘરિ નિર્વાનિધ એ ગિરિ નાંમેં વાંછિત સિદ્ધ;
એ ગિરિ નાંમથકી વર બુદ્ધિ એ ગિરિ નામ જપો મન શુદ્ધિ. ૧
એ ગિરિનામિં સુણો નિસદીસ એ ગિર નાંમ જપો એકવીસ;
વાચક ભાનુચંદ ગુરૂ સીસ દેવચંદ મનિં એ જિગીસ. ૨
શેત્રુંજો સિદ્ધાચલ નમો વિમલાચલ મોરે મનિ રમો;
સિદ્ધસિષર નેં તીરથરાજ સિદ્ધષેત્ર ને નગાધિરાજ. ૩
અષ્ટોત્તરશત કુટ મનિ ધરો સહસકમલની સેવા કરો;
કવડનિવાસ વલી તાલજધજો ભગીરથ તીર્થ ભાવેં ભજો. ૪
બાહુબલી મરૂદેવી ગિરિંદ મુગતિનિલય દીઠેં આનંદ;
સહસપત્ર શતપત્ર કદંબ વારઇં પાપતણા નિકુરબ. ૫
ઢંકો લોહીવો રમણીક પુંડરીક મંગલ તરૂણીક;
વિદ્યાપાહુડ ગ્રંથઇ લહ્યાં વિદ્યાધર સુર નર મુનિ કહ્યાં. ૬
એ ગિરિ મહિમા જાંણી ઘણો એકવીસ નામ સદા સહુ ભણો;
ભવિજિન ભાવેં ભેટેં જેહ દુરગતિ નીચ નિવારેં તેહ. ૭

॥ ઢાલ ૭ ॥

આસ ફલી મુઝ મનતણી એ માલંતડે, ભેટયો તું જિનરાય,
ભાગી ભાવઠ ભવતણી એ મા૦ લાધો મુગતિ ઉપાય. સુણિ સુંદરી.લા૦ ૧
વંદન માહરી માનયો એ મા૦ સેવક કરયો સાર;
કરજોડી આગલિ રહ્યો એ મા૦ અરજ કરૂ વારોવાર. સુ૦ ૨
હું અપરાધી છું સહી એ મા૦ હુ છું ગુનહગાર;
માય બાપ ગિરૂયા હોઇ એ મા૦ છોરૂની કરઇં સાર. સુ૦ ૩

ઘણું કાંઈ માંગુ નહી એ મા૦ કરો મુઝ એહજ કાજ;
મયાકરીનેં આલયો એ મા૦ મુઝને મુગતિનું રાજ. સુ૦ ૪
યાત્રા મનોરથ મુઝ ફલ્યો એ મા૦ પૂરવ પુણ્ય પ્રમાણ;
બંધવ વિવેકચંદ બુધવરૂ એ મા૦ બારિં શિષ્ય સાથેં જાંણ. સુ૦ ૫
શ્રીવિજયદેવસૂરિગછતણા એ મા૦ મુનિવર બિસિં વખાણિ;
બીજા નવસેં દર્શની મિલ્યા એ મા૦ અવરને રાંણો રાંણિ. સુ૦ ૬
સેવકની પોહુતી રલી એ મા૦ ઋષભને કીદ્ધ પ્રણામ;
પાછો પોહતો સંઘ વલી એ મા૦ પાલીતાંણિઈ ગામ. સુ૦ ૭
સમુદ્ર તિહાંથી ઢૂકડો એ મા૦ આવેં વ્યાપારી લોક;
વસ્તુ કીયાણા નવ નવાં એ મા૦ આલી લ્યેં નાણું રોક. સુ૦ ૮
પાલીતાણાથી ચાલીયા એ મા૦ કરતા પંથ પ્રયાણ;
કુશલે રાજનગર ગયા એ મા૦ કીધાં કોડિ કલ્યાણ. સુ૦ ૯
ભણે ગણેં નેં સાંભલેં એ મા૦ એહ તવન જે જાંણ;
ઘરિ બેઠાં યાત્રાતણો એ મા૦ ફલ પાંમઈ સુવિહાણ. સુ૦ ૧૦
શ્રીતપગછપતિ ગુણનિલો એ મા૦ શ્રીવિજયદેવસૂરિંદ;
જાણે જિગિં ઉદયો સહી એ મા૦ મૂરતિવંતો ચંદ. સુ૦ ૧૧
સાહ થિરા નંદનવરૂ એ મા૦ મોહનવલ્લી કંદ;
જે સેવઈં ભાવઈં કરી એ મા૦ તસ ઘરિ નિત્ય આણંદ. સુ૦ ૧૨
શ્રીવિજયદેવસૂરિ પાટિં જયો એ મા૦ શ્રીવિજયસિંહસૂરિરાય,
જેહનેં પ્રણમેં નિત્ય પ્રતિં એ મા૦ સુરનર ભુપતિ પાય. સુ૦ ૧૩
સીસ વાચક ભાનુંચંદનો એ મા૦ માગઈ દેવચંદ દેવ;
વલી વલી મુઝનેં આલયો એ મા૦ શેત્રુંજય કેરી સેવ. સુ૦ ૧૪

કલસ.

ગુરૂ શ્રીહીરવિજયસૂરિ પસાયેં શ્રીભાનુચંદ ઉવઝાયા,
કાસમીર અકબરસા પાસઈં શેત્રુંજય દાણ મુકાયા;
તાસ સીસ દેવચંદ કહેં એ ગિર ગિરનો રાયા,
ભેટયો ભાવ ધરી એ તીરથ મનવંછિત સુખદાયા.
આજ મનવાંછિત સુખ પાયા. ૧૫

સંવત્ ૧૭૬૯ વર્ષે પં૦ દાનચંદ્રેણ લિખતં પત્તનનગરે.

॥ ॐ ॥

पं०—मेघविरचित

तीर्थमाला.

સેત્તુંજ સામી રિસહજિણુંદ પાપતણાં ઉમ્મૂલઇ કંદ;
પૂજ્યા સિવસુખ્ખ સંપત્તિ દિયઇ તૂઠઉ આપણુ કન્હઇ પ્રભુ લિઇ. ૧

જગચિંતામણિ ત્રિભૂવનધણી પૂજ કરિસુ રિસહેસરતણી;
નામિ તુહ્મારઇ મન ઊલટઇ પાપ પડલ સહુ પગિ ડાળટઇ. ૨

સુરઠદેસ મંડણ ગિરિનાર તસુ સિરિ સામી નેમિકુમાર;
તજી રાજ રાજિમતી નારિ નેમિનાથ બાલબ્રહ્મચારિ. ૩

તીરથ અષ્ટાપદ મંડાણિ કંચણ મણિવર બિંબ વખાણ;
માનિ પ્રમાણિ ચઉવીસ જિણુંદ તીરથ થાપિઉ ભરત નિરંદ. ૪

ભરૂઅચ્છ નયર ભલઉં સાંભલી મુનિસુવ્રત પૂજં મનિરૂલી;
જાતી સમલિકુ ચરિ રાયતણી સમલીથકી ખાટકીયઇ હણી. ૫

મુનિવર સુમુખિ સુણિં નવકાર તતખિણિ પામિઉ મોખ દુઆર;
રાજ રિદ્ધિ સુખ લાધા ઘણાં એ ફલ સુણિ નવકારઇતણાં. ૬

સોપારઇ શ્રીજીવતસામિ સંકટ ભાજઇ જેહનઇ નામિ;
કુંકુંણુ કલહથ નઇ મલબાર સોપારઇ શ્રીનાભિ મલ્હાર. ૭

ખંભનયર તીરથ હિ ભણુઉં સકલ સામિશ્રી છઇ થંભણુઉં;
ધણદત્તતણાં પરહુણ જે હુતા સમુદ્રમાહિ રાખિયાં બૂડતાં. ૮

ધણુદત્ત સાહ સપનંતર લહઇ સાસણુતણી દેવિ ઇમ કહઇ;
ત્રેવીસમઉ દેવ મનિ ધરે કુસલ ખેમિ પરહુણુ જાઇ ઘરે. • ૯

મંગલોર હું તઉ સાંચરિઉં ખંભનયર સોપારઇ ફિરિયાં;
પૂજ્યા સકલ સામિથંભણા અજી મનોરથ છઇ મનિ ઘણા. ૧૦

જાણુઉં સુરઠદેસિ જાઇઇ ઘોઘે પાસદેવ ધ્યાઇઇ;
ચંદ્રપ્રભ પાટણિ દેવકઇ કરઉ સાર સામી સેવકઇ. ૧૧

વીરમગામિ નયર પાટરી ઝાલાવાડિજ પૂજા કરી;
ધંધૂકઇ ધવલકઇ મઝારિ હરષઇં પૂજ માડઇ નરનારિ. ૧૨

નરસમુદ્ર પાટણુ વર નમઉં નગરમાહિ સવિહું મૂલિગં;
પંચાસરઉ પાસ તિહાં ભલુ આસસેણુરાય તિહિ કુલિતિલઉ. ૧૩

કરઉ પ્રસાદ સામિણિ સરસતી નયરમાહિ ધુરિ કરણુાવતી;
વિનય વિવેક દેસ દંડાહિ કરિસુ પૂજ્ય મહિસાણામાહિ. ૧૪

વીસલનયર ધર્મ અહિઠાણુ પાસભવણિ નિતુ કરઉં મંડાણુ;
વીતરાગ ચલણે લાગી સામી કન્હા મુગુતિ માગીઇ. ૧૫

વડઉં નયર સેતુજ તલહટી કાલિ ભાવિ પરગત ગિઉ ગલી;
રિષભદેવ સામીનઉં ઠાણુ વડલી નયર આણંદપુરૂ માણિ. ૧૬

સીધપુરે વડલી વડગામ ધાણુદઇ જિનવર કરઉં પ્રણામ;
હાથીદરે ગામિ હિગાલિ જિણુપૂજ માડિઇં ત્રિકાલ. ૧૭

આદિનગર પાલ્હણુપુરૂ વલી પાસ જિણુંદ પુજઉ મનિ રૂલી;
પાલ્હણુ આંગિ રોગ સવિ ગમિઆ પારસનાથઇ હેલાં નીગમ્યા. ૧૮

ચઉરાસી સીકરિધરસાહ પાસ ભૂવણિ નિતુ કરઇ ઉચ્છાહ;
સોલ કોસીસા સોનાતણાં બીજા જિણુહ ભૂયણિ અતિ ઘણાં. ૧૯

સીતાપુરિ અનઇ સુરતરઇ માલવણિમાહિ પૂજ કરઇ;
ધાણુધારમાહિ તીરથ અનેક કરિસુ પૂજ નિતુ નવી વિવેક. ૨૦

ઇડરગઢિ રિસહેસર ભલઉ નાભિરાય મરૂદેવી કુલિ તિલઉ;

આસી પૂરવ લક્ષ કિઉં રાજ સંજમ લેઇ પ્રભુ કિઉં કાજ. ૨૧

તારણગઢિ શ્રીઅજિત જિણિંદ હરષિઇં થાપ્યા કુમરનરિંદ;
ચઊદસય ચુમાલ જિણભૂયણિ અવર રાય તું જામલિ કવણ. ૨૨

પાંસીને છઇ પાંચ પ્રસાદ સુરગિરિસિઉં તે માડઇ વાદ;
ચંદણ કુસુમિ ધૂપ ધરિ ધરઉ જિણવરતણી પૂજ નિતુ કરઉ. ૨૩

તીરથ આરાસણ મંડાણિ જિહાં રૂપા સોનાની ખાણિ;
સાત ધાત કહીઇ જૂજઇઅઈ ત્રાંબા તરૂઆની છઇ કુઈ. ૨૪

સરલ તરલ વનસપતી ઘણી આદિ નેમિ લોઢણ તિહિં ઘણી;
સંતિ વીર પૂજઉ નિતુ ભાવિ વિઘન સવે ટાલઇ અંબાવિ. ૨૫

નગર ચડાઉલિના ગુણ ઘણા ભવણ અઢારઇ છઇ જિણતણા;
ચઉરાસી ચહુટે હિવ ફિરઉં ઠામિ ઠામિ દીસઇં ભૂંહુરિઉં. ૨૬

મૂલનાયક શ્રીનાભિ મલ્હારિ જિણ દીઠઇ મનિ હર્ષ અપાર;
કરઇ પૂજ શ્રાવક મનિ હસી નગર ચડાઉલિ લંકા જિસી. ૨૭

આઉલિ તડિતોલી પ્રાસાદ એ બિહુ થાનકિ દેવ યુગાદિ;
ત્રિસલાદેવિ ઊયરિ ધરિ ધીર મુંડથલઇ પૂજઉં મહાવીર. ૨૮

ઊબરણી લઘુ બાણારસી તેહુની વાત કહઉં હિવ કિસી;
ઊબરણી અરબદ તલહટી પ્રાસાદ કરાવિઉં સંઘિઇ હટી. ૨૯

ઘર દેવાલે છઇં બિંબ ઘણા લિઉં નામ સવિહું તેતલા;
કારઉલી શ્રીસંતિજિણંદ આંમથલઇ આદીસર વંદિ. ૩૦

કાસદ્રે અરબદ તલહટી આદિ નેમિ પૂજઉં પાય લટી;
ઓલ(ઉંડ)દેલાણઉં છઇ બે ગામ ચંદ્રપ્રભ સામિ લિઉં તસ નામ. ૩૧

ડીડલઉદ્રિ સંતીસર નમઉ ત્રીસોલી જિણ ત્રેવીસમઉ;
ભારિજઇ શ્રીદેવયુગાદિ તડંથલી મહાવીર પ્રસાદ. ૩૨

ભીમાણઇ શ્રીસુવ્રત નમઉ તીર્થંકરમાહે વીસમઉ;

પ્રથમ તીર્થંકર શ્રીયુગાદિ ચલણે સિરિ નામીઅ;
તુમ્હ સાથિ અમ્હ મુગતિ આપિ સેવક કહઇ સામી. ૩૩

નાભિરાયકુલ મંડણુઉ અર્બુદ અવતાર;
વિમલ મંત્રીસર થાપિઅં નિરમાલડીએ દીઠઇ હરખ અપાર. ૩૪

સૂતઉ જાગિઉ વિમલસાહ નિસિ હુઊં વિહાણું,
મઇ દેઉલિ દીધી ધજા કુંજર સાહિઉ કાનિ;
ગુરૂ આગલિ સપન કહઇ નિરમાલડીએ બઇઠઉ વિમલપ્રધાન. ૩૫

તઈં ડંડી સવિગમ દેસ ભૂપતિન ભૂપાલ,
તઈં દુહવ્યા ત્રજિંચ ઢોર અઋી અનઇ બાલ;
આલોઅણુ આપઉં કિસી ન લહું સંખ ન પાર,
શ્રીઅરબદગિરિ ઊપરિઇ નિરમાલડીએ થાપે તું જઇન વિહાર. ૩૬
ગુરૂ ઉપદેસિઇ વિમલસાહ મનિ કરઇ વિચાર,
અભંગ તીરથ અરબદ ભલઉ વેચિસૂ ભંડાર;
ઋષભદેવ મનમાહિ ધરઉ મન સમરઉ અંબાવિ,
શ્રાવકનઇ દ્રવ્ય સંપડિઉ નિરમાલડીએ વેચઇનઇ સરલ ભાવિ. ૩૭
ડંડનાયક શ્રીવિમલસાહ તીર્થ થિર થાપિઅ,
ભરડા કહ્યા લેઇ ભૂઇ ગર્થ તેહનઇ ઘણુઉ આપી;
અંબાઈ આવી ઇમ કહિઅં માડે અડપ્પ અપાર,
થાનક શ્રીમાતાતણુઇ નિરમાલડીએ થાપે જૈન વિહાર. ૩૮
પિહલા તેડાવ્યા સૂત્રધાર મુહુરત લિઉ મ લાઉ વાર;
રાંગ ખણાવઉ દેઉલતણી મૂં મનિ ઉકંઠા છઇ ઘણી. ૩૯
સૂત્રધાર જોઈ એક માહ દ્રવ્ય કેતે તુ વેચિસિઇ સાહ;
રાંગ ખણાવઉ દેઉલતણી બદરેસિઉં કરિજ્યો પૂરણી. ૪૦
કે સોના કે રૂપાતણા વિમલિ નખાંવિઆ આણી ઘણા;
સૂત્રધાર જોઈ કસવટી વિમલસાહએ ગાઢઉ હઠી. ૪૧

તિલક વધાવઉ વિમલસાહ જિણઆણિ જિણિ કીધ ઉત્સાહ;
તીરથની કીધી થાપના નાઠા સુભટ સવે પાપના. ૪૨

ઠવણિ.

દિગવિજઇ કરી શ્રીવિમલ ઘરિ આવિઆ,
ગુરૂતણે વચને પ્રસાદ મંડાવિયા;
મોકલિયા જણ ઘણા આણિ આરાસણે;
રૂપમઇ થાંભ તુમ્હે કાઢિજો તિહાં ખણી;
પાટ થંભાસિરાં ઘાટ દેઉલતણાં,
આણિ તીરઇ રહિઆ ઘડઉ અતિઘણાં;
જોતરિયા રહકલ વૃષભ કૂલિરિ ચરઇં,
દેવિ અંબાઇ વિનઇ સદા નેવજ કરઇ. ૪૩
વાટ રહકલતીણી ગામ વાસિયાં ઘણાં,
પૂરવી ચિતવિઉં સાર સવિહું તણઉં;
નયર ચંદ્રાવતી ઘાટ આવિઉ ઘડિઉ,
પાજ આરાસણતણી વેગિ ઊપરિ ચડિઉ;
પૂરિયાં ભિડલાં પીઠ બાંધ્યાં ઘણાં,
નીપનઉ ગભારઉ શ્રીવિમલવિસહીતણઉ. ૪૪

ઠવણિ.

ક્ષેત્રપાલ મનિ કસમસ કરઇ મો આગલિ કુણ દેઉલ કરઇ,
ઘણા દીહ દાખિન સાસહિઉં અંબાઈ જઈ આગલિ કહિઉ;
અંબાઈ કહિઉં ખેતાવીર જિણ જીતા છઇ રાય હમીર,
દેવિ અંબાઈ વિવસઇ ખવે એહસિઉં પ્રાણ મ માંડે ભવે. ૪૫
બાંભણિઉ રાય અરબદિ લીઉ રૂવનયર પૂરવદિસિ લીઉ;
ઇણિ જીતા બારઇ સુરતાણ કોઇ ન માંડઇ એહસિઉં પ્રાણ. ૪૬
એ વર આલઇ દેવિ અંબાવિ એ બલિબાકલ દેસિઇં ભાવિ;
વિનઉ કરીનઇ નેવજ માગિ એહ વિણાયગ ઇહઇ લાગિ. ૪૭
મ કરિ રોસ જૂઠઉ વાણિઉ દુસટકાલ એહનઉ પ્રાણિઉ;
અવર કોઇ બીજઉ જાણિસિઇ તઉ પગિ સાહીનઇ તાણિસિઇ. ૪૮

ખેતલ વીર મ હુઉ આકુલા તમ્હનાં હિવશવિસ આકુલા;
તિલવટિ તેલ રંધાવ્યા ચિણા ખેતલનઇ દેવરાવ્યા ઘણા. ૪૯
વિમલિ મનાવિઉ વાલી નાગ ટાલિઉ ભૂતપ્રેતનઉ લાગ;
દીહ બિ ચ્યારઇ ઈડઉં ઘડિઉં તતખિણિ દેઉલ ઊપરિ ચઢિઉં. ૫૦
મનમાહિ હરષઉ વિમલ અપાર દાદઉ પ્રગટ હુઉ મઢમાહિ;
અંબાઈ આવી ઇમ કહિઉં બિંબહુતઉ તે થાનક ખણિઉં. ૫૧
મનમાહિ હરષિઉ વિમલડસાહ તતખિણિ તેડાવ્યા સૂત્રધાર;
ઘડઉ ઘાટ દેઉલતણઉ મુહમાગિ ગરથ લિઉ ઘણઉં. ૫૨
ઘડઉ ઘાટ માંડઉ કોરણી એકએક પાહિઈં અતિ ભલી,
હસ્તિ મુખ થાંભે પૂતલી કુતિગ કરઇ રૂપ તે વલી. ૫૩
અરબદગિરિ તીરથ કિવિલાસ જિણિ થાનકિ જણજણ પૂજઇ આસ;
ગુફામાહિ દાદઉ ધુરિ ઠવિઉ વિમલમંત્ર સપનઇ આવિઉ. ૫૪
કરઉ પ્રસાદ ટાલઉ સવિ અલી વિમલ મંત્રીસર પૂગી રૂલી;
નેમિભુવણ જિસિઉ રૂલિઆમણઉં વસ્તુપાલ વિત વેચઉં ઘણુઉં. ૫૫
આરાસણ અણિઉ પાષાણ નેમિભુવણ જિસિઉં ઇંદવિમાણ;
પીતલ ઉર સિરિ રિસહજિણંદ જિણિ દીઠઇ મનિ હુઇ આણંદ. ૫૬
જાઇવેલ સેવત્રાં લીયાં પૂજા હુયા પાપ સવે ગયાં;
જિમણઇ પાસઇ છઇ દેહરા તે મંડાવ્યા ખમણાતણા. ૫૭
તીણઇ બિંબ બઇસારિયાં ઘણાં તે કહીઇ સવિ ખમણાતણાં,

વસ્તુ.

તીરથ થાપિઅ તીરથ થાપિઅ અભંગ ઇણિ ઠામિ;
શ્રીઅર્બુદગિરિ ઊપરિઇં વિમલમંત્રિ આધાટ રોપીઅ,
બાર પાજ વહુતી કરી આવઇ સંઘ અપાર;
અંબાઇ સાનિધિ કરઇ આવિઉ ગઢિ ગિરિનારિ. ૫૮
ઘણી વાત અરબદની ભલી અમ્હિ જાસિઉં હિવ જીરાઉલી;
પ્રગટ પાસ કરઉ અતિ ભલઉ સકલસામિ શ્રીજીરાઉલઉ. ૫૯

સદા સંઘ આવઈં અતિ ઘણા પ્રત્યા પૂરઈં સવિહું તણા;
ભાજઈ ભીડ રોગ સવિ ગમઇ જીરાઉલઉ પાસ ઇણિ સમઇ. ૬૦

મડાહડી સાહિ વડગામ સાચરઉ શ્રીવીર પ્રણામ;
કાકરિ થિરાઉદ્રિ જિણ ચઉવીસ રતનપુરિ પૂરઇ નિસિદીસ. ૬૧

જાઉં ભટાણે વીજાૂએ પ્રાસાદે પૂજઉં જૂજૂએ;
સીરોહડી સકલ શ્રીપાસ મનહુતણી જિણિ પૂજઇ આસ ૬૨

સિરિ રિદરિ વેલાંગરી વિચારિ ખુરહાડઇ પૂજઇ ત્રિણિકાલ;
અરબદ ગોઢિ આદિ અહિચરે કરિસુ પૂજ જિણવર ટોકરે. ૬૩

શ્રીજાલઉરિ નયરિ ભીનવાલિ એક વિપ્ર બહુ નંદ વિચાલિ;
નિઊ સહસ વાણિગના ઘણાં પચિતાલીસ સહસ વિપ્રાંતણાં. ૬૪

સાલાં તાલાં નઇ દેહરાં પ્રાસાદે જિણ પૂજા કરાં;
મુનિવર સહસ એક પોસાલ આદિનગર એહવઉ ભીનમાલ. ૬૫

ઉડૂંલાસ નઇ કોરટઉં રાણિગગામમાહિ તિલહટઉ;
કાલધરી ગામ ગોહિલી દિઇ મુગતિ સામી સોહિલી. ૬૬

આદિનાથ અવદાત અનેક સીરોહી નિતુ નવી વિવેકિ;
લોટાણઇ નાંણઇ નાદીઇ નીનોડઇ જિણવર જે વાંદીઇ. ૬૭

કોડીદરઇ સતિ લિઉં નામ અજાહરી ગઢિ વીરપૂર ગામિ;
ઝાઝઉલી સિરિ સંનિ જિણંદ પાપતણા ઉમ્મૂલઇ કંદ. ૬૮

પીડરવાડઇ સિરિવર્દ્ધમાન સકલસામિ ઇક બાંભણવાડ;
એકલમલ્લ કાહનઇ પાનહીપાડિ...................... ૬૯

વગડામાહિ લિઇ ભોગ ખણવચન સવિ ટાલઇ રોગ;
વીરવાડઇ ઇક ધર્મ્મ વિચારૂ નાણઇ ત્રિસલાદેવ મલ્હાર. ૭૦

જાઉં સીવેરઇ સીંધલઇ માલ્હણસૂમાહિ પૂજા ભલઇ;
જાંઇ વેલ ચંપક રૂલીયડી પાદ્રાડઇ પૂજઉં મઊઅડી. ૭૧

સકલ સામિ સાંનિધિ કરઇ આવ્યા લોક સરણિ ઊગરઇ;

વીસલપુરિ વાલ્હી ઊહરિ બાલીસઈમાહિ પૂજા ફિરી. ૭૨

તીરથતણુઉ ન જાણુઉં પાર જાષોરઇ જિણુ કરઉ જુહાર;
બહેડઉં હાથુડી ગામ સિણુવાડી જિણુ કરઉં પ્રણામ. ૭૩

મૂંડાડઇ માદડી સનાથ વરકાણુઇ સિરિ પારસનાથ;
જાઉં હેવઈ દેસ સાતસઇ નાડોલાયા મન ઉલ્લસઇ. ૭૪

જિણુહ પૂજ તિહા દિન વિહાણુ આસલકોટમાહિ મંડાણુ;
તીરથ સંખ્યા કરઉં મેવાડિ તે પુણુ નહી અમ્હારઇ પાડિ. ૭૫

દેઉલવાડઉં નાગદ્રાહા ચીત્રોડ આહડ કરહેડઉ વધણોર;
જાઉર મજાયઉર સાદડી જિનવર નામ ન મૂંકઉં ઘડી. ૭૬

અજીઅ તીરથ ઘણાં છઇ ભલાં મઈ દીઠા કહિયા તેતલાં;
કઇલવાડઇ કરહેડઉ પાસ મનહુતણી જિણુ પૂરઇ આસ. ૭૭

કુંભલમેરૂ રિસહેસર દેવ અરબદથિકા આવિયા હેવ;
અરબદ સિખિરથિકા ઊતરી વલાશ્રૃંગિ રહિયા ઘર કરી. ૭૮

કુંભકર્ણ સપનંતર દિયઉં તઉ વિધ્યાચલ ગિરિ આવિઉં;
દુર્ગકોટ રાય દિઉં નામ કુંભમેરૂગિરિ વિસમઉં ઠામ. ૭૯

વર્ણ છત્રીસ નહી કામણા આણ્યા લોક ચિહું દિસિતણાં;
કરઇ ભગતિ રિસહેસરતણી વિઘન સવે જાઇ તિહિં ટલી. ૮૦

વિવહારીયાતણી ગજઘટા સાત સહસ કીધા એખટા;
ઘણા બોલ બોલિયા ગુણુવંત નાગોરઉ આણિઉ હણુમંત. ૮૧

સોઝતિથિકઉ વિણાયગ લીઉ કઇલવાડી પોલિઇ માંડીઉ;
નાગોરઉ આણિઉં હણુમંત રાણુપુરી પોલિઇ માંડીઉ. ૮૨

સોઝતિ સામી અનઇ ફલવર્દ્ધ પાસ જિણેસર આલઇ બુદ્ધિ;
માય બાપ ઠાકુર તિહા ધણી પાછા વલિઆ રાણુપુરભણી. ૮૩

નગર રાણુપુરિ સાત પ્રાસાદ એક એકસિઉં માંડઇ વાદ;
ધજા દંડ દીસઇ ગિરિવલઇ ઈસિઉ તીરથ નથી સુરિજ તલઇ. ૮૪

પાઉ રોપિઉ પુરસ સાત તેહુતણુઉ થડાઅદ્ધિ દ્રવ્ય લાગઉ ઘણુઉ;
બાર સાખ તોરણિ પૂતલી ઘણુઉ દ્રવ્ય લાગઉ તિહિ વલી. ૮૫

ધન જીવીઉં ધરણિગ તુમ્હતણઉં વિત વેચિઉં ચઉમુખિ આપણુઉં;
વલાશ્રૃંગિ રોપીઆ ઘાટ પુણ્યતણી કીધી વહતી વાટ. ૮૬

પાંચ તીરથ તિહાં પાંચ પ્રાકાર પાવા પ્રગટ નઇ વૈભાર,
ચંપા મથુરા રાજગિહી તે થાનકિ જે દીસઇ સહી. ૮૭

એકસઉ તીરથ વિસોતર નામ ઈણિઇં ભણિઇ હુઇ સવિહું પ્રણામ;
શ્રાવક મુગતિથિકઉ અલજયા એહ તવન ભણિજ્યો હો ભયા. ૮૮

'મેહેઉ' કહઇ મુગતિનઉં ઠામ સદા લિઉં તીર્થંકર નામ;
તીરથમાલા ભણુઉ સાંભલઉ જાઈ પાપઘટ હુઇ નિરમલઉ. ૮૯

શ્રીસોમસુંદરસૂરિ ।। શ્રીરત્નશેષરસૂરિ ।। શ્રીલક્ષ્મીસાગરસૂરિ ।। પં૦ ।।
સંવેગજયગણિ ।। પ૦ ધર્મસુંદરગણિ । સુમતિજયગણિ ।
લિખિતં પં૦ હાસાસુત મના પઠનાર્થં શુભ ભવતુ ।।

ॐ

पं०—महिमाविरचित

चैत्यपरिपाटी.

ઢાલ.

ગિરથી નદીઆં ઉતરિ રે લો, એ દેસી.

શ્રીવાગેશ્વરી વીનવું રે લો કહિસું જિનગુણગ્રામ રે; સાહેલી.
રથ મોટાં માનીઇ રે લો જોયાં ઠાંમોઠામિ રે. સા૦ ૧

પ્રણમું હું પરમેસરૂ રે લો રાજનગરથી માંહિ રે; સા૦
સંખ્યા કહું જિનબિંબની રે લો અંગથી આલસ છાંડિ રે. સા૦ પ્ર૦ ૨

પ્રતિમા સંપ્રતિરાયની રે લો શ્રીસરષેજ મઝારિ રે; સા૦
સાણંદગાંમિ શાંતિજી રે લો જિનવર અતિમનોહારિ રે. સા૦ પ્ર૦ ૩

પ્રતિમા પુરંજગાંમિની રે લો દીઠી નયણે દોય રે; સા૦
હરષ્યા વીરમગાંમિથી રે લો બિંબ સતાવન જોય રે. સા૦ પ્ર૦ ૪

માંડલમાંહિ મૂલગાં રે લો સતાવીસ જિનરૂપ રે; સા૦
પંચાસરમાં પાસજી રે લો શ્રીસંષેસર ભૂપ રે. સા૦ પ્ર૦ ૫

પૂરવ દેહરિ જાંણીઇ રે લો એકસો બિતાલીસ રે; સા૦
ગામ સમીઇં વષાંણીઇ રે લો પ્રતિમા દોઇ જગીસ રે. સા૦ પ્ર૦ ૬

રાધનપુર રલીઆંમણું રે લો જિનહર છિ સુખકંદ રે; સા૦
પ્રતિમા તિહાંકણિ ચ્યારસિં રે લો વંદ્યા તિહાં જિનંદ રે. સા૦ પ્ર૦ ૭

સોઈ ગાંમનિ દેહરિ રે લો ત્રણિસિ સડતાલીસ બિંબ રે; સા૦
પારકરિમાં પ્રતિમા વલી રે લો વેદ સંખ્યા અચંભ રે. સા૦ પ્ર૦ ૮

ધવલ ધીંગ ગોડી ધણી રે લો પાસિં ચઉવીસ દેવ રે; સા૦
ભાટુરમાંહિં જિનબિંબની રે લો સંખ્યા ત્રીસ છિ હેવ રે. સા૦ પ્ર૦ ૯

થિરપુર મંડન વીરજી રે લો જિનહર છિ તિહાં પંચ રે; સા૦
ઘરિ દેહશાસર છિ ભલાં રે લો પ્રતિમા સહિસનુ સંચ રે. સા૦ પ્ર૦ ૧૦

સત્યપુરિં જિનવીરજી રે લો એકસુ અહિસી માંન રે; સા૦
પ્રતિમા પાંચિ દેહરિ રે લો કહિ મહિમા પ્રમાણુ રે. સા૦ પ્ર૦ ૧૧

ઢાલ.

સહિર ભલો પણિ સાંકડું રે, એ દેસી.

ભીનમાલનિ છ દેહરિ રે છસિં નિ પચતાલ રે; ચતુરનર,
મોદિસમાંહિ જાંણજ્યો રે લાલ પ્રતિમા ચ્યાર વિશાલ રે. ચ૦ પ્ર૦ ૧

જાલુરગઢમાં સુંદરૂં રે દેહરાં છિ ઊતંગ રે; ચ૦
સહિસ દોઇ એકતાલસ્યુ રે લાલ પ્રતિમાસ્યું મુઝ રંગ રે ચ૦ પ્ર૦ ૨

સોવિનગિરમાં સાહિમા રે ઊપરિ ત્રણ્ય પ્રસાદ રે; ચ૦
પચ્યાસી પ્રતિમા કહૂં રે લાલ ભમરાંણીઇં ઉલ્હાદ રે. ચ૦ પ્ર૦ ૩

ચ્યાર મજિલ છગામમાં રે મુણાલિ સુષકાર રે; ચ૦
ચુરાસી પ્રતિમા કહૂં રે લાલ છવીસ પુનાસિ સાર રે. ચ૦ પ્ર૦ ૪

જોધપુરઇં પ્રાસાદમાં રે સાતિ દેહરિ તેમ રે; ચ૦
પાંચસિં સાત્રીસ બિંબનિં રે લાલ પુજું આણી પ્રેમ રે. ચ૦ પ્ર૦ ૫

મંડારગાંમનિ ડુંગરિં રે મોટા ત્રિણિ પ્રાસાદ રે; ચ૦
એકાવન પ્રતિમા ભલી રે લાલ ગંગાણીસ્યું વાદ રે. ચ૦ પ્ર૦ ૬

બિંબ નેઊ બિ દેહરિ રે બિધાણિ ચોવીસ રે; ચ૦
કાપ્રેડિ એહું મંદિરિં રે લાલ પંચ્યોત્તરિ જગદીસ રે. ચ૦ પ્ર૦ ૭

પીપ્રાડિ ઉગણુસટ્ઠિની રે લાલ પ્રતિમા મંદિર જોઇ રે; ચ૦
બોરાણિ દસ એકની રે લાલ કઠનારિં રસ હોઇ રે. ચ૦ પ્ર૦ ૮

ફલવદિ શ્રીજિનપાસજી રે પ્રતિમા સડતાલીસ રે; ચ૦
મેડતામાંહિ મોહિની રે લાલ ઇગ્યાર નિ તેરઇં ઇશિ રે. ચ૦ પ્ર૦ ૯

સહિસ એક શત એકનિં રે ઉગણુચ્યાલીસ તેમ રે; ચ૦
આણંદપુર બિ દેહુરિ રે લાલ એકસો સાત્રીસ એમ રે. ચ૦ પ્ર૦૧૦

ઢાલ રસીયાની.

જિતારણિ હો મંદિર બેહૂની બિંશત ત્રાંણું રે સંત; સપીરી૦
આણુવાગાંમિં રે આઠિ જિનવરૂ દેવલી દોઇ ગુણવંત રે. સ૦ ૧

હું નિત પ્રણુમું શ્રીપરમેસરૂ કાલુપિ પ્રતિમા રે ચ્યાર; સ૦
સોઝિતમાંહિ સાતિ જિનહરેં એકસો ત્રેવીસ જુહારિ. સ૦ હું૦ ૨

દૂધવડમાંહિ ચ્યારિ મનોહરૂ વીઠેડિ નવ અપાર; સ૦
બાંતિ છત્રીસ ત્રણિ પાંચોટીઇં નીપુરિં રસ ગુણુકાર. સ૦ હું૦ ૩

નાંડોલિ નવ મંદિર મૂલગાં છસઇં છન્ન, ગુણુવંત; સ૦
ઘણોરઇ છત્રીસ પ્રતિમા વંદીઇ કુંભલમેરં રે કંત. સ૦ હું૦ ૪

છત્રીસ જિનની મૂરતિ પેષીઇં સાદડીમાંહિ શ્રીવંત; સ૦
નવસિં છત્રીસ પ્રતિમા દેષીઇં દેહુરિ શ્રીભગવંત. સ૦ હું૦ ૫

રાંણુપુરિં દેહરાં પાંચિ પ્રભુતણાં સહસબિચ્યારસિં માંનિ; સ૦
ત્રિહિપન અધિકી પ્રતિમા પૂજીઇ માદલિ ત્રણિ ગુણુષાંણિ. સ૦ હું૦ ૬

નીદ્રંડી ગાંમિ ત્રિણિ મૂરતિ વલી શ્રીવરકાણે રે ભાવિ; સ૦
પ્રતિમા પાંચસિં પૂજી પ્રેમસું પંચાવન્ન બિ ઝેવાવિ. સ૦ હું૦ ૭

બીમેલિ પાંત્રીસ પ્રતિમા રૂઅડી પુરાડિ પંચવીસ; સ૦
જાષોરિં ચૌદિ જિન દિનકરૂ પાલિં ચૌદિ રે જગીસ. સ૦ હું૦ ૮

પોસાલી ત્રિણિ ઇટિવાલિ દસ ભલી વાઘતલાઇ રે દેષિ; સ૦
વાઘપૂરમાં વીસ મૂરતિ લહી કોલરગામિ રે પેષિ. સ૦ હું૦ ૯

પ્રતિમા અઠાવીસ તે પ્રણમીઇ શિવપુરનગરિં રે નિવાસ; સ૦
મંદિર ઇગ્યારિ સહિસચ્યારસું એકોત્તરિ સુવિલાસ. સ૦ હું૦ ૧૦

ઢાળ.

સીતા તો રૂપિં રૂડી, એ દેસી.

નાંકોડિ પ્રતિમા આઠિ ધાણિ મહાવીર સીતરિ ઘાટિં હો; મૂરતિ અતિ રૂડી.

ફિરગાંમિ દેહરાં બિ સોહિ દેહશસરિ મનડું મોહિ હો. મૂ૦ ૧
માંડલઇ ત્રિણિ પ્રતિમા દીસિ નાંદ્રોડિ હીયડું હીસિ હો. મૂ૦ ૨
નીતોડિ પાત્રીસ દીઠી કાચોલી ચ્યારિ મીઠી હો. મૂ૦ ૩
સાગવાડિ રૂપ અઢાર અચલગઢમાંહિ વિહાર હો. મૂ૦ ૪
ત્રિણિ દેહરિ ત્રિણિસિં પંચાસ આબુસિષરિં પાંચ ઉલ્હાસ હો. મૂ૦૫
ચૌદસિં છ પ્રતિમા જાણું કાંસિંદ્રિ દેવ વષાણું હો. મૂ૦ ૬
પ્રતિમા દસ મોહનગારી આમથલિ છત્રીસ સારી હો. મૂ૦ ૭
એકસો પચતાલીસ કહીઇ મુંગથલિ પ્રતિમા લહીઇ હો. મૂ૦ ૮
રોહમાંહિ અડતાલીસ ત્રણ્ય દેહરિ શ્રીજગદીસ હો. મૂ૦ ૯
સીડોત્તરિ દેહરાં બિ માનું બિ સિ અઢારબિબ પ્રમાણું હો. મૂ૦ ૧૦
સરોત્તરિ દેહરાં બિ મોહી આઠ મૂરતિ નયણે જોઈ હો. મૂ૦ ૧૧
શ્રીનહિમા કહિ સુષવાસી ઢાલ ચોથી લીલવિલાસી હો. મૂ૦ ૧૨

ઢાલ.

સુમતિ સદા દિલમાં ધરૂ, એ દેસી.

ગોલા ગામનિ દેહરિ પ્રતિમા છત્રીસ સાર; સખી રે
વડગાંમિ દસ પૂજીઇ મગરવાડિ બાર. સ૦ ૧
તીરથિ મનડું મોહીઉં ભેટ્યા શ્રીજિનપાય; સ૦
આબુ ગોઠી ફલવદિં પાતિક દૂરિં જાઇ. સ૦ તી૦ ૨

એકસોનેઊ સિદ્ધપુરિં દેહરાં ત્રિણ્ય અપાર, સ૦
ઉંઝાવિ દસ દેવની ઊનાવિ સુખકાર. સ૦ તી૦ ૩

એકસો નેઊ વંદીઇ મિસાણી વલી ચેહ, સ૦
એકસો બાર તે ભાવસું સાતિ દેહરિ તેહ. સ૦ તી૦ ૪

કલોલિ ગાંમિ બઇ મંદિરૂ બેહૂ મિલીનિ જોઇ, સ૦
પંચદસ પ્રતિમા સુંદરૂ એ બિંબ સંખ્યા હોય. સ૦ તી૦ ૫

સહિસ ઉગણીસ નિ ઊપરિં બાવન છિ ગુણવંત, સ૦
સંવત એકવીસ ભેટીયા ભયભંજન ભગવંત. સ૦ તી૦ ૬

સાહુ સૂરચંદના સંઘમાં લોક ઘણા દાતાર, સ૦
સૂરધીર ઝ્યાંની ભલા કરતા પરઊપગાર. સ૦ તી૦ ૭

ભવિજનના આદર થકી સદહિણા દિલમાંહિ, સ૦
આગમગચ્છપતિ ગુણનિલુ શ્રીમહિમા ગુણગાય. સ૦ તી૦ ૮

ભણિ ગુણિ જે સાંભલિ સીઝિ વંછિતકાજ, સ૦
યાતર સફલી તેહની પ્રણમિ શ્રીજિનરાજ. સ૦ તી૦ ૯

વિજઈ શ્રીજિનરાજની કીરતિ દેસ મઝારિ. સ૦
સૂરધીર ઝ્યાંની ભલા વાંણી અમૃતધાર. સ૦ તી૦ ૧૦

બાવીસિ શ્રાવણ પષિ ત્રીજ ભલી ગુરૂવાર, સ૦
ગોડીમંડણ ધ્યાંનથી રિદ્ધિ વૃદ્ધિ ભંડાર. સ૦ તી૦
શ્રી સંઘનિ જયકાર. સ૦ તી૦ ૧૧

ॐ

कटुकमतीयलाधासाहविरचित

सूरत चैत्यपारिपाटी.

प्रणुमी पास जिणुंदना चरणुकमल चित लाय;
रचना चैत्यप्रवाडनी रचसु सुगुरु पसाय. १

सुरतबंदीरमें अछे जिहां जिहां जिनविहार;
नाम ठाम कही दाषवु ते सुणुजयो नरनारि. २

ढाल प्रथम.

चतुर सनेही मोहना, ए देशी.

सुरतनगर सोहामणुं सोहमणा जिनप्रासादो रे;
गोपीपुरामांहे निरषता उपनो अधिक आल्हादो रे. १

श्रीजिनबंब जोहारीयें धारीये जिनमुख चंदो रे;
तारीये आतम आपणो वारीये भवदुखफंदो रे. श्रीजिन० २

प्रथम नमुं आदिनाथने देहरे चैत्य उदारो रे;
बिंब चौद आरसमें धातुमय चित धारो रे. श्रीजिन० ३

एकलमल पंचतीरथी पाटली नें पट जाणुं रे;
सर्व थइ शत होय नें बोहोत्तर अधिक वषाणुं रे. श्रीजिन० ४

બીજે શ્રીશાંતિનાથને દેહરે શ્રીજગદીસો રે;
દ્વાદસબિંબ પાષાણુમેં પંચતીરથી ત્રીસો રે. શ્રીજિન૦ ૫

એકલમલ પટ પાટલી એકતાલીસ વિરાજે રે;
ત્ર્યાસી બિંબ સર્વે થઈ જિનમંદીરમાંહે છાજે રે. શ્રીજિન૦ ૬

ત્રીજે શ્રીધર્મનાથને દેહરામાંહે સુણો સંતો રે;
સુરજમંડણ પાસજી ભૂયરામાંહે ભગવંતો રે. શ્રીજિન૦ ૭

ચોવીસ બિંબ પાષાણુમેં સાત રતનમેં દીપે રે;
એકસો સીતેર ધાતુમેં નિરષંતા નયન ન છીપે રે. શ્રીજિન૦ ૮

ચોથે સંભવનાથનેં પ્રાસાદે પ્રભુ ભેટ્યા રે;
એકવીસ બિંબ પાષાણુમેં પૂજંતાં પાતક મેટ્યા રે. શ્રીજિન૦ ૯

ચોવીસવટા પંચતીરથી એકલમલ પટ જાણો રે;
એકસો ઈકોતેર ધાતુમેં સર્વ સંખ્યાયેં પ્રમાણો રે. શ્રીજિન૦ ૧૦

પાંચમે શ્રીમહાવીરજી ભુવનબિંબ અતિ સોહે રે;
પાંચ પ્રભૂ પાષાણુમેં નિરષતા ભવિમન મોહે રે. શ્રીજિન૦ ૧૧

એકલમલ પંચતીરથી પાટલીયેં પ્રભુ ધારો રે;
એકતાલીસ સર્વે થઇ ધાતુમય સુવિચારો રે. શ્રીજિન૦ ૧૨

શ્રી ઘર ઘર દેરાસરતણી હવે કહું સંખ્યા તેહો રે;
સુરા રતનના ઘરથકી પચોતેર છે જેહો રે. શ્રીજિન૦ ૧૩

તિહાં જિનબિંબ સોહામણા ધાતુમે પાષાણો રે,
સર્વ થઇ સવાપાંચસેં વાંદો ચતુર સુજાણો રે. શ્રીજિન૦ ૧૪

ઢાલ પ્રથમ પૂરી થઈ પુરા કૈહ્યા પાંચ પ્રાસાદો રે;
સાહાજી લાધો કહેં નિત્યપ્રતે રણઝણ ઘંટા નાદો રે. શ્રીજિન૦ ૧૫

દુહા.

પંચ્યોતેર દેરાસરે દેહરા પાંચ વિસાલ;
સવાતેરસે બિંબને વંદન કરૂ ત્રિકાલ. ૧

ખપાટીયાચકલાતણા દેહરાસર છે જેહ;
અભિનંદન જિન દેહરે હવે હુ પ્રણમુ તેહ. ૨

ઢાલ બીજી.

મુની માનસરોવર હંસલો, એ દેશી.

ગોપીપુરાથકી પાધરા ચાલો ચતુર મન લાયો રે;
ખપાટીયેં ચકલે જઇ વંદો શ્રીજિનરાયો રે. ૧

શ્રીજિનબિંબ જોહારીયેં વારીયેં કુમતિકુસંગો રે;
મોહમિથ્યાત નીવારીયે ધારીયે જિનગુણ રંગો રે. શ્રી૦ ૨

પ્રથમ નમુ જિન દેહરે અભિનંદન જિનચંદો રે;
છયાસી બિંબ પાષાણમેં ભાવસુ ભવિ વંદો રે. શ્રી૦ ૩

ધાતુમે સંખ્યા કહું દોયસત નેં અડસટ્ઠો રે;
પાંચ રતનમે સર્વે થઇ તીનસયા ગુણસટ્ઠો રે. શ્રી૦ ૪

ઘર ઘર દેરાસરતણી સંખ્યાયે ચોવીસો રે;
એકસો બ્યાસી બિંબને પ્રણમીજે નિસદિસો રે. શ્રી૦ ૫

તિહાથી કેલાપીઠે જાઇયેં સરાસુધી સુજાણો રે;
ઉગણીસ દેરાસરતણી બિંબસંખ્યા હવે જાણો રે. શ્રી૦ ૬

દોયસયા પાંચ ઉપરે પ્રણમી કર્મનિકંદો રે;
કૃષ્ણજી વર્ધમાનને ઘરે પાસ ચિંતામણિ વંદો રે. શ્રી૦ ૭

તિહાંથી વડાચૌટાભણી જઇ જિનબિંબને વદો રે;
વાઘજી ચીલંદાની પોલમેં ભેટ્યા અજિત જિણંદો રે. શ્રી૦ ૮

એકાદસ પાષાણમે ધાતુમે તેર ધારો રે;
દેહરે શ્રીજિન પ્રણમતાં પામીજેં ભવપારો રે. શ્રી૦ ૯

સાહા કેસરીસંઘને ઘરે દેહરૂ એક વિસાલો રે,
મૂલનાયક પ્રભુ વાંદીયેં અજિતજિણંદ ત્રિકાલો રે. શ્રી૦ ૧૦

એસી બિંબ પાષાણમેં ધાતુમય હવિ સુણીયે રે;
ત્રણસે ચ્યાસી બિંબનેં પ્રણમી પાતક હણીયે રે. શ્રી० ૧૧

વાઘણ્જી વીલંદાની પોલથી વડે ચૌટે આવી રે;
નાણાવટ સાપુરતણાં દેરાસર નમો ભાવી રે. શ્રી० ૧૨

સંખ્યાઇ સર્વે થઇ દેરાસર ગુણસટ્ઠો રે;
બિંબ સંખ્યા સર્વે મલી છસયને અડસટ્ઠો રે. શ્રી० ૧૩

નેમીસર જિન દેહરે પારિષ પ્રેમજીને પાસે રે;
ઉપરે સાંતિ સોહામણા પ્રણમુ અધિક ઉલાસે રે. શ્રી० ૧૪

અધ ઉરધ સર્વે થઇ આરસમેં બિંબ પંચો રે;
ચુમોતેર પ્રભુ ધાતુમેં તેહમાં નહી ષલષંચો રે. શ્રી० ૧૫

ઢાલ બીજીમાહે એ કહ્યાં દેહરા ચ્યાર પ્રમાણો રે;
દેરાસર સર્વે થઇ એકસો ને દોય જાણો રે. શ્રી० ૧૬

દુહા.

સરાથકી સાહાપુર લગેં ત્રિણ જિનભૂવન ઉદાર;
એકસો દોય દેરાસરે વાંદો જગ આધાર. ૧
ધાતુમેં આરસમેં બિંબ અછે તિહાં જેહ;
સાહાજી લાધો કહેં દોયસહસ ભાવસું પ્રણમુ તેહ. ૨

ઢાલ ત્રીજી.

નવમી નિરજરા ભાવના ચીત ચેતો રે. એ દેશી.

નાણાવટ સાપુરથકી ભવિ વંદો રે ચાલો ચતુર નરનારિ; ભવિ०
સોનીફલીયામાંહે જઇ ભ० શ્રીજિનબિંબ જોહાર. ભ० ૧

લાલભાઇના ડેલા તાંઇ ભ० દેરાસર છે ઇગ્યાર; ભ०
એકસો સતાવન બિંબને ભ० પ્રણમંતાં જયજયકાર. ભ० ૨

તિહાંથી વિલંદાવાડમાં ભ० દેહરાસરમાંહે દેવ; ભ०
સંખ્યાઇ ચૌદ સોહામણા ભ० કીજેં નિત્યપ્રતેં સેવ. ભ० ૩

બિંબ આરસના ધાતુમેં ભ૦ એકસોને અડવીસ; ભ૦
સરવાલે સરવે થઇ ભ૦ ભેટીયા શ્રીજગદીસ. ભ૦ ૪

તિહાંથી અમલીરાણુમેં ભ૦ ગંધરપ ફ્લીયા મુઝાર; ભ૦
આઠ દેરાસર અતિભલા ભ૦ યાત્રા કરો નરનારિ. ભ૦ ૫

બિંબ ઇકોતેર જિનતણા ભ૦ નિરખંતા આણુંદ થાય; ભ૦
જિનપ્રતિમા જિન સારીખી ભ૦ પૂજંતા પાપ પુલાય. ભ૦ ૬

સૂરત શહેરના ચૈત્યની ભ૦ થઇ પુરણ જિનયાત્ર; ભ૦
તિહાંથી [illegible]માંહે જઇ ભ૦ યાત્રા કરો ગુણપાત્ર. ભ૦ ૭

નવાપુરામાંહે દેહરે ભ૦ સોલસમાં શાંતિનાથ; ભ૦
ભૂયરામાંહે પ્રભૂ ભેટીયા ભ૦ મૂલનાયક જગનાથ. ભ૦ ૮

ત્રણ્ય બિંબ પાષાણુમેં ભ૦ ધાતુમેં નવ સાર; ભ૦
દ્વાદસ બિંબ જોહારતાં ભ૦ ઉપનો હરખ અપાર. ભ૦ ૯

સૈદપુરાને દેહરે ભ૦ હિદરપુરામાંહે જેહ; ભ૦
એકાદસ દેરાસરે ભ૦ જિનપ્રતિમા ગુણ ગેહ. ભ૦ ૧૦

સંખ્યાઇં સર્વે થઇ ભ૦ બિંબ એકસો વીસ; ભ૦
નગરથી બાહિર પુરાતણા ભ૦ ભેટીયા ત્રિભોવન ઇસ. ભ૦ ૧૧

સુરતથી મનમોદસુ ભ૦ જઇ રાનેર મુઝાર; ભ૦
શ્રીજિનબિંબ જોહારીયે ભ૦ તે સુણજો નરનારિ. ભ૦ ૧૨

ભૂયરૂ એક અછે તિહાં ભ૦ ચૌદ દેરાસર સાર; ભ૦
એકસો અડતાલીસ બિંબનઇ ભ૦ પ્રણમીજે બહુ વાર. ભ૦ ૧૩

સોનીના ફ્લીયાથકી ભ૦ જિનમંદિર છે એક; ભ૦
અઠાવન દેરાસરે ભ૦ રાનેર તાંઇ છેક. ભ૦ ૧૪

ઢાલ ત્રીજીમાંહે એ કહી ભ૦ બિંબ છસેય એકત્રીસ; ભ૦
સાહાજી લાધો કહે સમરીયેં ભ૦ ભાવસુ નિસદિસ. ભ૦૧૫

દુહા

સૂરતમાંહે ત્રણ ભૂયરા દેહરા દસ શીકાર;
દોયસય પણવીસ છે દેહરાસર મનોહાર. ૧

સરવાલે સરવે થઇ બિંબ સંખ્યા કહું તેહ;
તીન હજાર નવસે અધિક બોહોતેર પ્રણમું તેહ. ૨

ઢાલ ચોથી.

કનકકમલ પગલા ઠવે એ, એ દેશી.

યાત્રા સૂરત સહેરની એ કીધી અધિક ઉહલ્લાસ,
ભવિજન સાંભલો એ;
રાનેરતાંઇ ભાવસું એ પોહોતી મનતણી આસ. ભ૦ ૧

દેહરે દેરાસરતણી એ જિનપ્રતિમા છે જેહ; ભ૦
રચના ચૈત્યપ્રવાડની એ સંખ્યાયે કહી તેહ. ભ૦ ૨

એકીકી ગુણતાં થકાં એ પ્રતિમા ચ્યાર હજાર; ભ૦
સરવાલે સર્વે થઇ એ સૂરત નગર મુઝાર. ભ૦ ૩

બિંબ પાષાણ ને ધાતુમેં એ રતનમય છે જેહ; ભ૦
વિગતેસું હવે વર્ણવું એ નરનારી સુણો તેહ. ભ૦ ૪

પાંચસે બિંબ પાષાણમેં એ માંહે રતનમય સાર; ભ૦
એકસો એક ચોવીસવટા એ ચૌમુખ ષટ ચિતધાર. ભ૦ ૫

નવસેં દસ પંચ તીરથી એ પટ અઠ્યોતેર જાણ; ભ૦
નવસેં બ્યાસી પાટલી એ નવ તિહાં કમલમંડાણ. ભ૦ ૬

એકલમલ છે ઇગ્યારસે એ અધિકી સહતાલીસ; ભ૦
સિદ્ધચક્ર કહ્યા દોયસે એ ઉપરે ગુણચાલીસ. ભ૦ ૭

ચોવીસવટાની ચોવીસગુણી એ પંચતીરથીની પંચ; ભ૦
અઠાણુગણી કમલની એ ચૌમુખે ચોવીસ સંચ. ભ૦ ૮

એકલમલ સર્વે થઇ એ સહસ દસ એકતાલ; ભ૦
સૂરતમાંહિ જિનબિંબને એ વંદન કરૂં ત્રિણુકાલ. ભ૦ ૯

જિનપ્રતિમા જિન સારીષી એ સૂત્ર ઉવાઇ મુઝાર; ભ૦
રાયપસેની ઉવાંગમાં એ સૂરીઆભને અધિકાર. ભ૦ ૧૦

નિક્ષેપા ચો જિનતણા એ શ્રીઅનુયોગદુઆર; ભ૦
ઠવણસત્ય જિનવર કહેં એ ઠાણાંગે સુવિચાર. ભ૦ ૧૧

શ્રીજિનપૂજા ચાલતી એ ભાષી ભગવઇઅંગ; ભ૦
જ્ઞાતાસૂત્રે દ્રુપદી એ જિન પૂજે મનરંગ. ભ૦ ૧૨

ઇત્યાદિક સૂત્રે ઘણા એ જિનપ્રતિમા અધિકાર; ભ૦
સમકિત નિરમલ કારણી એ સિવસુખની દાતાર. ભ૦ ૧૩

ઉથાપક જિનબિંબના એ તેહનો સંગ નિવાર; ભ૦
સંકા કખ્યા પરિહરી એ જિન પૂજો નરનારિ. ભ૦ ૧૪

ચોથી ચૈત્યપ્રવાડની એ ઢાલ થઇ સુપ્રમાણ; ભ૦
સાહાજી લાધો કહે જેહ ભણે એ તસ ઘરે કોડ કલ્યાણ. ભ૦ ૧૫

દુહા.

જેણી રીતે જિમ સાંભલુ સંખ્યા કીધી તેહ;
અધિકુ ઉછૂ જે હોય મિચ્છાદુકડ તેહ. ૧

સતરસેં ત્રાણુલગેં યાત્રા કરી મનકોડ;
વર્તમાન જિનબિંબની યુગતે કીધી જોડ. ૨

ઢાલ.

રાગ ધન્યાસી.

ઇમ ધન્નો ધણુનેં સમઝાવે, એ દેશી.

યાત્રા સૂરતબિંદીર કેરી કીધી સેરી સેરી જી,
ટાલી ભવોભવ ભ્રમની ફેરી સિવરમણી થઇ ને રીઝી જી.

ઇણીપરે શ્રીજિનબિંબ નેહાર્યા દુરીગતના દુખ વાર્યા જી;
આતમગુણ અનુભવસુ વિચાર્યા એ પ્રભૂ તારણહારા જી. ઇ૦ ૨

સમકિત સુદ્ધ દસા આરોપી કુમતિલતા જડ કાપી જી;
કીરત તેહની જગમાં વ્યાપી જેણે જિનપ્રતિમા થાપી જી. ઇ૦ ૩

આગમ અધ્યાતમના અંગી સ્યાદવાદ સતસંગી જી;
નય પ્રમાણ જાણે સપ્તભંગી તે જિનપ્રતિમા રંગી જી. ઇ૦ ૪

જિનપ્રતિમા જિન સરીષી જાણી ભાવસુ પૂજો પ્રાણી જી;
સીવસુષની સાચી સહિનાણી ભાષી ગુણધર વાણી જી. ઇ૦ ૫

જિનગુણ સમ નિજગુણ અવધારી જિનપ્રતિમા સુખકારી જી;
ઉપાદાનમાહેં સુવિચારી નિમત્ય સબલ ઉપગારી જી. ઇ૦ ૬

કટુકગછેં કલ્યાણ વિરાજે સાહા લહુજી ગુણચંદા જી;
શોભણસી તસ પાટ પ્રભાવિક પંડિતમાંહે દિણંદા જી. ઇ૦ ૭

સંવત સતર ત્રાણુયા વરસેં રહી સૂરત ચોમાસે જી;
માગસિર વદિ દશમી ગુરૂવારે રચીઉ સ્તવન ઉલ્લાસે જી. ઇ૦ ૮

તપગછનાયક સુજન સુલાયક વિજયદયાસૂરિરાજે જી;
સાહા લાલચંદતણા આગ્રહથી રચના અધિક વિરાજે જી. ઇ૦ ૯

અધિકું ઓછૂં જે હોય એહમાં શુદ્ધ કરજ્યો કવિરાયા જી;
સાહાજી લાધો કહે સૂરતમાંહે હરષસુ જિનગુણ ગાયા જી. ઇ૦ ૧૦

ઇતિ શ્રીસૂરતનગરની ચૈત્યપ્રવાડની.સંખ્યાનું સ્તવન સંપૂર્ણ સર્વગાથા ૮૧ શ્રીસૂરતમધે દેહરા ૧૦ છે દેરાસર ૨૩૫ ભૂયરા ૩ પ્રતિમા એકેકી ગણતા ૩૯૭૮ પંચતીરથીની ૫ ચોવીસવટાની ૨૪ એકલમલ ૫ટ પાટલી સિદ્ધચક્ર કમલ ચૌમુખ સર્વે થઇને ૧૦૦૪૧ છઇ.

ॐ

पं०–कल्याणसागरविरचित

पार्श्वनाथचैत्यपरिपाटी.

ગોડી પરતા પૂરવૈ, એ ઢાલ.

ભગવતી ભારતી ચિત્ત ધરી હું ગુણ ગાવું હો પાસજિણંદ;
સંષેસરપુર રાજીઓ મુઝ સાહિબ હો તું નયણાનંદ. ૧
સંષેસર સુષ પૂરવૈ પ્રભુ પારસ હો નાથ જિણંદ;
અસરણ સરણો તાહરો તુઝ પ્રણમઈ હો સુરનરવૃંદ. સંષે૦ ૨
સેતુંજૈ રૈવતગિરિ ષંભાતિ હો પાસ જિણંદ;
ઘોઘે નવષંડ રાજિઓ ગાડરીઓ હો તું ત્રિભુવનચંદ. સં૦ ૩
જીરાઉલિ જગમૈ જાગતો સૂરતિમઈ હો દીપઈ સુખકંદ;
મહિમાવાદે તું જયો દીવેં ચે હો દીઈ આણંદ. સં૦ ૪
માંડલિ મહિમા તાહરો પંચાસર હો પૂરૈ મન આસ;
પાટણમૈ તું પરગડો અહમદાવાદેં હો દીપઇ શ્રીપાસ. સં૦ ૫
મહિસાણૈં મહિમા ઘણો પાલ્હણપુર હો તું ત્રિભુવનભાણ;
સીધપુરે તું સુષકરૂ વડાલી હો કહિઇં જગજાંણ. સં૦ ૬
પોસીનેં પરતિષ પ્રભૂ સાંબલીઇં હો સાચો સુષકાર;
ઈડરનયરે અભિનવો અહમદાનગરે હો આપે ભવપાર. સં૦ ૭
અમીઝરો અતિસય ઘણો કલ્લોલૈં હો કહીઈં જિનનાહ,
લોડણ લષમી પૂરવઈ સાગવાડે હો સાચો જગનાહ. સં૦ ૮
ડુંગરપુરમૈ દીપતો વડપદ્રૈં હો વાટિં રષવાલ;

વંસવાલેં વાસઇ વસૈ જાઉરેંમૈ હો જિન ઝાકઝમાલ. સં૦ ૯
સમીનો સાહિબ મિલ્યો આહડમેં હો અવિહડિ દાતાર;
ઉદયપુરઇં ઉદયાકરૂ દિલવાડઇં હો તું દીનદયાલ. સં૦ ૧૦
નાગદ્રહે નામઇં સદા ભૂતાલેં હો ભવિઅણ હિતકાર;
ગોગુંદે નઇ નવપલ્લવઇં સોઆણઇં હો તું ધન દાતાર. સં૦ ૧૧
કરહેડઇ કામિતિ દિયઇં અણુંદો હો આપે સુખવૃંદ;
એકલમલ ચંવેલરમૈં ભાનુમતી હો મહિમામેં કંદ. સં૦ ૧૨
પડાંગઇં પ્રણમું સદા વધનોરે હો વાધઇ આણંદ;
ભડકોલઇ ભલ ભેટીઓ ચિંતામણી હો તું આગરૈ સુહાય;
નવલખો નામૈ સદા અહિછત્તેં હો દીઠે સુખ થાય. સં૦ ૧૩
વાણારસી હો નગરી ભલી જિહાં જન્મ્યા હો પાસકુમાર;
સમેતસિખરઇં જઇ કરી પ્રભુ પહુતા હો મુગતિ મઝારિ. સં૦ ૧૪
મોરિલા ગામેં અમીઝરો કિસનગઢઇં હો ચિંતામણી પાસ;
ભીડભંજણ ભગવાનજી મનમોહન હો મન પૂરૈ આસ. સં૦ ૧૫
અંતરીક કૂકડેસરઇં અવંતી હો શ્રીમગસી પાસ;
રામપુરઇ રલીયામણો મંડલિગઢ હો રાયરાંણા દાસ. સં૦ ૧૬
મેડતઇં નગર સુહામણો ફલવધિં હો તું તસ્કરમાર;
નાગોરઇ નામઇ સદા વિક્રમપુર હો તુ હિ જયકાર. સં૦ ૧૭
જેસલમેરે તું જાગતો તિમરીપુર હો તું રખવાલ;
મંડોવર મહિમા ઘણો યોધનયરઇં હો તું સુખકાર. સં૦ ૧૮
વાગોરઇ અંતરઇ નમું વાડીઇં હો શ્રીપાસજિણંદ;
નીંબાજઇં નવવિધિ દીયઇં અઝારઇં હો દાઠઇં આણંદ. સં૦ ૧૯
સોઝિતમાંહિ સુંદરૂ પાલી હો પરમેસર પાસ;
નવલખો નાંમૈ જયો વીલ્હાવાસ હો પૂરઇં જગ આસ. સં૦ ૨૦
જાલોરે જગ જાગતો સરવાડે હો સેવક સાધાર;
ભિનમાલેં મહિમા ઘણો ગોડી જિન હો સુખનો દાતાર.સં૦ ૨૧
વીઝેવે વલી વાલહો શ્રીવરકાણે હો તું ઠાંમ બયટ્ઠ;
સાદડીઇં સાનિધિ કરૈ તીન મૂરતિ હો ભવિઅણ જણ ઇટ્ઠ. સં૦ ૨૨

રાણપુરઈ જગ જાગતો માહામેં હો તું મહિમામેહ;
છેછલીઇ સીરોહીઇ વીકાનેરે હો કીજે સુખ જેર. સં० ૨૩
આબૂગઢમૈ ભેટીયો અચલગઢમાં હો શ્રીજિન નાંમ;
રાવણ મનમાં સાંભર્યો અલવરપુર હો બેઠો પ્રભુ ઠાંમ. સં० ૨૪
મથુરા માલપુરઈ ભલો અંદાલી હો અરિગંજણનાહ;
ટુંક તોડઈ ઘંટાલીઇ રણથંભેર હો આપે તું બાહ. સં० ૨૫
ચેલણપાસ વીઝોલીઈ ઠીકરીયો હો સુખસંપતિગેહ;
ચાણસમાં ચિહું ખડં જયો ગુઆલેરે હો મહિમામેહ. સં० ૨૬
દોલતાવાદેં દીપતો ચંપાપુર હો ચિંતિતદાતાર;
બાહડમેં રે વીનવુ કલિકુંડે હો કલપતરૂ સાર. સં० ૨૭
મેરૂસિખર નંદીસરે રૂચકાદિક હો ઇમ ઠાંમ અનેક;
ઠામિઠામિ તુજનૈ નમું પ્રાત ઉઠિ હો મનિ ધરિ વિવેક. સં० ૨૮
એકસો આઠેં આગલા એ તીરથ હો જગના સાધાર;
રડવડીયાં રખ્યા કરઈ લડથડીઆં હો લ્યૈં તુંહિજ સાર. સં० ૨૯
વાટ ઘાટ રખ્યા કરૈ ભય પીડ્યાં હો સેવક સાધાર;
ભાવઠિભંજનૈ ભય હરૈ ભવસાયર હો ઉત્તારઇ પાર. સં० ૩૦
અહનિસિ સેવું સાહિબો ધરિ મનમાં હો પ્રભુ તાહરો ધ્યાન;
અહનિસિ સૂતાં જાગતાં ગુણ ગાવુ હો જિન તાહરા ગાન. સ० ૩૧
અષ્ટ મહા ભય દૂરૈ કરેં પૂરઈ મનની હો વંછિત આસ;
ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ સુખ સંપદા મુઝ દીજૈ હો સંખેસર પાસ. સં० ૩૨
ઇહભવિ પરભવિ માહરઈ પરમેસર હો તું પ્રાણ આધાર;
બાલક જાંણી આંપણો સુખ દીજે હો સેવક સાધાર. સં० ૩૩
દિન દિન દોલત દીજીઇં વલી દીજે હો સમકિત દાન;
બુધ ચારિત્રસાગર ગુરૂ શિષ્ય વીનવઇ હો પ્રભુ ઇમ કલ્યાણ. સં० ૩૪

કલશ.

ઇમ ગામિ ઠામિં પાસ નામિં નગર તીરથ જગધણી,
જિન નાંમ જાણી ભાવ આણી પાસ પડિમા મૈં થુણી;
તપગચ્છદીપક મોહજીપક વિજયપ્રભસૂરીસરો,
બુધ ચારિત્રસાગર શિષ્યસેવક ‘ કલ્યાણસાગર ’ જયકરો. ૩૫

॥ अर्हम् ॥

पं०—सौभाग्यविजयविरचित

तीर्थमाला.

દૂહા.

આણુંદદાઈ આગરેં પ્રણમુ પાસ જિણુંદ;
ચિંતામણિ ચિંતાહરણ કેવલજ્ઞાન દિણુંદ. ૧

સમરૂં સારદસામિનિ જિનવાણી સુષદાય;
જાસ પ્રસાદ કવિયણતણી વાણી નિર્મલ થાય. ૨

પ્રણમિ શ્રીગુરૂચરણયુગ આણિ અધિક ઉલ્હાસ;
તીરથમાલ પૂરવતણી કરસ્યોં વચન વિલાસ. ૩

જિહાં જિહાં શ્રીજિનરાજનાં કલ્યાણક કહેવાય;
નિજ નયણે નિરષ્યાં જિકે દેશ ગાંમ નેં ઠાય. ૪

કહિસ્યું તે સઘલાં જિકે સુણજ્યો ચતુર સુજાણ;
સુણતાં તીરથમાલનેં જનમ હુવે સુપ્રમાંણ. ૫

॥ ઢાલ ૧ ॥

સુગુણ સનેહી મેરે લાલા, એ દેશી.

અધિક પ્રતાપિ આગરેં સોહેં શ્રીચિંતામણિ જનમન મોહેં;
સંવત સોલસેં ઓગણચ્યાલીસઈ શ્રીગુરૂ હીરવિજઈ સુજગિસઈ. ૬

કીધી પ્રતિષ્ટા પાસજિ સાર ષરચેં ધન સાહ માનસિંઘ ઉદાર;
તે ચિંતામણિ પાસજિ સ્વામી વંદ્યા આગરેં આણંદ પામી. ૭

ચોમુષ મહીયલમાંહિં પ્રસિદ્ધો ચંદ્રપાલ સંઘવિયેં કીધો;
શ્રીસીમંધર વંદુ પાયા હીરાનંદ મુકીમ ભરાયા. ૮

સંકટભંજન પાસ બિરાજે તમાતણી બાજારેં છાજેં;
મોતિકટકલેં બંદઓ પાયા વાસુપૂજ્ય જિનવર મન ભાયા. ૯

ઇમ દેહરાસર દેહરાં સાર વંદ્યાં બિંબ અનેક પ્રકાર;
કરિ ચોમાસા આગરામાંહિં પૂરવ દેષણ મન ઉચ્છાહિં. ૧૦

પંચકલ્યાણક ભૂમિ વંદીજેં અલજયો ચિંતજો દરશણ કીજેં;
ગીતારથ ગુરૂ પુસ્તક ભાષી તે જોવા મન થયો અભિલાષી. ૧૧

કર્યો ચોમાસો સત્તર છયાલિસેં શ્રીવિજયપ્રભ ગુરૂ આદેસઇં;
આગરાથી શુભદિન સુભવાર જમુનાં ઉત્તરી આવ્યા પાર. ૧૨

પાતિસાહી મહિમાઇં જાણ્યો તપગચ્છ પોષધશાલ વષાણ્યો;
દેહરાસરના દેવ જુહારી પીરોજાવાદ આયા સુષકારી. ૧૩

તિહાંથી દક્ષણદિશિ સુવિચારી ગાઉ એક ભૂમિ સુષકારી;
ચંદવાડિમાંહેં સુષદાતા ચંદ્રપ્રભ વંદ્યા વિખ્યાતા. ૧૪

સ્ફટિક રતનની મૂરતિ સોહેં ભવિજનનાં દીઠાં મન મોહેં;
તે વંદી પીરોજાવાદ આવ્યા જાણી મન આલ્હાદ. ૧૫

તિહાંથી છ કોસ સકુરાબાદ જિહાં શ્રાવકના ધવલ પ્રાસાદ;
કોરટા જિહાંનાવાદ વિચારો ઇહાં સમવાય દિગંબર ધારો. ૧૬

તિહાંથી કડા માણકપુર કહીજેં અંતરાલિ ગંગાજી વહીજે;
જયચંદ પાંગુલો રાજા પ્રસિદ્ધો કોટ સબલ કડામાંહિ કીધો. ૧૭

દારાનગર સાહિજાદપુર આયા દેષી શ્રાવક ગુરૂ મન ભાયા;
ગંગાજી તટ નગરી વિશાલ પણિ એક ષોટિ નહિં પોસાલ. ૧૮

કોઈ કુમતિ રહ્યો તિણ ગામઇં સબલ ઉપાધિ કરી તિણ ઠામઇં;
લાલચી અષરથી અરીત ઉપાસિરાની કરાવી મસીત. ૧૯

દૂહા.

નગર ભલા શ્રાવક ભલા ધર્મવંત સુવિચાર;
એક ધર્મશાલા વિના કઠિન ધર્મ વ્યવહાર. ૨૦

તે જાંણી શ્રાવક સુણો હો વસતિનો દાંન;
કલ્પસૂત્રમાંહેં ભાષીઓ વસતીદાંન સુપ્રધાંન. ૨૧

॥ ઢાલ ૨ ॥

બહિનિ રહિ ન સકિ તિસેં જિ, એ દેશી.

સાહિજાદપુરથી સુણો જી દક્ષણ દિશિ સુષકાર;
મહુઆ ગાંમ વષાંણીઇં જી ત્રિણ કોશ ઉદાર રે. ૧

પ્રાણી વાણી શ્રીજિન સાર, પુંહચાડે ભવપાર રે. પ્રા૦-આં.

જિનવર દોય જૂના હતા જી હિવેં તે ઠામ કહેવાય;
મૃગાવતી કેવલ લહ્યો જી વલિ સુચરણ નમાય રે. પ્રા૦ ૨

ચંદનબાલા પણ લહે જી નિરમલ કેવલનાણ;
તિહાંથી નવકોસેં હુવેં જી નયરી કુસંબી ઠાંણ રે. પ્રા૦ ૩

જમનાતટિ ઉપરિ વસઇં જી જનમપૂરી જિનરાજ;
પદ્મપ્રભુ તિહાં અવતર્યા જી તિણેં કોસંબી કહેં આજ રે. પ્રા૦ ૪

જીરણ છે જિનદેહુરો જી પ્રતિમા સુંદર સાજ;
ચંદનબાલા પણિ ઈહાં જી બાકુલ દીધા છાજ રે. પ્રા૦ ૫

વૃષ્ટિ બાર કોડહતાણી જી સોવન કેરો રે જાંણ;
ઋષિ અનાથી રૂઅડો જી ઇણ કોશંબી વષાંણ રે. પ્રા૦ ૬

નયણ વેદના જેહનેં જી સ્હીય છમાસી રે સીમ;
વયરાગેં સંયમ લીયો જી વેદન મિટિયાં તેમ રે. પ્રાં૦ ૭

શ્રેણિક રાજા પાંમિયો જી પહેલો સમકિત સાર;
એ મુનિદર્શન દેષીનેં જી સફલ કીયો અવતાર રે. પ્રા૦ ૮

તે તીરથનેં ભેટીનેં જી આવ્યા ઉલટ આંગ;
સાહિજાદપુરથી હિવેં જી પુરૂષ દેષણ રંગ રે. પ્રાં૦ ૯

દૂહા.

સાહિજાદપુર નગરમાં વંધાં બિંબ ઉદાર;
નિત પૂજે જિનરાજને પૂરણમલ્લ સુવિચાર. ૧

આગરાનગરથી માંહિને સાહિજાદપુર તાંહિં;
ઓસવાલ શ્રાવક નહિ કોઇ મારગમાંહિ. ૨

॥ ઢાલ ૩ ॥

કપૂર હોઇ અતિ ઉજલું રે, એ દેશી.

પનરકોસે પરગડો રે તીર્થ પ્રયાગ પ્રસિદ્ધ;
જવન અકબર પાતિસા રે ઇલ્લાવાસ નાંમ કિદ્ધ રે. ૧

સગ્યાનિ, ધરિ જિન વચન પ્રતીત; એ સમકિતની રીત રે;
પ્રાંણી ધરિ૦ સ૦ ૨

અરણિકાપૂત્ર નાંમ જાંણજો રે આચારજ ગુણધાર;
પુફચૂલા વચને કરી રે ઉતરે ગંગાપાર રે. સ૦ ૩

પૂરવભવના વયરથી રે દેવ કરે ઉપસર્ગ;
કેવલ સમભાવે લહે રે સુષ પામે અપવર્ગ રે. સ૦ ૪

તે દિનથી મહિમા વધ્યો રે એ તીરથનો ઉદાર;
ગંગા જમુના સરસતી રે ત્રણ્યે મલિ જિહાં ધાર રે. સ૦ ૫

એ અધિકારહ જાણજો રે પરિશિષ્ટપર્વ મઝાર;
ઉપદેશમાલાઇં કહ્યો રે એ મોટો અધિકાર રે. સ૦ ૬

મકરસુરજે નાહે ઘણા રે મિથ્યાતિ મન ભાય;
કુગુરૂ કુદેવે ભોલવ્યા રે કાપે ગલાં તિણે ઠાય રે. સ૦ ૭

ત્રિવેણી સ્નાંને કરી રે માને પવિત્ર શરીર;
અંતરંગ મલ નવિ ટલે રે નાહ્યાં નિર્મલ નીર રે. સ૦ ૮

અષયવડ છે તિહાં કને રે જેહની જડ પાતાલ;

તાસતલેં પગલાં હુતાં રે ઋષભજીનાં સુવિશાલ રે. સ૦ ૯
શ્રીઆદિસર પારણો રે વડતલેં કીધો પ્રેમ;
ગીતારથ વચનેં સુણ્યો રે નિશ્ચેં કહીઇં કેમ રે. સ૦ ૧૦
સંવત સોલ અડતાલિસેં રે અકબર કેરે રાજ;
રાયકલ્યાંણ કુબુધિઇં રે તિહાં થાપ્યા શિવસાજ રે. સ૦ ૧૧
તે દિનથી માંડિ કરી રે પૂજેં મિથ્યાતિલોક;
તે થાંનક અવરંગના રે રાજ્યમાંહિ થયો ફોક રે. સ૦ ૧૨
એહવા પ્રયાગનેં દેખિનેં રે આવ્યા ગંગા પાર;
ઝૂસીને ઘાટેં ચડી રે કાસીનિ સુવિચાર રે. સ૦ ૧૩
દેશ ભલા હોય વાટમાં રે વિષમ વડો એ દેશ;
નિવડ રાગ ને દ્વેષથી રે જેહવો ગ્રંથી પ્રવેશ રે. સ૦ ૧૪
કોસ ચ્યાલીસ પ્રયાગથી રે વાણારસી વિખ્યાત;
અંતરાલ એ દેશની રે થોડિસી કહી વાત રે. સ૦ ૧૫

દૂહા.

દેખ્યો નગર સુહામણો વાણારસી વિલાસ;
ધવલ ગેહે વષાંણના ઉંચા અતિ વિશેસ. ૧
તિણ નગરિ ભેલુપુરો તિહાં ભાટનાં ગેહ;
પ્રતિમા પાસ જિણંદની પૂજો પૂરણ નેહ. ૨

॥ ઢાલ ૪ ॥

મોરા સાહિબ હો શ્રીશીતલનાથ કે; એ દેશી.

એક વરણા હો દુજી આસા નાંમ કેં દોય નદિ મધ્ય ભાગમેં જી;
વસી વારૂ હો નગરીનો નાંમ કેં દીધો વાણારસી રામીઇ જી. ૧
ષટ દરસન હો જે કહિયેં ભાખિ કેં તે સઘલા તિહાં પાઇએં જી;
પાષંડી હો મુંડી જટાધાર કેં ગંગાતટ નિત નાહિયેં જી. ૨

શિવસેવક હો સેવેં શિવલિંગિ કેં વેદાંતિ બ્રહ્મા વસેં જી;
બુદ્ધિદ્વિતા હો બોધમતની વાત કેં કરતા નેહવ્યાયક ભજેં જી. ૩

મીમાંસક હો માનઇં ષટકર્મ કેં ભરમ ભર્યાં માંહિં કરેં જી;
સહુ દરસણ હો માંહિં નિરદોષ કે જે નિત ભવસાયર તરેં જી. ૪

હરિહર હો કરતા જલ સ્નાંન કેં પૂજા કરેં શિવલિંગની જી;
વલી ચઉમુખ હો બ્રહ્મા નેં ગણેશ કેં કાંમિનિ સહુનેં સંગનિ જી. ૫

કાસીમાંહિં હો વાસી જે કાગ કેં મૂઓ મુગતિ પાંમેં સહી જી;
ઇત્યાદિક હો મિથ્યાત્વીની વાત કેં કલિયુગ તિણ નગરી લહી જી. ૬

જિહાં જનમ્યા હો શ્રીસુપાસ નેં પાસ કેં કલ્યાણક જિનરાજનાં જી;
થયાં ઇણ પુરેં હો તિણે ભણિયેં પવિત્ર કેં ફરસે જે જિનરાજનાં જી. ૭

એ તીરથ હો હતો જૈનનો જાંણુ કેં કાલેં મિથ્યાત્વ વધ્યો ઘણો જી;
જિનધર્મના હો નિંદક બહુ લોક કેં ગુણઠાણુ પહેલુ ગિણો જી. ૮

ઇણ નગરી હો રાજા હરિચંદ કેં વાચાપાલણ પ્રેમસ્યું જી;
પાંણી ભરિઓ હો ચંડાલનેં ગેહ કેં ચૂકો ન આપણા નીમસ્યું જી. ૯

કાસીથી હો ત્રિણ કોસ સાર કેં સોહે તે સીહપુરી ભલી જી;
જિહાં જનમ્યા હો શ્રીશ્રેયાંસજિણંદ કેં પગલાં પૂજેં મન રૂલિ જી. ૧૦

તિણ પાસે હો ચંદમાધવ નાંમ કે કહે પ્રથમ ગુણઠાંણિઇં જી;
તિણે ઠાંમે હો ચંદ્રપુરી નાંમ કેં જનમ ચંદ્રપ્રભ જાણીઇ જી. ૧૧

તીરથની હો ફરસીઇં ભૂમિ કેં ગંગાપારેં આવિયા જી;
કુશલેસ્યું હો પુંહતા પરસિદ્ધ કેં કર્મનાસા તટ પાવિયાં જી. ૧૨

મિથ્યાત્વી હો તિણે તટનિ તોય કે પગ બોલેં નહિં કો કદા જી;
કહે જલનો હો પરસંગ પ્રમાણ કેં તીરથ હોવે વિરથા સદા જી. ૧૩

તિહાંથી હો સહસરા ગાંમ કે સબલ તલાવ છે સોહતો જી;
થયો સેરસા હો પાતિસાહ પઠાણ કેં તાસ જનમ ઠાંમ એ હુતો જી; ૧૪

અનુક્રમેં હો સોવન નદિ ઘાટ કે વાટવહેં પટણાતણી જી;

જિહાં વીરનો હો વલગો રહ્યો વસ્ત્ર કે સ્વર્ણવાલકા તે ભણી જી. ૧૫
વડ વિસ્તારે હો નદિનો પાટ કે ત્રિણ કોસ થકો તદા જી;
એક વાટે હો ગયા દિશિ જાય કે અટવિ દુષદાયક સદા જી. ૧૬

દૂહા.

કોસ એંસી કાશી થકી પટણો લોકપ્રસિદ્ધ;
પાડલિપુર વર મૂલગો નામ ઉદાઈ કિદ્ધ. ૧

॥ ઢાલ ૫ ॥

દાન કહે જગ હું વડો, એ દેશી.

ઉતપતિ પટણા નગરની સુણજો શાસ્ત્ર મઝાર, હો સુંદર;
શ્રેણિકપુત્ર કોણિકતણો રાજ્ય ચંપામાં સાર હો. સુંદર૦ ૧

સુણજો સુગુરૂ વાંણી સદા આંણી ભાવ ઉદાર હો; સું૦
ગુરૂ વિના ગ્યાન ન પાંમીઇં છે ગુરૂ ગ્યાન દાતાર હો. સું૦ સુ૦ આં૦૨

નાંમ ઉદાઈ રૂઅડો કોણિકનો અંગજાત હો; સું૦
તાતમરણથી મન વિષઇ રાજ્ય તિહાં ન સુહાત હો. સું૦ સુ૦ ૩

મંત્રીસર રાય વીનવ્યો કરો નવનગરી મંડાણ હો; સું૦
ગંગા તટ જોતાં થકાં આયા સેવક રાય આણ હો. સુ૦ સુ૦ ૪

અરણિકાપુત્રની ષોપરી વહતી ગંગા વાર હો; સું૦
તિણમેં પાડલી નીપની તે દેષી નિરધાર હો. સું૦ સુ૦ ૫

મન્ન કીઓ મંત્રીસરૂ ઇણે તટ કીજે વાસ હો; સુ૦
પાડલી ફૂલી પરગડી ઉદય હોસ્યે ઉલ્લાસ હો. સું૦ સુ૦ ૬

નગર વસાવ્યો રૂઅડો રાજા પ્રસન્ન કાજ હો; સું૦
પાડલીપુર નાંમ થાપીઓ પટણો પ્રસિદ્ધ છે આજ હો. સું૦ સુ૦ ૭

પ્રથમ રાજા એ નગરમાં હુઓ ઉદાઈ ઉદાર હો; સું૦
હેમાચાર્ય ઉપદેશથી પરિશિષ્ટપર્વ મઝાર હો. સુ૦ સુ૦ ૮

તદનંતર નવનંદ હુઆ ઇંણ નગરીમાં રાય હો; સું૦
લોભાલોભ લાગા થકા ધન કીધા ઇક ઠાય હો. સું૦ સુ૦ ૯

ચંદ્રગુપતિ પણ ઇહાં થયો મંત્રી ચાણાયક જાસ હો; સું૦
શ્રાવક શુદ્ધસમકિત ધરેં ચિત જિનધર્મ પ્રકાસ હો. સું૦ સુ૦ ૧૦

દોઈ દેહરાં થાં નગરમાં એક વેગમપુર સાર હો; સું૦
થૂભ હુતો ગુરૂ હીરનો છેં પગલા સુષકાર હો. સુ૦ સુ૦ ૧૧

પંચ પહાડિ પરગડી જિહાં છે ઇંટની ખાંણ હો; સું૦
તેહુનેં ગુરૂમુષ સાંભલી નંદ પહાડિ જાણ હો. સુ૦ સુ૦ ૧૨

સેઠ સુદર્શન તિહાં થયો કેવલજ્ઞાન ઉદાર હો; સુ૦
ઉપસર્ગ અભયાઈ કીયો સહિયો ષિમાભંડાર હો. સુ૦ સુ૦ ૧૩

તિણ થાનકમાં થૂભ છે નમિઇં મન વચ કાય હો; સું૦
પૂજો પગલાં પ્રીતિસું કેવલજ્ઞાનની જાય હો. સુ૦ સુ૦ ૧૪

થૂલિભદ્ર પણ ઇણ પુરી અવતરિયા બ્રહ્મચાર હો; સુ૦
કોશ્યા પ્રતિબોધી ભલી કીધી શ્રાવિકા સાર હો. સું૦ સુ૦ ૧૫

ઇમ અનેક ઇહાં હૂઆ પુહવી પુરૂષ વિખ્યાત હો; સું૦
હિવેં કહસ્યું સમેતશિષરની જાત્રા જાવાની વાત હો. સુ૦ સુ૦ ૧૬

શ્રાવક પટણા નગરમાં ધરમી નેં ધનવંત હો; સું૦
સામગ્રિ દીઇ પંથની સાધુ સેવા કરેં સંત હો. સુ૦ સુ૦ ૧૭

દૂહા.

પટણાથી એક પૂર્વદિશે દૂજી દક્ષણ વાટ;
જે દક્ષિણ દિશિ પંથ છેં તિહાં વિષમા છે ઘાટ. ૧

પહેલી પૂરવની કહું વાત વાટની જેહ;
સુણજો આલસ છોડિને આણી અવિહડ નેહ. ૨

ત્રિણ કોસેં પટણાથકી ફતુઓ નગર સુઠાંમ
દિગપટ સામગ્રી તિહાં સહૂ પામેં વિસરાંમ. ૩

॥ ઢાલ ૬ ॥

મંગલ કમલાના કંદની, એ દેશી.

પટણાથી કોસ પંચાસ રે વૈકુંઠપુરી સુભ વાસ રે;
શ્રાવક સેવેં જિનરાજ રે દેહરાસર વંદ્યા પાજ રે. ૧

તિહાંથી દશ કોસેં જાણુ રે ગામ નામેં ચાડ વખાણુ એ;
ભગવંતદાસ શ્રીમાલ રે નિત પૂજા કરેં સુવિશાલ રે. ૨

દેહરાસર દેવ જુહાર રે વલી રયણની પ્રતિમા નિહાર રે;
વંદી જિનજીના પાય રે જસ વંદ્યાં શિવસુખ થાય રે. ૩

ગંગાજીનેં મધ્યભાગ રે એક ડુંગરી દીસેં ઉદાર રે;
તિહાં દેહરી એક પવિત્ર રે પ્રતિમા જિન પ્રથમની નીત્ત રે. ૪

કહેં અષ્ટાપદની રીત રે ગગા મધ્ય થઇયેં પ્રતીત રે;
મિથ્યાતિ આંન વિચાર રે માંને ઉરવાહેં નિરધાર રે. ૫

તિહાંથી દક્ષિણ કોસ ત્રીસ રે જિહાં વૈજનાથ છેં ઇસ રે;
કાવડિયા ગંગા નીર રે લે ઢાઈ લેઇ શરીર રે. ૬

તે જિહાં ગિરંથી જબ જાય રે દશ કોશે મારગ થાય રે;
ચંપા ભાગલપુર કહેવાય રે વાસપૂજ્ય જનમ તિહાં ઠાય રે. ૭

ચંપામાં એક પ્રાસાદ રે શ્રીવાસપૂજ્ય ઉદાર રે;
પૂજ્યા પ્રભુજીના પાય રે કીધી નિજ નિર્મલ કાય રે. ૮

ચંપા ભાગલપૂર અંતરાલ રે એક કોશતણો છે વિચાલ રે;
વીચેં કરણરાયનો કોટ રે વહે ગંગાજી તસ ઓટ રે. ૯

કોટ દક્ષિણ પાસ વિશાલ રે જિહાં જિન પ્રાસાદ રસાલ રે;
મોટા દોઈ માણકથંભ રે દેખી મન થયો અચંભ રે. ૧૦

તિહાંના વાસી જે લોક રે બોલેં વાણી ઇંહાં ઇમ ફોક રે;
એ વિષ્ણુપાદુકા જાણુ રે અતિ જીરણ છેં કમઠાંણ રે. ૧૧

તિહાં થંભની ઠામ હોય રે પંચ કલ્યાણક જિન જોય રે;
ઉદ્ધાર થયા ઇણે ઠામ રે કહિઇ કિણ કિણરા નાંમ રે. ૧૨

ઇણુ નગરી સુદર્શન સાર રે રહ્યા પ્રતિમા કાઉસગ્ગ ધાર રે;
અભયાદાસી લેવાય રે રાણીને લેં મન લાય રે. ૧૩

ન ચલ્યો બ્રહ્મચારિ ચિત્ત રે રાખી જગમાંહિ કિત્ત રે;
સૂલી સિંહાસન થાય રે રાજાદિક પ્રણમેં પાય રે. ૧૪

થઇ સતી સુભદ્રા નારી રે ઉઘાડ્યાં ચંપા બાર રે;
ચાલણિઇ કાઢ્યો નીર રે ઇણુ ચંપા નગરી ધીર રે. ૧૫

ચંદનબાલા ઇણુ ગાંમ રે જનમિ નિર્મલ પરિનાંમ રે;
ઇમ હુઆ અનેક ઉદ્ધાર રે ધર્મિ ઇણુ નગર મઝાર રે. ૧૬

ચંપાથી દક્ષિણુ સાર રે ગિરિમક્ષૂદા નામ મંદાર રે;
કોશ સોલ કહેં તે ઠાંમિ રે તિહાં મુક્તિ વાસપૂજ્ય સ્વાંમિ રે. ૧૭

પ્રતિમા પગલાં કહિવાય રે પણિ યાત્રા થોડા જાય રે;
એહવી વાંણી વિખ્યાત રે કહેં લોક તે દેશી વાત રે. ૧૮

તે તીરથ ભૂમિ નિહાર રે આયા ભાગલપુર સુવિચાર રે;
જયવંતા તિહાં ઓસવાલ રે માનેં ષટ્દર્શન પ્રતિપાલ રે. ૧૯

દિગંબર શ્રાવક સાર રે દેહરાસર દેવ જુહાર રે;
વયરાડી છેં ગાંમ પાસ રે ભાગલપુરને ઉલ્લાસ રે. ૨૦

એક દેવલ તેણું ગાંમ રે હતો હમણાં છેં તે ઠાંમ રે;
તિહાંથી ચાલ્યા ચિત્તચંગ રે હિવેં આવ્યા તે દેશજ બંગ રે. ૨૧

બંગાલો છેં લોક પ્રસિદ્ધ રે જિણેં દેશે છેં બહુલિ ઋદ્ધિ રે;
નવલાષ છેં કામરૂ દેશ રે એક દ્વાર ગલી છઇં પ્રવેશ રે. ૨૨

બંગાલેં લોક કંગાલ રે મુંહ કાલા નેં દાંત લાલ રે;
ઉંચ નીચ વિણુ સ્નાંન રે ન કરેં કોઈ જલપાંન રે. ૨૩

બંધ કોષ્ઠ રોગ નિરધાર રે કહો કિણિપરેં હોવેં કરાર રે;
મલશ્રાવ સમય કરેં જેહ રે વાત કહે કેં કેંહી તેહ રે. ૨૪

માટી પીંડી પાંચ સાત રે મલદ્વાર પ્રવેશ વિખ્યાત રે;

ઉભા થઈ ફૂટે પેટ રે એ વાત દેખી નિજ દ્રેઠ રે. ૨૫

કહેં ગોરખનાથ સરાપ રે દીધો ઇણું દેશેં આપ રે;
ન વિચ્ચારેં કર્મ કુરીત રે કહેં બંગાલેં એ રીત રે. ૨૬

ત્રસજીવ કરેં તે જુક્ત રે ઉપજેં અંબફૂલ અયુક્ત રે;
ઘર ઘર વાડી વિસ્તાર રે દેખ્યો તે બંગાલેં ઉદાર રે. ૨૭

રાજમહલ આયા આનંદ રે શ્રાવક ગૃહેં વાંદ્યા જિણંદ રે;
તિહાંથી મજલ ચિહું થાય રે નાંમ મક્ષુદાબાદ કહેવાય રે. ૨૮

રેસમ ઉપજેં જ્યું સૂત રે કીડાને ચરાવેં તૂત રે;
કીડા કરેં ઓગાલ રે બંગાલેં એહવી ચાલ રે. ૨૯

દેશ દેશના આવેં લોક રે આવી વસ્યા વારૂ થોક રે;
બ્રાહ્મણ નેં ક્ષત્રી વૈશ્ય રે સૂદ્ર એ ચારેં નિવેશ્ય રે. ૩૦

ગંગાજી ફિરતિ ફેર રે વન વાગ ભલા ચોફેર રે;
કોટીધ્વજ કેઈ સાહ રે રેસમીની કોઠી ઉચ્છાહ રે. ૩૧

વર્ણવતાં વાધેં વાત રે સહુ જાણેં તેહની ખ્યાત રે;
છપ્પરની છાયેં છાંન રે વાસણ ઉપજેં ભલેં વાંન રે. ૩૨

દૂહા.

કોસ દોઢસો જાણજો પટણાથી એ ગાંમ;
સેયંવરા આસંવરા સહુ રહેં એક ઠાંમ. ૧

જિણ ગામેં જિનરાજનેં શ્રાવક સેવેં નિત્ત;
ગુણવંતા ગુરૂની ભગતિ કરેં ઉદારહ ચિત્ત. ૨

॥ ઢાલ ૭ ॥

બિંદલીની દેશી

મક્ષુદાબાદ મઝાર શ્રાવક સઘલા સુખકાર હો;
સુંદર, સુણજ્યો જી ઓસવંશ સિરદાર
દાની ખંડગવંશ ઉદાર હો. સું૦ ૧

વીર ધીર વિખ્યાતા ધરમિ નેં સુપાત્રે દાતા હો; સું૦
વંદ્યા શ્રીગુરૂના પાય હરખ્યા ઘણું હીયડામાંહિં હો. સું૦ ૨

યાત્રાઈં ગુરૂજી પધારો મન ચિંત્યાં કારિજ સારો હો; સું૦
સામગ્રી મારગ કેરી જોઇઇ તે દીધી ભલેરી હો. સું૦ ૩

મક્ષુદાબાદથી આવ્યા કાસમબાજારેં ભાવ્યા હો; સું૦
ભાગીરથી તિહાં ગંગા વહેં પશ્ચિમ દિશિ મન રંગા હો. સું૦ ૪

તિહાં જિણહર એક વિશાલ વંદ્યા પ્રભુ ચરણ રસાલ હો; સું૦
તિહાંથી મારગ દોય થાઈ એક વર્દ્ધમાન થઇ જાઈ હો. સું૦ ૫

શૂલપાંણ જક્ષ ઠાંમ જસ કહેતા અસ્થિગ્રાંમ હો; સું૦
અબ વર્દ્ધમાંન વિખ્યાતા જાંણે એ કેવલી વાતાં હો. સું૦ ૬
દૂજેં પંથેં ગિરિરાજ જાતાં વીરભૂમિનો રાજ હો; સું૦
વીર હુંતો જમીદાર તસ નામેં દેશ વિચાર હો. સું૦ ૭
તે દેશનો ધણી છેં પઠાંણ ન્યાયી નિં નિપટ સુજાણ હો; સું૦
બકલેસર ઇશિંના ઠાંમ ઉષ્ણકુંડ ઘણા તિણેં ગાંમ હો. સું૦ ૮
કોતિક જોઇ દિલ ભાયા અનુક્રમેં પંચેંટે આયા હો; સું૦
ગિરતટ વાસ વિરાજેં રાજા ગરૂડનારાયણ રાજેં હો. સું૦ ૯
એ શિષર ભૂમિ કહિજેં તે દેશનો નાંમ લહિજેં હો; સું૦
પર્વત ઉપર અતિચંગ દેવલ રઘુનાથજીનો રંગ હો. સું૦ ૧૦
કુંડ ઘણા જલકેરા જિહાં વન વાંનરના વસેરા હો; સું૦
લહિ તે રાજા આદેશ રઘુનાથ પૂરે સુવિશેશ હો. સું૦ ૧૧
બિંદા નગરી ચલિ આયા દેખ્યા દેવલ મન ભાયા હો; સું૦
જીરણબિંબ પૂજી વંદ્યા જિનજી દેષી આનંદ્યા હો. સું૦ ૧૨
નદી દામોદર બીચ નિર્મલ પાંણિ નહિં કીચ હો; સું૦
ઝરીઇં સંઘ આયા ચાલી વલી માટસરો રહ્યો ષાલી હો. સું૦ ૧૩

વિકટ મારગ વનજાલ પિણ ડર ભય નહિં વિચાલ હો; સું૦
તે પ્રભુનો પરતાપ કરત સમેદાચલ જાપ હો. સું૦ ૧૪

ઝરીઇં વન વૃક્ષ ઝાઝા રઘુનાથસિંઘ મહારાજા હો; સું૦
સોમદાસ ગુણગ્રાહિ સંપતિ સારૂં રાહિ હો. સું૦ ૧૫
જર જાતિ તિહાં દીવાણુ ભર બેસેં સભા મંડાણુ હો; સું૦
જાત્રે જે કોઇ આવેં અર્દ્ધો લેઇ આગે વોલાવેં હો. સું૦ ૧૬
ભીંતરિ લેવે રાજા મુંડકાથિ હોવેં તાજા હો; સું૦
વિચમેં ફિરેં રે દલાલ શ્રાવકસોં કરેં લાલપાલ હો. સું૦ ૧૭
પારસનાથના પાલ્યા અમે છું પ્રભુના રખવાલા હો; સું૦
સંઘ લેઇ તુમેં આવ્યા ઘો અમને જે કંઈં લાવ્યા હો. સું૦ ૧૮
કતરાસું આવ્યા ઉલ્લાસ તિહાં તીરથરાયનો વાસ હો; સું૦
કૃષ્ણુસિંઘ નામે રાજા પરતાપી સબલ દિવાજા હો. સું૦ ૧૯
કહે રાજા કિરિયા કીધી યાત્રા દેષી મનસા સીધી હો; સું૦
તીરથ એ પવિત્ર તુમારો સમ્મેદશિષર જુહારો હો. સું૦ ૨૦
હુમ સેવક એ તીરથના તિણુ કારણુ કીજેં જતના હો; સું૦
અમ હાસલ દીજેં દાંણુ અવરાંસું નહિં તાંણુ હે. સું૦ ૨૧
દીઇં સેવક સબલ સનૂરા સાથે ચોકિ નેં પૂરા હો; સું૦
સાતજ કોશ ગિરિરાજ થાઇં તિહાંથી ગરિબનિવાજ હો. સું૦ ૨૨
તલહટિઇં ગામનો વાસ રઘુનાથપુરો છે ષાસ હો; સું૦
મોટો વડ ડાલ વિશાલ તિહાં જઇ ઉતરે સંઘ રસાલ હો. સું૦ ૨૩
આવ્યા તિણેં ગાંમ ઉલ્લાસે તિહાંથી ગિરરાજ છેં પાસે હો; સું૦
કોસ દોય વલી કહેવાય સરષી ધરણીની જાય હો. સું૦ ૨૪
રહ્યા એકદિન તિણેં ગાંમે સહુ ધરમી શુભ પરિણાંમે હો; સું૦
તન વસન પવિત્ર કરીજેં ડુંગર ચઢવા મનડું કીજે હો. સું૦ ૨૫
પૂજાની સામગ્રી સાર કરી અષ્ટ પ્રકારી વિચાર હો; સું૦
નૈવેદ્ય નવનવિ ભાંતે શુદ્ધ કિરીયાસું કરિ ષાંતે હો. સું૦ ૨૬

દૂહા.

વસંત રાગે.

દેષ્યો ડુંગર નયનભરી હુઓ હર્ષ અતિ જોર.
જું પાવસ ઋતુ દેષીને મુદિત હોઇં મન મોર.. ૧

ધન્ય દિવસ ધન્ય એ ઘડી દેખ્યો શ્રીગિરિરાજ;
સુણતાં ગુરૂમુખ શાસ્ત્રમાં પાયો પરતષિ આજ. ૨

॥ ઢાલ ૮ ॥

રામચંદકે બાગ ચંપા મોર રહ્યો રી; એ દેશી.

તિણ દેશમેં માસ વસંત આયો સબ મન ભાયો;
ફૂલી ફલી વનરાય મલયપવન પણ વાયો. ૧

અંબ કદંબ તમાલ સરસ ફૂલની વાસા;
માજર દેષી મનમાંહિ કોયલ બાંધી આસા. ૨

કટહલ વડહલ નાંમ રાયણ રૂડાં કેળાં;
વડ પીંપલ વિસ્તાર ચારોળીસું ભેલાં. ૩

વંશજાલ કચનાલ નાલેરી જંભિરી;
પૂગી કરણા રંગ લાંબી સરલ ખજૂરી. ૪

તાડ ચંપક ને અશોક ફૂલ્યા લાલ પલાસા;
અષરોટ અવલ અનાર કેતકી ફૂલ સુવાસા. ૫

મોગરો માલતિ જાય દમણો મરૂઓ જાંણો;
લાલ ગુલાબ સુવાસ સેવત્રી સેત વષાણો. ૬

મલયાચલ મચકુંદ ચંદન વાસ ભલેરી;
સરલ સાગ નેં સાલ ધવલ ખદરી નેં ગંગેરી. ૭

આંબલી લીંબુ રસાલ વેલ કોઠફલ સોહેં;
વનરી એ ઇહ ભાતિ દેષી જન મન મોહેં. ૮

હાથીની ઉતપત્તિ પહિલી ઇણ ગિર સુંણિઇ;
યે દીઠો પરતષિ વાત તાસ હિવઇ ભણિઇં. ૯

વાઘ વડા વિકરાલ વલી વાનરના ટોળા;
સાંભરસીંગા જીવ હિરણ રોઝ ફરે દોલા. ૧૦

આરણા ભેંસા અનૂપ ગેંડા ગજસમ સોહેં;

જરખ રીંછ નેં પાડ ઇણુકો ત્રાંન ન કોહેં. ૧૧

ધન પસુ પંષી તેહુ જે સેવેં ગિરિરાજ;
લહિસેં સુગતિ સૂં દેસ મહિમા એહના તાજ. ૧૨

ધન માંનવ અવતાર ધન આરિજ કુલ આયો;
ધન જિનધર્મ પ્રભાવ ધન તીરથ મેં પાયો. ૧૩

દૂહા

ઇણુપરિ તલહેટીતણા કીયા વષાંણ અનેક,
હિવે સુણજ્યો ગિરિ ઉપરે ચઢવાતણી સુવિવેક. ૧

॥ ઢાળ ૯ ॥

રસિયાની દેશી.

ચોષો ચિત્ત કરિ ચઉવિહ સંઘસેં ચઢિયા શ્રીગિરિરાજ; સનેહી,
મનડો વિકસ્યો તન મન ઉલસ્યો જનમ સફલ થયો આજ. સ૦
હું બલિહારી હો સમ્મેતશિષરકી સિદ્ધા વીસ જિણંદ એ આંકણી.સ૦૧

કેવલી કોડ અસંખ્ય મુનીશ્વરૂ પામ્યા શિવપુર વૃંદ; સ૦
દર્શન પરસન એ તીરથતણો આપેં પરમાનંદ. સ૦ હું૦ ૨

નીઝરણે ઝરણેં પાંણી ઝરેં સંઘ ઊતરે વૃક્ષની છાંહ; સ૦
ઉપરી સીતા નામ નાલો વહેં શીતલપાણી છેં તાંહ. સ૦ હું૦ ૩

ચઢતાં ચઢતાં રે તિહાં પગથિયાં સાવધાંનની રે વાટ; સ૦
જયજયકાર કરતાં મુષથકી આયા પાંણીને ઘાટ. સ૦ હું૦ ૪

ટૂંક પ્રથમ જિહાં જિનદેહુરો જલનો કુંડ છેં પાસ; સ૦
શૂંહિરે બિંબ બિરાજૈ છે સદા ઉપરિ ગોમઠ પાસ. સ૦ હું૦ ૫

જાત્રા આવી જિનબિંબનેં મુદા ઉપરિ આંણો રે રંગ; સ૦
પૂજા અરચા પ્રભુજીની કરેં પૂજે લેઈ લેઈ નાંમ. સ૦ હું૦ ૬

અજિત સંભવ અભિનંદન સુમતિજી પદમપ્રભ શ્રીસુપાસ; સ૦
ચંદ્રપ્રભ સુવિધિ શીતલનાથજી શ્રેયાંસ વિમલ અનંત ધર્મ. સ૦ હું૦ ૭

શાંતિ કુંથુ અર મલ્લિ મુનિસુવ્રતજી નમિ શ્રીપારસનાથ; સ૦
વીસ જિણંદનાં પગલાં પૂજીનેં થાપીજે પટ્ટ સાથ. સ૦ હું૦ ૮

સજ્જ થઇયેં સાહસ મનમેં ધરી તિમ હું સીઝેં રે કાંમ; સ૦
ટૂંકતણિ કહીયે હવેં વાતડી જે સાંભલિયાં રે નાંમ. સ૦હું૦૯

ટૂંક પ્રથમથી અગનિકુંણ મેં અજિતનાથનો રે ટૂંક; સ૦
પૂરવદિશિ ચંદ્રપ્રભજીતણો કહીઇં વિષમો રે ટૂક. સ૦ હું૦ ૧૦

પાશ્ચિમદિશિ દુરો દુઝ દેષીઇં પારસનાથ સહાય; સ૦
અવર તીર્થંકર નાંમે ટુંકડો નવિ દેખ્યો તિણેં ઠામ. સ૦ હું૦ ૧૧

દેહરાથી ચઢતાં ઉત્તરદિશિં દ્રુમઠ નામ પ્રસિદ્ધ; સ૦
પગલાં પૂજો પ્રભુજીનાં તિહાં જીરણ ઠામ તે કીધ. સ૦ હું૦ ૧૨

તે દેહરાથી પૂરવ પશ્ચિમેં છોટા છોટા દેષિઇં ટૂક; સ૦
તિહાં તિહાં પગલાં છેં વલી માંડણી તેહનેં નામેં રે ટૂક. સ૦ હું૦ ૧૩

ચંદ્રપ્રભ નેં પારસનાથજી એ દોય ટૂંકનાં જાણ; સ૦
તિહાંના વાસી સઘલા જાણજો અવર ટૂંકના અન્તાણ. સ૦ હુ૦ ૧૪

કાલ પ્રભાવેં નાંમ ન કો જાણે કુંણ જિન કહેં રે ઠાંમ; સ૦
સંપૂર્ણ સિદ્ધિ જૈન વાંણીઇં નમિઇં નિજ સિર નાંમ. સ૦ હું૦ ૧૫

દૂરથકિં અવલોકી વાંદીએ શીતલનાથનો સ્થાંન; સ૦
વિકટ મારગ કો જાઇ સકેં નહિ ગુરૂમુખથી સુણિઇં સહેનાંણ. સ૦ હું.૧૬

પૂજી અરચિં તીરથ વ્રત કરિ રહી રજની પરભાત; સ૦
પૂજા સ્નાંન કરી કરિ પારણો હુઇ સફલી રે જાત. સ૦ હું૦ ૧૭

ગિરિથી દૂરે દક્ષિણ દિશિં દેષિઇં રિજુવાલુકા રે નાંમ; સ૦
દામોદર તટની હમણાં વહેં વીરજિન કેવલ ઠાંમ. સ૦ હું૦ ૧૮

વીસ તીર્થંકર ઇણેં ગિરિ સિદ્ધિ હૂઆ સાધુતણો નહીં પાર; સ૦

વલિ સિદ્ધ થાસ્યેં ઇણ ગિરિ ફરસતાં પાંમી શ્રીજિનધર્મ સાર. સ૦
છે અવદાત ઘણા એ ગિરિતણા કહેતાં નાવે રે પાર; સ૦
વલિ દરિસણ હોજ્યો મુઝ એહનો સફલ કરૂં અવતાર. સ૦ હું૦ ૨૦
ભગતિ જુગતિ કરી ભાવેં ભાવના શ્રાવક શ્રાવિકા સાર; સ૦
ગુરૂ પૂજા કરિ હવેં રગસોં છેં જી એ વ્યવહાર. સ૦ હું૦ ૨૧
ઇમ યાત્રા કરીનેં સહુ તળહટીઇં આવ્યા અતિહિ આણંદ; સ૦
કુશલેં મક્ષુદાબાદ આવિયા પામ્યા પરમાનંદ. સ૦ હું૦ ૨૨
માસ દિવસ રહ્યા તિણ નયરી મુદા આયા ચંપાએ ચંગ; સ૦
પૂરણ પુણ્યપ્રભાવે ભાવસું જાત્રા હૂજી થઇ રગ. સ૦ હું૦ ૨૩
અનુક્રમેં આયા પુરવર પાડલી પટના લોક પ્રસિદ્ધ; સ૦
શ્રીવિજયપ્રભ ગુરૂ આદેશથી ચઉમાસો વલી કીધ. સ૦ હું૦ ૨૪

દૂહા.

હિવેં સાંભલજો જે અછેં તીરથ પટણા પાસ;
વંદણ તે તીરથભણી ઉપજે અધિક ઉલ્લાસ. ૧
રાજગ્રહી પાવાપુરી ક્ષત્રિકુંડ વિચાર;
ભદ્દિલપુર મહિલાપુરી એ છે તીરથ સાર. ૨

॥ ઢાલ ૧૦ ॥

દેશી ભાવનાની.

પટણાથી દક્ષિણ દિશિ જાંણજો રે મારગ મોટા કોસ પંચાસ રે;
ભદ્દિલપુર ભાષે છેં શાસ્ત્રમાં રે હિવણાં નામ દુતારા જાસ રે. પ૦ ૧
મારગમાંહિં મિથ્યાત્વીતણી ભણું જી રાજધાંણી છેં ગયા ગાંમ રે;
અઓતપિતર અવગતિયા જે હુવેં રે પિંડ ભરેં ભોલા તસ નાંમ રે.પ૦ ૨
ફલ્ગુ નાંમ નદીની રેતમાં રે બેસેં મસ્તક મુંડિત મૂઢ રે;
ઇણ ઠાંમેં દશરથ નીકલ્યો રે સીતા દેં વેલુપિંડ ગૂઢ રે. પ૦ ૩

શ્રીજિનપ્રતિમા ચારેં ચોપસ્યું રે મોટા તિણ મિથ્યાત્વી ગાંમ રે;
ઘણું રહ્યાં મિથ્યાત્વીને થાંનકેં રે ન રહે જૈનીનાં મન ઠામ રે. ૫૦ ૪

તિહાંથી ઓઘ ગયા કોસ ત્રણ છે રે પ્રતિમા ઓઘતણો નહિં પાર રે;
જિનમુદ્રાથી વિપરીત જાણજો રે કંઠ જનોઇનો આકાર રે. ૫૦ ૫

તિહાંથી સોલેં કોસેં જાંણજો રે ભદ્દિલપુર છેં હતારા પ્રસિદ્ધ રે;
વિષમ મારગ છેં વનખંડેં કરી રે સાથે પંથદિખાઉ લિદ્ધ રે. ૫૦ ૬

આવ્યા ભદ્દિલપુર ઉલટ ધરી રે ગિરિ ચઢિયા દિન પૂજે ભાય રે;
રાજાનો આદેશ લેઇ કરી રે ફરસ્યા પારસનાથના પાય રે. ૫૦ ૭

સપ્તફણામણી મૂરતિ પાસની રે એક ગુફામાં એકલ્લમલ્લ રે;
નિપટ સરોવર કમલ ફૂલેં ભર્યો રે નિર્મલ પાણી તાસ અવલ્લ રે. ૫૦ ૮

પૂજીને તે ગિરિથી ઊતરી રે આવ્યા ગાંમ હતારે જેથ રે;
જનમ થયો શીતલ જિનરાયનો રે ચાર કલ્યાણક હુઆ એથ રે. ૫૦ ૯

સુલસાને સંદેશો મોકલેં રે ઇણેં ભદ્દિલપુર શ્રીમહાવીર રે;
ધર્મસનેહી અંબડને મુખેં રે પુહચાડી પ્રશંસે ધીર રે. ૫૦ ૧૦

કાંન્હસહોદર ઇણ નગરી વધ્યા રે ચંદેલા છેં ગાંમ સહિનાંણ રે;
ભદ્દિલપુર પુછ્યો જાંણેં નહી રે નાંમ હતારા તાસ તે જાંણ રે. ૫૦ ૧૧

તિહાંથી ગાંમ પુનાયાં આવિયા રે પગલાં વીર જિણંદનાં જાંણ રે;
કાંનથકી ખીલા તિણ થાનકેં રે કાઢ્યા સઝ્યાસી કરિ તાંણ રે. ૫૦ ૧૨

તિણ થાંનકથી જઇયેં ચાલતાં રે કોસ ઇગ્યાર વિખ્યાત રે;
રાજગ્રહી નગરી રલિયાંમણી રે તાસતણી સુણજ્યો હિવે વાત રે. ૫૦ ૧૩

જનમ્યા શ્રીમુનિસુવ્રત વીસમા રે તીર્થંકર ઇણ નગરી મઝાર રે;
પરવત પંચ પ્રગટ તિહાં વંદિયેં રે પંચમગતિના દાતાર રે. ૫૦ ૧૪

વૈભારગિરેં પ્રાસાદ વખાણિઇ રે બાવન વંદું મન ભાય રે;
વિપુલ વિષેં છેં આઠ ઉજલા રે રતનગિરિ ત્રિણ વંદાય રે. ૫૦ ૧૫

સ્વર્ણગિરિ સોલહ જિનદેહરાં રે ચૌમુખ એક ઉદયગિરિ જાંણ રે;

વસતિ એકમાંહિ વલી દેહરા રે એક્યાશી પ્રાસાદ વખાણુ રે; ૫૦ ૧૬
વૈભારે એકાદશ ગણધરા રે પામ્યાં ભવસાગરનો પાર રે;
ધન્નો ને શાલિભદ્ર મુનીસરૂ રે સંથારો ઇણ ગિરિ નિરધાર રે. ૫૦ ૧૭

મેઘકુમર ને અભયકુમર વલી રે કયવન્નો ધન્નો કાકંદી જાણુ રે;
ઇત્યાદિક અણગારે ઇણે ગિરિ રે કીધો સંથારો શુભ ઠાંણુ રે. ૫૦ ૧૮

વસતા શાલિભદ્ર જિણે થાનકે રે તિહાં નિર્મલ જલ કુઈ જોય રે;
તે ઉપર ગોમઠ કીધો અછે રે ગ્રહણાં નાંખે તિહાંથી જોય રે. ૫૦ ૧૯

સૂરજકુંડ અને બ્રહ્મકુંડ જાંણજો રે અવર અનેક અછે સુખકાર રે;
ઉનાં પાંણી સહજે ઉકલે રે સ્નાને જાઈ સકલ વિકાર રે. ૫૦ ૨૦

વૈભાર પર્વત દક્ષિણ દિશે રે તલહટીઇ છે સોવનભંડાર રે;
પોષધશાલા વીર જિણંદની રે તેહને ભાખે લોક વિચાર રે. ૫૦ ૨૧

દૂહા.

જરાસિંધુ રાજા ઇહાં થયો ત્રિખંડી રાજ;
કોટ તેહનો આજ લગે દીઠો રૂડે સાજ. ૧

રાજગૃહી પૂરવદિશિ કોશ ત્રણ જબ જાય;
ગુણસિલ વનની જાયગા ગાંમ ગુણાયાં કહવાય. ૨

॥ ઢાળ ૧૧ ॥

ચિત ચેતો રે; એ દેશી.

રાજગૃહીથી ઉતરે ચિત ચેતો રે નાલંદો પાડો નામ; જીવ ચિત ચેતો રે.
વીર જિણંદ જિહાં રહ્યા ચિ૦ ચઉદ ચોમાસાં તાંમ. જી૦ આંકણી

વસતા શ્રેણિક વારમાં ચિ૦ ઘર સાઢી કોડી બાર; જી૦
તે હવણાં પરસિદ્ધ છે ચિ૦ વડગાંમ નાંમ ઉદાર. જી૦ ૧

એક પ્રાસાદ છે જિનતણો ચિ૦ એક થૂભ ગાંમમાંહિ; જી૦
અવર પ્રાસાદ છે જૂના જિકે ચિ૦ પ્રતિમા માંહિ નાંહિ. જી૦ ૨

પાંચ કોશ પશ્ચિમ દિશેં ચિ૦ થૂભ કલ્યાંણક સાર; જી૦
ગૌતમ કેવલ તિહાં થયો ચિ૦ યાત્રાષાણ વિચાર. જી૦ ૩

વડગાંમેં પ્રતિમા વડી ચિ૦ બૌધમતની દોય; જી૦
તિલિયાભિરામ કહેં તિહાં ચિ૦ વાસી લોક જે હોય. જી૦ ૪

તિહાંથી પૂરવ દિશિભણી ચિ૦ ત્રિણ કોશ કહેવાય; જી૦
પાવાપુરી રલિયામણી ચિ૦ વીર મુગતીની જાય. જી૦ ૫

પાવાગાંમ જૂદો વસે ચિ૦ પૂરીય વસેં ભિન્ન ઠાંમ; જી૦
કલ્યાણક શ્રીજિન વીરનો ચિ૦ કહીઇં પાવા ગાંમ. જી૦ ૬

સમવસરણ થાનક જિહાં ચિ૦ થૂભ એક તિણેં ઠાંમ; જી૦
કાયા સંસ્કારી જિહાં ચિ૦ તે જલમાંહિં છેં ધામ. જી૦ ૭

નષ ચૂંટી માટી ગ્રહી ચિ૦ નિર્વાણક કલ્યાણ; જી૦
દેવ દાણવ માનવ મિલી ચિ૦ કીધું સરોવર ઠાંણ. જી૦ ૮

કમલ સરોવર વીચ છેં ચિ૦ જીવયોનિની રાસ; જી૦
પિણ કોઈ વધ નવિ કરેં ચિ૦ અમર દેવની ભાસ. જી૦ ૯

દીપોત્સવ ઉપરિ ઘણા ચિ૦ આવે શ્રાવક લોક; જી૦
મહોત્સવ મન માન્યા કરેં ચિ૦ મુકી રાઘલો શોક. જી૦ ૧૦

પંચ રાત્રિ નિવસેં સદા ચિ૦ નરનારીના વૃંદ; જી૦
દાન પુણ્ય પૂજા કરે ચિ૦ જનમ સફલ કરે નંદ. જી૦ ૧૧

તે વદી આનંદિયા ચિ૦ આવ્યા નગર વિહાર; જી૦
તુંગિયાનગરી તિહાં હતી ચિ૦ તિહાં વન વાડી વિચાર. જી૦ ૧૨

કોશ છવીસ વિહારથી ચિ૦ ક્ષત્રિકુંડ કહેવાય; જી૦
પરવત તલહટીયેં વસેં ચિ૦ મથુરાં પુર છેં જાય. જી૦ ૧૩

કોશ દોય પરવત ગયાં ચિ૦ માહણકુંડ કહેં તાસ; જી૦
ઋખભદત્ત બ્રાહ્મણતણો ચિ૦ હુતો તિણેં ઠાંમેં વાસ. જી૦ ૧૪

હિવણાં તિહાં તટની વહેં ચિ૦ ગાંમ ઠાંમ નહિં કોય; જી૦
જીરણ શ્રીજિનરાજના ચિ૦ વંદું દેહરાં દોય. જી૦ ૧૫

તિહાંથી પરવત ઉપરિ ચઢ્યાં ચિ૦ કોસ જિસે છેં ચ્યાર; જી૦
ગિરિ કડખેં એક દેહરો ચિ૦ વીર બિંબ સુષકાર. જી૦ ૧૬

તિહાંથી ક્ષત્રીકુંડ કહેં ચિ૦ કોસ દ્રોય ભૂમિ હોય; જી૦
દેવલ પૂજી સહુ વલેં ચિ૦ પિણ તિહાં નવિ જાએ કોય. જી૦ ૧૭

ગિરિફ્રરસીનેં આવિયા ચિ૦ ગાંમ કોરાઈ નાંમ; જી૦
પ્રથમ પરિસહ વીરનેં ચિ૦ વડતલેં છેં તે ઠાંમ. જી૦ ૧૮

તિહાંથી ચિહું કોસેં ભલી ચિ૦ કાકંદી કહેવાય; જી૦
ધન્નો અણગાર એ નગરનો ચિ૦ આજ કાકંદી કહેવાય. જી૦ ૧૯

કાકંદી એ જાંણજો ચિ૦ વસતો ધન્નો એથ; જી૦
સુવિધિ જિણેસર અવતર્યા ચિ૦ તે કાકંદી અનેથ; જી૦ ૨૦

ઇણિપરેં દક્ષિણ દિશિતણા ચિ૦ તીરથ ભેટ્યાં ચંગ; જી૦
પટણે ચોમાસું રહ્યા ચિ૦ મહિંલાસ્યું હિવેં રંગ. જી૦ ૨૧

પટણાથી ઉત્તર દિશેં ચિ૦ કોસ પંચાસ છેં ઠાંમ; જી૦
પ્રથમ ગુણઠાંણી કહેં ચિ૦ સીતામઢી ઇસ્યું નામ. જી૦ ૨૨

મહિલા નામેં પરગનો ચિ૦ કહીઈં દફ્તરમાંહિં; જી૦
પણ મહિલા ઇણ નામનો ચિ૦ ગાંમ વસેં કોઇ નાંહિ. જી૦ ૨૩

તે સીતામઢી વિષેં ચિ૦ પગલાં જિનવર દોય; જી૦
મલ્લીનાથ ઓગણીસમા ચિ૦ એકવીસમા નમિ હોય. જી૦ ૨૪

તિહાથી ચૌદ કોસેં ભલી ચિ૦ જનકપુરી કહેવાય; જી૦
સીતા પીહર પરગડો ચિ૦ ધનુષ પડ્યો તિણે ઠાય. જી૦ ૨૫

તે તીરથ વંદી વલ્યા ચિ૦ દેખ્યો ત્રિહુતદેશ; જી૦
પ્રબલ મિથ્યાત્વી વસેં ઘણા ચિ૦ નહિ તિહાં જૈન પ્રવેશ. જી૦ ૨૬

દૂહા.

પટણાથી પૂરવતણાં તીરથ ભેટ્યાં જેહ;
તિહાં સઘલેં સંભારીયા જિણસ્યું ધરમ સનેહ. ૧

નાંમ લેઈ લેઈ વંદિયા ટીકી દીધી પંત;
ભાવપૂજાઇં જાંણિનેં મન અનુમોદો સંત. ૨

॥ ઢાલ ૧૨ ॥

જી હોની દેશી.

જી હો વણારસીથી જાંણજો, જીહો સાઠ કોસેં તે સાર;
જી હો નયરી અજોધ્યા રૂઅડી, જીહો રૂષભદેવ અવતાર;
સુગુણનર, સેવો તીરથ સાર, જી હો જિમ પામો ભવપાર. સુ૦ આંકણી.

જી હો અજિત નેં અભિનંદન ઇહાં, જી હો સુમતિ અનંત-જિણંદ;
જી હો એ પાંચે જિનરાજના, જી હો કલ્યાંણક કરેં ઇંદ. સુ૦ ૨

જી હો રામ ઘરણી સીતા સતી, જી હો કીધી ધીજ ધરી ધીર;
જી હો સીયલ પ્રભાવેં તેહનેં, જી હો પાવક થાએ નીર. સુ૦ ૩

જી હો કુતુહલ નયરીતણાં, જી હો દીસેં જલના રે કુંડ;
જી હો હરિચંદ રાજાઇં દીઓ, જી હો હરણી હત્યા દંડ. સુ૦ ૪

જી હો અજોધ્યાથી ઉત્તર દિશેં, જી હો તીન કોસેં તે સાર;
જી હો સાવત્થી નયરી ભલી, જી હો સંભવ જિન અવતાર. સુ૦ ૫

જી હો તે સાવત્થીનેં કહેં, જી હો હવણાં તિહાંના લોક;
જી હો નાંમે કોના ગાંમડો, જી હો વન ગહૂવર છેં થોક. સુ૦ ૬

જી હો પગલાં પ્રતિમા છેં તિહાં, જી હો પૂજો આંણી પ્રેમ;
જી હો તિન વનખંડેં જાંણજો, જી હો ડંડક દેશની સીમ. સુ૦ ૭

જી હો પાલક પાપીયેં ઘણો, જી હો પીડ્યા ખંધક સીસ;
જી હો સહિ પરિસહ કેવલ લહ્યો, જી હો પુંહતા મુગતિ જગીસ. સુ૦

જી હો ખંધક અગ્નિકુમર થઈ, જી હો બાલ્યો દંડક દેશ;
કડુક અનેં કિશયતો, જી હો ઉપજેં તિણેં પ્રદેશ. સુ૦ ૯

જી હો ગોરખપુરથી પૂરવેં, જી હો કોશ પચીશ પ્રમાંણ;
જી હો કાકંદી નગરી ભલી, જી હો સુવિધિ જનમનો ઠાંણ. સુ૦ ૧૦

જી હો હમણાં કાકંદી કહેં, જી હો લોકભાષા એ જાંણ;
જી હો પગલાં પૂજો પ્રેમસું, જી હો આંણિ નિજમન ઠાંણ. સુ૦ ૧૧

જી હો અયોધ્યાથી પશ્ચિમ દિશેં, જી હો કોશેં સાતે સાર;
જી હો નગર રત્નપુર રૂઅડો, જી હો ધર્મજિણંદ અવતાર. સુ૦ ૧૨

જી હો સરયુતટનીનેં તટેં જી હો એ નગરીનો વાસ;
જી હો હવણાં લોક પ્રસિદ્ધ છઇ, જી હો રોઇનાઇ નિતાસ. સુ૦ ૧૩

જી હો અયોધ્યાથી પશ્ચિમ દિશેં, જી હો કાંપિલપુર છે ઠાય;
જી હો વિમલ જન્મભૂમિ જાંણજો, જી હો પિટિયારી ત્રહિ જાય.૧૪

જી હો બ્રહ્મદત્ત ચક્રી ઇહાં, જી હો ચૂલણીનાં ચરિત હોય;
જી હો કેસર વન મૃગ ક્રીડતો, જી હો સંજય રાજા હોય. સુ૦ ૧૫

જી હો ગર્દભિલ્લ ગુરૂવચનથી, જી હો ગંગાતટ વ્રતસાર;
જી હો ઉત્તરાધ્યયનેં જાંણજો, જી હો દ્રૂપદી પીહર વાસ. સુ૦ ૧૬

જી હો સોરીપુર રલીયામણો, જી હો જનમ્યા નેમિજિણંદ;
જી હો યમુના તટનીનેં તટેં, જી હો પૂજ્યાં હોઈ આણંદ. સુ૦ ૧૭

જી હો સોરીપુર ઉત્તરદિશેં, જી હો યમુનાં તટની પાર;
જી હો ચંદનવાડી નાંમેં કહેં, જી હો તિહાં પ્રતિમા છેં અપાર. સુ૦

જી હો આગરાથી ઈશાંનમેં, જી હો શ્રીઅહિછત્તા પાસ;
જી હો કુરૂ જંગલના દેશમાં, જી હો પરતખ પૂરેં આસ. સુ૦ ૧૯

જી હો દિલ્લીથી પૂરવદિશેં, જી હો મારગ કોશ ચ્યાલીસ;
જી હો હત્થિણાઉર રલિયામણો, જી હો દેખણ તાસ જગીસ. સુ૦

જી હો શાંતિ કુંથુ અરનાથજી, જી હો અવતરિયા ઇણેં ઠાંણ;
જી હો પાંચ પાંડવ ઈહાં થયા, જી હો પંચ ચક્રવર્તિ જાંણ. સુ૦

દૂહા.

થૂભ તીન તિહાં પરગડાં સુણજો આંણી પ્રીત;
હિવેં જિણે દેશેં તીર્થ જે કહેસ્યું તેણી રીત. ૧

પૂરણ પૂરવદેશની યાત્રા ચઢી પ્રમાણ;
હિવેં પશ્ચિમ દેશાંતણા તીરથ કરૂં વષાંણ. ૨

॥ ઢાળ ૧૩ ॥

શેત્રુંજે શિષર સમોસર્યા, એ દેશી.

સોરઠ દેશેં વંદિયેં આનંદિયે રે, શેત્રુંજય સિરદાર; તીરથ તે નમું; એ
તલહટીઇ લલિતાસરેં દીઠાં દિલ ઠરેં રે, ઋષભ ચરણ જુહાર. તી૦ ૧
ગિરિતલેં કડષ ભલિય છેં તિહાં નિર્મલાં રે, પગલાં નેમિજિણંદ; તી૦
પરવત ઉપરિ દેષીઇં હીઈ હરષીઈ રે, સોહે આદિજિણંદ. તી૦ ૨
સૂરજકુંડ સોહામણો જિહાં જલ ઘણો રે, ભીમકુંડ વિખ્યાત, તી૦
રાયણતલેં રલિયામણાં લિયો ભાંમણાં રે, પ્રભુ પગલાંની જાત. તી૦ ૩
રાયણથી ઉત્તર દિશેં દીઠે મન હસેં રે, મરૂદેવીનો ટૂક; તી૦
સવાસોમજીનો કહે ચિત્તેં ગહગહેં રે, ચૌમુષ કીધો ચૂંપ. તી૦ ૪
અદબુદ મોક્ષબારી ભલી દીઠી નિરમલી રે, સહસકૂટની ઠાંમ, તી૦
સહસ બિંબ વંદ્યાં ભલા વંછિત ફલ્યાં રે, ત્રિવિધ કરૂ પરિણાંમ. તી૦ ૫
ચેલણા તલાવ ચેલાતણી આછિ બની રે, નિર્મલ પાંણી જાસ; તી૦
ઉલષા ઝોલેં નાહિયે પરવાહિયેં રે, પૂરવ પાપની રાશ. તી૦ ૬
સિદ્ધવડ સિદ્ધ થયા ઘણાં કરિ કાંમણા રે, મુક્તિજનિત મનરંગ; તી૦
કાંકરેં કાંકરેં જાણજો મનમેં આણયો રે, મુક્તિ ગયા ચિતચંગ. તી૦ ૭
ગઢ ગિરિનાર જુહારીયેં દુષ વારિયે રે, નિરષ્યા નેમજિણંદ; તી૦
સહસાવન સંયમ લીયો સુભ મન કીયો રે, ત્રણ કલ્યાંણક વૃંદ. તી૦ ૮
ઘોઘે નવષંડો પૂજીઇ શુદ્ધ થઇ જઈયેં રે, મહુઆમાં મહાવીર; તી૦
દીવબંદિર તીન દેહરાં સુભ સેહરાં રે, અઝારો ઉંના તીર. તી૦ ૯
ઉંનામેં પગલાં ભલાં છેં ઉજલાં રે, ગણનાયક થૂભ તીન; તી૦
દેવકો પાટણ જાંણીઇં વષાંણીયેં રે વેલાઉલ તસ સીમ. તી૦ ૧૦

નવોનગર પુરબંદિરેં જિનમંદિરે રે, વંદન કરૂં વારોવાર; તી૦
એ ઉલી સોરઠતણી વતિયાં ભણી રે, મધ્ય જૂનોગઢ સાર. તી૦ ૧૧

સઘલેં ગાંમેં જૂહારીયેં દુષ વારિયેં રે, પૂજી પ્રભુજીના પાય; તી૦
દેહરે ને દેહરાસરેં બિંબ બહુપરેં રે, વંદુ ષંભાયત આય. તી૦ ૧૨

થંભણપાસ જૂહારીયેં ચિત ધારીયેં રે, શ્રીકંસારીપાસ નાંમ; તી૦
રાજનગર ગુજરાતમાં કહેં વાતમાં રે, અમદાવાદ સુષ ઠામ. તી૦ ૧૩

નગરમાંહિ બાહિરપુરાં છેં સુષકરાં રે, સઘલેં જિનની સેવ; તી૦
બીબીપુરમાં પાસજી પૂરેં આસજી રે, ચિંતામણિ નિતમેવ. તી૦ ૧૪

સેરીસો સંષેસરો પંચાસરો રે, પાટણ બિંબ અનેક; તી૦
ગોડી દોડી જાઈયેં નિત્ય ધ્યાઇયેં રે, અમીયઝરો સુવિવેક. તી૦ ૧૫

ઇડરગઢપરિ સોહતો મનમોહતો રે, આદીસર અરિહંત; તી૦
તારંગે રંગે સદા પ્રણમું મુદા રે, અજિતદેવ જયવંત. તી૦ ૧૬

નડારે પદમાવતી મહિમાવતી રે, ભરૂઅચિ વીસમો દેવ; તી૦
સૂરતિબંદરેં સુંદરૂ જિનમંદિરૂ રે, હોયો ભવભવ સેવ. તી૦ ૧૭

આરાસણ આબૂગઢેં જે નર ચઢેં રે, વિમલવસી વિસતાર; તી૦
આદિજિણંદજી વંદિયેં આનંદિયેં રે, ધન માનવ અવતાર. તી૦ ૧૮

વસ્તુપાલ તેજપાલના સુષમાલના રે, સોહેં મોટા પ્રાસાદ; તી૦
ચૌમુષ ચાવો જાંણુજો વષાંણુજો રે, અચલગઢેં આલ્હાદ. તી૦ ૧૯

વસંતપુરીમાં દેહરાં જીરણ ષરાં રે, કાઉસગ્ગે આર્દ્રકુમાર; તી૦
બાંભણવાડે સોહતો મનમોહતો રે, વીર ચરણ આધાર. તી૦ ૨૦

સુષકારી સીરોહિયેં પડિબોહિયેં રે, વંદું ઋષભજિણંદ; તી૦
રાણકપુર રલિયાંમણો નલિની ભણો રે, ગુલ્મવિમાનઆકાર. તી૦ ૨૧

ઘાણોરે સોવનગિરેં વલી મન ધરે રે, શ્રીવરકાણો પાસ; તી૦
નડુલાઈમાં જાદવો બાવીસમો રે, ભિન્નમાલે પ્રભુ પાસ. તી૦ ૨૨

જોધાણેં મંડોવરેં છેં સુષકરે રે, ફલવધિ મેહતામાંહિં; તી૦
જેસલમેર જૂહારીયેં ચિત ધારીયેં રે, બીકાનેર ઉચ્છાહ. તી૦ ૨૩

ઉદયાપુર મેવાડમાં પહાડમાં રે, ઋષભદેવ સુખકાર; તી૦
દેવલવાડે દેવ છે ઘણા નવિ જાએ ગણ્યા રે, વંદ્યા હરષ અપાર. તી૦ ૨૪

દૂહા.

કરજોડે કર જોડીને વંદું વામાનંદ;
એકલમલ્લ ચોલેરજી સેવે સુરનરવૃંદ. ૧

ચંદ્રપ્રભ ચિંતા હરે માલપુરે મનરંગ;
સાંગાનેરે સાહિબો વીરચરણ નમો સંગ. ૨

॥ ઢાલ ૧૪ ॥

આદર જીવ ખિમા ગુણ આદર, એ દેશી.

હિવે મેવાત દેશ વિખ્યાતા અલવરગઢ કહેવાય જી;
રાવણપાસ જુહારો રંગે સેવે સુરનર પાય જી. હિ૦ ૧

દિલ્લીમેં મહાવીર વિરાજે મથુરા નેં ભમકોલી જી;
ગઢ ગ્વાલેર બાવન ગજ પ્રતિમા વંદું ઋષભ રંગ રોલી જી. હિ૦ ૨

નગર લાહોરે શાંતિજિણેસર શાંતિકરણ ગુણપાત્ર જી;
દિલ્લીપતિ જિહાંગીર પાતશા કીધી અઠોત્તરી સ્નાત્ર જી. હિ૦ ૩

દેશ માલવે નગર ઉજ્જેણી તિહાં અવંતિપાસ જી;
મેલો પોષ દશમીનો થાઇ મનો મગસી પાસ જી. હિ૦ ૪

માંડવગઢમાં સુપાસ જિણંદા વલી નરમદા પાર જી;
ભરત અંગુઠીનાં માણકથી માંણિકસ્વાંમી કહેવાય જી. હિ૦ ૫

પહેલાં તો અસવારી નિકલતો આજ તારિક એક જાય જી;
દેશે વરાડે દોલતિ દાતા અંતરીક સુખ થાય જી. હિ૦ ૬

બીજાપુર વંદું જિનરાયા તુંગિગિરિ નમું પાય જી;
રામ તપસ્યા કીધી રંગે માંગીતુંગી કહેવાય જી. હિ૦ ૭

સેતબંધરામેશ્વર પાસે જૈન રાજા છે આજ જી;
લંકા લેવે રામ લક્ષ્મણે બાંધિ સાયર પાજ જી. હિ૦ ૮

ગોમટસ્વાંમી જલધર તીરેં છાયા માટી નીર જી;
આજ અનોપમ વંદે કોઈ ગુરૂમુષ વાણી સધીર જી. હિં० ૯

બિલગુલ પાસેં ગોમટ દેવા કરેં નાટિક પરદેષ જી.
ઋષભદેવની પ્રતિમા ઉંચી પૂજેં સંઘ વિશેષ જી. હિં० ૧૦

અષ્ટાપદ આદેં અવનીતલ તીરથ ઠામ અનેક જી.
સ્વર્ગ પાતાલેં હિમવૈતાઢ્યેં તાસ નમું સુવિવેક. જી. હિં० ૧૧

ત્રિણુ લોકમાં શાસ્વતી અશાસ્વતી જિહાં જિનપ્રતિમા હોય જી.
તીનકાલ કરૂં નિત વંદન જોડીનેં કર દોય જી. હિં० ૧૨

જે તીરથ ઇણુ માંહિ વષાંણ્યાં નયણે દીઠાં તેહ જી;
અણદીઠાં પણ ભક્તિં વંદું ત્રિકાલ લહું તેહ જી. હિં० ૧૩

તીરથ સેવા મુઝ ફલ દીજેં સાચો સમકિત સાર જી.
સુલભબોધિ હોજ્યો જૈન કુલ એ ધર્મતણો ઉપગાર જી. હિં० ૧૪
કરૂં વંદના કર જોડીનેં એ સહુ તીરથ સાર જી;
સુગુરૂ પ્રસાદેં દર્શન કીધો ધન ધન મુઝ અવતાર જી. હિં० ૧૫

અઢીદ્વીપમાંહિ સાધુ સાધવી શ્રાવક શ્રાવિકા જેહ જી;
પાલે શુદ્ધક્રિયા જે સાચી જંગમ તીરથ એહ જી. હિં० ૧૬

અનડ અકબ્બર યવનપાતિસાહ પ્રતિબોધ્યા ગુરૂ હીર જી.
સંવત સોલ ઇગતાલા વરસેં ફત્તેપુરમાં સધીર જી. હિં० ૧૭

તાસ સીસ વાચક પદ ધારક સોમવિજય સુષકાર જી;
ચારિત્ર આદિ વિજય ઉવજઝાયા સત્યવિજય સુવિચાર જી.હિં० ૧૮

તાસ સીસ પંડિતપદ ધારી લાલવિજયગણિ રાય જી;
દિલ્લીપતિ અવરંગજેબસ્યું મિલ્યા આગરેં આય જી. હિં० ૧૯

તપગચ્છની પોશાલ વિશાલા દેઈ દિલ્લીપતિ જાસ જી;
નિજ ફુરમાંન દેઈ ફુરમાવેં રહિયેં સદા સુષવાસ જી. હિં० ૨૦

તે કવિ લાલવિજય સુષ પાયા પાયા તીર્થ દીદાર જી;
માનવજનમ સફલ ભયો મેરો સો તો ગુરૂ ઉપગાર જી. હિં० ૨૧

એ તીરથની માલા કંઠે જે ધારે નર નારી જી;
ઘર બેઠાં તીરથ ફલ પાંમી સફલ કરો અવતાર જી. હિ૦ ૨૨

કલશ.

એ તીરથમાલા અતિરસાલા પંચ કલ્યાંણકતણી,
સંવત્ સતરસેં પંચાશ વર્ષે લાભ જાણી મેં ભણી;
શ્રીવિજયરત્નસૂરીસ ગચ્છપતિ સદા સંઘ સુહંકરો,
રૂ લાલવિજય પ્રસાદ પભણેં સૌભાગ્યવિજય જય જય કરો. ૧

॥ अर्हम् ॥

ीलविजयविरचित

तीर्थमाला.

દૂહા.

અરિહંતદેવ નમું સદા જસ સેવિ સુરરાય;
તીર્થમાલ થુણસ્યું મુદા સદગુરૂતણિ પસાય. ૧

અરિહંતમુષકજવાસિની વાંણી વર્ણું વિલાસ;
કવિજન માતા વિનવું પૂરો મુઝ મન આસ. ૨

જગમાં તીરથ સુંદરૂ જ્યોતિવંત ઝમાલ;
પભણીસ દીઠાં સાંભલ્યાં સુણતાં અમી રસાલ. ૩

દેસી ચોપઈની.

સરસ સકોમલ વયણે કરી અંગતણાં આલસ પરિહરી;
જે દેસાંતરિ પર્વત ગામિ તે તીર્થનાં કહસ્યું નામ. ૪

પછિમદિસ સોરઠ મંડાણ સિદ્ધિષેત્ર શત્રુંજય જાણ;
દીઠો દુરગતિ દૂરિં કરિ સેંચ્યો સંપતિ સઘલી ભરિ. ૫

આદિનાથ દીઠા મનિ રલી શાઈણહેઠિ પદ ભેટ્યા વલી;
સૂરયકુંડે નાહી કરી પરમેસર પૂજું કરિ ખરી. ૬

વિમલવિહાર અજિત નિ શાંતિ અદભુદ વંદુ મનિ ષાંતિ;
પાંડવ પાંચ મરૂદેવી ભુવન ખરતરવસહી ચોમુખ ધન. ૭

સર્વથઈ ત્રિણુસય છાસટ્ટ ગઢ ઉપરિ દેહરાં ગુણહટ્ટ;
ભરતઇ ભરાવી મણીમેં જેહ ધનુષ પાંચસય ઉંચી દેહ. ૮

તે પ્રતિમા પૂજિં દેવતા ભવોદધિ તારણુ પદ સેવતા;
તેહતણુ જલ ઉલષાઝોલ જે ફરસિ તે કરિં કલ્લોલ. ૯

ચ્યારગતિ છેદક ચ્યારિ પાજિ પંચમ પદ સરિષો ગિરિરાજ;
ભવભયભંજન ભવિકા જાણિ સકલ તીરથમાં એ ગુણખાણિ. ૧૦

સિદ્ધવડ શેત્રુંજી નદી ગંગાસરષી શાસ્ત્રિ વદી;
બાર જોઅણુ પિહુલો પર્વત ત્રિણુ ગાઉ ઊંચો મહુત. ૧૧

અક્ષયતીરથ ઉત્તમ ઠામ પ્રહિ ઉઠીનિં કરૂં પ્રણામ;
અડસઠિ તીરથથી બહુ ફલા વિમલાચલના ગુણુ નિર્મલા. ૧૨

પાલીતાણિ દેવયુગાદિ સેવો સ્વામી તજી પ્રમાદ;
આદિપુરપાજિ અતિ ભલું આદિબંબ વંદુ ગુણનિલું. ૧૩

સાગરતટિ સોહિ સુંદરૂ ઘોઘાબંદિર જનમનોહરૂ;
પાસ નવષંડ નિરૂપમ નામ જીરાઉલો ચંદ્રપ્રભસ્વામિ. ૧૪

ઊભી સોરઠ અતિ ઉજમાલ તે તીરથ વંદુ ત્રિણુકાલ;
માનવભવ લાહો લીજીઇ જિનવર ભગતિ ભલી કીજીઇ. ૧૫

ગઢ ગિરિનારિ નેમિજિણુંદ પ્રણમું પ્રેમિ ભવિ સુષકંદ;
કંચનબાલાણુ શિષર ઉદાર તિહાં દેવી અંબાવિ સાર. ૧૬

સહિસાવન લાષાવન મનોહાર જાણે નંદનવન અવતાર;
ગજપદકુંડિ નાહી કરી નેમજી પૂજો રંગિ ધરી. ૧૭

અમીઝરો જિન ત્રેવીસમો રૈવતગિરિ ઉપરિ મન રમો;
સાત કોસ ઉંચો મનોહાર પાંચ કોસ પિહુલુ છિ સાર. ૧૮

જુનિગઢિ નિ ઉંનિ વલી અઝારો અમીઝરો મનરૂલી;
દીવબંદિર છિ સાયરતીર તિહાં ધરમી વિવહારી ધીર. ૧૯

નવલષુ સોરવાડી પાસ ધનવંત સેવિ લીલવિલાસ;

ફિરંગી રાજ્ય કરિ કર છોડ પૂરિ પરજા કેરાં કોડ.   ૨૦

આગલિ ઓપિ દ્વારાંમતી રાયણુછોડ સોહિ સુભમતી;
કછદેસિ ભુજનગરિ પાસ શ્રીચિંતામણિ પૂરિ આસ.   ૨૧

સોપારિ નિ દેવકિં ગામિ વીભયપાટણિ વીર પ્રણામ;
નવિનગરિ જઈ જિનવર નમું સિંધદેસિ ગોડી મનિ રમું. ૨૨

થલવટમાંહિ મહીમાધામ સેવ્યો આપિં વંછિત કામ;
પરગટ પરતો પૂરિ વલી સમરો સાહિબ ચૂરિ અલી.   ૨૩

સાચોરિ શ્રીવીરજિણુંદ થિરાદ રાધનપુરે આણંદ;
ભગવંત ભેટું મન ઉલ્હાસિ ધાણુધારિ ભીલડીઉ પાસ.   ૨૪

જાલોરનયરિ ગજનીષાંન પિસુન વચનિ પ્રભુ ધરીયા ખાન;
વરજગસંધવી વરીઉ જામ પાસ પેષીનિં જિમસ્યૂં તામ.   ૨૫

સ્વામી મહીમા ધરણેંદ્રિ ધર્યો માની મલિકનિ વલી વસિ કર્યો;
પૂજી પ્રણમી આપ્યા યાસ સંઘ ચતુર્વિધ પૂગી આસ.   ૨૬

સ્વામી સેવાતણિ સંયોગિ પાલ્હપરમારનો ટલીઓ રોગ;
સોલ કોસીસાં જિનહરસિરિ હેમતણાં તિણિ કીધાં ધરિ. ૨૭

ભિનમાલિ ભયભજનનાથ પાલણપુર શ્રીપારસનાથ;
મગરવાડિ જખ્ય જાતો તપગછિ મહીમા જે આલતો.   ૨૮

નયર ખીરાલૂ છિ સુભઠામ આદિદેવનિં કરૂં પ્રણામ;
ગઢતારિંગિ અજિતજિણુંદ તીરથ થાપ્યું કુમરનરંદ.   ૨૯

અહ્મનગર નિ વીજાપુરિં સાબલીઈ નિ વલી ઈડરિં;
તિહાં થાપ્યા સેત્રુજ ગિરનારિ તે વંદું હું અતિ સુષકાર   ૩૦

પોસીને છિં પાંચ પ્રાસાદ સરગસમોવડિ માંડિ વાદ;
આરાસણિ છિં વિમલ વિહાર અંબાદેવી ભુવન ઉદાર.   ૩૧

આબૂધરા ઉંબરણી પુરી દેવદ્રહ ચંદ્રાવઇ ષરી;
વિમલમંત્રીસર વારિ જાણિ અઢારસેય દેવલ ગુણષાણિ.   ૩૨

સાંતપુર આબથડિં તહતોલિ સાંગવાડિં ભારથે કાછોલિ;
હવિ આબૂતીરથ મંડાણિ વિમલિ થાપ્યુ સુણો સુજાણુ. ૩૩

મહિતઈ પૂછ્યા શિવના દાસ તિણે કહિઉ ઈહાં શિવનો વાસ;
જો પહિલાં હોઇ જિનનું ઠામ તો થાઇ તુમ્હ વંછિત કામ. ૩૪

તાસ વયણુ મનમાંહિ ધરી રાતિ પુછ્યો પુણ્ય અનુસરી;
અંબા આવી સુપનિ સહી જવારિ પુંજ સહિનાણી કહી. ૩૫

તેથી પ્રગટ્યા દાદો તિહાં ગોફામાંહિથી જાણો ઈહાં;
ભરડાકન્હિ ભુંઇ માગી કરી લીધી સોવન ટંકે ભરી. ૩૬

ષેતલ આંણુ મનાવી ષરી અંબાઈની સાંનિધિ ધરી;
છપન્નકોડિ સોવન વય કીધ ભુવન કરાવ્યું જગહ પ્રસિદ્ધ. ૩૭

ધર્મઘોષસૂરી સુપસાય તીરથ થાપ્યું અવિચલ ઠાય;
આદિદેવ થાપ્યા સુષકાર સફલ કર્યો માનવ અવતાર. ૩૮

પ્રાગવંશ ચઢાવી સોભ પાપતણો વલી કીધો ષોભ;
રોમનગર બારિ સુલતાન જીતી થાપ્યા વિમલપ્રધાન; ૩૯

લુંણુગવસહી નેમિજિણુંદ મંત્રી વસ્તુપાલ આણુંદ;
બારકોડિ કંચન વાવરી અનોપમ કરણી કોડિં કરી. ૪૦

અઢારકોડિ સેત્રુંજિ સાર સાઢીબાર કોહિ ગિરનાર;
સેત્રુંજથી ગિરિનાર પ્રમાણિ તિલષું તોરણુ કીઉ સુભઠાણિ. ૪૧

[illegible] હાથ;
[illegible] કહી. ૪૨

અચલગઢ અવિચલ છિ ઠામ ચોમુખિ કીજિ આદિ પ્રણામ;
માંડવગઢ વાસી વાણીયા અવર રાયસિર જાંણીયા. ૪૩

પ્રાગવંશ સહિસા સુલતાન દેઉલ કરાવ્યું તિણિ પ્રધાન;
ચઉદસીય મણુ પીતલ સાર હેમવરણુ કરી પ્રતિમા બાર. ૪૪

ભીમસાહ તિહાં ભાગજ કીધ હેમધડી દસમાંહિ દીધ;

લાખ ધન સેવકનિ દીઉં ઉત્તમ કરણી ઇણીપરિ કીઉં. ૪૫

ભાણુવસહીઇ નેમિજિણુંદ તે પણિ કીધી કુમરનરિંદ;
અચલેસર માનિ શિવદાસ તેત્રીસ કોડિ દેવતાનુ વાસ. ૪૬

તીરથ સાનિધિ કરિ સર્વદા દેવી દીપિ ભલી અરબૂદા;
ગૌતમઋષિ વાશિષ્ટ વિશેષ સાત ધાત ઔષધી અસેષ. ૪૭

કુંડ નદી સરોવર ઘણાં વન વાડી તરૂ સોહામણાં;
અંબ અનેક ચંપા કેતકી સદા સોહિં ફૂલ ફૂલે થકી. ૪૮

બાર ગામનો વાસ વિસાલ ચઉપદ ઋદ્ધિ અસ્થિર સાર;
નષીસરોવર સોભા ઘણી પરવતરાજ નમું બહુ ગુણી. ૪૯

શ્રીમાતા રસીઇં મનિ ધરી બાર પાજ એક રાતિ કરી;
બાર જોયણુ સોહિ વિસ્તાર સાત કોસ ઉંચો મનોહાર. ૫૦

ગિરિ ભેટી પાજિ ઉતર્યા ગામ હણાદ્રામાંહિં સંચર્યા;
પુન્યિ પેખ્યા પારસનાથ સુર નર સેવિ જોડી હાથ. ૫૧

જીરાઉલિ દાદો દીપતો તેજિ ત્રિભુવન રવી જીપતો;
નયર મડાડ અનિ રામસેણુ પાપ પણાસિ દેવ દીઠિ જેણુ. ૫૨

આદિલબંબ પીતલમય સાર હેમતણી પરિ સોહિ ઉદાર;
શ્રીરામચંદ્રનું તીરથ એહ આજ અપૂરવ અવિચલ જેહ. ૫૩

નીબજિ પ્રણમું દેવ યુગાદિ પુન્યવંત પૂજિ તજી પ્રમાદ;
સ્યાકરે સીરોધી વામાનંદ હસી હસી પુરિ પ્રણમું આણંદ. ૫૪

કાલધરી બૂઆડિ ગોહિલી પાસજી મુગતિ દીઈં સોહિલી;
લાસિ મણાઉદ્ર ગામિ દયાલ આદિ વીર કોરટિં મયાલ. ૫૫

વાગસેણુમાંહિ જિણહર જોડિ જિનપાલ દીઈં કોલર કોડિ;
વિમલ શાંતિ નિ શંભવદેવ આદિ વીરની કીજિ સેવ. ૫૬

નયર સીરોહી ઉત્તમ ઠામ દેઉલ દીપિ મહિમાધામ;
આદિ અજિત પ્રાસાદ ઉત્તંગ જીરાઉલો સંખેસરો મનિ રંગ. ૫૭

ઋષભદેવ ચોમુખિ ચોસાલ દીપે હરિસણ અમીઅરસાલ;
પ્રગટમલ્લ પોરવાડહમાહિ સંઘવી સીપા સુ કહિવાય. ૫૮

મહાપુરૂષ મેહાજલ નામ તીરથ થાપ્યું અવિચલ ઠામ;
સંવત નેઉઇ સોલિ વલી સેત્રુંજ યાત્રા કરી મનિરૂલી. ૫૯

કાસીદ્રે છિ વીર યુગાદિ ઘાંણિં વીર નમું પ્રાસાદ;
લોટાણિ સેત્રુજા જોડિ આદિલદેવ નમું કર જોડિ. ૬૦

વસંતપુર પાટણ અહિઠાણ આદ્રકુમારતણું સહિનાણ;
શાંતિનાથ સોહિ સુખકંદ વીરવાડિ શ્રીધર્મજિણંદ. ૬૧

ગામ અઝારી સોહિ સારદા વીર વિશેષ હરિ આપદા;
નાંણિ નિવલે નાંદીઇં જીવતસ્વામી વીર વાંદીઇં. ૬૨

બંભણવાડિં જિન વર્દ્ધમાન પૂજ્યો પૂરિ નવિ નિધાંન;
આબૂધરા એ તીરથ કહ્યાં ગોઢવાઢિ ગાઉં ગહિગહ્યાં. ૬૩

બેહડિ સંથવ દાદો પાસ રાતો વીર પૂરિ મનિ આસ;
છેછલી સિણવાડી સાદડી વામાસુત વંદુ તે શુભ ઘડી. ૬૪

રાયણપુરિ રૂડો ચઉમુખ નલિનીગુલ્મ વિમાન પ્રતખ્ય;
જોતાં નયણે બહુ સુષ હોય જગમાંહિ તીરથ અનોપમ સોય. ૬૫

પ્રાગવંશ પુન્યિ બહુ ભર્યો કામલદે કુખિ અવતર્યો;
ધન ધન ધરણો સઘવી નામ જેણિ કીધાં ઉત્તમ કામ. ૬૬

સંવત ચૌદ છિતાલિ જાણિ સોમસુંદરસૂરી ગુણખાણિ;
તસ ઉપદેશ સુણી ગહિગહ્યો જિનસાસન સોભાવક થયો. ૬૭

ચોમુખિ થાપ્યા નાભિ મલ્હાર સૂરીપદ મહોછવ સુષકાર;
સંઘતિલક વિમલાચલિ ધર્યું ઇંદ્રમાલ લેઈ વ્રત ઉચર્યું. ૬૮

વરસ બત્રીસે ભર યૌવને નારી સંગ તજ્યો સુભમનિં;
બાવન સંઘ મલ્યા તિણિ વારિ ધરણિ સાહ વરીઓ જયકાર; ૬૯

કુંભા રાણાનુ પરધાન સકલ બુદ્ધિ સદા સાવધાન;

ધન યૌવન ઠકુરાઇ લહી ઉત્તમ કરણી કીધી સહી. ૭૦

દેસૂરીઇ દેવ યુગાદિ ઘાણેરે વલી વીર પ્રાસાદ;
નડુલાઇ નવ મંદિર સાર શ્રીસુપાસપ્રભુ નેમકુમાર. ૭૧

નાડુલ વપ્રાસુત વીનવું વામાસુત વરકાણિ ઠવુ ;
જાલોરિ વલી ગઢ ઉપરિ પાસ વીર પ્રણમું શુભપરિ. ૭૨

શિવાણિ ગઢિ મંડોવર મહાબલી પૂજું પાસકુમર મનિ રૂલી;
સોઝતિ જયતારણિ ફલવધિં પરમેસર સેવો બહુવિધિ. ૭૩

પદમપ્રભુ પ્રતિમા હેમની ગામ ગંગાણીમાહિ સ્થામિની;
સંપ્રતિરાય ભરાવી ષરી પ્રભુપદ પૂજો પુન્યિ કરી. ૭૪

મહાવીરથી હુઓ સુષદાય બસય વરસેં સંપ્રતિરાય;
આર્યસુહસ્તી ગુરૂ ઉપદેસ ધરમતણો પામ્યો પરવેસ. ૭૫

અવ્યક્ત સામાયક અનુસારિ જાતમાત્ર લહ્યો રાજ્ય ઉદાર;
ત્રણ ષંડિ વરતાવી આંણ જિનમંડિત ભૂમિ કીધી જાણુ. ૭૬

સવાલાષ પ્રાસાદ સુચંગ સવાકોડિ પ્રતિમા મનિ રંગ;
છત્રીસ સહસ કીધા ઉદાર ઉપાસરા પણિ દોય હજાર. ૭૭

એક પ્રાસાદ નવો નિતુ હોય તો દાતણ કરિ રાજા સોય;
સાત સય શત્રુકાર દેયંત સાતેં ષેત્રે ધન વાવંત. ૭૮

મરૂધર નવ કોટી મંડાણ યોદ્ધપુર મેડતિ વષાણ;
પાલી પ્રણમું પાસ જિણંદ ઓસનયરિ વલી વામાનંદ. ૭૯

જસવંતરાય થયો રાઠોડ જ્ઞાની દસાવતારી જોડ;
અષંડ પ્રતાપી અનોપમ આજ દલ્લીપતિ પણિ માની લાજ. ૮૦

ચતુરરંગસેના સહસ છત્રીસ શ્રાવકમંત્રી કરિ જગીસ;
જસ સીમિ સુષીયા રહિ સાથ વ્યાધિ ન ઘાલિ હિરણનિ હાથ. ૮૧

થલવટ તીરથ બાહડમેરૂ વિક્રાનેર નિં જેસલમેરૂ;
આદિ અજિત પાસ નિ વીર સોવનકલસે ભુવન સુધીર. ૮૨

જેસલમેરૂ શ્રાવક મત સુદ્ધ આગમભેદ લહિં બહુબુદ્ધિ;
ધરમતણા દિન પોતિ કરિ તેતી જીવી લેવિ ધરિ. ૮૩
નગર નાગોરિ આવ્યા જામ પાસ જિણેસર ભેટ્યા તામ;
ઇમ અનેક તીરથ છિ ઠામ પછિમદિસિનાં બોલ્યાં નામ. ૮૪

કલશ.

ઇમ અનેક તીરથ અછિ સમરથ પછિમદિસિ સોહામણાં;
જય જય કારક શિવસુષકારક ત્રિભુવન નાયક જિનતણાં.
સંવત સસી મુનિ વેદ રસભરિ આસોમાસિ અભિનવી;
બુદ્ધ શિવવિજય શિસ શીલ સેવી વદિ આણંદ વિનવી. ૮૫

દૂહા.

પૂરણ પુનિં પામીઉ માનવભવ અવતાર;
સદ્દગુરૂ સાનિધિથી લહ્યો જ્ઞાનદૃષ્ટિ આધાર. ૧
સુગતિ સંઘાતિ જોઈયાં તીરથ દેશ અનેક;
કલ્યાણકકારી કહું પૂરવદિશિ વિવેક. ૨

ચોપાઈ.

દેવગુરૂ સારદ સુપસાય પભણું પુન્યિં બહુ સુષદાય;
ઉત્તમભૂમિ કલ્યાણક ઠામ સુણયો તીરથકેરાં નામ. ૩
પહિલા દેસ મેવાતિ કહું અહીછત્રાપુરિ પાસજી લહું;
નયર આગરિં પાસકુમાર ચિંતામણિ ભેટ્યા સુષકાર. ૪
દલ્લીમંડણ વીરજિણંદ ચંદવાડિ નેમજી સુષકંદ;
યમુના તીરિ મથુરાં જઈ નેમજી પૂજો પાવન થઈ. ૫
કાસી દેસ પ્રસિદ્ધું ઠામ વાણારસી નયરી સુભ ગામ;
તિહાં જનમ્યા જિન પાસકુંમાર ભિલુંપુરિ બઇઠા સુષકાર. ૬
પ્રયાગતીરથનો મહીમા ઘણો અષયવડ પ્રગટ્યો તે સુણો;
વરસીતપ પૂર્યો અરિહંત રૂડા ઋષભદેવ ભગવંત. ૭

એક દિવસ પ્રભુ ધ્યાનિ ધરી તરૂહેઠિ રહ્યા કાઉસગ કરી;
તે ઉપિં અતિ ઉત્તમઠામ આજ અખયવડ કહીઇં નામ. ૮

ગંગા યમુના નિ સરસતી ત્રિવેણી તીરથ સોભતી;
એહનું જલ દેવપૂજા ચોગ્ય તે વિપરીત કરિ છિ લોગ. ૯

રામ રાખ નિ હાડે કરી મીથ્યાતી માંહિ નાખિં ભરી;
અંગ પખાલિ મલ મૂત્ર જ ભર્યાં તે કિમ પામિ સદગતિ વર્યાં. ૧૦

તિહાં પાસિ જિન જનમ્યા સહી ગામ ઠામ ભલ ભાખ્યિં લહી;
સીહપુરી શ્રેયાંસ જનમ્મ ચંદ્રપુરિ ચંદ્રપ્રભુ તિમ્મ. ૧૧

હાજીપુરપટ્ટણ સુભગામ થૂલિભદ્ર જનમ્યા તિણિ ઠામિ;
મગધદેશ રાજગૃહ નામ મુનિસુવ્રતનિ કરૂં પ્રણામ. ૧૨

પાંચે પર્વત કહીઇ સાર પાંચે મેરૂ સમ અવતાર;
વિપુલ વૈભાર રતન્ન સુવન્ન ઉદયગિરિ દેખિ તે ધન્ન. ૧૩

તે ઉપરિ જિનના આવાસ પૂજ્યા પૂરિં મનની આસ;
સાલિભદ્ર ઘર પાસિ કૂઓ નંદમણીયારની વાત્રિજ જૂઓ. ૧૪

ગિરિ વૈભાર રોહિણીયાગુહા આવો ફરસો બાર જૂજૂઆ;
ગઢમાંહિ ઓપિં આવાસ શ્રેણિકરાયતણા ઉલ્હાસ. ૧૫

મિથિલા નયરી મલ્લીજિણંદ વાસુપૂજ્ય ચંપા સુખકંદ;
સતી સુભદ્રા ઉઘાડી પોલિ શીલતણિં મહિમા કલ્લોલિ. ૧૬

આગલિ અયોધ્યા નયરી વાસ પાસિં ગંગા ગિરિ કૈલાસ;
રામ શીતા તિહાં કીધું રાજ ભદ્દિલપુર શીતલ જિનરાજ. ૧૭

જંભીગામ ઋજુવાલુ નદી કેવલ ભુમિકા વીરની વદી;
કોસ હજાર ઉપરિ પર્વત્ત મેખલનાંમિ અછિં મહત્ત. ૧૮

તેથી પ્રગટી રેવા નદી સુવર્ણભદ્રા બીજી વદી. ૧૯

સુવર્ણભદ્રા નદી સહિનાણ તસ સંગિં લાકડ થાઇ પાહાણ;
કોતિકકારી દીસિં ખરી ગંગા સંગમ આવી વરી. ૨૦

હાથી રેવાસાહિં રમઇ પછિમ સમુદ્રમાંહિં વીસમિં;
દેસ કાસમીર દેવી ભારતી કેસર વન નયણે ધારતી. ૨૧

હંસવાહન વીણા વિખ્યાત જિમણિ કરિ પુસ્તક કવિ માત;
તિહાં નીપાઇં બહુ પામરી રાય રાણા ઓઢિં તે ધરી. ૨૨

સમેતાચલ આવ્યા ગહિગહી વીસ વીતરાગ તિહાં સિદ્ધા સહી;
જિનવર થૂભતણા જે ઠામ તે સવિ દીપઇ મહીમાધામ. ૨૩

પારસનાથનો પરતો ઘણો નિશિ વેલાઇં નોબતિ સુણો;
યાત્રા કરી જવ પાછા ફરિ મેઘમાલી તવ વર્ષા કરિં. ૨૪

પાલગંજ તલહટી વસઇ રાજા ખ્યત્રી મનિ ઉલ્હસિં;
પારસનાથની ઓલગ કરિ પ્રભુની આણ સદા સિર ધરિ. ૨૫

ગજ ગઇંડા આરણાની ઘટા મૃગ કસ્તુરીયા બહુ સામટા;
વન કદલી હરડિની ડાલ આંબ રૂંષ અનિ વંશજાલિ. ૨૬

સાત કોસ પોઢો સુવિશાલ પાંચ ગાઉ પહોલો ચોસાલ;
તિહાંથી જઇઇં દેસ બંગાલ તીરથ શિષર છિ અતિહિ રસાલ. ૨૭

પારસ પાહાણની પ્રતિમા સાર સોના રૂપાની પણિ ધાર;
તેહતણી જે કરસિ યાત્ર સફલ જનમ તસ નિર્મલ ગાત્ર. ૨૮

ઝાડખંડિ સોહિ જગનાથ વર્ણું ચ્યાર સેવિ પ્રભુનાથ;
તિહાંથી આવ્યા ખ્યત્રીકુંડ વીરજી વંદુ માહણકુંડ. ૨૯

ચ્યવન જનમ વીરનાં અહિઠાણ પાવાપુરિ પામ્યા નિરવાણ;
યાત્રાષાણિ મુનિવરની તિહાં વીરનુ થૂભ વંદું વલી ઇહાં; ૩૦

વિમલનાથ કંપિલપુર ચંગ ગુહ્વરગામિ ગૌતમ મનિ રંગ;
ગજપુરિ કુંથુ જિણેસર નામ કોસબી પદમપ્રભુ ઠામ. ૩૧

પુરવપુંન્યિં પેષી સહી પૂરવ દિસિ યાત્રા કહી;
નામ નિરૂપમ જે ધનવંત જિનવર પૂજિ તે પુન્યવંત. ૩૨

નરવર અલવર રણથંભરિ રાવણપાસજી રખ્યા કરિ;

બાવનગજ પ્રતિમા દીપતી ગઢ ગ્રુવાલેરિ સદા સોભતી. ૩૩

સિભરિ બુંદીનગર આંબેર ટુંક ટોડા નિ ગઢ અજમેર;
તિહાં મોટાં જિનહર છિ ઘણાં સોવનકલસે સોહામણાં. ૩૪

માલપુરિ નિ સાંગાનેર મેદપાટમાહિ કુંભલમેર;
આદિ નયર એ ઉત્તમ ઠામ ત્રિણકાલ તિહાં કરૂં પ્રણામ. ૩૫

ગોગુંદિ નવપલ્લવ પાસ નાગેદ્રહિં નમી લીલ વિલાસ;
એકલિંગ મહાદેવ પ્રાસાદ ગગન સંઘાતિ માંડિ વાદ. ૩૬

દેલવાડિ છિ દેવજ ઘણા બહુ જિનમંદિર રલીયામણા;
દોઈ ડુંગર તિહાં થાપ્યા સાર શ્રીશત્રુંજે નિ ગિરનાર. ૩૭

નવિ તલાદિ ચોમુષ સાર દયાલસાહ મહિતિ સુખકાર;
અનોપમ કરણી કીધી આજ રાજસિંહ રાણા નિ રાજ. ૩૮

ઉદયપુર તે ઉત્તમ ઠામ શીતલનાથનિ કરૂં પ્રણામ;
બહુ જિનમંદિર દીપિ વલી પાસ સુપાસજી ટાલિ અલી. ૩૯

રાણાનું તિહાં છાજિ રાજ છત્રપતી હીંદુશિરતાલ;
શીસોદીયાશાષિ ભૂપાલ ષટદર્શન તે પ્રતિપાળ. ૪૦

સાંડેરાગચ્છના યજમાન દિન દિન દીપિં પુન્યપ્રધાન;
દાની માની જ્ઞાની ઘણૂં યશ પ્રતાપ સોહિ તેહ તણો. ૪૧

જાઉરનયરિ શાંતિ જિણંદ જસ મુષ દીઠિ અતિ આણંદ;
સાત ધાતતણું અહિઠાણુ પ્રગટિ આજ સદા સપરાણુ. ૪૨

ઋષભદેવ વાગડ વિષ્યાત મહિમા જેહનો જગિ આખ્યાત;
જવાસિં ડુંગરપુર થઈ જિન ભેટું વંસવાલિ જઈ. ૪૩

આદિનયર આહડ મંડાણુ ધર્મનાથ વંદુ જિણભાણુ;
પાસ કરહડો પૂજું મુદા સાદડીઇં જિન સોહિ સદા. ૪૪

ગઢ ચિત્રોડિ દેવ ચુગાદિ પાર્શ્વનાથ વંદુ આલ્હાદિ;
ઋષભવંસિ કીરતિધરરાય સકોસલ શિવ પામ્યા ઠાય. ૪૫

માલવ તીરથ વંદુ હવિં દસોર સુવ્રત સુષ ઠવિં;
રામપુરિ નિં રતલામિ સહી સિરૂંજની ચંદેરી કહી. ૪૬
ભાવિ ભેટ્યો મગસિપાસ મોટો મહિમા જગમાહિ જાસ;
કૂકડેસર મહિમા પાસનો પ્રભુનામિ રોગ નાવે આસનો. ૪૭
પાસ અવંતી જિન ધ્યાઇઈ નગર ઉજેણી સુષ પાઇઈ.
સિદ્ધસેન મહિમા વિસ્તાર પામ્યો ઇણિ તીરથિ સુષકાર. ૪૮
વિક્રમ ભોજ સંપ્રતિ પુન્યવંત પરદુષ કાતર બહુ સતવંત;
પરસ્ત્રી બંધવ સાહસ ધીર દાતા ભોગતા ને વડવીર. ૪૯
વિણય વિવેક વિદ્યા ગુણપાત્ર પંડિતપ્રીય મહાનિર્મલ ગાત્ર;
માલવપતિ ઉજેણી રાજ કીરતિ વરતિં જેહની આજ. ૫૦
સીપ્રાનદી ગયદમસાણ ચોસઠિ જોગિનીનું અહિઠાણ;
સિદ્ધવડ હરસીદ્ધીપીઠ રામ સીતાનું તીરથ દીઠ. ૫૧
નયરી અવંતી આગલિ વલી માંડવગઢ દીપિં મહાબલી;
શ્રીસુપાસ સેવુ જિનરાય આદિ વીરના પ્રણમું પાય. ૫૨
ઓસવંશ અનોપમ નામ સગ્રામસોની એણિ ઠામ;
શીલિં સફલ કર્યો સહિકાર બહુ જસવાદ લહ્યો સંસારિ. ૫૩
જિણિ સિદ્ધાંત સુણી ભગવતી હેમમુદ્રા મેહલી દીપતી;
છત્રીસ સહસ ગૌતમનિં નામિ શાસ્ત્ર લિષાવ્યાં પુન્યનિ કામિ. ૫૪
મેવાતથી માલવ લગિ જાણિ બોલ્યાં તીરથ બહુ ગુણષાણિ;
ગુરૂવચનેથી કેતી લહી ઇણીપરિ પૂરવ યાત્રા કહી. ૫૫

કલસ.

તપગચ્છ નાયક બહુ સુષદાયક વિજયપષ્ય ધુરંધરૂ;
શ્રીવિજયરાજસુરિંદ સોહિ સૂરીગુણે કરી સુંદરૂં.
તસ તણિ રાજિ અતિહિ છાજિ સંવેગ ગુણમણિ સાયરૂ;
બુધ શિવવિજય સીસ શીલ વીરનિ સદા આણંદ જયકરૂ. ૫૬

દૂહા.

પરમપુરૂષ પ્રણમુ વલી વાગેસરી વરદાય;
શ્રીગુરૂચરણ પસાઉલિં સંકટ દૂરિ જાય. ૧

દખ્યણદેસિ દીપતા દોલિતદાઈ દેવ;
ગુણ.ગાઉ તીરથતણા ગામ ઠામ સુણો હેવ. ૨

ચોપઈ.

નદી નર્મદા પેલિ પારિ આવ્યા દખ્યણદેસ મઝારિ;
માનધાતા તીરથ તિહાં સુણ્યુ શિવધર્મી તે માનિ ઘણું. ૩

પાસ ષંડુઓ ષડગુણ ગામ ષાંનદેસ કહીઈ સુષધામ;
બરહાનપુર મંડણ જિનદેવ પાસ મનમોહનની કીજિ સેવ. ૪

પાસ ચિંતામણિ નેં મહાવીર શાંતિનાથ નેમીજિન ધીર;
સ્વામી સુપાસ ગોડી ગુણવંત મહાજન મોટા તિહાં પુન્યવત. ૫

ઓશવંશભૂષણ અભિરામ સંઘવી છીતૂ જગજીવન નામ;
તસ ઘરણી જીવાદે સિરી સકલ ગુણે સીતા અવતરી. ૬

માણિકસ્વામિ નિ અંતરીકભણી આબૂ ગોડો સેત્રુંજતણી;
યાત્રા પ્રતિષ્ટા સંઘની ભગતિ દાન સુપાત્ર દીયાં સુગતિ. ૭

સારંગધર સંઘવી પોરવાડ યાત્રા કીધી ચૈત્રપ્રવાડિ,
સતર બત્રીસિ બહુલી ઋદ્ધિ લષમીતણો લાહો તે લીદ્ધ. ૮

માલવ નિ મેવાડિ જઇ આબૂ ગોડી ગૂજર થઈ;
વિમલાચલમાંહિ સિદ્ધાં કામ સંઘતિલક ધાર્યું તસ ઠામિ. ૯

જેસલ જગજીવનદાસ દાતા ભોગતા લીલવિલાસ;
જિનધરમી દિગંબર મતિં અતિ ધનવંત હુઓ સુભમતિ. ૧૦

જિનપૂજા નિત્યઇ તે કરિ આઠ રૂપહીયા તિહાં વાવરિ;
સદાવર્ત્ત સોહિ દાતાર બરહાંનપુરિ વિવહારી સાર. ૧૧

આગલિ મલકાપુર સુભ ઠામ શાંતિનાથનિ કરૂં પ્રણામ;

તિહાંથી ચઢીઈ દેઉલઘાટ દેસ વરાડની ચારૂ વાટ. ૧૨

દેઉલ ગામ અછિ ધનવંત નેમીસર પ્રણુમ્યા શુભશાંત;
હવિ સઘલિ દીગંબર વસિં સમુદ્ર સુધી તે ઘણૂં ઉલ્હસિં. ૧૩

શિરપુર નયરિ અંતરીકપાસ અમીઝરા.વાસિમ સુવિલાસ;
પરગટ પરતો પૂરિ આજ નવનિધિ આપિ એ જિનરાજ. ૧૪

રાવણુનો ભગપતિ કહ્યો ષર દૂષણુ રાજા તે થયો;
જિનવર બિંબ પૂજીનિ જિમઈ એક દિવસ વનમાંહિ રમઈ. ૧૫

દેહરાસર પણિ ધરિ વીસર્યું વેલુ છાણુનું બિંબજ કર્યું;
ભણી નવકાર પ્રતિષ્ઠિઉં ચંગ પૂજી પ્રણુમી મનિનિં રંગિ. ૧૬

પ્રતિમા વજ્ર સરિષી લહી કોઈ આશાતના કરસિ સહી;
તેહ કારણુ મેલ્હી જલકૂપ વેગિ આવ્યો નયરી ભૂપ. ૧૭

અનુક્રમિ એલગરાયનો રોગ દૂરિ ગયો તે જલસ યોગ;
અંતરીકપ્રભુ પ્રગટ્યા જામ સ્વામી મહીમા વાધ્યો તામ. ૧૮

આગે તો જાતો અસવાર એવડો અંતર હુતો સાર;
એક દોરાનું અંતર આજ દિન દિન દીપિ એ મહારાજ. ૧૯

ગોમુષી ગંગા ગામ લુણાર નિરમલ નીર નાહિં સંસાર;
અસૂચિ નારી નાહિ જામ તો તે પાંણી વિણુસિ તામ. ૨૦

એલજપુરિ કારંજા નયર ધનવંત લોક વસિ તિહાં સભર;
જિનમંદિર જ્યોતિ જાગતાં દેવ.દીગંબર કરી રાજતા. ૨૧

તિહાં ગચ્છનાયક દીગંબરા છત્ર સુખાસન ચામરધરા;
શ્રાવક તે સુદ્ધ ધરમી વસિં બહુ ધન અગણિત તેહનિ અછિં. ૨૨

વઘેરવાલવશિં સિણુગાર નામિ સંઘવી ભોજ ઉદાર;
સમકિતધારી જિનનિ નમિં અવર ધરમ સ્યૂં મન નવિ રમિં ૨૩

તેહને કુલે ઉત્તમ આચાર રાત્રિભોજનનો પરિહાર;
નિત્યઈ પૂજા મહોચ્છવ કરિ મોતીચોક જિન આગલિ ભરિ. ૨૪

પંચામૃત અભિષેકિં ઘણી નયણે દીઠી તે મિં ભણી;
ગુરૂ સાહમી પુસ્તક ભંડાર તેહની પૂજા કરિ ઉદાર. ૨૫

સંઘ પ્રતિષ્ટા નિ પ્રાસાદ બહુ તીરથ તે કરે આલ્હાદ;
કરણાટક કુંકણ ગુજરાતિ પૂરવ માલવ નિ મેવાતિ. ૨૬

દ્રવ્યતણા મોટા વ્યાપાર સદાવર્ત્ત પૂજા વિવહાર;
તપ જપ ક્રિયા મહોચ્છવ ઘણા કરિ જિનસાસન સોહામણા. ૨૭

સંવત સાતિ સતરિ સહી ગઢ ગિરિનારિ જાત્રા કહી;
લાષ એક તિહાં ધન વાવરી નેમનાથની પૂજા કરી. ૨૮

હેમમુદ્રા સંઘ વચ્છલ કીઓ લાછિતણો લાહો તિહાં લીઓ;
પરબિં પાઇ સીઆલિં દૂધ ઇષૂરસ ઉંનાલિ સુદ્ધ. ૨૯

એલાફૂલિં વાસ્યાં નીર પંથીજનનિં પાઇં ષીર;
પંચામૃત પકવાને ભરી પોષિં પાત્રજ ભગતિ કરી. ૩૦

ભોજ સંઘવી સુત સોહાંમણા દાતા વિનઈ જ્ઞાની ઘણા;
અર્જુન સંઘવી પદારથનાથ શીતલ સંઘવી કરિ શુભકામ. ૩૧

હવિ મુગતાગિરિ જાત્રા કહું શેત્રુંજ તોલિં તે પણિ લહું;
તે ઉપરિ પ્રાસાદ ઉતંગ જિન ચોવીસતણા અતિચંગ. ૩૨

સિંધષેડિ આંબા પાતૂર ચંદ્રપ્રભ જિન શાંતિ સનૂર;
ઓસાવુદગિરિ ગઢ કલ્યાણ સહિર બિધર પ્રસીધ્યું ઠાણ. ૩૩

ઇહાંથી કહીઇ દેસ તિલંગ ભાગનગર ગલકુંડું ચંગ;
જોઅણ ચ્યાર વસિ સુવિસાલ કુતબસાહ નામિ ભૂપાલ. ૩૪

એકલાષ હયવર હીંસતા નવલષ પાલા પદ સેવતા;
ગજરથ સોહિ દલ સિણગાર નાટિક નેજા વાજિત્ર સાર. ૩૫

ગણિકાનાં ઘર સહિસ છત્રીસ નાચગીત કરિ નિસદીસ;
જિનપૂજાઇ ઓચ્છવ વલી જાણે અપચ્છર જોડિ મિલી. ૩૬

શ્રાવકજન વસિં લછમીવંત દાની જ્ઞાની ધરમી સંત;

મણિ માણિક વિદ્રુમના જાણુ દેવગુરૂ સેવિં સપરાણુ. ૩૭

ઓશવંશ ઉપિ ઉજમાલ દીપઇ દોલતિ દાન દયાલ;
દેવકરણુ સાહ દરિસણુ ભલો રૂપિ રિદ્ધિ સદા ગુણુનિલો. ૩૮

ચિંતામણિ ચૈત્યઇં ચોસાલ થાપી પ્રતિમા ઝાક ઝમાલ;
સંઘવચ્છલ પૂજા જિનની ઘણી કરિ નિત્યઇં અતિ સોહાંમણી. ૩૯

સદાવ્રત્ત દાઈ સુભમતી પુણ્યિ પોષિ સઘલા યતી;
દુષીયા દીનતણો આધાર જાંણે.કલ્પતરૂ અવતાર. ૪૦

મહિપતિ માનિ મહામંડાણુ જિનશાસન સોભાવિ જાંણુ;
હય ગય રથ પાયક પરિવાર ત્રિણુ બાંધવ હુયા જોડિ ઉદાર. ૪૧

ઉદયકરણુ ઉપિં આસકરણુ રૂપિ રતિપતિ ઇંદ્ર આભરણુ;
સમકિતધારી મતિ ઉજલી ગરવ રહીત ગુરૂ ભગતાવલી. [૪૨

અંચલગછિ ગિરૂઆ ગુણવંત રાગદ્વેષ કીધા ઉપસાંત;
સંઘ ચઉવિહતણા સિણગાર વર્ણવ વારૂ સત્ય ઉદાર. ૪૩

દોઇ દેઉલિ દીપિ દોલતી આદિ પાસ સેવિં સુભમતી;
દેવ દેગંબર દેહરૂં એક મંદિર મોટા સબલ વિવેક. ૪૪

વાડી વસ્ત્ર સરોવર સાલિ શ્રીફલ મેવા દ્રાષ રસાલ;
હાથી રયણુતણી વલી ષાણિ કેતા કહીઇં અવર વષાણુ. ૪૫

કુલ્લપાકપુર મંડણુ દેવ માણિકસ્વામિની કીજિ સેવ;
ભરતરાયનું મુદ્રાબિંબ નિત્ય પ્રણામતણિ અવલંબિ. ૪૬

તે તીરથનો કર્યો ઉદ્ધાર શંકરરાયરાણીઇ સાર;
રાજા તે મિથ્યાતી સિરિ ત્રિણુસય સાઠિ શિવમંદિર કરિ. ૪૭

તેતાં જિનહર સોહાંમણાં અતિ દીપેં તે રાણીતણાં;
એક કોસ દેઉલ વિસ્તાર પૂજા મહોચ્છવ હોઇ અપાર. ૪૮

દ્રાવડ દેશતણાં અહિઠાણુ તે સુણુયો કહીઇં સપરાણુ;
ગંજીકોટિ સિકાકોલિ ચંજીચંજાઉરિ ને બાલિ. ૪૯

હેમ રયણુ નિ રૂપાતણી જિનપ્રતિમા તિહાં દીપિ ઘણી;
જિનકાંચીઇં જિનપ્રાસાદ સરગસમોવડિ માંડિ વાદ. ૫૦

શિવકાંચીઇ શિવાલય ઘણા વિષ્ણુકાંચીઇં વિષ્ણુવતણા;
પૂજા રથયાત્રા મંડાણ નિત્યઇં મહિમા કરિ સુજાણ. ૫૧

દેસ કરણાટકનો આચાર બોલું તીરથનો સુવિચાર;
ચોરતણો તિહાં નહીં સંચાર ધરમરાજ બહુલા શત્રુકાર. ૫૨

નદી કાબેરી મધ્યે વસિ શ્રીરંગપટ્ટણ અતિ ઉલ્હસિં;
તિહાં ભેટ્યા જિન નાભિમલ્હાર ચિંતામણિ નિ વીરવિહાર. ૫૩

દેવરાય નામિ નરપતી મિથ્યાધરમી પણિ સુભમતી;
દાનિ ભોજ સરિષો ભજિ મધ માંસની દૂરિ તજિ. ૫૪

પાંચ લષ્ય પાયક પરિવાર ગજ ચંદનની ષાણિ ઉદાર;
પાંસઠિ લાષ તિહાં દ્રવ્ય ઉપજિં વરસપ્રતિ ન્યાઇં સંપજિં. ૫૫

અઢાર લાષ ધન ધરમ દુઆરિ વરસપ્રતિ આપિ તે સાર;
આઠ ઠાકુર નિ ચ્યાર જૈન છ મહાદેવતણિ આધીન. ૫૬

રંગનાથ સોવનમઇં કાય નવકરમાનિ પોઢી તિહાંય;
હરી શયનમુદ્રાઇં ઠવી વૃષવાહન ગંગાધર નવી. ૫૭

એ બેહુની પૂજાવિધિ સુણો કનક કલશ લેઈ રલીયામણો;
કુંજર કંધિં લેઈ કરી પંચશબ્દ શિર છત્રિ ધરી. ૫૮

પ્રહિ ઉઠી ગંગાજલ ભરી દેવ પષાલિ આણી કરી;
જિનધરમી પણિ ઇમ આચરિ અણગલ પાણી નવિ વાવરિ. ૫૯

પંચામૃત પૂજા નૈવેદ ષાંડી એક તંદુલ નૃત ભેદ;
દીપકમાલા નિ આરતી ઉત્તમ વાજે અતિ સોભતી. ૬૦

સિદ્ધચક્ર નિ આદિલદેવ રાજા તેહની સારિ સેવ;
ચ્યાર ગામ અછિ દેવકાં અરકધન આણિ તેહથિકાં. ૬૧

શ્રાવકજન બહુ ધનવંત દાન દયા પાલિ સતવંત;

બ્રહ્મ જાનિ મંત્રીસર ભલો વિસાલાષ્ય નામિ ગુણનિલો. ૬૨

લોકપ્રસિદ્ધ તસુ બીજું નામ વેલાંદુર પંડિત અભિરામ;
વિદ્યા વિનય વિવેક આવાસ જિનમતનો પૂરો અભ્યાસ. ૬૩

જિનઆગમ પૂજિ ત્રિણુવાર એકાસણું નિત્યઈ દ્રવ્ય બાર;
જિનસાસન દીપાવિ સદા રાજધુરંધર ગુણ સંપદા. ૬૪

વીરપ્રાસાદ મંડાવ્યો લંબ પુરૂષ પ્રમાણિ પીતલ બિંબ;
સાત ધાતુ નિ ચંદનતણી રયણબિંબની સોભા ઘણી. ૬૫

વીસસહુસ હુંસેં કરી વિત્ત વાવ્યું તેણિં નિરમલ ચિત્ત;
સાતષેત્ર પોષિ પુન્યવંત પડિત પ્રિય બહુમાંની સંત. ૬૬

ગોમટસ્વામિતણો અભિષેક સહિ સહુ નર રચી કરિ એક;
વરસ પ્રતિ મોટિ મંડાણિ જાંણે ઈંદ્રતણિ સહિનાણિ. ૬૭

મહીપુંનિમ પૂજા વડી મોટી રથયાત્રાઈ ચડી;
અષ્ટોત્તરસો કુંભે ભરી પંચામૃત અભિષેકિં કરી. ૬૮

બારે કોસે ગોમુટસામિ શ્રીરંગપટ્ટણથી અભિરામ;
બાહુબલીનું બીજું નામ લોકપ્રસિદ્ધ છિ ગોમટસ્વામિ. ૬૯

ચામુંડરાય હુઉ જિનમતી તિણિ તીરથ થાપ્યું સુભમતી;
સાઠિ હાથતણિ અનુમાનિ કાઉસગમુદ્રા ગોરિ વાનિ ૭૦

પર્વતઉપરિ ઉપિં વલી જોતાં દૃષ્ટિ હુઇ નિરમલી;
બિલગોલગામ અછિ તે તીર વાસુપૂજ્ય જિન સાહસ ધીર. ૭૧

ત્રેવીસ દેઉલ દીપિ સાર દોઈં ડુંગર નિ ગામિ મઝારિ;
ચંદ્રગુપ્તરાયદેઉલ નામ ભદ્રબાહુ ગુરૂ અણસણ ઠામ. ૭૨

ચારૂકીરતિ નામિ ગચ્છધણી ધનવંત શ્રાવક તિહાં બહુગુણી;
સાત ગામ નિ સાત હજાર દેવતણૂં ધન આવિ સાર. ૭૩

કલિયુગમાહિ ઉપિ આજ દષ્યણમાહિ તીરથરાજ;
પાઉકોસ પરબત વિસ્તાર તિહાંથી આગલિ સોહિ સાર. ૭૪

કનકગિરી જ્વાલામાલિની દેવી ચંદ્રપ્રભુ સ્વામિની;
નદી કાબેરી જળ ઉતર્યા તવ મલયાચલમાંહિ સંચર્યા. ૭૫

અંજનગિરિ તિહાં વિસમિ ઠામિ શાંતિનાથનિ કર્યો પ્રણામ;
ચંદનવન નિ હાથી ઘણા પાદપ પોઢા રલીયામણા. ૭૬

ઘાટ ઉતરી આવ્યા મલબારિ કલિકોટ બંદિર અતિહિ ઉદાર;
જિનમંદિર સ્વેતાંબરતણું વ્યાપારી ગુજ્જર તિહાં ભણું. ૭૭

સો કોસે સુભરમણી ગામ સંભવનાથનિ કરૂ પ્રણામ;
ગોમટસ્વામી પુરએ નૂર સાત ધનુષ દેહી સનૂર. ૭૮

ઇહાંથી જૈનતણાં તે રાજ પાંચે ઠામિ સોહિ આજ;
તુલદેસિ મોટો વિસ્તાર પાલિ જિન આણિ આચાર. ૭૯

બદરી નગરી અનોપમ જાણિ ઓગણીસ દેહરાં છિ ગુણ ખાણિ;
ત્રાંબા નલીએ બાહ્યાં વલી મંડપ મોટા બહુ પૂતલી ૮૦

પુરૂષ પ્રમાણિ પ્રતિમા ચંગ હેમતણી તે અછિ સુરંગ;
ચદ્રપ્રભુ ચૈતિ ચોસાલ યાત્રા જેહની અમીઅરસાલ. ૮૧

આદીસર શાંતીસર પાસ શ્રાવક સેવિં લીલવિલાસ;
નારી રાજ કરિ જિનમતી સાધુ દિગંબર નિ મહાસતી. ૮૨

ચાર વર્ણના શ્રાવક ભદ્ર બ્રમ ખ્યત્રી વૈસ્ય નિ સૂદ્ર;
નાતિતણો એહજ વિવહાર મિથ્યાદેવતણો પરિહાર. ૮૩

તાડપત્ર પુસ્તકભંડાર ત્રાંબાપેટીમાંહિ સાર;
સાત ધાત ચંદનમય લહી રયણજાતિની પ્રતિમા સહી. ૮૪

માણિક નીલક નિ વિડૂર હીરા વિદ્રુમ તેજઈ પૂર;
એહ અપૂરવ બિંબઝયાલ પુન્યિ પેખ્યાં પરમ કૃપાલ. ૮૫

કારકલગામિ ગોમુટસ્વામિ નવ પુરૂષ દેહી સુભધાન;
નેમિનાથ નિં ચૈત્યિં બહુ રયણબંબની સોભા સહૂ. ૮૬

ચામુખિ સોહિ નાભિ મલ્હાર ગામ વરાંગિ નેમિકુમાર;

ગિરિ ઉપરિ વલી સાહિ પ્રાસાદ ઇમ તુલદેસ કહ્યો આલ્હાદિ. ૮૭

સાગર મલયાચલ અંતરિ જૈનરાજ તે નિશ્ચલ કરિ;
જિનવર ભગતિતણાં મંડાણ કેતાં કહીઇં અવર વષાણ. ૮૮

પાછા ફરિ આવ્યા કરણાટ નયર વિનુરિ ચડિયા ઘાટિ;
રાંણી રાજ કરિ નિતુમેવ નવલષ પાયક સારિ સેવ. ૮૯

દોઇ દેઉલિ તે ભેટ્યા ચંગ તિહાંથી હુંબસિ આવ્યા રંગિ;
પાસનાથનિ પદમાવતી પરતા પૂરિ જગિ જાગતી. ૯૦

અહી અનેક પાસિં તિહાં ફરિ પણિ પરાભવ કો નવિ કરિ;
એહવું ઉપિં મહીમાધામ પૂજ્યાં પૂરિ વંછિતકામ. ૯૧

ચિત્રગઢ બનોસી ગામ વંકાપુર દીઠુ સુભઠામ;
તીરથ મનોહર વિસ્મયવંત વાત અપુરવ સુણુયો સંત. ૯૨

સ્વામી સેવક સુપન મઝારિ કહિ શ્રાવકનિ વયણ ઉદાર;
નવ દિન કૂલમાંહિ સંષ ધરે દસમે દિન દરિસનનુ કરે. ૯૩

નોમિ દિન યુ જો તિમ કરી સંષમુષિ પ્રતિમા નીસરી;
પાંઉ રહ્યા મુષમાહિ જાણિ દસમા દિવસતણિ સહિનાણિ. ૯૪

સંષપરમેસર કહીઇં એમ સંખથકી પ્રગટ્યા પ્રભુ નેમ;
લષમીસરપુર તીરથ ચંગ ગદકિં પ્રણમું મનનિ રંગ. ૯૫

ઇહાંથી કહીઇં કાનડદેશ લચ્છીલીલાનો પરવેસ;
રાયહુબેલી નયર ઉદાર અનંતનાથનિ પાસકુમાર. ૯૬

રામરાયનું વીજાનગર હુનિં મેહ હુઓ તિહાં સનર;
લોક પ્રસિદ્ધ સહુકો કહિં કૃષ્ણાનદી તે આગલિ વહિ. ૯૭

વીજાપુરિ છિં શાંતિજિણંદ પદમાવતી દીઠિ આણંદ;
મણિધર વિવહારી બુદ્ધિવંત શ્રાવકજન તિહાં બહુ ઋદ્ધિવંત. ૯૮

ઇદિલસાહનુ સબલું રાજ પ્રજાપાલ હુઓ મહારાજ;
દોઇ લષ્ય સેના ચતુરંગ મહાજન મોટા કરિ ઉચ્છરંગ. ૯૯

પાસ કરહિડા નિ કલિકુંડ મહીમા જેહનો આજ અખંડ;
દીવાલીદિન સઘલા દેવ બ્રહ્માદિક પ્રણમિ નિતુમેવ. ૧૦૦

ચારણગિરિ નવનિધિ પાસ રાય વાગડુકેરી વાસ;
દેવ ઘણા શ્રાવક ધનવંત પંચમનાતઈ બહુ સતવંત. ૧૦૧

પંચમ વણીક છીંપી કંસાર વણકર ચોથો શ્રાવક સાર;
ભોજન ભેલા કોઇ નવિ કરિ દીગંબર શ્રાવક તે સિરિ. ૧૦૨

શિવાતણી સીમિ વલી જૈન મરહઠદેસિ રહિ આધીન;
તુલજાદેવી સેવિ ઘણા પરતા પૂરિ સેવકતણા. ૧૦૩

સ્યાહુગઢ મુગી પઇઠાણ શ્રીમુનિસુવ્રત જિનવર ભાંણ;
જીવતસ્વામિ પ્રતિમા પરગડી બાંણગંગા ઉપકંઠિ વડી. ૧૦૪

સિદ્ધસેનદેવાકર વલી હરિભદ્રસૂરિ થયા મનિ રૂલી;
ભદ્રકાલી દેવી દીપતી કવિજન માતા એ ભારતી. ૧૦૫

પાસ કિસનેર તે પરવતમાહિં દોલતાવાદ કહુ ઉચ્છાહિં;
દેવગિરી અવરંગાવાદ શાંતિ વીર પ્રણમું આલ્હાદિ. ૧૦૬

ઈ લોરિ અતિ કૌતુક વસ્યૂં જોતાં હીયડું અતિ ઉલ્હસ્યૂં;
વિશ્વકરમા કીધું મંડાણ ત્રિભુવનભાવતણૂ સહિનાણ. ૧૦૭

દષ્યિણદિસિની બોલી કથા નિસુણી દીઠી જે મિ યથા;
ઇમ દાનગિરિ પારસનાથ નાસિક ત્રંબક સુવ્રતનાથ. ૧૦૮

ગંગા ગોમતી ગોદાવરી બલભદ્ર સોહિ તુંગીગિરી;
બગલામાંહિ નંદરબાર નીઝર ધનોરે અજિત જુહારિ ૧૦૯

કહીઇ કુંકણ દષ્યણ ચીઉલિ વડસાલિ ઘણદીવી બોલિ;
પાસ વીર નિ નાભિમલ્હાર મહુઇ વિઘનહરો સુષકાર. ૧૧૦

નવસારી સૂરતિ મંડાણ ચિંતામણિ સોહિ જિનભાણ;
ઉંબરવાડી જીરાઉલો આદિનાથ ગાઉ ગુણનિલો. ૧૧૧

જિનધરમી વિવહારી બહુ સોહિ સુરતરૂ સરિષા સહુ;

ઋદ્ધિ રૂઇ લીલાવંત દાન સુપાત્રિ આપિ સંત. ૧૧૨

વિનયવંત વારૂ ગુરૂસુષી સદગુણુ સોહઈ દિન દિન સુષી;
ન્યાઇ મેલિ સબલી લાછિ સાતષેત્ર પોષિ ઉલ્હાસિ. ૧૧૩

તાપીતટ સાગરનુ સંગ કૌતુક જિહાજ ગણ્યાં ઉછરંગ;
દીપાંતરની અપૂરવ વાત મેવા મોતી વસ્ત્ર વિષાત. ૧૧૪

ઋષભદેવ રાનેરિ સાર ચોપટમલ હાંસોટિ ધારિ;
આદિદેવ અંકલેસરમાહિ રેવાતટિ આવ્યા ઉછાહિ. ૧૧૫

ભરૂઅછિ આદિનયર તે દીઠ ચોસઠિ યોગિનીનું વરપીઠ;
પાસ કહારો આદિ જિણુંદ મુનિસુવ્રત સેવું સુષકંદ. ૧૧૬

સંમલીવિહાર અંબડદે કરિ બત્રીસલાષ સોવન વય ધરિ;
કુંમારપાલ જવ કરિ આરતી તવ કીરતિ વરનૃપ ધારતી. ૧૧૭

વંદું વડુએ શ્રીમહાવીર સેનાપુરિ પહિલો જિન ધીર;
રાજપીપલા રેવાતીર ગજ વન છાજિં મહાગંભીર. ૧૧૮

ડભોઈ પાસ વટપદ્રિં દેવ દાદો જિન સોહિ નિતુમેવ;
ચંપાનેરિ નેમિજિણુંદ મહાકાલી દેવી સુષકંદ. ૧૧૯

નગર ગંધારિ બહુ જિનબિંબ શ્રાવક ધરમ કરિ અવિલંબ;
કાવીઇ જિનમંદિર જોડિ દીપિં સેત્રુંજા સરિષી હોડિ. ૧૨૦

દષ્યણુ કુંકણુ કાન્હડતણી તીરથ કેરી યાત્રા ભણી;
હવિ ગુજર ગાઉં ગુણવંત મહિ જિ ચતુર અનિ પુન્યવંત.૧૨૧

મહીસાગર ઉતરીઅ પાર આવ્યા ત્રંબાવતી મઝારિ;
થંભણુતીરથ મહિમા ઘણો ભાવિ ભવિકા ભગતિ સુણો. ૧૨૨

વાહણુ થંભ્યા સાયર મધ્ય્ય સાગરદત્ત સેઠિ તિહાં લદ્ધ
કુસલે આવ્યા મહોછવ કરી થંભણુપાસજી નામિ ધરી. ૧૨૩

પ્રભુજી પામ્યા પુન્યસંયોગ અભયદેવનો ટાલ્યો રોગ;
ઘણા વરસ વલી ભૂતલિ રહી ગોષીર ઝર્યાથી પ્રગટજ થઈ. ૧૨૪

પહિલિ મુગિ હુઈ રત્નાવતી બીજિ કહીઇ કનકાવતી;
ત્રંબાવતી ત્રીજામાહિ હોય ચોથિં ખંભનયર વલી સોય. ૧૨૫

થંભણ પ્રણમું જીરાઉલો નારિંગો ભિડભંજન સામલો;
નવપલ્લવ જગવલ્લભ દેવ સુખસાગરની કીજિં સેવ. ૧૨૬

ષંભનયરના શ્રાવક શિરિં ઋદ્ધિં રૂડા ગુણ આદરિં;
તુંગીયા નયરી ઉપમા લહી ગુણરાગી સેવિ ગહિગહી. ૧૨૭

રાજસ ગુણ રાજિ ઓસવંશ સોની તેજપાલ અવતંશ;
એક લાષ ધન ષરચ્યું જિણઈ સેત્રુંજસિષર કરાવ્યું તિણઈ. ૧૨૮

સંઘવી ઉદયકરણ અનિં સોમકરણ વિજકરણ નિ જયકરણ;
દેવગુરૂની પાલી આણ લષ્યમી લાહો લીઓ સુભઠાણ. ૧૨૯

પારિષ વજીઆ નિ રાજીયા શ્રીશ્રીવંશિ બહુ ગાજીયા;
પાંચ પ્રાસાદ કરાવ્યા ચંગ સંઘ પ્રતિષ્ટા મનનિ રંગ. ૧૩૦

જેહની ગાદી ગોઆબંદિરિ સોવન છત્ર સોહિ ઉપરિં;
કોઇ ન લોપિ તેહની લાજ નામિ સીસ ફરંગીરાજ. ૧૩૧

પ્રાગવંશ કુંઅરજી વાડુઆ કાવી દેઉલ તેણે કીયા;
પુત્ર પિતાઇ હોડાહોડિ કીધી કરણી જોડાજોડિ. ૧૩૨

મોઢન્યાતિ ઠકર જયરાજ વંશવિભૂષણ સોહિ આજ;
લાલજી સુત માલજી રામજી બંધવ બે લિં સુભમતી ભજી. ૧૩૩

સતરબાવીસિં યાત્રા કરી સેત્રુંજ સંઘવી પદવી વરી;
પોતિં પોષ્યાં પાત્ર વિશેષ ધન્ય જીવ્યું ધરમિ ધરી રેષ. ૧૩૪

સંઘવચ્છલ જિનમંદિરતણી પૂજા પ્રભાવના કીધી ઘણી;
સમકીત ગુણ સોભા ઉજલી આશ્રિતવચ્છલ કહીઇ વલી. ૧૩૫

કેતા જ્ઞાતા દાતા જાણિ કેતા શ્રોતા ભોગતા આણિ;
કવિતા આગમ ભેદિ કહિ ગુરૂવચને કરી નિશ્ચલ રહી. ૧૩૬

બુદ્ધિસાગર રૂઅ ઋદ્ધિવંત દાન દયા સોહિં સતવંત;

ચતુર ચઉકસી આણંદતણો વેલજી વિવેક ઉપગારી ઘણો. ૧૩૭
આજ અપૂરવ સવે સિણગાર સુગુણમણિ સરિષો પરિવાર;
જિનધરમી ગુરૂ ભગતા જેહ યશસોભાગ્ય લહિ વલી તેહ. ૧૩૮
આદિનયર એ ઉત્તમ ઠામ દિન દિન દીપિ સોભા ધામ;
ઇમ અનેક ગુણરયણની ષાણ કેતા કહીઇ અવર વષાણ. ૧૩૯
જિન નમીઇ સોઝિત્રે માત્ર અમ્હદાવાદે મોટી યાત્ર;
બારેજિ નિ ગામિ ધોલકિં યુગાદિ પાસ પ્રણમું તિહાં થકઈ. ૧૪૦
અમ્હદાવાદ અનોપમ લહું ભાભો ચિંતામણિ તે કહું;
સામલો મોઢેરો મહાવીર અટ્ઠોત્તર સો જિનહર ધીર. ૧૪૧
રાજનગર શ્રાવક ચોસાલ જગપ્રસીદ્ધ માનિં ભૂપાલ;
જિનસાસન સોભાવિ સદા આશ્રિતવચ્છલ બહુ સંપદા. ૧૪૨
ઉસવશભૂષણ શિરદાર સૂરા રતન બેંબંધુ ઉદાર;
સત્યાસીઇ દીઉ સત્રુકાર વિમલાચલના સંઘ અઢાર. ૧૪૩
તસ સુત ધનજી પનજીચંગ સમેતાચલ યાત્રા કરી રંગ;
ઇસી સહિસ એકલાષિ કરી ધન ષરચી સંઘપદવી વરી. ૧૪૪
શ્રીશ્રીવંશિં ચડતિં વાનિં દોસી મનીઓ પુન્યપ્રધાન;
ધર્મષેત્રિ ધન વાવ્યું બહુ ત્રિણે લાષ તે પોતિ સહુ. ૧૪૫
સવત ચોગિં શત્રુકાર વરસ એ લગિ દીધો સાર;
દુરિ દુકાલ ગયો તિણિ વારિ માણુસ મિલિયાં સહિસ ઇગ્યાર. ૧૪૬
સંઘતિલક સિદ્ધાચલતણું મોઢેરાનું મંદિર ભણ્યૂં;
સતરભેદ પૂજા મંડાણ રાજનગરિ સહુ દેઉલિ જાણિ. ૧૪૭
હેમમુદ્રા શીલવંતનિ દીદ્ધ સંઘવચ્છલ બહુ ભગતિં કીદ્ધ;
બાન છોડાવ્યાં પુન્યનિ કાજિ જિનસાસનિ વિસ્તારી લાજ. ૧૪૮
તસ સુત દોસી શાંતિદાસ પૂરણ પુન્યતણો તે વાસ;
દાની જ્ઞાની ભોજસમાન તાતતણિ પરિ વાલ્યો વાન. ૧૪૯

બહુજી પનજી મનજી અંગ શાંતી સોમકરણુ મનિ રંગ;
સૂરચંદ સુત પચેવડો ગુણનિધિ વંશ અછિ પઢવડો. ૧૫૦

ઓસવંશે શાંતિદાસ શ્રીચિંતામણિ પૂજ્યા પાસ;
પ્રભુ સેવાઈં ગજસંપદા દિલ્લીસરિ બહુ માન્યો સદા. ૧૫૧

વિત વાવરીઉં ધરમિં ઘણૂં સાતે ખેત્રે કરી સોહામણૂં;
ત્રિહુંપુત્રે વલી સોભા ઘણી વંશવિભૂષણુ તે બહુગુણી. ૧૫૨

વસ્તુપાલ મંત્રીસર વંશ શિવા સોમજી કુલ અવતંસ;
સેત્રુંજ ઉપરિ ચોમુખ કીઓ માનવભવ લાહો તિણિ લીઓ. ૧૫૩

ત્રિણુ જોઅણનું નગર મંડાણુ અમ્હદાબાદ અનોપમ જાણિ;
સાધુ સુધરમી નિત્યેં વાસ શ્રાવકનાં ઘર સહિસ પંચાસ. ૧૫૪

સકલ દેસતણો સિણગાર દુખિઆ દીનતણો આધાર;
જોયાં પટ્ટણુ દેશ અનેક પેખ્યો પૂરો ઇહાં વિવેક. ૧૫૫

કપ્પડવાણિજ નિ સાણુંદ વામાસુત નિ આદિજિણંદ;
વીરમગામથી આગલિ પાસ સંખેસરો પૂરિ મનિ આસ. ૧૫૬

યાદવ જરા નિવારી ઇણિ યદુપતિ તીરથ થાપ્યું તિણિં;
ચંદ્રપ્રભુ જિન વારિ કહી તવ મૂરતિ ભરાવી સહી. ૧૫૭

સેરીસિં લોઢણુ જિનપાસ સંકટ ચૂરિ પૂરિ આસ;
જૈનકાંચીથી આણી દેવ મંત્રબલિ ચેલાની સેવ. ૧૫૮

કડી મહિસાણેં નગરિ સાર આદિ વીર નિં પાસકુમાર;
વિસલનગર નિ વીજાપુરિ જિનપ્રતિમા વંદુ સુભપરિ. ૧૫૯

આદિ તલટી આણંદપુરિ જે યાત્રાફલ સેત્રજગિરિ;
સીદ્ધપુરિ વાસ્યું સિદ્ધરાય નદી સરસતી તીરથ ઠાય. ૧૬૦

આવ્યા પાટણિ અતિ આદરિ પાસજી ભેટ્યા પંચાસરિ;
કોકો નારિંગો ચારૂપ પાસ અઢારે સુગુણ સ્વરૂપ. ૧૬૧

વીસોત્તર સો જિન આવાસ દરિસણુ આપિ લીલવિલાસ;
કુમારપાલ નિં વિમલપ્રધાન ઈહાં ઉપના તે ગુણનિધાન. ૧૬૨

હેમાચાર્ય તણિ વષાણિ અઢારસય કોઠીધજ જાણિ;
પાટણિ પનોતા શ્રાવક વસિં ધરમકાર્ય કરતા ઉલ્હસિ. ૧૬૩
પાટણનયર પ્રસીધું જાણ .... ;
કુમારપાલ હુઓ ભૂપાલ અઢારદેસ દયા પ્રતિપાલ. ૧૬૪
ઇગ્યારલાષ હયવરનું સેન ગલીઉં નીર પીઈ તે જૈન,
હેમાચાર્યથી સમકિત લહી જિનમંડિત ભૂ કીધી સહી. ૧૬૫
જિનહર બિંબ અનિ શત્રુકાર ઉપાસરા નિ જીર્ણઉદ્ધાર;
રાજઋષીની ઉપમા ધરી ગણધરપદવી તિણિં વરી. ૧૬૬
આજ અનોપમ કીરતિ જાસ ઉત્તમ પુરૂષ લીલવિલાસ;
તીરથ થાપ્યાં સમકીત ધરી અવિચલકરણી રંગિ કરી. ૧૬૭
ત્રિણ ગતિ નિ ત્રિભુવનતણાં સાસ્વતા અસાસ્વતા સોહામણા;
જે અપુરવ સુણીયા પીઠ તે ત્રિકાલિ પ્રણમું દીઠ. ૧૬૮
સતર ઇગ્યારિ બારિ ફિરી પુરવદિસિની યાત્રા કરી;
એકવીસિં અઠત્રીસિં સહી દષ્યણ દેવની સેવા લહી. ૧૬૯
ચઉદ પૂરવનો જે છિ સાર તે પહિલાં પભણી નવકાર;
પૂરવાચાર્યને વચને ધરી દેવ દિગંબર વાંદ્યા ફિરી. ૧૭૦

यतः—

दिसह विवहचरियं जाणिज्जेइ दुज्जणसज्जणविसेसो ।
अप्पाणं च किलिज्जइ हिंडिज्जइ तेण पुहवीए ॥ १७१ ॥

ધન્ય દિવસ તે વેલા સાર ધન્ય જીવ્યું માણુસ અવતાર;
તીરથયાત્રા કરિ સુજાણ તે નર નારી લહિ કલ્યાણ. ૧૭૨

કલસ.

એ તીરથમાલા ગુણવિસાલા જે ભવિકજન કંઠિ ધરિ,
સકલલચ્છી ધેનુ સુવચ્છી નિશ્ચલ આવિ તસ ઘરિ;
શુદ્ધસંવેગી સુગુણ સંગી બુધ શિવવિજય સાનિધ કરી,
કોવિદ શીલવિજય સીસ પભણિં વીનવિ આણંદ ધરી. ૧૭૩

દૂહા.

ઉત્તરદિસિ ઉપિ સદા જૈનરાજ અશેષ;
મહાનગર રૂડાં ઘણું સુણ્યે તેહ વિશેષ. ૧

દુરગમ પંથ ઉલંઘતાં નદી નગર પાષાણ;
મલેચ્છ રાજ્ય અછિ મોટાં કહિસ્યું તાસ વષાણ. ૨

ચોપઈ.

દિલ્લીપતિ હુઓ અકબરસાહ ષટ દરસણ પોઝી પાતસાહ;
દાન દયા દીપાવી જિણઇ ધરમ પરિષ્યા કીધી જિણેં. ૩

એક દિવસ નૃપ સભા મઝારિ ભણિ વિપ્ર તિ ધર્મવિચાર;
શ્રાવક જીવદયાઈ રમિ પણિ સૂર્યનિ નવિ નમે. ૪

છંદુ જવહિરી બુદ્ધિનિધાન શ્રાવકધરમી તાસ પ્રધાન;
મિથ્યામતિ મોડી જયવાદ વરીઉ ભૂપ સભા સંવાદ. ૫

સૂર્યદેવ નિ ગંગાનદી જિનમતમાંહી ઉત્તમ વદી;
મિથ્યામતિ તે રાતિ જિમઈ મિલભર્યા ગંગામાહિ ભમઇ. ૬

માટી જલજલણ નિ વાય વણસ્સઈ જીવ અસંખ્યા થાય;
કંદમૂલના ભેદ કહાય વલી અનંતા કહિ જિનરાય. ૭

તે ઓલષાવ્યા ઉપનયન ધરી ગોપું છિ દેવવાસિ કરી;
વિપ્રતણું ઉતાર્યું માન જિનસાસનનું વાલ્યો વાન. ૮

પાતસાહ પરસંસ્યા જૈન થિરધર્મી પોતિં લયલીન;
જેહનો વંશ વિરાજિ આજ સરવ વસિ કીધાં જેણિ રાજ. ૯

એહવું દલ્લીનયર મંડાણ દોઇ જોઅણ વિસ્તારિ જાણિ;
છ જોઅણ સોહિઇ આગરૂં નદી યમુનાકંઠિ ગુણ ભર્યું. ૧૦

ગંગા તીરિ છિ કેદાર કુરૂક્ષેત્ર નિ વલી હરદ્વાર;
એ તીરથ શિવનાં છિ સહી. ૧૧

નગરકોટમાહિ જ્વાલામુખી દેવી દરસણિ સોહિ સુખી;

નગટી શંણીનું તિહાં રાજ સો જોઅણુ ઉપરિ તે આજ. ૧૨

હીંગુલાજ હિમાલયગિરી દેવી દીપિ મહિમા ભરી;
ત્રણુસય કોસે લાહુર ગામ નવલષ્ય ક્ષત્રી વસિ તસ ઠામિ. ૧૩

ઇહાંથી સો પંચાસે જાણિ પુર મુલતાન મહામંડાણુ;
કાબિલથી કરિ રાજ્ય પઠાણુ નવલષ નેજાનું દલ જાણિ. ૧૪

ત્રણુસે કોસે નયર ષંધાર સવાલાષ નામિ ગિરિસાર;
કાલંજર નગથી નીસરી યમુનાનદી ગંગામાહિ વરી. ૧૫

એક માસ પંથ તે ઉપરિ મીઢા વાહન તિહાં સંચરિ;
મૃગ કસ્તુરી હાથી ઘણા સેર પ્રમાણુ હરડિ ફ્લ બહુ ગુણા. ૧૬

માનસરોવર તિહાં કહિવાય સો જોઅણુની ગંગા તિહાંય;
ઇહાંથી નવસિ ગાઉ મિલી ઇસપાન નયર અછિ તે વલી. ૧૭

કાસમીર નામિ પાતસાહ બાર લાષતણો નિરવાહ;
તિહાંથી પૂરવદિસિમાંહિ વસિ રોમનગર અતિ ઉલ્હસિ. ૧૮

રાજ કરિ બારિ સુલતાન તે પણિ જીત્યા વિમલપ્રધાન;
આઠસિ કોસે સાસતાનગર ત્રિણુ જોઅણુ વિસ્તારિ સભર. ૧૯

બલષ ભુષારા છિ દલિ તિહાં લાષ અઢાર સૈનઇં કરી ઇહિાં;
ત્યાગી તિહાં હુઓ મોટો મલક છોડી સોલસય નારી થયો અલક. ૨૦

ષુરાસાણુ ષટસત ઉપરિ હુંનસાન તિહાં રાજાસિરિ;
ઇષૂ ગજ નિ નાગરવેલિ તિહાં વલી ન હોઇ ચોથી કેલિ. ૨૧

બારસે કોસેં ઇસ્તંબોલ જોઅણુ અઢાર વસિ રંગરોલ;
તિલંગસાહ નામિ પાતસાહ ચોવીસ લાષ તુરંગ ઉચ્છાહ. ૨૨

બબરકૂલ વસિ પાંચસેં યવનરાજ ઇહાં સુષી વસિં;
મનુજરૂધિરઇ રંગઇં તે હીર નર મહિમાઇં કરિ તે કીર. ૨૩

સહિસમુષી હવિ કહીઇ ગંગ જોઅણુ સવાસો પિહુલી ચંગ;
અષ્ટાપદ રષ્યાનિ કાજિ પહિલી આંણી જન્હુરાજ. ૨૪

તિહાંથી પૂરવદિશ છિં બૌધ છ દરસણમાહિ કહ્યા અશુદ્ધ;
દેસ દેપાલ નેપાલ ભોટાંન પઇં ગુરષાંગ કલિંગનો અંત. ૨૫

દેઉલ મહીમા મોટાં ઘણા હસ્તી ભષ્ય આચારિ સુણ્યા;
કૌતુકકારી વાનરરાજ આશ્વમુષા છિં આગલિ આજ. ૨૬

સહિસમુષી ગંગાનિ પારિ સોહિ જૈનરાજ્ય ઉદાર;
સાતસય કોસે જઇઇં જામ ચાલીસ કોસ વિસ્તારિ તામ. ૨૭

લાટદેસ તારા તંબોલ જિનધરમીજન કરિ કલ્લોલ;
સૂરચંદ્ર રાજા જિનમતી ત્રણ લાષ સેના તસ દીપતી. ૨૮

ગયંવર ગાજિ ઝરિ મદ વારિ પોઢા પાંચસય જસ વર બારિ;
અનુપચંદ્ર સોહિ સુત સાર બીજો ત્રિલોકચદ્રકુમાર. ૨૯

સદાનંદ મંત્રી મહાંત જિનધરમી મતિસાગર સંત;
પંચસત તુરંગમ જેહનિ એહવી રાજલચ્છી તેહનિ. ૩૦

જિનમંદિર સોહિ સિ સાત કહીઇં તેહના સુણો અવદાત;
ત્રિણકાલ પૂજા કરિ જિનમતી નાચ નૈવેદ અનિ આરતી. ૩૧

સંઘતણી કરિ ભગતિ રસાલ આગમ અરચા ઝાકઝમાલ;
સુવિહિત સાધુ અછિ તિહાં ઘણા વનવાસિ રહિ રલીઆમણા. ૩૨

યુગપ્રધાન યતીસ્વર જાણિ જિનવલ્લભસૂરિ ગુણષાણિ;
દાની જ્ઞાની બહુ ધનવંત શ્રાવક ન તિહાં વસિ સતવંત. ૩૩

વ્રતપાલિ બારિ મનિ ષરિ જિનશાસનની સોભા કરિ;
સંઘપ્રતિષ્ટા ગુરૂની ભગતિ દિનદિન દીપિં બહુલી યુગતિ. ૩૪

ત્રણસય શિવાલય સોહામણા મિથ્યાતી જન માનિ ઘણા;
વરતિ જીવદયા નિતુમેવ આકરા કર ન કરિ નરદેવ. ૩૫

જિનધરમી ચ્યારિ વલી વર્ણ ન્યાયવંત પૃથિવી આભર્ણ;
ઇમ અનેક સોભાં મંડાણ કેતા કહીઇ નગર વષાણ. ૩૬

ઇહાંથી ગાઉ સો ઉપરિ સુવર્ણકાંતિ નગરી સિરિ;

કલ્યાણસેન નામિ ભૂપાલ જિનમતિ જીવદયા પ્રતિપાલ. ૩૭
જ્યોતિવંત જિનહર ચોવીસ મહોચ્છવ મહિમા હોઇ નિસદીસ;
મહાધર પર્વત શેત્રુંજ જોડિ પાંચ પ્રાસાદ નમું કરજોડિ. ૩૮
સોલછિતાલિં સેત્રુંજભણી કલ્યાણસેન રાજા તે ગુણી;
સંઘ સબલ લેઈ મહામંડાણ ત્રિણવરસેં કરી પંથ પ્રમાણ. ૩૯
સમેતાચલ આવ્યા મનરંગ જિનના થૂંભ નમ્યા તે ચંગ;
ચંપાપુરિ પહોતા નરરાજ વાસુપૂજ્ય પૂજ્યા જિનરાજ. ૪૦
ભાનુચંદ વાચક તિહાં મિલ્યા તેહના સંસય મનના ટલ્યા;
વિમલાચલનો પૂછો પંથ તવ તે વચન કહિ નિગ્રંથ. ૪૧
અઢારસય કોસે ઇહાં થકી અમ્હે આવ્યા પ્રણમી તિહાંથકી;
ત્રિણપ્રદક્ષણા તેહનિ દીધ સેત્રુંજયાત્રા ફલ તે લીધ. ૪૨
પંથ દોહિલો ન સહિ વારિ માણુસ માંદાં સંઘ મઝારિ;
તે કારણિ સંઘવચ્છલ કરી વિત્ત વાવરીઉં પ્રેમિ ધરી. ૪૩
બાવન મણ મિરી શાકહમાહિ દ્રવ્યસંખ્યા નહીં બીજી તિહાંહિ;
વાસપૂજ્ય મંદિરની ભીતિ તેણ લિખીઉં એણી રીતિ. ૪૪
ભક્તામર ભાષા ગીરવાણિ સમઝા સાધુ સવિ સુજાણ;
માહોમાહિ વાંધા પાય એક આચારી તે મુનિરાગ. ૪૫
વલી મનમાહિ હરખ્યા ઘણું દરસણ દીઠું સોહામણું;
વીર પટોધરિ વંશિ હુઆ પંચમ આરિ ગચ્છ જૂજૂઆ. ૪૬
જૈનરાજ્ય એ ઉત્તરદિસિં દાન દયાઇં કરી ઉલ્હસિં;
લાહુરવાસી ખ્યત્રી સહી એ વાત વિલાષી કહી. ૪૭
સોલ બ્યાસીઇ સુપરિ જેહ જોઈ આવ્યો ઉલ્લાસિ તેહ;
નિજગુરૂ મુખથી જિહં સાંભલી અતિઆણંદિ બોલી વલી. ૪૮
અષ્ટાપદ તિરથ છિ વડું દૂરિ દેસાંતર નહી ઢુંકડું;
સેત્રુજ રૈવત અરબુદગિરીં સંમેતાચલ નિં મુગતાગિરી. ૪૯

પાંચે તીરથ પરગટ ઉદાર દિન દિન દીપઇ મહાત્મા બાર;
ધનધન નર નારી વલી જેહ પ્રણમિં પૂજિં તીરથ એહ. ૫૦

ઉત્તરદિસિની તીરથમાલ હરખિ બોલી અતિહિ રસાલ;
યાત્રાફલ સુણતાં તે થાય ભાવિ ભણતાં પાતિક જાય. ૫૧

દિશિ ચ્યારિ ઉજેણી થકી મધ્યદેશ માલવની વકી.
તીરથ કારણ કહીઇ વલી હરખિ જોયાં એ મનિ રૂલી. ૫૨

यतः—

दिसइ विवहचरियं जाणिज्जइ दुज्जणसज्जणविसेसो ।
अप्पाणं च किलिज्जइ हिंडिज्जइ तेण पुहवीए ॥ ५३ ॥

ધન્ય દિવસ તે વેલા સાર ધન્ય જીવ્યું માણુસ અવતાર;
તીરથ યાત્રા કરિ સુજાણ તે નર નારી લહિ કલ્યાણ. ૫૪

ઇહ ચ્યાર દિગવધૂ કંઠિ સજિં તીરથ મણીમય માલ એ;
જસ દરિસ પરિમલ લહિં નિરમલ ભવિકભુંગ રસાલ એ.
બુધ શિવવિજય શિસ **શીલવિજઈ** અધગ આણુંદ અતિઘણૂં;
કરકમલ જોડી કુમતિ છોડી કર્યું તવન સોહામણૂં. ૫૫

સંવત્ ૧૭૪૮ વરષે માગસરમાસે શુકલપક્ષે ત્રયોદશીતિથૌ

સોમવાસરે લિખિતમ્.

ज्ञानविमलसूरिविरचित

तीर्थमाला.

॥ ઢાલ ૧ ॥

શાસનાદેવીય, એ દેશી.

શ્રીજિનવરતણા લીજઇ ભામણાં ચરણપંકજ નમી ભાવસ્યું એ;
ચૈત્યપરવાડીય પુન્યની વાડીય પભણીય પ્રેમ બહુ ચાવસ્યું એ. ૧

મનમાં આનંદિયા જિનવર વંદિયા સતર પંચાવન વરિસમાંહિ;
ઢાલબંધિ કહું વંદિય ગહગહું સયલસુખ જિમ લહુ ધરી ઉચ્છાહિં. ૨

ઉચ્છાહ આણી લાભ જાણી ભવિકપ્રાણી બહુ મિલી,
લહીસુ ગુરૂવાણી હૃદયે આંણી પૂરતા મનની રૂલી;
શુભ લગ્ન યોગે વિધિસંયોગે યાત્ર કરવા સંચર્યા,
શ્રીસૂર્યપુરવરથકી શ્રાવક સપરિવારે પરવર્યા. ૩

॥ ઢાલ ૨ ॥

આગે આદિજિનેસર, એ દેશી.

ધુરથકી સહરિમાં વંદિયા પાસ ચિંતામણિ વારૂ;
ધર્મ જિનેસર નમિજિન કુંથુ જિનેસર તારૂ. ૪

ઋષભ જિનેસર શાંતિજી શાંતિકરણ જગનાથ;
ઇત્યાદિક બહુ જિનવર પ્રણમી શિવપુર સાથ. ૫

વારૂ વૃષભ તે જોતર્યા સખર સજી સેજવાલી;

વડવણતી વિવહારીયા વિમ્બિસ્યું પાય પખાલી. ૬

રાનેરવંદિરે આવીયા નેમિજિનેસર વંદા;

નવનિધિ સમ નવ ઠામિં જિનવર દેષી આનંદા. ૭

વીરજિનેસર, એ દેશી.

તિહાંથી આઘા સંચરી ભરૂઅચિં આવે

પાસ કલ્હારો ઋષભદેવ પ્રણમી સુખ પાવે;

શ્રીમુનિસુવ્રતસ્વામિ ઠામિ સામલિયા વિહાર

મૂલતીરથ એ જાણીયેં મહિમાભંડાર. ૮

સત્યરિ સય જિનબિંબપટ્ટ આરસમય દીપેં

સપ્તધાતુમયબિંબ ત્રણ્ય તેજેં ત્રિભુવન જીપેં,

નવ પ્રાસાદના બિંબ સર્વ દેષી આનંદે

પૂરવસંચિત અશુભકર્મ સવિ દૂર નિકંદે. ૯

અનુક્રમે વડગામ આવિ મહાવીર જુહારે

અતિ ઊમાંહિં આવીયા ગંધાર મઝારિં;

સોવનવાનિં વર્દ્ધમાનસ્વામી જબ દીઠા

બિંબ અનેકેં ઋષભદેવ ચિત્ત અમીય પઇઠા. ૧૦

ભુહરામાહિં ત્રિણ્ય બિંબ પાસ જિનવરકેરાં

અતિ ઉત્તંગ સોહામણાં ભાજે ભવભય ફેરા;

તિહાંથી આઘા આવીયા જિહાં બંદિર કાવી

તિહાં જિનબિંબ પૂજા કરી બહુ ભાવના ભાવી. ૧૨

॥ ઢાલ ૩ ॥

સમવસરણ જિમ વાજા વાજે, એ દેશી.

કાવી ઠાંમ એક દેહરાસર તેહ જુહાર્યું,

અતિ ઊલટિ ભરી ભાવ અધિક મનિ આણતો. જયો જયો ભાવ. ૧૩

તિહાંથકી સાણંદે આવ્યા પદ્મપ્રભ નિરષી સુખ પાવ્યા;

બિંબ અવર સંભલાવ્યા. જયો૦ ૧૪

ગોધાવી ગોરજ વીરમગામિં બિંબ અનેક અછેં અભિરામ;
ભાવિં વાંદ્યા સ્વામિ તો. જયો૦ ૧૫

ભોજૂયાગામેં પ્રતિમા પાસ માંડલિમાં ગાડરીઆ પાસ;
વાંદ્યા ચિત્ત ઉલ્લાસ તો. જયો૦ ૧૬

મુજપુરે ઝોટિંગો પાસ અવર બિંબ બહુ ગુણ આવાસ;
પ્રણમ્યેં થયો ઉલ્લાસ તો. જયો૦ ૧૭

તિહાંથિકી સમીસહરેં આવ્યા સાધર્મ્મિકજન બહુ સુખ પાવ્યા;
કેતાઇક દિન તિહા ઠાયા તો. જયો૦ ૧૮

ધર્મસનેહી પૂરબનેગેં શ્રીજ્ઞાનવિમલસૂરીશ્વર વેગઇં;
વાંદ્યા તિહાં સુવિવેકે તો. જયો૦ ૧૯

અંગપૂજા પ્રભાવના કીધી સોહાગણિ મલિ સાંઝી દીધી;
બહુ શોભા તિહાં લીધી તો. જયો૦ ૨૦

વીરજિનેસર સામલ પાસ શાંતિનાથ પ્રગટાવ્યા ઉલ્લાસ;
ભક્તિ કરી તસ પાસ તો. જયો૦ ૨૧

ઠામિ ઠામિ વલી જે દેહરાસરિ ભક્તિ કરી બહુ જન મનહરે;
સકલસમાહિત સુરતરૂ તો. જયો૦ ૨૨

શ્રીસંખેસર પાસ ભેટ્યા ભવભયના દુઃખ દૂરે મેટ્યા;
પૂજા વિવિધ પ્રકાર તો. જયો૦ ૨૩

॥ ઢાલ ૪ ॥

કનકકમલ પગલા ઠવે, એ દેસી.

અનુક્રમેં તિહાંથી ચાલીયા એ સાથે ગછપતિ રાજે કે;
સંવેગીતણા એ. ૨૪

સોહીગામેં આવીયા એ ભેટ્યા ઋષભજિણંદ;
ઉચ્છાહ ધરી ઘણો એ. ૨૫

અંક રત્ન આરસતણા એ પ્રતિમા પ્રથમ જિણંદ
અછે મહિમા ઘણો એ. ૨૬

શેઠ ધનાવહ જાણીયેં એ વેણુતટિમાંહિ જેહ;
થયો પહિલાં સુણ્યો એ. ૨૭

નાનો અભયકુમારનો એ તિણે ભરાવ્યા બિંબ;
સવાકોડિ માંઝનિ એ. ૨૮

તે માહિંલાં એ બિંબ છે એ સંપ્રતિ પ્રગટ્યા તેહ;
ભવિકજન પુન્યથી એ. ૨૯

તાસ ભગત કીધી ઘણી એ ચંદ્રોદયકરી આદિ;
પૂજા પરિકરતણી એ. ૩૦

તાસ પાસે લઘુ ગામ છે એ ભરકુઆ નામેં જેહ;
તિહાં પ્રતિમા હુતી એ. ૩૧

પ્રગટ કરાવી તેહ ભલી એ કીધી તસ બહુ ભક્તિ;
યથાસકતેં કરી એ. ૩૨

ષંભાયતબિંદરતણો એ સંઘ સાથે કરી યાત્ર;
પાસ ગોડીતણી એ. ૩૩

વિષમ વાટ રણભૂમિકા એ ઉલ્લંઘી અતિ છેક;
પણિ કરી યાત્રા એ. ૩૪

અનુક્રમેં વલીને આવીયા એ સોહીગામ મઝારિ;
પ્રથમજિન વંદીયા એ. ૩૫

તિહાંથી અધા સંચર્યા એ સંઘનેં કરિ મનોહારિ;
સંપ્રતિ નૃપતિઇ રચ્યુ એ. ૩૬

તિહાંથી થિરાદે આવીયા એ સંઘનેં કરિ મનોહારિ;
મનોરથ પૂરિયા એ. ૩૭

પ્રગટ કરાવી વીરને એ લીધો બહુલો લાભ;
સવે આણંદિયા એ. ૩૮

તિહાંથી સાચોરિં આવીયા એ પધરાવ્યા શ્રીવીર;
પ્રાસાદમાં ઉછવે એ. ૩૯

ચ્યાર પ્રાસાદ શ્રીવીરના એ દેહરાસરિ વલી એક;
ભાવસ્યું ભેટીયા એ. ૪૦

તિહાંથી પુનાસેં આવીયા એ નિરખી શાંતિપ્રાસાદ;
આનંદ્યા અતિઘણું એ. ૪૧

॥ ઢાલ ૫ ॥

નિરમાલડીનો.

તિહાંથી ભિનમાલે આવીયા એ ભેટ્યા શ્રીપાસ
ચ્યાર પ્રાસાદ તણા સુબિંબ નિરખ્યા ઉલ્લાસ;
ધાણુસા મોદરા ગામમેં પ્રાસાદ જુહારી
જાગિરે આવ્યા વહી સુખથી નરનારી.
સોવનગિરિ તિહાં નિરખીયો એ જે પહિલાં જિન ઠામ;
વિવિધ દેહરાસર વંદિયા, નિરમાલડી એ
પ્રણમ્યા તે અભિરામ, મનરહિ એ. મ૦ ૪૨

તિહાંથી આઘા સંચરી માદલપુર આવ્યા
અગર વગરી નેં બેરૂગામ વલાણ દૂઆણા;
સાંડેરે પ્રાસાદ એક ષીમેલિ વીઝેવો
ઇહાં એક એક પ્રાસાદ વંદિ મન હર્ષ ધરેવો.
વરકાણેં શ્રીપાસજી એ નાડોલ ત્રિણ્ય પ્રાસાદ;
નડુલાઈ પ્રાસાદ નવ, નિર૦ યાદવો નમીઇ આલ્હાદ. મ૦ ૪૩

દેસૂરીઇ પ્રાસાદ એક ઘાણારાગામે
પારસનાથ ને વીરચૈત્ય ઘણોરે ઠામેં;
સાદડી પાસ પ્રાસાદ એક આણંદ્યા નિરખી
રાણુપુરેં શ્રીધરણવિહાર ચઉમુખ અતિ હરખી.

એ સરિષી નહી માંડણી એ મહિયલમાંહિ ઉદાર;
ત્રિભુવનતિલક સોહામણું નિર૦ પ્રથમ જિણંદ વિહાર. મ૦ ૪૪

મંડપ મોટા થંભ તુંગ કોરણી અનેક
સહસકૂટ નેં પંચમેરૂ તીર્થ સુવિવેક;
ભૂમિહરમાં જૈનબિંબ પ્રણમી આનંદ
મંગલચૈત્ય નેં દેહરી સવિ ઠામેં વંદુ;
ચ્યાર પ્રાસાદ બીજા વલી એ એવં મિલી નેં પચ,
પંચમગતિને પામવા નિર૦ એહુજ સબલ પ્રપંચ. મ૦ ૪૫

માદે મુડાડેં રાજપુરિં ચેચલીઓ પાસ
ઓઇઉ ને પાલ્હડીઉં પ્રાસાદ વિચિત્ર;
વાઘસણિ દોઈ પ્રાસાદ છે એ પાલ્હડી કોહ્લર ઠામ,
તિહાં પ્રાસાદનેં વંદિયા નિ૦ હરષ્યા મન અભિરામ. મ૦ ૪૬

ચેચલીયાથી અવર પંથ સેવાડી ગામ
બીજાપુર વીસલપુર રાતાદેવ ઠામ;
નાણું બેહુડેં કોરટઇ જીવિતસ્વામી વીર
નાંદીઇ લોટાણે વલી સેત્તુજની ભીર;
અઝાહરી વીરવાડિમાં એ બંભણવાડિ વીર,
ઘાણા વીર નમી લહો નિર૦ ભવિજન ભવજલતીર. મ૦ ૪૭

॥ ઢાલ ૬ ॥

ચૌપઈ.

સીરોહી દેસેં જૈનવિહાર તે કહતાં નવિ આવેં પાર;
ગામગામ ગિરિ વિષમેં ઠામ દેહરા દીસેં અતિ ઉદ્દામ. ૪૮

ભાવથકી તે સવિ વંદિયા પણિ દ્રવ્યેં કેતાએક થયા;
ઇમ સીરોહી નગરેં આવીયા જનમ કૃતારથપણું ભાવિયા. ૪૯

આદિચૈત્ય દીઠું ઉદ્દામ જેહુનો સ્વર્ગ સમોવડિ કામ;
ચઉમુખ ચૈત્ય ત્રિભુમિક ભલો અજિતશાંતિ કુંથુ જિનહર ગુણનિલો. ૫૦

શ્રીજીરાઉલિ પાસ પ્રસિદ્ધ વિવિધ ચૈત્ય આગ્યાં તિહાં કીધ;
દેહરાં તિહાં ઉત્તંગ ઇગ્યાર ભેટી કીધ સફલ અવતાર. ૫૧

ગોહલી સીદરોઠ ગામ મઝાર એક એક છે જૈન વિહાર;
હમીરપુરે છે ચ્યાર મેંડ સીરોડીઇ ચૈત્ય જુહારી. ૫૨

ઇહાં પાષતી છે બહુલા ગામ તિહાં પ્રાસાદ અછે અભિરામ;
પાલડીઇં શ્રીવીરવિહાર વલી ચાલ્યા આગલિ સુષકાર. ૫૩

હડાદરૂં આબુ તલહટી જિન વંદી દુષ ગયા સહુ મિટી;
સજ્જ થઈ આબૂ ચઢ્યા જયતતણા નીસાણુજ મઢ્યા. ૫૪

॥ ઢાલ ૭ ॥

અઢીયાની.

અર્બુદગિરિને શૃંગ રૂષભ પ્રાસાદ ઉત્તંગ, નિરષી ઊપનો એ;
આણંદ અતિ ઘણો એ. ૫૫

વિમલવસહી સુખકાર પાસેં નેમિવિહાર, વસ્તુપાલેં કરી એ;
લુણિગવસહી ધરી એ. ૫૬

રૂપા અધિક પાષાણ દ્રવ્યતણું નહી માન, મનોહર કોરણી એ;
દીસેં અતિ ઘણી એ. ૫૭

ભીમસાહ કૃત ચૈત્ય વંદી પાવન વિત્ત, પીતલ પરિકર્યું એ;
બિંબઇ પરિવર્યું એ. ૫૮

પાસ ભુવન ત્રિણ ભૂમિ ખરતર ગુણ સીમ, ચઉમુખ દેહરૂ એ;
ત્રિભુવનસેહરૂ એ. ૫૯

ખમણા દેઉલ એક બિંબ આઠ અધિક શત એક, નિરષી ભાવિયા એ;
અચલગઢ આવીયા એ. ૬૦

પીતલ પ્રતિમા સાર ચૌદ સયમણની ચાર, ચઉમુખ સુષકરૂ એ;
ભવિ ભવભયહરૂ એ. ૬૧

આરસમય સાત બિંબ સુદ્ધા અતિહિં અચંભ, જિમણે પાસે ભલા એ;
સોહેં નિર્મલા એ. ૬૨

ગામમહિં શાંતિવિહાર બાહિર વીર જુહારિ, કુમરનૃપતિ કર્યું એ;
જિનબિંબે ભર્યું એ. ૬૩

ઓરીસાગામેં એક જિનવર બિંબ અનેક, આરસમય સહી એ;
પ્રણમ્યા ગહગહી એ. ૬૪

પૂજા વિવિધ પ્રકાર આંગી રચના સાર, જનમ સફલ કર્યો એ;
ભવસાયર તર્યો એ. ૬૫

પરીષ હાહો નેં વર્દ્ધમાન વહિં નેં વીસાલા માનિ, ચોથુ વ્રત વહેં એ;
આણંદ અતિ લહેં એ. ૬૬

સાહ સામજીઈ ઊજમાલ તિહાં પહેરેં ઇંદ્રમાલ, ધજ રોપણ કરી એ;
સંઘતિલક ધરી એ. ૬૭

શ્રાવક શ્રાવિકા જેહ આનંદ અછેહ, ભાવેં ભાવના એ;
હરષિત સવિ જના એ. ૬૮

અઠાઈ મહોચ્છવ કીધ નરભવ લાહો લીધ, કુશલે ઊતર્યા એ;
જયલચ્છી વર્યા એ. ૬૯

॥ ઢાલ ૮ ॥

રાય કહેં રાણી પ્રતિ, એ દેશી

હિવેં તિહાંથી સંચર્યા સુણિ સુંદરી, આવ્યા મહાડિ મઝારિ, સાહેલડી;
વિચિં બ્રહ્માણિ જીરાઉલો સુ૦ દાંતીવાડે એક જિનતણો; સુ૦
ચૈત્ય અનોપમ હોય. સા૦ ૭૦

પાલવિહાર શ્રીપાસનો સુ૦ રાય પલ્હાદે કીધ; સા૦
અક્ષતમૂડો નિતુ પ્રતે સુ૦ સોલ મણિ પૂગી પ્રસીદ્ધ. સા૦ ૭૧

પૂજા ભોગ એહવો હતો સુ૦ પહિલાં ઇણિ જગિમાહિં; સા૦
સંપ્રતિ પણિ મહિમા ઘણો સુ૦ પાલણપુરવરમાહિં. સા૦ ૭૨

લાલપુરેં ચલી વલી આવીયા સુ૦ શાંતિ ભક્તિ કરી પાસ; સા૦
સિદ્ધપુરેં દેહશસિરે સુ૦ વાંદ્યા ચૈત્ય ઉલ્લાસ. સા૦ ૭૩

વર્ષાઋતુ નેંડી ભણી સુ૦ ન રહ્યા થિર પરિણામ; સા૦
તારંગાની યાત્રા વલી સુ૦ દ્રવ્યે ન કરી તામ. સા૦ ૭૪

ભાવથકી તે વંદિયા સુ૦ વિચમાં નગર અનેક; સા૦
અનુક્રમેં ઘરભણી ચાલતા સુ૦ વાંદ્યા તીરથ અનેક. સા૦ ૭૫

મહિસાણા રાજનગર પ્રમુખેં સુ૦ શ્રીજિનકેરાં ઠામ; સા૦
પ્રણમી પ્રેમે પોહતલા સુ૦ સૂરતિબંદિર ઠામ. સા૦ ૭૬

વિધિસ્યું છરી પાલતા સુ૦ ષટમાસેં કરી યાત્ર; સા૦
જ્ઞાનવિમલસૂરી સાથસું સુ૦ વંદી સફલ કરે ગાત્ર. સા૦ ૭૭

સાત ષેત્રેં વિત્ત વાવતા સુ૦ ઉચિત પ્રમુખ કરે દાન; સા૦
શાસન શોભા દાષવી સુ૦ નિજ વચનસ્યું રાખ્યુ માન. સા૦ ૭૮

ઠામ ઠામ પરભાવના સુ૦ પૂજા સતર પ્રકાર; સા૦
દેવદ્રવ્ય વૃદ્ધિ દાષતા સુ૦ સફલ કર્યો અવતાર. સા૦ ૭૯

સંવત સતર પંચાવનેં સુ૦ સફલ મનોરથ સીદ્ધ; સા૦
જેષ્ટ સુકલ દસમી દિનેં સુ૦ એ તીરથ રચના કીધ. સા૦ ૮૦

કલશ.

ઇમ તીર્થમાલા ગુણવિશાલા કરી સંઘેં અતિ ભલી,
કલ્યાણમાલા ભવિકબાલા લહો જિમ મનની રૂલી;
પરભાતિ ઉઠી એહ જિનવર નામ ગુણકંઠિ ધરઇ,
'જ્ઞાનવિમલ' ગુણૌઘ સમકિત સહજ લીલા તે વરઇ. ૮૧

वाचनाचार्यमेरुकीर्त्तिविरचित

शाश्वततीर्थमाला.

પણમિય પહિલઉં ધુરિ નવકારો, ત્રિણ્ણિ ચઉવીસી જિણવર સારો,
નામિ નમું સિવભૂતિ;
કેવલનાણી નઇ નિરવાણી, સાગર મહાયસ વિમલ સુવાણી,
જાણીજઇ સિવભૂતિ. ૧

સિરિ હરદત્ત દમોદર દેવા, સામિ સુતેજા સુવઇ નમેવા,
સેવા સુમઇ જિણંદ;
સિવગતિ જિણપતિ નમિ અસ્ત્યાગ, અનિલ જસોહર કિયથ સુમાગ,
રંગિ હિઇં ધમ્મસુરિંદ. ૨

શુદ્ધમતિ શિવકર સ્યંદન સંપ્રતિ, ચઉવીસઇ જિણ નમિવા સંપ્રતિ,
સંમતિ જગદાનંદ;
રિસહ અજિય સંભવ અભિનંદણ, સુમઇ પઉમ સુપાસ સુચંદણ,
વંદણ ચંદ જિણંદ. ૩

સુવિધિ સુશીતલ જિણ સેયંસો, વાસુપુજ્જ જિણ વિમલ વતંસો.
વંસોણંત સુધમ્મ;
સંતિ કુંથ અરૂ મલ્લિ કિ સુવ્રત, નમિ નેમીસર પાસ કિ સુવ્રત,
સુવ્રતિ વીર સુરમ્મ. ૪

પઉમનાભ જિણસૂર સુદેવા, પાસ સયંપહુ પાય નમેવા,
સેવા સવ્વણુભૂતિ;
દેવશ્રુતોદય સિરિપેઢાલો, પોટિલ સિતકિ તિસુવઇ રસાલો,
અમમ નમઉ શુભભૂતિ. ૫

નિક્કષાય નિપલાક જિણેસર, નિર્મમ ચિત્રગતિ સમાધિ જિણેસર,
સંવર જસહર દેવ;
વિજય મલ્લિ ઉવવાય જિણંદો, અણંત ભેદ નઇ દુઇ જિણચંદો,
વંદઉ સુર નર દેવ. ૬

સીમંધર જુગમંધર સામી, બાહુ સુબાહુ સુજાતિ સુપામી,
સયંપહુ ઉસહ જિણંદ;
અણંત સૂરપહ જિણ સુવિશાલો, ચંદાણણ જિણ વજધર શાલો,
શશિકર ભુજગ મુણિંદ. ૭

ઇસિર નેમિ સિરિ ભડસેણો, મહભદ દેવજસો જિણરાણો,
અજિય જુયા જિણ વીસ;
રિસહ ચંદાણણ સિરિ વરિસેણો, વદ્ધમાણ મહિ તેજિહિ ભાણો,
સાસય ચઉ જગદીસ. ૮

ઇગ સઉ સત્તરિ વિહરઇં જિણવર, નમિ નવ કોડી કેવલિ મુણિવર,
ઉત્તમ મજ્ઝિમ કાલિ;
વિહરમાણ વિહરઇં જિણ વીસ, દુઇ કોડી કેવલિ જગદીસ,
વીસ વિસા નમિ ભાલિ. ૯

સોહમીસાણિહિ સણંતકુમારહ, માહિંદિ બંભ કિ લંતક નામહ,
શુક્ર કિ મુણિ સહસાર;
આણય પાણય આરણ અચ્ચુત, નવગ્રીવેક અનુત્તર અચ્ચુત,
જિણવર ભુવન વિચાર. ૧૦

લાખ ચઉરાસી સહસ સત્તાણું, ત્રેવીસ અધિકાં જિણગૃહ માણું,
જાણું તિહિ પરિણામ;

કોડિ કિ સઈ નઈ બાવન કોડી, લાખ ચઉરાણું સહસ ચઉઆલીસ,
સગસઈ સાઠં તામ. ૧૧

ચંદ સૂર નઈ ગહ રિખ્ખ તારા, તિહિ જિણબિંબ ન લાભઈ પારા,
ઘણ પણસઈ શુભકાયા;
સગસઈ કોડી નઈ બહુતરિ કોડી, ભુવનપતિહિ સવિ જિનગૃહ જોડી,
હિવ સંખ્યા જિનરાયા. ૧૨

તેર કોડિ સઈ કોડિ નવ્યાસી, સાઠિ લાખ અધિકા સુ સમાસી,
વિંતરમાહિ અસંખ;
મણૂયલોઇ સાસય સવિ તીરથ,.નમું સવેહું ભણિ ગુણ સમરથ,
સાસય પડિમા સંખ. ૧૩

નંદીસર નઇ કુંડલ દીવિહિ, રૂચક મેરૂ વિંશતિ ગયદંતિહિ,
દેવોત્તર કુરૂ દસક;
ઇષુકારિહિ નઇ માણુસપરબત, વક્ષસ્કારિહિ કુલગિરિ સંગત,
ગયવૈતાઢ્ય અનંક ૧૪

જંબૂ પ્રમુખ મહાતરૂ ગરૂયા, કણયાચલ ઇગ સહ જિ સરૂયા,
સતરિ નદી પુણ અંક;
અસીઇ દ્રહ નઇ ત્રિણિસઈ અસીયાં, કુંડ કહાઈ કિહાં નવિ ખિસીયાં,
વેયદ્ધગિરિ યમકંત. ૧૫

સહશ્ર તિણિ દોસઇ ઉણસઠી, જિણગિહ સંખા એ મઇ દિઠી,
જિણપડિમા હિવ સંખ;
નવ કોડી નઇ દસ લખ ત્રિણસઈ, વીસે અગ્ગલ ભણી વિસેસિઈ,
તિરિયલોઇ સુહકંખ. ૧૬

અડસઈ કોડી કોડિ સતાવન, દુઇસઈ છયાસી શાસત ભાવન,
સંખ્યા તિહુયણલોએ;
પનર કોડિ સઇ કોડિ બિતાલીસ, લખ્ખ અઠાવન સહસ છત્તીસ,
અસી જિણપડિમા જોએ. ૧૭

સમેઇ સેત્રુજિ સિરિઅઠાવઇ, સોપારઇ સિરિરૈવઇ પાવઇ,
જીરાઉલિ ફલવદ્ધી;
રયણપુર નઇ સિરિસાચુરિઇ, થંભણુ ઘોઘે મહુય દાઠઇ,
ઉનઇ દીવ પ્રસિદ્ધી. ૧૮

દેવકપત્તનિ ચોરીવાડિઇં, મંગલપુર નઇ બાલાગામિઇં,
ગઢજૂનઇ બલેજિ;
અહિપુર ઢીલી સરસું મથુરા, જિણવર જનમ કીયા વર નગરા,
નગર વડઉં પુણુ લેજે. ૧૯

સંખેસરિ સીરેસે તારણિ, પંચાસરિ ચારૂપિ અરાસણિ,
માંડવ નઇ કુલપાકિ;
સૂરતિ ભરૂઅછિ નઇ નવસારી, સારદ કાવી વણથલિ સારી,
ખેડજ નામ મ મૂંકિ. ૨૦

નગરકોટ નઇ દેઉલવાડઇ, ચિત્રકૂટ નઇ સિરિતલવાડઇ,
જે છઇ જિહાં જિનરાજ;
તિહિ સવિહુ કરૂં પરિણામ, ભાવિહિ લેઈ જૂજૂય નામ,
જિમ હુઈ વંચ્છિતકાજ ૨૧

જલ થલ નગર નઇ દેસ વિદેસિઇં, પરગત નદી ગુહાંતરિ દીસઈં,
ગુરૂ લઘુ ખરતર દેવા;
કીત્તિ કરી નઇ મેરૂ સમાણા, તિહિ સામિની સિરિ વહુંં આણા,
ભવિ ભવિ તમ્હ પઇ સેવા. ૨૨

ઇણિ પરિ જિનગુણ જે જિણ જંપઇ, સાસય જિણધમ્મ પામઈં સંપઇ,
જંપઇ 'કીરતિમેરૂ';
તિ ત્રિકાલ જો જિણગુણ બોલઈ, તેહની કીરતિ સાગર તોલઇ,
રાષઈ ભવનુ ફેર. ૨૩

કોહ માણુ માયા મદહીણા, તવિહિ કરીનઇ સવિ કમ્મ ફૂખીણા;
તે એ સવિ જિણ જાણિ;

પંચ મહાવ્રત સૂધાં પાલઈ, પાપતણાં પદ દૂરિહિ ટાલઈ;
ઇરિયાગય સહિનાણિ. ૨૪

ભવિયણ જણમણ ઓહણહારો, નવ કપ્પિઇં નિત કરઇ વિહારો,
વંદઉ તે મુણિરાઇ;
જીવદયા ગત જિણધમ્મ પાલું, જાખલ સેષલ દૂરિહિઇં ટાલું;
તિહિ ઊપરિ મણ ઠાઇ. ૨૫

ઉભયકાલિ પડિકમણું કરેઇ, દાણ સીલ તવ ભાવણ ભાવઇ,
નાણઇ પણિ અતિચાર;
કુવણિજ કુવ્યસન કરઈ ન કારઇં, મિચ્છિત્ત પવિઇં સરઇં ન સારઇં,
તે સાહમી સવિચાર. ૨૬

ચઉરાસી લખ જીવ ખમાવું, સિત્ત મિત્ત સમ દિઠિઇં ભાવું,
બાર મહાવ્રત ચીતિ;
જીવતણી નિત જયણા કીજઇ, અવસરિ આવ્યાં નવિ ભૂલીજઇ,
પાલઉ સૂધી રીતિ. ૨૭

ઇય સયલ જિણવર પવર મુણિવર સુદ્ધ સંથુવિ સ થૂયા,
પાયાલસગ્ગિહિ તિરિયલોયહિ રહિય સાસયસંઠિયા;
જે નામિ જંપઇ પામિ સંપઇ અમર દસણદાયગા,
મમ હંતુ સિદ્ધા સિદ્ધદાયગ ભવહ સંકડમોયગા. ૨૮

॥ ॐ ॥

श्रीजिनसुखसूरिविरचित

जेसलमेर-चैत्यपरिपाटी.

॥ ઢાલ ૧ રસીયાની ॥

જિનવર જેસલ જુહારીયૈ લીજૈ લિષમીનૌ લાહ વિવેકી;
ગાજે બાજૈ બહુ ગડગાટસું ચૈત્રપ્રવાડે રે ચાહ. વિ૦ જિ૦ ૧

પહિલી પરદક્ષણાયે પ્રણમીયે જગગુરૂ વીર જિણંદ; વિ૦
વડ પ્રાસાદ કરાયૌ વરઢીયે દીપૈ જાણુ જિણંદ. વિ૦ જિ૦ ૨

પહિલી ભમતીમાંહિ પરતમા એકસૌ અધિક ઇગ્યાર; વિ૦
ગંભારે દેહરાસરમાંહિ ગિણ્યા ઇકસૌ ઇકવીસ સાર. વિ૦ જિ૦ ૩

આગલિ શ્રીઆદીસર આવતાં ભમતી બિહુ ઘર ભાવ; વિ૦
પ્રતિમા પંચાણૂં નૈં વલિ પાંચસૈ ગિણુતી કરિ ગુણ ગાવ.વિ૦ જિ૦ ૪

ગંભારૈ નૈ વલિ ઊપરિ ગિણૂં છાજૈ બિંબ છત્રીસ; વિ૦
ધન પ્રાસાદ કરાયૌ ગણુધરે જોવૌ ધરીય જગીસ. વિ૦ જિ૦ ૫

॥ ઢાલ પંભાયતી ॥

ઇમ ચંદ્રપ્રભુ જિનવર મોહીયૌ પ્રગટ વડૌ પ્રાસાદ; વિ૦
ભૂમેતી ને ચૌમુષ ભેટીયે પરહો તજીય પ્રમાદ. વિ૦ જિ૦ ૬

ભલૈ ઇકસૌ આણૂં ધૂરિ ભૂમિકા એકસૌ છાવીસ એહ; વિ૦

તીજે ભૂમે ચાલીસે તરાણુવે જિણવર રાજે જેહ. વિ૦ જિ૦ ૭
ફીષી ધ્યાંતે ભાંતે કોરણી ચારૂં વિવિધવિનાંણ; વિ૦
ભણશાલીયે લાભ લીયો ભલો મોટો જાંણુ વિમાંન. વિ૦ જિ૦ ૮

॥ ઢાલ ૨ ફાગલીયાની ॥

આવો અષ્ટાપદે રે આપદ જાય અલગ્ગ;
કુંથ પ્રાસાદ કરાયો સિંઘવી રે જેહનો જસ કહે જગ્ગ. જિ૦ ૯
બાહિરલી ભમતી તિમ ચોકમે રે જિન એકસો સેંતીસ;
દોઇ સો સાઠ ગુભારે દૂસરે રે ગણધર અઠ્ઠાવીસ. જિ૦ ૧૦
સોલમ સંતિ જિણેસર સેવીઇ રે હિતસો ઉપર હેવ;
ભમતી બાહિરલીમઇ ભેટીયે રે દોઇસો ચાલીસ દેવ. જિ૦ ૧૧
....;
ચોકમાંહે જિહાં પ્રતિમા ચ્યારસે રે ભરીયો પુણ્યભંડાર. જિ૦ ૧૨

॥ ઢાલ ૩ કરમપરીક્ષ્યાની ॥

નમીયે તિહાંથી સંભવનાથજી રે, તીજો જિનવર તેહ;
ચાવો તીરથ કીધો ચોપડે રે એહનો સુજસ અછેહ. જિ૦ ૧૩
બાહિરલે ચોકે પ્રતિમા દોસો રે માંહિ અઢીસે ઇકતીસ;
છત્રીસ મંડપ વિચલે ઊંચલે રે ગંભારે ચોવીસ. જિ૦ ૧૪
બાર માંહિલી ભમતી બોલીયે રે દીપે થંભા દોઇ;
રચના સહૂ તપની પાટે રચી રે યંત્ર તિકે તૂં જોય. જિ૦ ૧૫
ડાગે ભલો રચાયો દેહરો રે સીતલ ને જિહાં સાંતિ;
ત્રિણસે ને ચવદે પ્રતિમા તિહાં રે ભેટીજે તજિ ભ્રાંતિ. જિ૦ ૧૬

॥ ઢાલ ૪ ચરણ કરણની ॥

વિધિચૈત્યાલે જિનવર વંદીયે સંઘ ચતુર્વિધ સાથ;
સકસ્તવ એ ભેકરિ સુભ વિધે પ્રણમો પારસનાથ. જિ૦ ૧૭
દેહરી બાવનમેં બિંબ દીપતાં પાંચસે પેંતાલીસ;

પાટિ સેત્રુંજે છિન્નૂ પ્રભૂ જિકે પ્રેમ ધરી પ્રણમીસ. જિ૦ ૧૮

ઇકસો બેતાલીસ બિહું ચોકમેં ઊચે મંડપ બાર;
મૂલગંભારે દેહરાસર નમૂં સો ઇક ચવદે સાર. જિ૦ ૧૯

તિલકે તોરણ બીજે તોરણે બિંબ બાસઠ ને બાર;
ત્રેવીસ પાસે મંડપ રે તિકે સો પ્રણમું શ્રીકાર. જિ૦ ૨૦

સંબત બારેસૈ બારોત્તરે એ જેસલગઢ જાણ;
થાપ્યો સેઠે કીરતથંભ જ્યૂં મોટો ચૈત્ય મંડાણ. જિ૦ ૨૧

॥ કલશ ॥

ઇમ મહા આઠ પ્રાસાદમાંહે બિંબ પેંતાલીસસે,
ચોરાસી ઊપર સરબ જિનવર વંદતાં ચિત ઊલસે;
દુષ જાય દૂરે સુષ પૂરે સંઘને સંપતિ કરઇ,
સથુણ્યા શ્રી ‘જિનસુખસૂરે’ સતરેસે ઇકહોત્તરઇ. ૨૨

॥ श्रीपार्श्वाय ऐँ नमः ॥

मेघविजयउपाध्यायविरचित

श्रीपार्श्वनाथ–नाममाला.

જિનવાંણી આંણી હિઇં પુરિસાદાણી પાસ;
જાંણી પ્રાંણી મયકરૂ થુણસ્યું નિય મનિ વાસ. ૧

અમલ કમલ પરિમલ જિસો મહિમા મહિમા જાસ;
વ્યાપઇં થાપઇં પરમપદ અતિશય કરત ઉજાસ. ૨

ઠવણારૂપ જિણંદનું દીપઇં દેસઇં દેસ;
નામમાલ તેહુની કહી આતમ પવિત્ર કરેસ. ૩

॥ ઢાલ ૧ ॥

ગૌતમરાસનો.

સંભારૂં સ ખેસર ઠામઈં પ્રથમ અઠોત્તરસઉ પરણામઈં;
નવનિધિ સિધિ થાઇં જિન નામઇં પ્રભુ પૂજાઇં જન સુખ પામઈં. ૪

પરતખ દીઠો એ પરમેસર અવની અતુલીબલ અલવેસર;
અરચીઇ ઘસિ ચંદન કેસર કંઠ ઠવો મુગતામણિ તેસર. ૫

સુંદરિ સરિસી અપછર રૂપઇં જિન આગળ નાટકનઇં જૂપઈં;
નવનવ ભગતઇં રાગ આલાપઈં અંગ વાળતી ઉચ્છવ આપઇં. ૬

અજજાહર જગજાહર સામી પાસ નમું નિજ નિત સિરનામી;

દીવબંદિર નવલખ જિન નામી પાસ પસાય સુખસંપદ પામી. ૭
દેવકઈ પાટણુ દાદો દેવ માંગલોર નવપલ્લવ સેવ;
બલવંત ધ્યાઉં પાસ વલેજઉ અમીઝરો ઉનઈ વડતેજઉ. ૮
સહસફણો વિમલાચલ ભેટઉ ગિરનારઈ તિમ ભવભય મેટઉ;
ફતેપુર ઉનિં કુંકુમરોલ નવખંડ ઘોઘઈ હર્ષકલોલ. ૯

॥ ઢાળ ૨ ॥

જિનવર થંભણુ પાસ લોડણુ છોડઈ ભવપાસ;
ભાભઉ ભયહરૂ એ મોઢેરઉ ગુરૂ એ. એ. ૧૦

સહસફણુઉ પ્રણમેસ ચિંતામણિ પરમેસ;
વિજયચિંતામણી એ દીપઈ દિનમણીએ. એ. ૧૧

પંચાસર નારંગ કોકો કરઈ નવરંગ;
કંસારી જિન એ ચાંણુસમો ધન એ. એ. ૧૨

ભટેવઉ ભગવંત ખેતલવસઈ ખંત;
સૂરતિમંડણુ એ ભજ ભીડભંજણુ એ. એ. ૧૩

ગઉડી ગુણુ આરામ દેવ વડઉ દહગામ;
કલ્હારઉ વરૂ એ જીરાઉલ જયકરૂ એ. એ. ૧૪

॥ ઢાળ ૩ ॥

ડાકરિઓ દિલ ઠારઈ જી સાહિબ સમરીઈ જી,
ગાડરિઓ દુખ ડારઈ જી સેવત સુખ ભરીઈ,
સેરીસઈ સિવદાઈ જી સા૦ ચોડવાડ નમું ધાઇ જી. સે૦ ૧૫

પાલ્હવિહારઈ પાસ જી સા૦ સાચોરઉ સુખવાસ જી; સે૦
ભિન્નમાલ ભલ રૂપ જી સા૦ પોસીનઉ ચારૂપ જી. સે૦ ૧૬

જાલોરઉ જગિ જાગઈ જી સા૦ મંડોવર મન લાગઈ જી; સે૦
ફલવધીઈ ફલ આપઈ જી સા૦ વરકાંણુઇ વર વ્યાપઈ જી. સે૦ ૧૭

વાડીપાસ વિશેષ જી સા૦ નાગોરેં નવરેખ જી; સે૦
વીકાનેરઈ દીઠઓ જી સા૦ તિવરી મહિમા મીઠઓ જી. સે૦ ૧૮

વિઘનહરઉ જિનરાજઈ જી સા૦ ચાચોલઉ જગિ ગાજઈ જી; સે૦
નીલવરણ નાકોડઈ જી સા૦ ભવભમણઉ દુખ ત્રોડઈ જી. સે૦ ૧૯

॥ ઢાલ ૪ ॥

શ્રીસોમચિંતામણિ દેવમણી દેલવાડઈ,
નીંબાજ નીંબોલઈ નામી નિંબૂયાડઈ;
સાદડીઈ માદઈ વાંકલીઈ જાષોરઈ,
ધ્યાઉં ધનદાયક છેછલીઈ અણદોરઈ. ૨૦

કાચોલી કરજૂ જિનવર ઘૃતકલ્લોલ,
ઝોટિંગો ચેલણ કાપરેડઉ રંગરોલ;
અહિચ્છત્તઉ ભડકલ ચલવેસર ચીલોડઈ,
સામલઉ સુભ સાંમી સેવ કરૂં મન કોડઈ. ૨૧

શ્રીરાવણપ્રભુજી સંકટભંજન નામઈ,
કરહેડઉ કામિતપૂરણ માંડણ ગામઈ;
આણંદ આણિંદઈ દિઈ સમીનો સાર,
નાગદ્રહ નમીઈ દેવ અલોપ ઉદાર. ૨૨

કૂકડેસર ભયહર રામપુરઈ અભિરામ,
ઊજેણ અવંતી માઢ પરિઠઈ ઠામ;
માંડવ સુંઅલો તિમ વલિ લીલવિલાસ,
પ્રણમીઈ વઢાલી દૂધાધારી પાસ. ૨૩

મહિમાહિં મહિમામંદિર શ્રીમગસીશ,
સુર નર નાયકપદ આપઈ જે બગસીસ;
વાસમઈ અલોણઉ સેરપુરઈ અંતરીક,
કુણ સરિસઈ હરસઈ વરસઈ જસ રસનીક. ૨૪

જેસલમેરઇં જિન મનમોહન કલિકુંડ,
ઇલોરઇં અતિશય વડોદરઇં પરચંડ;
ડુંગરપુર ઈડર ઉદયપુરઇં જિનરાય,
ધવલકઇં નવસારી વાણારસી વરદાય. ૨૫

॥ ઢાલ ૫ સેત્રુંજ ઉદ્ધારની ॥

ઇણુપરિ પાસ જિણુંદજી એ ઠવડણા કેસઇં દેસ,
સંખેસર સુરતરૂ એ નામમાલ એ નિત ભણુઇં એ;
તસ હિઇં લચ્છિ અસેસ જિણેસર જયકરૂ એ. ૨૬

ધન્ય દિવસ મુઝ આજનો એ સફલ થયો અવતાર; સંખે૦
નામ મંત્ર કરિ હું જપું એ પ્રભાવતીભરતાર. જિણે૦ ૨૭

ધરણિંદ નઇં પદ્માવતી એ પાસયખ્ખ જિનપાસ; સંખે૦
દેવ અનેક સેવા કરઇં એ પૂરઇં સેવક આસ. જિણે૦ ૨૮

ॐ ह्रीँ श्रीँ अर्हं ભણી એ માહિં વરણુ અઢાર; સખે૦
ધ્યાઇં ધવલઇં ધ્યાનસું એ તે લહઇ કેવલ સાર. જિણે૦ ૨૯

કોહ લોહ મદમોહસું એ બાંધ્યાં કરમ દુરંત; સંખે૦
દેવ દિણેસર દરિસણુઇં એ છોડઇં તે સવિ સંત. જિણે૦ ૩૦

સતર પ્રકારઇં પૂજના એ કરિ જિનની નવરંગ; સંખે૦
લષમી લાહઉ લીજિઇં એ જિમ થાઇં સિવસંગ. જિણે૦ ૩૧

શ્રીવિજયપ્રભ સૂરિવરૂ એ જયવંતો નિસદીસ; સંખે૦
ગુરૂવચનિં સમકિત લહી એ સેવઉ સબલ જગદીસ. જિણે૦ ૩૨

નવ નવ રાગઇં જિનતણી એ નામમાલ ગુણુગીત; સંખે૦
ગાઇં ધ્યાઇં ભાવસુ એ તે થાઇં જગજીત. જિણે૦ ૩૩

કલશ.

શ્રીપાસજિનવર વિનતસુરનર હરિહર સેવિત પાદ એ,
ભયભીડભંજન ભવિકરંજન સેવકજન સુપ્રસાદ એ;
તપગચ્છસુંદર મુનિપુરંદર વિજયપ્રભસૂરિરાય એ,
તસ પુણ્યરાજઈ પંડિત છાજઈ કૃપાવિજય જસવાય એ. ૩૪

તસ સીસ બંધુર દીવબંદિર મેઘવિજઈ જયકરી;
એ નામમાલા ગુણવિશાલા રચી ગુરૂપદ અનુસરી. ૩૫

ઇતિ શ્રીપાર્શ્વનાથનામમાલા પૂર્ણા ॥ સંવત્ ૧૭૨૧ વર્ષે ભટ્ટારક
શ્રી ૧૦૬ શ્રીવિજયપ્રભસૂરીશ્વરચરણસેવાં કુર્વતા ચતુર્માસક-
મધ્યે પં૦ મેઘવિજયેન કૃતા લિખિતા ચ શ્રીશત્રુંજયાદિ
તીર્થયાત્રા સંઘપતિ પટ્ટભક્ત વ સા૦ શ્રીનેમીદાસ
સામીદાસ વીરદાસ પઠનાર્થમ્ ॥

॥ अर्हम् ॥

शत्रुंजयचैत्य-परिपाटी.

સરસતિ સામણિ નમીય પાય સિરિ સેત્રુજકેરી,
ચૈત્રપ્રવાડી જઉ રચિ સહેવ મનિ રંગિ નવેરી;
પાલીયતાણુય પાસ વીર લલતાસર વાંદઉં,
નેમિહિં કડણુહિં નમીય પાય ભવદુખનિકંદઉં. ૧

ચડીઇ સેત્રુજિ રંગિ શૃંગિ જઉ દેઉલ દીસઇ,
જાણે આવ્યાં અમરલોકિહિ વંકાજન કૈસઇં;
પહિલઉં પઢમારંભિ માત મરૂદેવિ નમેસિઉં,
સંતિ નમીય પય મણૂઅ જનમ હિવ સફલ કરેસિઉં. ૨

છીંપાવસહીઅ નમીઅ આદિ અનયવણૂવિહારો,
આસ ધીર ધરિ ધર્મસીહ નિરસીહવિહારો;
આદીસર પડિહાર સાર જખેસ વડિલ્લ,
ફૂલનાલીરે ભેટીઇ મનરંગિહિં કઉહિલ. ૩

લાધૂવસહી અમં ચંગ રગિ મનરંગિહિં ગાઢઉં,
સિંહનાદપ્રાસાદ તિહાં અચ્છઇ અસનાઢઉં;
વીર જિણેસર નમિસ નેમિ ટોટરાવિહારો.
મોલ્હાવસહી નમિસ દેવ શ્રેયંસ સસારો. ૪

બાહડજિણહર સોલમઉ સિરિ સંતિ જિણેસર,
ભંજિસ ભવભયતણીય ભ્રાંતિ દેહય પરમેસર;

રાજરખહિં આરવિય દેવ આદીસર સહીઉ,
દીઠા સામી જીવતાં એ જાણુ ફિર મહીઉ. ૫

॥ વસ્તુ ॥

પઢમ જિણુવર પઢમ જિણુવર આત મરૂદેવિ પણુમેવીય,
સંતિજિણું રિસહ નેમિસિર વીર સામીય,
નાલીરે કૂલિ ભેટીય કવડજખ ગયખંધિ;
ગામાયસિરિ સેઅંસજિ સંતિજિણું પણમીય પૂહિલયદૂકિ,
અભિનવ આદીસર નમીય પાપ પરહાં સિવ મૂકિ. ૬

હિવ અણુપમસરપાલિ વેશ્યાવસહી જિણુ નમૂઅં;
સરગારોહ નિહાલિ ત્રિહુરૂપે સિરિ રિસહજિણું. ૭

જોઇય પોલિ પ્રવેશ વાઘણિ સીલમય ઘડીય;
મૂકિઅ પાપ અસેસ જઉ જિણુવરણુહિં સિઉં જડીય. ૮

હિવ દક્ષણુદિસિ જોઇ વરવસહી ખરતરતણીય;
કોય ભણુય સુરલોઇ અમીઅકુંડ કુવણુહિં ભણીય. ૯

આદિજિણેસર વાંહિ ગભારય તિહાં મૂલગય એ;
બીજય નેમિ જિણુંદ ત્રીજઇ પાસ જિણુંદપહ. ૧૦

પાંચઇ મેરૂ જિણુંદ પંચ્યાસી તિહાં પણુમીય એ;
અમૂલીય ભવદંક ચઉરીથિઉ સિર નેમિજિણું. ૧૧

દિખ્ખ નાણુ નિવાણુ કલ્યાણિક નેમીસરહ;
દસ દો અ જિણુબિંબાઇ ચિહુદસિ ત્રિહુભૂયણે નમ અ. ૧૨

થાનક થોડામાંહિ થાપિઆ અચ્છઇ સવિ નમૂં અ;
સાંજિસ ભવની દાહિ તુ ભાવિહિં આઘઉ નમૂ અ. ૧૩

ગિરનાર ગિર અવતાર નેમિજિણેસર પ્રણુમીય એ;
સાંબપઇજ્જૂનકુમાર અંબિ કિ થંભણિજિણુ સહીય. ૧૪

ઇન્દ્રમંડપ અનાથ સાત અહિ નર કેરી દેહરીય;

જયતસીહ ધન તાત જિણિ નંદીસર આણિઉએ. ૧૫

ઘોડાંચઉકી ગઉખ મઠ મંદિર વસ્તગિતણા એ;
કારવ્યાં તસ સંખ જાણુય કવણુ વચક્ષિણૂ એ. ૧૬

॥ વસ્તુ ॥

સરહપાલિહિં સરહપાલિહિં સરગારોહ ત્રિહુરૂપે,
સિરિરિસહજિણું નમિવનમિખેચરહિં સેવીય,
દક્ષણુદિસિ ખરતરવસહી માંહિ સિવ જિણુ નમેવીય;
ગિરનાહ અવતાર વર.નંદીસર બાવન્ન,
ઇંદ્રમંડપ સો કારવીય વસ્તુપાલ ધન ધન્ન. ૧૭

હરખિઉ એ ચિત્ત અપાર દેહ રોમંચિય અમ્હ તણુઉ ય;
પહુતઉ એ ભવનદુવારિ તિલખખતોરૂણુ દેખિસિઉ ભણૂં એ. ૧૮

પોલહિં એ માહિં પઇઠું પાવડીઆરે તુ ચડ્યાં એ;
સામહુ એ સામી દીઠું નયણિ અમીયરસિસિઉં જડ્યાં એ. ૧૯

દેઉલી એ પાખલિ ત્રિનિ પ્રદક્ષણુ દીજઇં અતિભલી એ;
પાંડવી એ થાપીઆ ધન્નિ તુ દીઠુઉ જિણુ લેપમઉ એ. ૨૦

થાપીઊ એ સમરિનરિંદ મૂલગભારઇ આદિપહો;
ઘડીઉ એ અમીયનીસંદિ કિર કપૂરિ કિ ચંદમહો. ૨૧

પૂજીઉ એ તિહૂયણુસામિ તિહૂયણુ વંછિય કપ્પતરો;
ડાવઈ એ જિમણુઠામિ પુંડરીક ગુણુધાર વરો. ૨૨

નાંન્હાં એ મોટાં બિંબ ત્રિબાર ગભારઇઠુય;
વાંદઉ એ સવિ અવિલંબ કર જોડીય સિરવર ઠવિય. ૨૩

॥ વસ્તુ ॥

તિલખખ તોરૂણુ તિલખખ તોરૂણુ નયણુ જુ દિઠું,
તુછૂટઉ ભવદુહ પોલિમાંહિ પગથીઅ ચડી એ,
સુરૂદેખ્યા અંગ રહ નયણિ દિઠું કિ સિઉ અમીય ઘડી એ;

ત્રિભારઇ પહુ લેપમઅ ગભારઇ સો નાહ,
પુંડરીકપડિમા સહીય બિંબ નમીલયનાહ. ૨૪

ગભારઇ હૂતાં દસિ દક્ષણ ચૈત્રપ્રવાડિ કરઉં વિચક્ષણ;
સફલ જનમ કરઇં આપણૂ એ. ૨૫

આઅલિ સામલીઆવિહારો સીલમી ઓલિં જિણુજ હારો;
દેસલવસહીઅ મન રહિઉં એ. ૨૬

ત્રિહુભવણુઇં કહીયં કોડાકોડિ તિહાં બિંબ વાંદઉં કર બે જોડિ;
વિહરમાન વીસઇ નમૂં એ. ૨૭

માસખમણિ જણીણ સંજુત્તા પાંચય પાંડવ મોક્ષ પહૂતા;
ઉત્તમ તે નર વંદિય એ. ૨૮

અટ્ઠાવય ચઉવીસ જિણાલઉં રામેતિસહરિ જિણવીસ નિહાલઉં;
ષોષાવસહીય મન રહિઉં એ. ૨૯

હેઠલિ આવ્યા રાયણિ રૂષ તુઉ નિશ્ચિઇં ટલીયાં સવિ દૂષ;
સંઘવી સિરિ દૂધિં ઝરય એ. ૩૦

તાસ તલઇ આદીસરચરણ પૂજ્યાં ટાલઇં જામણ મરણં;
મોર નાગ બે જોઇઇ એ. ૩૧

ચલણ સહિત જિણવર બાવીસ લેપમય તીહં નામઉં સીસ;
સાચઉરૂ સિરિ વીરજિણ એ. ૩૨

સંખીસરિ નઇ સોષલવસહી પાસ વીર મઈં નમવા સહી;
કાસગીયા બે બારણુ એ. ૩૩

જગતિમાહિ છઇં અતિઘણા દેહરાં એક નાન્હાં છઇ એક મોટેરાં;
બિંબ સંખ્ય નવિ જાણીય એ. ૩૪

તીહં બિંબહઉં કરઉં પ્રણામ ચંદ્રિ લેહાવઉં આપણુ નામ;
ગભારય વલી આવીઆ એ. ૩૫

॥ વસ્તુ ॥

જગતિ વંદિય જગતિ વંદિય સયલ જિણુબિંબ,
સીલમઈ લેપમય ઓલિ મૂલિ જિણુવરહ નામીય,
મુણિસુવ્વય વીરજિણું અસ્સબોહ સચઉર આમીય;
સંખીસરિ નય સોવનવસહી કાસગ્ગીઆ બે બારિ,
વંદિય રંગિઇં પૂરિઅ આવિય ભવતુ મજઝારિ. ૩૬

સિદ્ધિખેત્રિ આદીસજિણું માલ્હંત એ દીઠુઉ તિહૂઅણુનાહ;
જાણે વૂઠઉ અમીય ઘણું માલ્હંત એ પ્રીટઉ ભવદહદાહ. ૩૭

સફલ જનમ મઝ હૂઉએ માલ્હંત એ સફલ હૂઉએ દીહ,
દીઠઉ વિમલાચલધણીય માલ્હંત એ સાધુમાહે હુઈ લીહ; ૩૮
બાલકપરિ કહીયં લાડિયિઉઅ માલ્હંત એ સામાય તણુય ઉચ્છંગિ;
લોટીંગણે જઈ માગિસિઉં માલ્હંત એ સિવસુખં મનનઇ રંગિ. ૩૯
સેત્રુજિગિરિવરિ સઇધણીયં માલ્હંત એ ઉગિઉ અભિનવચંદ;
મૂરતિ પરમાનંદ દય એ માલ્હંત એ ટાલઇ સવિ વિચ્છંદ. ૪૦

રિદ્ધિ વૃદ્ધિ કલ્યાણુ કરઇ માલ્હંત એ ચૈત્રવાડિજ એહ;
તીરથયાત્રા ફલ દય એ માલ્હંત એ નિરમલ કરઇં સુદેહ. ૪૧

पं०—विनीतकुशलविरचित

शत्रुंजयतीर्थयात्रा

દુહા.

સરસતિ માત મયા કરી આપો વચનવિલાસ;
શ્રીસેત્રુંજયગિરતણું તવન કરૂં ઉલ્લાસ. ૧

શ્રીશત્રુંજય એહવું જપતાં પાપ પલાય;
તો જાત્રા કરતાં થકાં પુન્યભંડાર ભરાય. ૨

શ્રીસત્રુંજય સંઘપતી થયા થાસઇ અનેક;
પણિ પંચમ આરઇ અધિક રાષી સંઘવી ટેક. ૩

સાંભલતાં ગુણ તેહના હોઇ લાભ અપાર;
સેત્રુંજતીરથ સંકથા કરતાં સુલભ સંસાર. ૪

॥ ઢાલ ૧ ॥

રાગ દેશાષ.

આવો આવો રે ચતુરનર સેત્રુંજ જઇઇં, આણી અંગિ ઉમાહ લાલ રે;
કે ભવકેરાં પાતિક વારઇ, ભેટ્યાં ઋષભજિનનાહ લાલ રે. આવો. ૫

તીરથંકર ગણધર ઇહાં આવ્યા, આવ્યા મુનિવર કે કોડિ લાલ રે;
સુરનર વૃંદ અસુર પણિ આવી, પ્રણમઇ બે કર જોડિ લાલ રે. આવો. ૬

સિદ્ધ અનંત થયા એણિ ગિરવરિ, થાસઇ સિદ્ધ અનંત લાલ રે;
કાકરઇ કાકરઇ સિદ્ધ અનંતા, ઇમ ભાષઇ ભગવંત લાલ રે. આવો. ૭

તીરથ સઘલાં કરતાં જે ફલ, તેહથી અસંખ્ય ફલ હોય લાલ રે;
સેત્રુંજ ગિરવર દીઠઇ તે ફલ, જાત્રઇં બહુફલ જોય લાલ રે. આવો. ૮

કુણ સંઘ સંઘાતિ જાત્રા, આવ્યા વિમલગિરિ શૃંગિ લાલ રે;
ઋષભાદિકજિન જુહાર્યા જુગતિં, તે કહું મનનઇ રંગિ લાલ રે. ૯

॥ ઢાલ ૨ ॥

રાગ કેદારા ગોડી.

કપૂર હોઇ અતિ ઊજલું રે, એ દેસી.

જંબૂદ્વીપમાં જાણીઇ રે, ભરતખેત્ર ઉદાર;
સોરઠદેસ સોહાંમણા રે, જિહાં સેત્રુંજ ગિરિનારિ;
ભવિકજન, સમરો સેત્રુજ નામ, જેહથી સઝઇ સઘલાં કામ;
જેહનાં એકસો અટ્ઠોતર નામ, ભવિકજન સમરો સેત્રુંજ નામ.
આંકણી. ૧૦

જૂનોગઢ યાદવતણો રે, વસઇ વ્યવહારી અનેક;
ધરમ કરમ સહૂ સાચવઇ રે, મનિ ધરઇ અરિહંત એક. ભવિ. ૧૧

સહસવીર સંઘવીતણા રે, સાતે પુત્ર રતન્ન;
પણિ કુલમંડણ રાજસી રે, ધરમ ઊપરિ જસ મન્ન. ભવિ. ૧૨

સજનમાં બેઠાં એકદિનિં રે, આવ્યો મન ઉછરંગ;
ભાગ્ય હોઇ તો કીજીઇ રે, સેત્રુંજ સંઘ સુચંગ. ભવિ. ૧૩

સજનવરગ સહુઇ કહઇ રે, લીઓ લષમીનો લાહ;
સકલ સંઘ તવ મેલીઓ રે, વીનવઇ ધરીય ઉચ્છાહ. ભવિ૰ ૧૪

શ્રીસેત્રુંજય સંઘ કરી રે, જાત્રા મનહ જગીસ;
સહુઇ સાથિં સૂંડવૂં રે, હા ભણ્યો વિસવાવીસ. ભવિ૰ ૧૫

વિજયદસમીનિં દીનિં રે, કરઇ સંઘ તિલક ઉદાર;
મુહુરત દિન નિરધારીઓ રે, સતર બાવીસા મઝારિ. ભ૰ ૧૬

પોસ વદિ પહિલી તિથિ ભલી રે, પુષ્ય નક્ષત્ર ગુરૂવાર;
જાત્રા જાતાં જય કરઇ રે, સબલ મુહુરત શ્રીકાર. ભ૦ ૧૭

॥ ઢાલ ૩ ॥

રાગ આશાઓરી.

ધન ધન સંપ્રતિ સાચો રાજા, એ દેશી.

દેસ પ્રદેસઇં કંકોતરી મેહલી શ્રીસંઘ તેડવા કાજિ રે;
સીદ્ધાચલની જાત્ર સારૂ આવવું સહૂ કરી સાજ રે. ૧૮

ધન ધન તે જે સેત્રુજ ભેટઇ મેટઈ પાપનાં પૂર રે;
એ ગિર દીઠઇ દૂરગતિ નોહઈ હોઇ પુન્ય પડૂર રે. ધન૦ ૧૯

સરદારષાન નબાપનઇં મલીઆ ભેટણું વારૂ લેઈ રે;
પુસીય થઈ સિરપા બંધાવઈ માન મહોત બહુ દેઈ રે. ધન૦ ૨૦

પરવાના લષીઆ ગામ ગામઇં સંઘવી કહઇ તે કરયો રે;
થાણું બોલાવઇ ઠામ ઠામઇં લાલચિ લોભ મ ધરયો રે. ધન૦ ૨૧

ફૂરમાન લેઇ આવ્યા માન પાંમી સંગ સામગરી મેલઇ રે;
સંઘ સંઘાતિં જે જે જોઇઇ તે તે અણાવઇ પહઇલઇ રે. ધન૦ ૨૨

સંઘ ચતુરવિધ સાથિં નેમિજિન ભેટ્યા શ્રીગિરિનારિ રે;
પૂજઇ પ્રણમઇ ભાવના ભાવઇ ગાઇ ગુણિજન ગીત અપાર રે. ધન૦

ઓચ્છવસૂં આણંદઇં નિજ ઘરિ સંઘવી આવ્યા જામ રે;
સંઘ આવ્યાની વધામણી વારૂ સાંભળી હરખ્યા તામ રે. ધન૦ ૨૪

દીવબંદિર પાટણ વેલાઓલ પોરબંદિર પરસીદ્ધ રે;
દેસ પ્રદેસી ગામ નગરના આવી સંઘઇં ડેરા દીદ્ધ રે. ૨૫

॥ ઢાલ ૪ ॥

રાગ ધન્યાસી.

ભરતનૃપ ભાવસ્યું એ, એ દેસી.

મુહુરતનઇ દિનઇં પ્રહઇ સમઇ એ, દેવગુરૂ પ્રણમી પાય કે;
હરષ ધરી ઘણો એ, કરવા શ્રીસેત્રુંજ જાત્ર કે,
હરષ ધરી ઘણો એ. ૨૬

કહઇ સેત્રુંજય પધારવું એ, તેડી સાધ સમુદાય કે. હ૦ ૨૭
ભોજન કરી મન ભાવતું એ, સધાવઇ સંઘવીરાય કે. હ૦ ૨૮
પંચ શબ્દ વાજિત્ર વાજતઇ એ, ગુણિજન ગાવતાં ગીત કે. હ૦ ૨૯
ઓછવસૂં આડંબરઇં એ, ભાટ ભલાં બિરૂદ ભણંત કે. હ૦ ૩૦
સાથિં સહૂ સંઘ ગઢતણો એ, સંઘવીનઇં દીઇ બહુમાન કે. હ૦ ૩૧
પ્રસ્તાનઇ સંઘવી સધાવતાં એ, શકુન ભલાં ભલાં થાય કે. હ૦ ૩૨
આઠ દિન પ્રસ્તાનઇ રહી એ, સિદ્ધિ કરી વઢાલિં જાય કે. હ૦ ૩૩
ધોરાજી નિં મઝેવડી એ, સંઘ ભેલો રાણપુરઇ થાય કે. હ૦ ૩૪
મજલઇં મજલઇં ચાલતાં એ, બોલ ધોરીનઇં દેવાય કે. હ૦ ૩૫
સાથિં વોલાવા તેડીયા એ, પાલા નઇં અસવાર કે. હ૦ ૩૬
છત્રીઆલી વહિલિ સાથિં ઘણી એ, બેઠા બહુ નર નારિ કે. હ૦ ૩૭
સંઘવી રાજસી રંગસ્યું એ, પાલખીમાં સોભાય કે. હ૦ ૩૮
સુત પાસઇં સોભઇ વડો એ, કપૂરચંદ ગુણગેહ કે. હ૦ ૩૯
વજપાલ અમરો સંઘવી એ, સુંદર સંઘવી જોડિ કે. હ૦ ૪૦
આગલિ પાછલિ ચાલતાં એ, ચોકીમાં સિરદાર કે. હ૦ ૪૧
નવરંગ નેજા આગલિ એ, ગડયડ વાજઇં નીસાણ કે. હ૦ ૪૨
ભાઇ ભત્રીજા ભાણેજસ્યું એ, મિલતા મિત્ર વિવેક કે. હ૦ ૪૩

દોલતિવંતા દીપતા એ, વ્યવહારી સંઘમાં અનેક કે. હુ૦ ૪૪
સાથિં દેહરાસર દીપતું એ, પૂજા સનાતર થાય કે. હુ૦ ૪૫
સાધ ઘણા સંઘમાં મલ્યા એ, ધરમ ઊપરિ જસ ચિત્ત કે. હુ૦ ૪૬
દાન સુપાત્રિં દીઈ ઘણા એ, ધરતા સેત્રુંજ ધ્યાન કે. હુ૦ ૪૭

॥ ઢાલ ૫ ॥

રાગ ગોડી.

આઠમઇ દિન આણંદસું, મન ભમરા રે;
દીઠો સેત્રુંજય દીદાર, લાલ મન ભમરા રે. ૪૮

રૂપા નાણઇ કરી લૂંછણા મન૦ દીઇ જાચકનઈ સાર, લાલ મન૦ ૪૯

પાલીતાણઇ ડેરા દીઆ મન૦ લલિતસરોવર પાલિ; લાલ મન૦
સેત્રુજ ધ્યાન ધરઇ સહૂ મન૦ મુંકી મનિ જંજાલ. લાલ મ૦ ૫૦

ઘોઘેથી શ્રીપૂજ્ય તેડીઆ મન૦ આદર કરીય અપાર; લાલ મ૦
સામહીઉં સબલૂં કરી મન૦ આવ્યા પાલીતાણા મઝારિ. લાલ મ૦ ૫૧

શ્રીપૂજ્ય સાથિં સંઘપતી મન૦ તિમ વલી સંઘ સમુદાય; લાલ મ૦
ઋષભજિણેસર ભેટીઆ મન૦ ભાવઈં પ્રણમી પાય. લાલ મ૦ ૫૨

ત્રિણિ પ્રદક્ષિણા દેઈ કરી મન૦ આવઇ રાયણિ પાસ; લાલ મ૦
શ્રીપૂજ્ય વાચક મુનિવરા મન૦ સહુ સંઘ બેઠા ઉલ્લાસિ. લાલ મ૦ ૫૩

સંઘવીની માત સજાણદે મન૦ શ્રાવિકા છ સંઘાતિ; લાલ મ૦
માલ પહઇરઇ મન રંગસૂં મન૦ કોએ કરઇ પચષાણ બહુ ભાતિ. લા૦ મ૦

॥ ઢાલ ૬ ॥

નાહનાં મોટાં બિંબ સવે સાહેલડી રે, પૂજી પ્રણમી પાય; ગુણવેલડી રે.
પ્રબલ પૂન્યઇ કરી સંઘવીઈં સા૦ ઇંદ્રમાલ પહેરી ઊછાય. ગુ૦ ૫૫

સહૂ સંઘ સંઘવીઇં જમાડીઓ સા૦ પરિઘલ મનઇ પકવાન; ગુ૦
તિમ વલી ભાઈ ત્રિણિ વડા સા૦ સંઘવી ચાંપસી પ્રધાન. ગુ૦ ૫૬

સંઘવી લષમસી અંદજી સા૦ મનિ ધરી અધિક ઉચ્છાહ; ગુ૦
જુગતિં સંઘ જમાડીનિં સા૦ લીધ લષમીનો લાહ. ગુ૦ ૫૭

એકસો પંચાવન સાધસું સા૦ શ્રીવિજયપ્રભસૂરીશય, ગુ૦
આદરઈં સંઘનઇં અતિ ઘણુઇ સા૦ પગલાં કરઇ તપગછરાય. ગુ૦ ૫૮

પુન્યવંત પોરબંદિરતણો. સા૦ અભયચંદ નામ પ્રસીદ્ધ; ગુ૦
સંઘમાંહિં સહૂકો એનઇં ઘરઈં સા૦ ષાંડઈં લહણી કીદ્ધ. ગુ૦ ૫૯

જાચકજન સંતોષીઆ સા૦ મુહ માગ્યાં દેઈ દાન; ગુ૦
શ્રીપૂજ્ય વાંદી પ્રહસમઇ સા૦ સંઘ ચાલઇ થઈ સાવધાન. ગુ૦ ૬૦

અગ્યારમઈ દિન આણંદસું સા૦ દેઈ દમામે ઘાય; ગુ૦
સાતે મજલે આવીઆ સા૦ ગિરિનારિ ધરીય ઉછાહ. ગુ૦ ૬૧

સહુજન સાહમા આવીઆ સા૦ આડંબર કરીય અપાર; ગુ૦
સુભશકુને પ્રવેશ કરઇ સા૦ વરત્યા જયજયકાર. ગુ૦ ૬૨

જે જિહાંથી સંઘ આવીઆ સા૦ નેમીસર પ્રણમી પાય; ગુ૦
કુશલિં ષેમિં નિજ ઘરિં સા૦ તે તિહાં પોહના થાય. ગુ૦ ૬૩

॥ ઢાલ ૭ ॥

રાગ ધન્યાસી.

ભેટિ રે ભેટિ રે ભેટિ સેત્રુજગિરિ,
રંગભરિ ભવિકજન ઋષભસામી;
એહ તીરથતણું ધ્યાન ધરી એકમનાં,
પ્રહસમઇ પ્રણમીઇ સીસ નામી. ભે૦ ૬૪

તીરથ ત્રિભુવનતણાં નામ નિરૂપમ ઘણાં,
આબૂ સમેત ગિરિનારિ સોઈ;
સેત્રુંજ જિન જુહારતાં ફ્લ અસંખ્યાં કહ્યાં,
ભાવ ભલઈ ભેટતાં પુન્ય હોઈ. ભે૦ ૬૫

ધન્ય માનવતણો જનમ જગમાં લહી
વિમલગિરિ વાટિ દ્રવ્ય જેહ વાવઇ;
તેહતણાં કુલતણો પાર કુણ કહી સકઇ
સાસ્વતાં સુખ નર સોય પાવઇ. ભે૦ ૬૬

દિવસ ઘણાતણો મનોરથ મનિ હતો
વિમલગિરિ વંદવા ઋષભ સામી;
પ્રબલ પુન્યઇં કરી સફલ સહુ તે થયું
કોડિ કલ્યાણ નવનિદ્ધિ પામી. ભે૦ ૬૭

સંવત સત્તર સાર બાવીસમાં
જાત્ર જુગતિં કરી એહ વરષઇ;
જંગમતીરથ જૈનશાસનપતી
વંદીયા વિજયપ્રભસૂરી હરષઇ. ભે૦ ૬૮

કલસ.

ઇમ સ્તવ્યો સ્વામી મુગતિગામી ઋષભ જિનવર સંકરો,
શ્રીવિજયપ્રભસૂરિંદ સાહિબ સંપ્રતિ ગોયમ ગણધરો;
તસ ગચ્છિ પંડિત સુમતિકુશલ શિષ્ય વિવેકકુશલ વિબુધવરો,
'વિનીતકુશલ' કહઇ સેત્રુંજમંડણ આનંદ મંગલ જયકરો.
સંઘ ચઉવિહ સુખ કરો. ૬૯

कविलावण्यसमयविरचित

आदिनाथ–भास.

सरसति सरसति दिउ वयणां घणां गाइसि गिरूआगुणु सेत्रुजितणा. १

गाइसिउं श्रीसेत्रुजितणा गुणुविमल वसुहां विस्तर्या,
पूरव नवाणूं वार जाणूं आगइ आदि समसर्या;
इणुइ डुंगर दीठई नरग नीठइ मुगतिनां फल ढूकडां,
पामीइ सदगति नहीय दुरगति दूरि जाइं दूषडां. २

भरथनरेसरू अतिहिं उदारू ए श्रीसेत्रुजिगिरि प्रथम उधारू ए. ३

उद्धार पहिलउ भरथकेरू बीजउ सुगुरू सोहाव ए,
त्रीजउ ति पंडवराय युधिष्टुर पुहुवि प्रकट कराव ए;
चुथु ति जावड अनइ बाहुड कराव्यु जगि जाणीइ,
उद्धार छट्ठउ साह समरातणु वलीअ वषाणीई. ४

धन धन धरमी देस मेवाडू ए चिहुं दिसि चउपट नगर चीत्रोडू ए. ५

चीत्रोड धन धन नगर निर्मल आमरायकुलि मंडणुउ,
साह सरणुदेव ति रामदेव ति लषमसी लषपरि गणुउ;
साह भोअणुपाल ति भोज राजत ठाकुरसी षेतागरू,
नरसिंग तोला घरणि लीलू पुत्र जनम्या सुरतरू. ६

रतना पोमा दशरथ गुणुनला भोजा करमा बंधव सवे भला. ७

સવિ ભલા બંધવ કરમ રાજત પુણ્યકાજ પ્રગટ કરઇં,
પ્રાસાદ પ્રતિમા રંગમંડપ અચલ થાનક ઉદ્ધરઇં;
અતિ કરઇં આદર સાહ બાહાદર તાસ ફુરમાણુજ લહી,
ઉદ્ધાર કારિઉ સાતમુ શ્રીસેતુજિગિરિ જાણુઉ સહી. ૮

પાલીતાણુઇ સહજ સુંહાલડી લલતસરોવરિ બાંધી પાલડી. ૯

પાલડીઅ બંધિ સુષંધિ રાયણિ વેગિ વિમલાગિરિ ચડઇં,
શ્રીકર્મસિંહતણુા મનોરથ સવિ પ્રમાણુ જ પુન્ય વડઇં;
રવિરાજ નરસિંહ મંત્રિ મોટા વીર ઘણુ આદર કરઇં,
શ્રીઆદિનાથ પ્રાસાદ પરિકલ કાજ સવિ કહિનાં સરઇં. ૧૦

સંવત પન્નર વરસ સીત્યાસીઇ વદિ વૈશાષિં લગન પ્રકાસીઇ. ૧૧

પરકાસીઇ વરલગન પંચમિ વેગિ વાહુણિ જોતરી,
ઉત્તર દષિણુ પૂરવ પશ્ચિમ પાઠવઇ કંકોતરી;
કેવિ અશ્વા આસનિ કેવિ સુષાસનિ કેવિ રથ સોહાવ એ,
શ્રીસંઘ માગણુ જણુ મનોહર મોટા મુનિવર આવ એ. ૧૨

હુઇ પ્રતિષ્ઠા સંઘ સવે મિલ્યા અન્ન અવારી વંછિત સવિ ફલ્યા. ૧૩

સવિ ફલ્યા વંછિત મિલઇ માગણુ કણુય કપ્પડ અપ્પ એ,
સિંગાર સાર તુષાર તેજી દાનિ દાલિદ કપ્પ એ;
ચિત્રકોટિ પાસ સુપાસનુ પ્રાસાદ રતનિ કરાવીઉ,
ધન ઓસવંશિઇ સાહ દસરથ સેતુજિ સંઘ વધાવીઉ. ૧૪

ધન વર તરૂઅર છાંઇ ઘણુ છાંહડી લલતસરોવર ધન ધન પાલડી. ૧૫

પાલડીઅ ધન ધન પાસ તરૂઅર ઉતાર્યા સંઘ થાટૂ એ,
વિત વેચઇ વિગતા યુગતિયુગતા કર્યા મુગતા ઘાટૂએ;
સંઘપતિ મેલા લહીઅ વેલા ભણુઇ મલગ ભાટૂ એ,

વાજઇં નફેરી પુણ્યકેરી કરીય વહિતી વાટૂ એ. ૧૬

સિદ્ધ અનંતા હૂઆ ઇણુ ગિરિં વલી અનંતા હોસિં ઇણુપરિં. ૧૭

ઇણ પરિં હોસિં સિદ્ધ અનંતા પંચ કોડિં પરવર્યા,
તે ચૈત્ર માસોહુતણીઅ પૂનિમ પુંડરીક મુગતિં વર્યા;
જિનરાજ બોલઇ સેત્રુજિ તોલઇ અવર તીરથ કો નહીં,
કર્મરાજ તઇં ઉદ્ધાર કીધઉ જગત્રિ જસ લીધુ સહીં. ૧૮

પ્રથવી પદ્દમિનિ નારિ સોહામણી મેરૂમહી કર કંકણુ દિનમણી. ૧૯

દિનમણીઅ કંકણુ થાલ અંબર અક્ષત્ર વર નક્ષત્ર ભરિઉં.
તે ઠવિઉં શ્રીફૂલ ચંદ્ર નિરમલ પ્રભાતે ચંદન કરિઉં;
એ ઇસીઅ પદ્દુમિનિ પ્રેમ પૂરી વધાવઇ વિમલાગિરિં,
ઉદ્ધાર અવિચલ તાહરૂ વલી વૃદ્ધિ પામુ પરિંપરિં. ૨૦

ભૂંગલ ભેરી નાટક અભિનવા સનાત્રમહોત્સવ ઉત્સવ અભિનવા. ૨૧

અભિનવા ઉત્સવ ભેરિ ભુંગલ દીપમંગલ આરતી,
શ્રીઆદિદેવ જિણુંદ પૂજા કરૂ કુસુમિં ભાવતી;
ઉદ્ધાર એ સાતમુ સેત્રુજજગત્ર અચલદૂ સાગરૂ,
લાવણ્યસમઇં મુણિંદ બોલઇ સંઘ ચઉવિહુ જયકરૂ. ૨૨

पं०—रत्नकुशलविरचित

पार्श्वनाथसंख्यास्तवन.

श्रीजीराउलि नवखंड पास वखाणीइ रे नामइं लीलविलास;
संकट विकट उपद्रव सवि दूरिइं टलइ रे मंगल कमलावास. श्री० १

वरकाणु सपरााणु शाहु विश्वनु रे रावणु गोडी पास;
नवपल्लव श्रीपालविहार अमीझरू रे फलवधि लोडणु पास. श्री० २

महीयलि महिमा गाजइ जेहनुं अतिघणु रे श्रीसंखेसर पास;
आणी भाव रिद्धि नर अहनिस जे जपइ रे तेहनी पूरे आस. श्री० ३

श्रीचिंतामणि चिंतामणि सम जाणीइ रे नवरंग नारिंग पास;
मगसी पास प आसर भालो सामलो रे कोको प्रणमुं पास. श्री० ४

थंभणु पास जिणेसर साचुं सुरतरू रे अडवडियां आधार;
भीडभंजन पास भीडभंजन जिन नमो रे टाले रोग प्रचार. श्री० ५

थावस्तीरथ जगमां जाणि जागतुं रे मथुरां पारसनाथ;
अंतरिख अवंती छाहो पास जी रे समरां आपइ हाथ. श्री० ६

कुल्लपाक मनरंगिइं नमसुं पास जी रे करहडीओ कल्हार;
पासजिणंद फलोधि दुखविहंडणु रे वामादेवि मल्हार. श्री० ७

भावठि भंजन कलिकुंड पूजो मनरूली रे कंहि ठवो वरमाल;
अजारानी ओलग कीजइ अतिभली रे विघ्न टले ततकाल. श्री० ८

गुणमाणिक्यतणु ए सागर आगरू रे करुणानुं भगवंत;

માણિકયસ્વામિ મનોહર પાસ જુહારીઇ રે સોપારિ અરિહંત. શ્રી० ૯

કૃતકલ્લોલ જિણેસર જે નર પૂજસઇ રે તસ ઘરિ કૃતકલ્લોલ;
ધણ કણ કંચણ કપ્પડ કામિની પુત્રસું રે કરસઇ તે રંગરોલ. શ્રી० ૧૦

રોગ સોગ દુહ દાલિદ દોહગ ખંડણ રે પૂજો મનનઈ રંગિ;
શુદ્ધદંત શ્રીવામાનંદન જગધણી રે આપઇ અવિહડ રંગ. શ્રી० ૧૧

સપ્તફણામણિ દીપઇ જીપઇ અરિબલ રે કામિત ફલદાતાર;
સપતફણ શ્રીપાસ જિણિંદ સોહામણુ રે આપઇ ભવનુ પાર. શ્રી० ૧૨

નવનિધાન તસ મંદિર સુંદર વર રમઇ રે પૂજિ જે ઉલ્હાસ;
બાવનચંદન કેસર પૂર કપૂરસું રે નવલુ નવફણપાસ. શ્રી० ૧૩

ન વીસારૂ નવસારી દેસઇ સંપદા રે શ્રીનવસારીપાસ;
વિઘ્ન હરો શ્રીવિઘ્નહરો જિન રાજીઉ રે સહુસફણ સુખવાસ. શ્રી० ૧૪

રણ અરિ રાઉલિ જલ ગિરિ મ બીહુ આપદા રે જપિ વીહાનું નામ;
આધિ વ્યાધિ વિષ વેગ નિવારણ ગારૂડી રે ગારડીઓ અભિરામ.શ્રી०૧૫

ભોગ પુલિંદ ભલુ ભુવિ ભજ ભોગીસરૂ રે બલજો અતિ બલવંત;
ચાંચલીઓ પ્રભુ ચંચલ ચોર વિડારવા રે મહીયલિ મહિમાવંત.શ્રી० ૧૬

સોમ ચિંતામણિ સ્વામીજન ચિંતા હરો રે કંબોઈ શ્રીમાલ;
દેવદયાલ અકલ જિન ઊભરવાડીઉ રે તવસું વાણિ રસાલ. શ્રી० ૧૭

અશ્વસેન નૃપનંદન નયનાનંદનુ રે ખાતો પારસનાથ;
અનીધુઆની સેવા કરતાં અતિઘણી રે મિલસઇ મુગતિનું સાથ. શ્રી०૧૮

તવરી તવરી તવરી તવરી જે જપઇ રે પ્રાહ ઊઠી જિનરાજ;
ત્રિભુવનનાયક તવરીપાસ જિણેસરૂ રે પામઇ અવિચલરાજ. શ્રી० ૧૯

ભોગ સંયોગ તે પામઇ માનવ નવનવા રે જસ તૂસઇ શ્રીપાસ;
ગણિ દામાશિષ્ય 'રતનકુશલ' ભગતિઇ કહઇ રે આપો ચરણઇ વાસ.૨૦

कविदीपविजयविरचित

कावीतीर्थवर्णन.

અવિનાસીની સેજડીઇ રંગ લાગો માહરી સજની, એ દેશી.

ઋષભજિણંદ નેં ધરમપ્રભુના પ્રેમેં પ્રણમું પાય જી;
કાવીતીરથમાંહેં બિરાજેં જગજીવન જિનરાય. સાંભલ સજની. ૧

સાસૂ વહૂઇ વાદ વિવાદેં દેવલસિખર બનાયા જી;
તેહની ઉતપત સઘલી વરણું જે જસ સુકૃત કમાયા. સાં૦ ૨

ગુજરદેસેં શ્રીવડનગરેં નાગર નાત સવાઈ જી;
ભદ્રસિવાણા ગોત્ર છે જેહનું શ્રાવકધરમ વડાઈ સાં૦ ૩

નાગર વણિક અનેં લઘુસાખા ભાષા મધુરીવાણી જી;
દેપાલ ગાંધી ધરમ ધુરંધર જીવદયા ગુણખાંણી. સાં૦ ૪

સકલ કુટંબ સહુ પરિવારેં ખંભાત નગરેં આયા જી;
વણજ કરંતા પુન્યપસાઇં કોટી દ્રવ્ય કમાયા. સાં૦ ૫

તેહનો સુત એક અલુઓ ગાંધી તે પણ પુન્ય વિશાલ જી;
તસ સુત લાડકો ગાંધી ગીરૂઓ જીવદયા પ્રતિપાલ. સાં૦ ૬

તેહની ધરમવહુ કૂખેથી દો સુત છેં વડ ભાગી જી;
વાડુઆ ગાંધી નેં ગંગાધર જિનગુણના બેહુ રાગી. સાં૦ ૭

દીપવિજય કવિરાજ સદાઈ જેહનેં પુન્ય સખાઈ જી;

ચઢતા ભાવ સદા સુખદાઈ પૂરવસુકૃત કમાઈ. સાં૦ ૮

॥ ઢાલ ૧ ॥

આદિ જિનેસર વિનતી હમારી; એ દેશી.

વાડૂઆ ગાંધીને છે દોય ઘરણી પોપટીવહુ હીરાંબાઈ રે;
હીરાંબાઈને પુન્યસંજોગેં તીન પુત્ર સુખ દાઈ રે.
જૂઓ એહ પુન્યતણી એહ લીલ. ૧

પેહેલો ગાંધી કુંઅરજી બીજો ધરમદાસ નેં સુવીર રે;
કુંઅરજી ગાંધીને છે એક ઘરણી વીરાંબાઈ ગુણધીર રે. જુ૦ ૨

માતપિતા સુત વહુઅએ વીરાં સાધે ધરમનાં કામ રે;
પોસા પડિકમણાં જિનભક્તિ લોકોત્તર વિસરામ રે. જુ૦ ૩

એક દિન સકલ કુટુંબ મલીને સુકૃત મનોરથ ભાવે રે;
કાવી સૈહેર અનોપમ ભૂમી દેખી પ્રાસાદ બનાવેં રે. જુ૦ ૪

તપગચ્છપતી શ્રીસેનસૂરીસર બહુ પરિકર ગણી સાથેં રે;
સંપ્રતિ નૃપ વારાની પ્રતિમા થાપેં ઋષભ જગનાથ રે. જુ૦ ૫

સંવત સોલ નૈં ઓગણપંચાસૈ ઋષભપ્રભુ મહારાજ રે;
સુભ મુહુરત દિન તખત બિરાજ્યા દીપવિજય કવિરાજ રે. જુ૦ ૬

॥ ઢાલ ૨ ॥

ઝીણા ઝરમર વરસેં મેહ ભીજેં માહરી ચુનડલી,

તથા

હારે દીવાલી થઈ આજ જિનમુખ જોવાને, એ દેશી.

હીરાંબાઈ સાસૂ ને વીરાં વહુજી દરસન કરવા આવેં રે;
વહુ ઉંચી નૈં બારણું નીચું દેવી સીસ ધુણાવેં;
સાજણ સુણજ્યો રે, એહ સાસૂ વહુ સંવાદ. સાં૦ ૧

બાઇજી શિખર કર્યો બહૂ મૂલો બારણું નીચું કીધું રે;

સાંભલી સાસૂ રીસ ચઢાવી વહુનેં મેંહણું દીધું. સા૦ ૨

વહુજી તમનેં હોંસ હોય તો પીહરથી દ્રવ્ય મંગાવો રે;
ઉંચાં નીચાં સમઝી કરજ્યો મોટો સિખર બનાવો. સા૦ ૩

સાસૂ મેંહેણા ઉપર વહુઇ પિહરથી દ્રવ્ય મંગાયો રે;
સંવત સોલ પંચાસેં વહુઇ મુહુરત ષાત કરાયો. સા૦ ૪

પાંચ વરસમેં બાવન જિનાલો દેવલ તુરત બનાયો રે;
રતનતિલક પ્રાસાદ છે જેહનું ઉત્તમ નામ સોહાયો. સા૦ ૫

તપગચ્છપતી શ્રીસેનસૂરીસર તે પણ સમયેં આવે રે;
સંવત સોલ પંચાવન વરસેં અંજનસિલાક બનાવેં. સા૦ ૬

શ્રાવણ સુદિ નવમીનેં દિવસેં ધરમનાથ જગ રાજેં રે;
દીપવિજય કવીરાજ પ્રભુજી તે દિન તખત વિરાજેં. સા૦ ૭

॥ ઢાલ ૩ ॥

સમુદ્રવિજય સુત ચંદલો સામલીયા જી, એ દેશી.

સાંહમા સાંહમી દીપતા વિસરાંમી રે,
સિધરા દો પરસાદ ગુણ વિસરાંમી રે;

સિદ્ધાચલની માંડણી વિ૦ ગાજે ગુહિરાનાદ. ગુ૦ ૧

વલી કોઇ સાસૂ નેં વહુ વિ૦ કરજ્યો એહવા વાદ; ગુ૦
ધરમવાદ ફલ પુન્યના વિ૦ બીજા સહુ વિષવાદ. ગુ૦ ૨

સાસૂ વહુનાં દેહરાં વિ૦ ચાલી જગમાં ખ્યાત; ગુ૦
સાસૂ વહુની જોડલી વિ૦ ધન નાગરની નાત. ગુ૦ ૩

સંઘવી દેસ વિદેસના વિ૦ સંઘપતી નાંમ ધરાય ગુ૦
તીરથયાત્રા ઉમહ્યા વિ૦ સુકૃત કરમ કમાય. ગુ૦ ૪

જંબૂસરનો સંઘ દીપતો વિ૦ એ તીરથનો રખવાલ; ગુ૦
તીરથની રખ્યા કરેં વિ૦ પુન્યતણી પરનાલ. ગુ૦ ૫

સંવત અઢારસેંહે છયાસીયેં ત્રિ૦ આયા તીરથરાજ; ગુ૦
ઋષભ ધરમ જિનરાજજી વિ૦ દીપવિજય કવિરાજ. ગુ૦ ૬

विनीतकुशलविरचित

शत्रुंजयस्तवन.

રાગ કાફી.

સકલ તીરથમાં મૂલગો રે લાલ, સેત્રુંજ તીરથ સાર, મન મોહ્યો રે;
સિદ્ધ અનંતા ઈહાં હુયા રે લાલ, એહનો મહિમા અપાર. મન૦
સેત્રુંજ સેવો ભવિજના રે લાલ. આંકણી. ૧
સેત્રુંજ માહાતમ્યમાં કહિઉં રે લાલ, સીમંધર ભગવંત; મન૦
સહસપલ્યનું પાતક હરઇ રે લાલ, વિમલાચલ નામમંત. મન૦ સે૦ ૨
લાખ પલ્યોપમનું કહિઉં રે લાલ, પાતક કરઈ ચકચૂર; મન૦
વિમલાચલ વાટઇં થકા રે લાલ, પૂન્ય ભરઇ ભરપૂર. મન૦ સે૦ ૩
જાત્ર કરી છહરી પાલતાં રે લાલ, ચોષઇ ચિત્તઇં જેહ; મન૦
સો સાગરનુ સામટું રે લાલ, પાતક વારઇ તેહ. મન૦ સે૦ ૪
એ તીરથ મહિમા ઘણો રે લાલ, કહતાં નાવઇ પાર; મન૦
ઋષભ જિણંદ સમોસર્યા રે લાલ, પૂરવ નવાણું વાર. મન૦ સે૦ ૫
સંવત સત્તર બાવીસની રે લાલ, માહ સુદિ પંચમી સાર; મન૦
સંઘસાથિં જાત્રા કરી રે લાલ, સફલ કર્યો જંવાર. મન૦ સે૦ ૬
સહસવીર સંઘવીતણા રે લાલ, બેટા સાતે સુજાણ; મન૦
સંઘવી બિરૂદ સોભાવીઉં રે લાલ, કરી સંઘ સબલ મંડાણ. મન૦સે૦
સજાણદે ઉઅરિં અવતર્યા રે લાલ, ચ્યારે પુત્ર પ્રધાન; મન૦
સંઘવી રાજસી નઈં વલી રે લાલ, અમરો સુંદર જુવાન. મન૦ સે૦૮

દીવાન દીપક દોલતી રે લાલ, કરઇ સંઘ તિલક ઉદાર; મન૦
ગઢથી સેત્રુંજા ભણી રે લાલ, ધન ધન તસ અવતાર. મન૦ સે૦ ૯

સંઘસબલ આડંબરઇં રે લાલ, જુહાર્યા ઋષભજિણંદ; મન૦
પોઢી પ્રતિમા પેષતાં રે લાલ, ઊપનો અતિ આણંદ. મન૦ સે૦ ૧૦

મસ્તગિ મુગટ સોહામણો રે લાલ, આભરણ અંગિ અપાર; મન૦
નેહભરિ નયણે નિરષતાં રે લાલ, પૂજઇ ઘસી ઘનસાર. મન૦ સે૦ ૧૧

તપગછપતિ ગુરૂ વાંદીયા રે લાલ, વિજયપ્રભસૂરિંદ; મન૦
એકસો પંચાવન સાધસ્યું રે લાલ, સોભઇ સારદચંદ. મન૦ સે૦ ૧૨

તીરથ ભેટી ભલી પરિં રે લાલ, આવ્યા કુશલઇં ષેમ; મન૦
આણંદઇ ઉજ્જલગિરિં રે લાલ, જાત્ર કરી શ્રીનેમ. મન૦ સે૦ ૧૩

પૂરવપુન્યઇં વલી વલી રે લાલ, સેત્રુજ નઇં ગિરિનારિ; મન૦
જાત્ર સફલ એહવી હુયે રે લાલ, સહુ કહઇ વારો વાર. મન૦ સે૦ ૧૪

સુમતિકુશલ પંડિતતણો રે લાલ, વિનીતકુશલ કહઇ સીસ; મન૦
સેત્રુંજમંડણ માહરી રે લાલ, પૂરો મનહ જગીસ. મન૦ સે૦ ૧૫

॥ ॐ ॥

पं०–मतिरत्नविरचित

सिद्धाचल–तीर्थयात्रा.

दुहा.

સરસતિ સામિનેં પાય નમી માગું વચન વિલાસ;
સંઘવી સેત્રુંજાગિરિતણો ગાવા મન ઉલ્લાસ. ૧

નમું તે દેવિ ચક્રેસરી કવડજખ્ય ભલિ ભાંત;
આદિસર નમતાં થકાં મિલેં મુગતિ મહંત. ૨

વીરજિણેસરનેં નમું ગાૈતમ ગણધર સાર;
જીવ ઘણા પ્રતિબોધિનેં ઉતાર્યા ભવપાર. ૩

પાટણ નયર સોહામણું જિહાં નહીં પાપ પ્રવેશ;
વ્યવહારી ગુણવંત વસેં ઋદ્ધેં જાણેં નરેશ. ૪

તેહ નગરમાંહેં વશેં કચરા કીકા જાંણિ;
રવજીસા કુલ ઊપનો જાણું સોહેં ભાણ. ૫

તિહાંથી સૂરતિ આવીઆ ભાઈ ત્રિણ્યની જોડિ;
ધન ઊપરાજણ બહુ કરી લાભ લહેં લખ કોડિ. ૬

ધન ખરચેવા ધસમસ્યો ઉલટ અંગ ન માય;
રૂપચંદ રંગેં મિલ્યો આંણી મન ઉચ્છાહિ. ૭

સૂરતિ નયર સોહામણું શ્રાવક સુખીઆ લોક;
સેત્રુંજગિરિ ભેટણભણી મિલીઆ થોકાથોક. ૮

રૂપચંદ કચરા મિલી મુહુરત લીધું સાથ;
કારતિક શુદિ તેરસ દિને મંગલવાર પ્રભાત. ૯

સંઘ સૂરતિથી સંચર્યો બેસી વાહણ મઝારિ;
સઢહ કર્યા સામટા આવ્યો ડુંભસ વિચાલ. ૧૦

લોક થોક સઘલા મિલ્યા હિયડે હરખ ન માય;
યાત્રા શેત્રુંજગિરિ ભણી ચાલ્યા મન ઉચ્છાય. ૧૧

॥ ઢાલ ૧ ॥

નમો રે નમો શ્રીશેત્રુંજગિરિવર સકલ તીરથમાહેં સાર રે;
ભરતેસર સરિષા જે સંઘવી પામ્યા ઇણિ ગિર પાર રે. નમો૦ ૧

ભરતેસર સંઘવી ઋદ્ધિ સાથેં શેત્રુજે યાત્રા આવેં રે;
લાષ ચોરાસી હાથી ઘોડા રથ પાયક ઘણું લાવેં રે. નમો૦ ૨

ભરતેસર સંઘવીની સાથેં ઋષભવંશ તે જાણું રે;
બાહુબલિ પ્રમુષ ભાઇ નવાણૂ તેહના પુત્ર વષાણું રે. નમો૦ ૩

અજિતનાથ પ્રભુજીને વારેં સગર ચક્રીધર જાણું રે;
શેત્રુંજે સંઘવી થઈનેં આવેં તેહની ઋદ્ધિ વષાણું રે. નમો૦ ૪

નવેં નિધાન નેં ચઉદેં રતન જે ચક્રી આગલિ ચાલિં રે;
લાષ ચોરાસી હાથી ઘોડા તેહના સંઘમાં માલ્હેં રે. નમો૦ ૫

છન્નુ કોડિ પાયક દલ સાથેં ધજ મોટા તિહાં ઝલકે રે;
વાહન સુખાસન બેંઠી નારી હાર રયણમય ચલકેં રે. નમો૦ ૬

પાંડવ પાંચેં શેત્રુંજયગિરિ આવેં સંઘપતિ તિલક ધરાવેં રે;
કુંતા માતા સાથેં લાવેં પ્રભુ પૂજી સુખ પાવેં રે. નમો૦ ૭

સમરા સારંગ સંઘવી થઈનેં શેત્રુંજે યાત્રા આવેં રે;
સામાયક પોસા પડિક્રમણાં કરતા બહુ સુખ પાવેં રે. નમો૦ ૮

સાહ અકબ્બર તે આજી કહીઇં ફત્તેખાન તસ જાણું રે;
બારે વરસેં સોરઠ જીત્યા નવલાષ બાંન લે નાણું રે. નમો૦ ૯

સમરા સારંગ ફુરસેખાનેં જઈનેં સુજસ લીધાં રે;
પાતસાહી ફુરમાન દેષડાવી ખાન સુંકાણી દીધાં રે. નમો૦ ૧૦

સમરા સારંગ શેત્રુંજાગિરિનું નવલાષ લુંછણું આપેં રે;
યાચક જનનાં દાલિદ્ર કાપેં કીરતિ જગમાં વ્યાપેં રે. નમો૦ ૧૧

સાતસેં શત્રુકાર મંડાવેં વ્યવહારીયા સંઘમાહેં રે;
પાંચસેં સાધુનેં આહાર પાણી આપેં મન ઉચ્છાહેં રે. નમો૦ ૧૨

કરમાસાહેં ઉદ્ધાર કરાવ્યો સોય વિમલગિરિ આવેં રે;
લષમી ષરચી લાહો લીધો ડુંગર મોતીયેં વધાવ્યો રે. નમો૦ ૧૩

પંચમેં આરેં વીરનેં વારે તીરથ મોટું જાણું રે;
ભવ્યજીવનેં તરવા હેતે નાવ સમાન વષાણું રે. નમો૦ ૧૪

ઇમ અનેક સંઘવી શેત્રુંજાગિરિ યાત્રા કારણ આવેં રે;
બોધબીજનેં નિરમલ કરવા ભાવ ભલો મન ભાવેં રે. નમો૦ ૧૫

પારષ પ્રેમજી સંઘવી થઈનેં સુરતિ સહેરથી આવેં રે;
ઠામ ઠામ મુકામ કરાવેં લાડુઆ લેહણી ઠાવેં રે. નમો૦ ૧૬

દેહરાસર જિનપ્રતિમા સાથેં કેસર ચંદન ઘોલી રે;
પ્રભુ પૂજી મન રંગેં ગાવેં મિલિ મિલિ સઘલી ટોલી રે. નમો૦ ૧૭

ઓચ્છવ મહોચ્છવ સબલો થાવેં શેત્રુંજેં યાત્રા આવેં રે;
આદીશ્વર મન રંગેં પૂજી કરમની કોડિ ષપાવેં રે. નમો૦ ૧૮

તિમ રૂપચંદ કચરા સંઘ લેઈ ડુંબસથી સંચરીઆ રે;
ભવદધિ તરવા વાહણ બેંઠા સંઘ સહિત ઊતરીયા રે. નમો૦ ૧૯

ભાવનગરનેં કાંઠેં આવી લોક થોક મિલી ટોલી રે;
સમ્મિહુ સામિણુ એકઠાં મિલિયાં વાત કરેં મન ભોલી રે. નમો૦ ૨૦

ભાવસિંઘ રાજાઇ જાણ્યું કુંઅરજી સેઠ તેડાવ્યો રે;
રણછોડજીત તુમેં ભેલા થઈનેં સંઘવીનેં જઇ લાવો રે. નમો૦ ૨૧

સેઠ કુંઅરજી સાહમો આવે લખુ દોસી તિહાં જોડેં રે;

લાલદાસ પિણ સંઘનેં મિલવા તે પિણ આગલ દોડેં રે. નમો૦ ૨૨

મોદિસા આવીનેં મિલીયા મંગલજીસા જાણું રે;
સાહમૈયા તિણેં સબલાં કીધાં ખરચેં કુંઅરજી નાણું રે. નમો૦ ૨૩

માદલ ભુંગલ ભેરી નફેરી ઢોલ ઘણાં તિહાં વાગેં રે;
આદીશ્વરનું દરસણ દીઠેં ભવભાવઠિ ભાગેં રે. નમો૦ ૨૪

દોહરા.

સંઘ સર્વ તિહાં ઊતર્યો મેડિ મંદિર ઓથ;
બેહુ સંઘવીના રાજમાં લોક કરેં ઘણી જોષ. ૧

ભાવનગર જિન પૂજીઆ કીધા કેસર ઘોલ;
સિદ્ધાચલ ભેટણભણી મનહાં રાતાં ચોલ. ૨

ચોલ મજીઠનો રંગ ભલો ધોયો કહીય ન જાય;
કથીરો સા કંચન કહ્યો શેત્રુંજાગઢ મહિમાય. ૩

॥ ઢાલ ૨ ॥

સુમતિ સદા દિલમાં ધરો. એ દેશી.

હવેં આગલિ સુણો વાતડી સંઘ કિણિ પરેં જાય રે;
બેહુ સંઘવી એકઠા મલ્યા લોકનેં હર્ષ ન માય રે. ૧

શેત્રુંજાગિરિની જાતરા પુણ્ય વિના નવિ થાય રે;
પુણ્યેં મનવંછિત ફલેં દૂરિ ટલેં અંતરાય રે. શે૦ ૨

બેહુ સંઘવી લેઇ ભેટણું ચાલ્યા રાયનેં પાસેં રે;
કુંઅરજી સેઠ સાથેં લેઈ મલિયા મન ઉલ્હાસેં રે. શે૦ ૩

રણછોડ મહિતો ઉઠીયો સંઘવીનેં દેં બહુમાન રે;
પાસા પવાસનેં મોકલી મગાવેં શ્રીફલ પાન રે. શે૦ ૪

ભાવસંઘજીનેં વીનવેં બેહુ સંઘવી કરજોડી રે;
સિદ્ધાચલ ભેટાડવા વાર લગાડો થોડી રે. શે૦ ૫

પરમાના દેષડાવીયા આપ્યા રાયનેં હાથેં રે;
સંઘ પાલીતાણેં મુંકવા ચાલો અમારી સાથેં રે. શે૦ ૬

ભાવસંઘજી તબ બોલીયા સાંભલો સંઘવી સાચું રે;
લાગત નાણું લેઈસ્યું કાંઇ ન બોલું કાચું રે શે૦ ૭

કચરો સા કહેં આપસ્યું દસ્તુર માફક લીજેં રે;
વોલાવાનેં નીસરો સંઘ પોહચાડી દીજેં રે. શે૦ ૮

ભાવસંઘ રાજી થયા લીધું લસ્કર સાથે રે;
પાષરીયા ગાજેં ઘણા ભાલા તરકસ હાથેં રે શે૦ ૯

કારતિક વદિ તેરસિ દિને સંઘ ચલ્યો સુખકારી રે;
ત્રિણ દિવસ પાદર રહ્યા સંઘવીની જાઉં બલીહારી રે. શે૦ ૧૦

ચોથેં દિન સંઘ ઉપડ્યો જઇ વરતેજ ડેરા દીધા રે;
ડુંગર દેષી દૂરથી કહેં સકલ મનોરથ સિધા રે. શે૦ ૧૧

રયણી વાસો તિહાં રહ્યા ચિહુંદિશિ ચોકી ફિરતી રે;
દેખી ચક્રેસરી તિહાં કણે સંઘ રષોપું કરતી રે. શે૦ ૧૨

લોક સકલ સુખ પામીયા દોષા નાઠી દૂરેં રે;
ગામ કનાડેં આવીયા વાગાં મંગલ તૂર રે. શે૦ ૧૩

કચરાસાના સંઘમાં સાધુજી ગુણખાણી રે;
ઉત્તમવિજય પંન્યાસની લાગે મીઠી વાણી રે. શે૦ ૧૪

જોગવિમલ જગ જાણીઇ પંચ મહાવ્રત સાધેં રે;
તપ કિરિયા કરેં આકરી ઈમ ગુણઠાણેં વાધેં રે. શે૦ ૧૫

ષરતરગચ્છ દેવચંદજી તે પિણ સંઘમાંહેં જાણું રે;
પંડિતમાહિ શિરોમણિ તેહની દેશના ભલી વષાણું રે. શે૦ ૧૬

સંઘવી કાગળ મોકલેં પૃથવીરાય તેડાવેં રે;
તેહનો કુંઅર નાનડો ગાજતેં વાજતેં આવેં રે. શે૦ ૧૭

કુંઅરની સાથેં વાણીઆ ધન્નો શેઠ તે આવેં રે;

જેતો બારોટ ઘોડે ચડ્યા કુંદનસા કહીનેં બોલાવેં રે. શે૦ ૧૮

કુંદન તું ભલે આવીયો ભાટ મિલિ ઇમ બોલેં રે;
સમરા સારંગ જે થયા તું પિણ તેહની તોલેં રે. શે૦ ૧૯

કુંઅરને કરેં પહેંરામણિ આપેં થરમા જોડી રે;
કુંઅર સંઘવીનેં કહે કરો અસવારિ ઘોડી રે. શે૦ ૨૦

કુંઅર ને સંઘવી બેહુ મલ્યા ભાવસંઘજી પિણ ત્યાંહેં રે;
સીષ માગી સંઘવીતણી જૂહાર કર્યા નિજ બાહેં રે. શે૦ ૨૧

દૂહા.

વર ત્રાંબાગલ વાજતેં ઘોરેં તે જાંગી ઢોલ;
સરણાઈ સરસી વદેં સકલ સંઘ રંગરોલ. ૧

જય જય ભાટ ચારણતણા સુણતાં વરજેં વાદ;
સુગુરૂ સુશ્રાવક પરવર્યો આવેં સંઘ સુપ્રસાદ. ૨

સાહમો આવેં સંઘ સવે પાલીતાણું સરવ;
હરષેં દેવ જૂહારવા આદિદેવ સુખ પૂરવ. ૩

સંઘેં ઉતારા કર્યા મંગલ લીલવિલાસ;
તીરથપતિ શેત્રુંજગિરિ ફરસન ઘણું ઉલ્લાસ. ૪

॥ ઢાલ ૩ ॥

વચ્છ વિચારયો, એ દેશી.

શેત્રુંજો ભેટયો ધરી મન બહુ અતિમાન'રે. શે૦ આંચલી.

રાજા પૃથવીરાજજી રે કુંઅર શ્રીનવઘન નામ;
શ્રીસંઘનેં રષવાલવા રહ્યા રે ગારીયાધાર સુઠામ રે. શે૦ ૧

રાણી કૂલાંજી આવીયાં રે પાલીતાણા રે માંહેં;
સંઘવીનેં સનમાનીયા રે આદર અધીક ઉચ્છાહે રે. શે૦ ૨

ભેટણું દેઈ તે મિલ્યા રે સંઘવી બે મનરંગ;

આભરણ વસ્ત્રાદિક બહુ રે દીધાં ધરીય ઉમંગ રે. શે૦ ૩

તીરથ રખવાલા ભણી રે દીધાં દામ અનેક;
માગશિર શુદિ તેરસ દીને કીધી યાત્રા વિવેક રે. શે૦ ૪

સંઘ સહુ શિણગારીયો રે નેજા ધ્વજા રે વાજીત્ર;
ભાટ બીરૂદ ભણતાં થકા રે ગાતાં ગુણ સુપવીત્ર રે. શે૦ ૫

સત્તા વાવે શુચિ થઈ રે સુરપાલનો રે ચંદ;
જે નીત પાણી પારણે રે ભેટે તીર્થ આનન્દ રે. શે૦ ૬

તીરથ મોતી માણિકેં રે સોવન ફૂલ અમૂલ;
સુરભી પુષ્પ ગંધોદકે રે પખાલ્યો ગિરિ મૂલ રે. શે૦ ૭

દાન દેઈ જાચક ભણી રે આલોઈ નિજ દોષ;
દ્રવ્ય ભાવ સુચિતા કરી કરવા નિજ ગુણ પોષ રે. શે૦ ૮

શક્રસ્તવ કહી ગુરૂ મુખે રે લેઈ વ્રત પચ્ચખ્ખાણ;
સિદ્ધ અનંત વંદી ચલ્યા રે મન ધરી જિનવર આણ રે. શે૦ ૯

સિદ્ધ ગુણીની ભૂમિકા રે કરવા આતમ સિદ્ધ;
સિદ્ધ ધ્યાન સિદ્ધાચલે રે ચઢતાં સરવ સમૃદ્ધ રે. શે૦ ૧૦

નેમિ પધાર્યા ગિરિવરે રે જાણી મોક્ષ નજીક;
રેવતગિરિ સાહમા ચલ્યા રે આહાર ઉદક બલ ઠીક રે. શે૦ ૧૧

તિહાં પગલાં શ્રીનેમનાં રે વંદી પૂજી રે ભક્તિ;
જય જય કરતા જન સહૂ રે પોહતા શિખરે યુક્તિ રે. શે૦ ૧૨

દૂધે પખાલી પૂજતા રે મુનિવર ફરસીત ભૂમિ;
શુદ્ધ સમરણ ગુણ ગાવતાં રે કરતા નિજ ગુણ ધુમ. શે૦ ૧૩

પહિલી પરવે પૂજીયા રે ભરતમુનિ પદ દોય;
બીજી પરવે હરખીયા રે વિમલાચલ થલ જોય રે. શે૦ ૧૪

ત્રીજી પરવે કુંડ છે રે નીરમલ જલ અતિભૂર;
ઋષભ ચરણ પુંડરીકતણા ચરણ નમું સુખપૂર રે. શે૦ ૧૫

હિંગુળાજહડે થઇ રે પોહતા સાલારે કુંડ;
પાંચમી પરવેં જલ ભર્યો રે સમ શીતલ અખંડ રે. શે૦ ૧૬

જિનવર ચરણ નમી ગયા રે રામપોળિ સહુ લોક;
પેંઠા ગઢમાં ગાવતા રે જનના થોકાથોક રે. શે૦ ૧૭

વાઘણિ પોળિ સંતોષિયા રે અધિષ્ટાયક બેહુ પાસ;
ચક્રેસરી વધાવીઆં રે કવડયક્ષ સુખ વાસો રે. શે૦ ૧૮

ચૈત્ય નમી પધારીયા રે પોહતા ઋષભ વિહાર;
દેઈ તીન પ્રદક્ષણા રે રાયણ નમી સુખકારો રે. શે૦ ૧૯

રાયણતણેં પગલાં નમ્યાં રે પ્રથમ જિણંદનાં રે તેહ;
શ્રીઋષભેસર જે થકાં રે ભરતેં ભરાવ્યા જેહ રે. શે૦ ૨૦

મૂલમંડપમાં આવીનેં રે વધાવ્યા જિનરાજ;
સોવન ફૂલ મુગતાફલેં રે પ્રણમેં સિધાં કાજ રે. શે૦ ૨૧

ચૈત્યવંદન કરી ભક્તિસ્યું રે નરભવ લાહો રે લીદ્ધ;
શેત્રુંજ શિખર શ્રીઋષભજી રે પૂજતાં કારજ સિદ્ધ રે. શે૦ ૨૨

સૂરજકુંડેં ધોતીયાં રે કીધાં નીર ગલેવિ;
કેસર ચંદન પુષ્ફસ્યું રે પૂજા ચિત્ત ભલેવિ રે. શે૦ ૨૩

અષ્ટપ્રકારી પૂજના રે અષ્ટ કરમ ક્ષય હેત;
તારક તીરથ સર્વમાં રે એ તીરથ સહૂ કેતુ રે. શે૦ ૨૪

કચરાશા રૂપચંદનો રે માનવભવ સુપ્રમાણ;
દેવચંદ સુપસાયથી રે મતિરતન વદેં એમ વાણ રે. શે૦ ૨૫

॥ દૂહા ॥

ઇમ શેત્રુંજય ભેટીનેં સંઘ સકલ સુખ ધાસ;
હરષેં પાલીતાણા પુરેં આવ્યા અતી અભિરામ. ૧

ઇમ નિત્ય પ્રતિં યાત્રા કરેં સંઘ સહૂ મન રંગ;
દુખ્ખનિવારણ સુખ્ખકરણ જિનપૂજા વિધિ સંગ. ૨

વિધિઉપદેશક શ્રુતજલધિ દેવચંદ ગુરૂરાય;
સંવેગી જિનમારગી ઉત્તમવિજય સહાય. ૩

એતલે ખંભાયતથકી રે ઓચ્છવસ્યું સુવિસિદ્ધ;
સંઘ કરી આવિ મિલ્યો જીવણસાહ પ્રસિદ્ધ. ૪

જાણગ જીવાજીવના જૈનાગમરૂચિવંત;
વિધરસી સવિ સાથ લે આવ્યો મન ધરી ખંતિ ૫

ખંભાયત ઘોઘાતણા ભાવનગર જનવૃંદ;
તેડી શેત્રુંજ આવીઓ જીવન અતિ આણંદ. ૬

રાજાનેં સંતોષીનેં ચઢીયા વિમલગિરિંદ;
ગુરૂ ઉપગારેં પાંમીઇં મનવંછીત આનંદ. ૭

॥ ઢાલ ૪ ॥

દેશી રસીઆની.

શ્રીશેત્રુંજ તીરથપતિ ભેટીઇં મેટીઇં ભવભય ફંદ; વિવેકી.
અરિહા ભકતેં સમકિત નીરમલું અનુક્રમેં શિવસુખ કંદ. વિવેકી. શ્રી૦ ૧

વેલાવલ પાટણથી આવીયા સંઘ ભલેં રે વિસ્તાર; વિ૦
સા રામચંદ્ર પ્રમુખ યાત્રાભણી આવ્યા નિજ હિતકાર. વિ૦ શ્રી૦ ૨

દક્ષણથી એઅરગામી આવીયો સંઘ સકલ પરિવાર; વિ૦
સા ગલાલેં લાભ લિઓ ઘણું આતમ ધરમેં હો ઉદાર. વિ૦ શ્રી૦ ૩

ઈમ અનેક સંઘવી બહૂ મિલ્યા કરવા જિનવર ઝાણ; વિ૦
સૂરતિથી વિધિપક્ષિ આવીયા ઉદયસાગરસૂરિ ભાણ. વિ૦ શ્રી૦ ૪

પાઠક સુમતિવિજય તપાગચ્છવરૂ ઇમ યતિવર્ગ અનેક; વિ૦
ચ્યારે વર્ગ મિલ્યા જિન ભેટવા પ્રભુ ભગતિ જિન છેક. વિ૦ શ્રી૦ ૫

કેઈ ઉત્તમ છઠ વહેં તિહાં લાષ ગુણેં નવકાર; વિ૦
યાત્રા નવાણું પિણ તિહાં કેઈ કરેં કેઈ સચિત્ત પરિહાર. વિ૦ શ્રી૦ ૬

શ્રીસંઘનું સાહમીવચ્છલ કરેં પ્રથમ સંઘવી રે હોય; વિ૦
મોતી માનસિંઘ લષમીચંદ છેં કરેં સંઘભકિત રે સોય. વિ૦ શ્રી૦ ૭

ઝવેર રાજપાલ તથા વલી મોદી નેમિ રે દાસ; વિ૦
સંઘ ભક્તિ કરેં તે ભાવસ્યું પામેં અતિ જસવાદ. વિ૦ શ્રી૦ ૮

પટણિ કસ્તુરચંદેં ભક્તિસ્યું સાહમીવચ્છલ કીધ; વિ૦
સ્નાત્રમહોચ્છવ લાહણી પૂજણાં ગુરૂભક્તિં જસ લિદ્ધ. વિ૦ શ્રી૦ ૯

રૂપચંદ સાહ સંઘવિ સુંદરૂ પર ઉપગારી રે દક્ષ; વિ૦
તસ સુત દેવબાઈ ઉરેં હંસલો લાલચંદ પરતક્ષ. વિ૦ શ્રી૦ ૧૦

પટણી સેઠ કીકા સૂત કચરાજી તસ સુત તારા રે ચંદ; વિ૦
ભાઈ ફતેચંદ સુત સુખકરૂ લાયક ઝવેરચંદ. વિ૦ શ્રી૦ ૧૧

ઇંદ્રમાલ મુહુરતિ સંઘેં લીઓ કીયો હરખ આનંદ; વિ૦
વૃદ્ધસાખિ શ્રીમાલી ગગનમે કચરા કીકા રે ચંદ. વિ૦ શ્રી૦ ૧૨

ભદ્રક ભક્તિં રે ફલ નિશ્ચેં લહેં વસુદેવહિંડની સાખિ; વિ૦
માલણિ ભીલ પરિં સુભફલ લહેં જિનભક્તિં ચિત્ત રાખિ. વિ૦ શ્રી૦ ૧૩

સાશ્વતા નેં વલી અસાશ્વતા તીરથ જિનમત જેહ; વિ૦
કોટિ ગમે શેત્રુંજો તીરથ કહ્યો શુભકરણી ફલ તેહ. વિ૦ શ્રી૦ ૧૪

શ્રીદેવચંદ્ર ગણિનેં ઉપદેશેં શેત્રુંજ મહિમા રે સાર; વિ૦
ગણિ મતિરત્ન જિન સેવના કરતાં ભવનો રે પાર. વિ૦ શ્રી૦ ૧૫

દૂહા.

હવેં શ્રીસંઘ મલી કરે ઇંદ્રમાલ ઉચ્છાહ;
જિમ ભરતેં હરખેં કર્યો તિમ કરી લીજેં લાહ. ૧

પોસ શુદિ તેરસ દિને માલ મુરહુત લીદ્ધ;
સ્નાત્રમહોચ્છવ ધવલ તવ નવ નવ મંગલ કીદ્ધ. ૨

અમારઘોષણ દાનવિધિ જાચકજન સંતોષ;
જિનશાસન પરભાવના કરત કરેં ગુણ પોષ. ૩

રાતિજાગરણ વાસવિધિ કેસર છંટિત વસ્ત્ર;
ધરમ મહોચ્છવ આગમ પુન્યેં કારણ પ્રસસ્ત. ૪

॥ ઢાળ ૫ ॥

ભરત નૃપ ભાવસ્યું એ; એ દેશી.

સહસગમે શ્રાવક મિલ્યા એ શ્રાવકણીય વિશેષ; સંઘવી શોભિઈ એ;
ઇંદ્રતણેં અનુહારિ ભક્તિભરેં ભર્યા એ શાસન શોભાકાર કે. સંઘવી૦ ૧

ધ્રુજ નેજાગણુ લહલહે એ વાજેં ભુંગલ ભેર કે; સં૦
ઢોલ નગારાં ગડગડે એ સરણાઈ નફેર કે. સં૦ ૨

ચઉવિહસંઘે પરવર્યા એ ગાતાં જિનગુણ છંદ કે; સં૦
ગામ ગામના જન મિલ્યા એ નાગર પામર વૃંદ કે. સં૦ ૩

ગણધર શ્રુતધર યતીવરૂ એ જિનવર મારગરત્ત કે; સં૦
કચરાસા રૂપચંદજી એ તારાચંદ સુપુત્ત કે. સં૦ ૪

જિનશાસન શોભાવતો એ દેતા દાન સુપાત્ર કે; સં૦
વિધસ્યું જિનવર પ્રણમતાં એ કરતા તીરથયાત્ર કે. સં૦ ૫

ગોરી ગાવેં મંગુલ એ ગંધ્રવ નાચેં નૃત્ય કે; સં૦
મૂલચૈત્ય આવ્યા સહુ એ ત્રિકરણ યોગેં સત્ય કે. સં૦ ૬

જગ ઉપગારી પ્રણમીઇ એ ઋષભ જિનેશ્વર સ્વામિ કે; સં૦
પુંડરીક ગણધર નમી એ નમિ વિનમિ પાય નામ કે. સં૦ ૭

સનાત્ર ભણાવિં જિન પ્રતેં એ પૂજા અષ્ટ પ્રકાર કે; સં૦
માલવાસ વિધસ્યું કર્યો એ બેઠા મંડપ મઝાર કે. સં૦ ૮

ચૈત્યવંદન કરેં સંઘપતિ એ સંઘવિણિ વંધા દેવ કે; સં૦
યથાશક્તિ વ્રત આદર્યાં એ સાચી અરિહંત સેવ કે. સં૦ ૯

મુગતાફલનો સાથીઓ એ કીધો સંઘવિણ સાર કે; સં૦
દેવબાઈ રત્નબાઈ મલી એ વલી સજન પરિવાર કે. સં૦ ૧૦

સંઘ મિલી વીનતી કરેં એ તહ્મે કર્યો અમ ઉપગાર કે; સં૦
જગપતિ જિન ભેટાવિઆ એ દીઠો પ્રભુ દીદાર કે. સં૦ ૧૧

તુહ્મે પૂજ્ય છો અહ્મતણા એ અહ્મે છું તુમચા બાલ કે; સં૦

ઇમ કહી સહુ કંઠે ઠવેં એ ફૂલમાલ સુવિશાલ કે. સં० ૧૨

જય જય મુનિ ઉઠી ભલી એ પ્રભુ પાય પ્રણમી રંગ કે; સં०
સપરિવાર મુખમંડપેં એ આવ્યા સદગુરૂ સંગ કે. સં० ૧૩

ત્રિણ પ્રદક્ષણા દેયતા એ શરણ રૂંપેં આવ કે; સં०
મૂલ ચરણ શ્રીઋષભના એ પૂજેં ચઢતેં ભાવ કે. સં० ૧૪

સંઘ તિલક કર્યો હરખસ્યું એ પોહતી સહુની આસ કે; સં०
સંઘેં સંઘવી વધાવિયા એ વધતેં મન ઉલ્લાસ કે. સં० ૧૫

ધ્વજા ચઢાવી દેહુરેં એ દેવનેં બહુ બલ દેય કે; સં०
ચોમખ સવાસોમજીતણેં એ આવ્યા હરખ ધરેય કે. સં० ૧૬

ધ્વજા ચઢાવી પ્રભુ નમી એ આવ્યા શાંતિવિહાર કે; સં०
શક્રસ્તવ કરી આવીયા એ પાલીતાણા મઝાર કે. સં० ૧૭

સાહમીયાં કરે નરપતી એ આવ્યા નિજ ઘર સર્વ કે; સં०
મંગલિક કારન તિહાં કર્યાં એ એ તીરથ ગુણપર્વ કે. સં० ૧૮

બહુમાનેં યાત્રા કરી એ પામી જય જય વાદ કે; સં०
સંઘ વલ્યો સૂરતિ ભણી એ વાજંતે વર નાદ કે; સં० ૧૯

ભાવનગર આવી રહ્યા એ સાહમીવચ્છલ તાર કે; સં०
જીવણસાહ ભગતિં કર્યો એ શાસન સોભાકાર કે. સં० ૨૦

તિહાંથી સુખભર સવિ ગયા એ સરવલોક નિજ ઠામ કે; સં०
ધન ધન તે માનવી એ જિણે કીધાં શોભત કામ કે. સં० ૨૧

જે વિધિસ્યું યાત્રા કરેં એ તે પામે સુખપૂર કે; સં०
બોધ સુલભ જનમાંતરેં એ થાઇ પુણ્ય પડૂર કે. સં० ૨૨

દૂરગતિ છેદી સુખ લહે એ શેત્રુંજો ફરસેં જેહ કે; સં०
સિદ્ધ અનંતની ભૂમિકા એ પુણ્યપીઠ ગુણગેહ કે. સં० ૨૩

કચરા કીકાસેઠનો એ પુત્ર સુતારાચંદ કે; સં०
ભાઈ ફત્તેચંદનો એ પુત્ર ઝવેરચંદ કે. સં० ૨૪

રૂપચંદસા સંઘવીતણો એ ભાઈ મીઠાચંદ કે;
પુત્ર લાલ ગુણમાલ છેં એ નિત નિત પ્રતિં આનંદ કે. સં૦ ૨૫

મોટેં પુણ્યેં પામીઈં એ સંઘપતિ બિરૂદ ઉદાર કે;
શ્રીશેત્રુંજા તીરથનો એ યાત્રા લાભ અપાર કે. સં૦ ૨૬

દેવચંદ ગુરૂભકિતથી એ મતિરત્ન ભાષેં એમ કે; સં૦
શ્રીસિદ્ધાચલ સેવતાં-એ લહિઈં સુખ જય પેમ કે. સં૦ ૨૭

કલશ.

ઇમ સયલ સુખકર દુરિત ભયહર સિદ્ધ સાધન ગુણનિલો;
શ્રીસિદ્ધક્ષેત્ર અનંત મુનિજન ધ્યાનકારણ નિર્મલો. ૨૮

જિનરાજ વંદન ગુણનિબંધન તેહ તીરથ ઉપરિં;
શ્રીવિમલગિરિવર ભકિત રસભર લાભ લેખો કુણ કરે. ૨૯

તસ સંઘ યાત્રા સુવિધિ કરણી મન પ્રમોદેં આચરેં;
તસ તવન ગુંથ્યો ગચ્છ ખરતર સંઘપતિ હેતેં આદરેં. ૩૦

ઉવઝાયવર શ્રીદીપચંદેં શિસ ગુણ દેવચન્દ એ;
તસ સિસ ગણિ મતિરત્ન ભાષેં સકલ સંઘ આણંદ એ. ૩૧

॥ अर्हम् ॥

विनयविजयोपाध्यायविरचित

सूर्यपुरचैत्यपरिपाटी.

પૂજીએ પૂજીએ પ્રથમ તિથંકરૂ એ,
ત્રિભુવન ત્રિભુવન દીપક દેવ તો;
સેવ કરૂં મન રંગસ્યું એ,
સૂરતિ સૂરતિપુર સિણુગાર કે;
પૂજીએ પ્રથમ તીથંકરૂ એ.

ત્રુ૦

પૂજીએ પહિલું પ્રથમ જિનવર ભુવન દિનકર જગિ જયો,
જિન રૂપ સુંદર સુગુણ મંદિર ગાયવા ઉલટ થયો;
સવિ નીતિ દાખી મુગતિ ભાખી આપ જગ સાખી થયો,
રસરંગ ચાખી દુરતિ નાખી અખયસુખ સંગમ લયો. ૧

સોલમા એ સોલમા એ સાંતિજિણેસરૂ એ,
સૂરતિ સૂરતિપુર સિણગાર કે;
અચિરાકુંઅર ગુણનિલો એ,
વિશ્વસેન વિશ્વસેન રાય મલ્હાર તો;
સોલમા સાંતિ જિણેસરૂ એ.

ત્રુ૦

સોલમા શાંતિજિણંદ પામી કુમતિ વામી મઈ સહી,
હવિં ભજું સ્વામી સીસ નાંમી અંતરજામી રહું ગ્રહી;

મલપરિં કમલા સબલ છાંડી પ્રીતિ માંડી મુગતિસ્યું,
જિનરાજ કમલા વરી વિમલા પુણ્ય પ્રભુનું ઉલ્હસ્યું. ૨

ધર્મ એ ધર્મ એ જિણેસર વંદિઇ એ,
આપઇ એ આપઇ ધર્મ ઉદાર કે;
પનરમો પરમેશ્વરૂ એ,
વિશ્વ એ વિશ્વતણો આધાર કે;
ધર્મ જિણેસરૂ વંદિઇ એ.

ત્રુ૦

વંદિઇ ધર્મજિણંદ જગગુરૂ નયર સૂરતિમંડણો,
ભવ કષ્ટવારણ સુગતિકારણ પાપ તાપ વિહંડણો;
અનુભવી પદવી જેણઇં અનુપમ ધર્મચક્રીસરતણી,
મુઝ પુણ્ય તરૂઅર ફલ્યો પામી સ્વામી સેવાસારણી. ૩

વામા એ વામા એ સુત સોહામણો એ,
સિવપુર સિવપુર કેરો સાથ કે;
નાથ જયો ત્રિભુવનતણો એ,
સૂરતિ સૂરતિમંડણ નામ કે;
વામાસુત સોહામણો એ.

ત્રુ૦

વામાતણો સુત સદા સમરથ સેવકાં સાધાર એ,
જગસૂધ મંદિર થંભ શેભણ નોધારાં આધાર એ;
સસિ સૂર નૂર સમાન કુંડલ મુકુટ મોટો મનહરઇ,
વલિ હાર હીરાતણો હિઅડઇ તેજ તિહુઅણિ વિસ્તરઇ. ૪

સેના એ સેના એ નંદન જિનવરૂ એ,
સંભવ સંભવ સુખદાતાર કે;
સાર કરઇ સેવકતણી એ,
હયવર હયવર લંછણ પાય તો;
સેના એ નંદન જિનવરૂ એ.

ગ્રુ૦

સેના એ નંદનતણી સેના મોહના મદ અપહરઇ,
પ્રભુતણુઇ ચરણુઇં રહ્યા સરણુઇં અમર અલિ કલિરવ કરઇં;
પ્રભુતણી વાણી સુધાહાણી રસ સમાણી જાણીઇં,
ભવ તાપ ભાજી દૂરિ જાઇ જિમ દવાનલ પાણીઇ.   ૫

સેવું એ સેવું એ ધર્મ જિણેસરૂ એ,
પજ્ઞર પજ્ઞરમો જિનરાજ કે;
આજ સફલ મુઝ ભવ થયો એ,
લાધો એ લાધો એ કરૂણાવંત કે;
સેવો એ ધર્મ જિણેસરૂ એ.

ગ્રુ૦

સેવીએ ધર્મજિણંદ જેહનઇ નમઇં સુરપતિ સુંદરી,
ગુણ ગીત ગાતી કરઇં નાટક ચરણિ નેઉર ઘૂઘરી;
કંસાલ તાલ મૃદંગ ભંભા તિવિલ વેણુ બજાવતી,
કરિ શસ્ત હસ્તક નમી મસ્તક પુણ્યપૂર ગજાવતી.   ૬

સૂરતિ એ સૂરતિબંદિરમાહઇ કે,
સોહઇ એ સંઘ સુહંકરૂ એ;
ચોથા એ ચોથા એ જગદાધાર કે,
અભિનંદન મોરઇ મનિ વસ્યા એ;
સંવર એ સંવર એ કુલ સિણગાર કે,
સોહઇ એ સૂરતિબંદિરઇ એ.

ગ્રુ૦

સૂરતિબંદિરમાહિં સોહઇ સુગુણ ચોથો જિનવરૂ,
સિદ્ધારથાનઇ ઉઅર સરવરિ પ્રભુ મરાલ મનોહરૂ;
કલ્યાણ કમલા કેલિમંદિર મેરૂ ભૂધર ધીર એ,
મુઝ ધ્યાન સંગિ રમો સામી તરૂઅરિં જિમ કીર એ.   ૭

પાસ એ પાસ જિણેસર રાજીઉ એ,
જાસ એ જાસ વિમલ જસ રાસિ કે;
ત્રિભુવનમાંહઈ ગાજીઉ એ,
ઉંબર ઉંબરવાડામાહઇ કે;
પાસ જિણેસર રાજીઉ એ.

ત્રુ૦

રાજીઉ પાસ જિણંદ જયકર અષયસુષ આવાસ એ,
દરિસણઇ જેહનિં નાગ પામ્યો નાગરાજ વિલાસ એ;
ધરણિંદ પદમાવતી જેહનાં ચરણ સેવઈ ભાવસ્યું,
તસ પાય સુરતરૂ તલઇ રંગઇં વિનય મન સુષભરિ વસ્યું. ૮

સૂર એ સૂરતણો સુત સુંદરૂ એ,
સત્તર સત્તરમો ભગવંત કે;
કુંથુ નમું આણંદસ્યુ એ,
સોહ એ સોહએ સૂરતિમાંહિ કે;
સૂરતણો સુત સુંદરૂ એ.

ત્રુ૦

સુત સૂર કેરો સોહઈં સૂરતિમાહિં સૂરતિ સાર એ,
પ્રભુતણી સૂરતિ દેષી મૂરતિ હોઇ હર્ષ અપાર એ;
મૃગમાનમોચન સ્વામિલોચન દેષિ મુઝ હઇડું ઠરઈ,
મકરંદભર અરવિંદ દેષી ભમર જિમ ઉલટ ધરઇં. ૯

બીજા એ બીજા એ વિજયાકુંઅરૂ એ,
ગજપતિ ગજપતિ લંછણ સ્વામિ તો;
નામિ સયલસુષ સંપજઈં એ,
જિતસત્રુ જિતસત્રુરાય મલ્હાર તો;
બીજા એ વિજયાકુંઅરૂ એ.

ત્રુ૦

બીજા તે વિજયાકુંઅર જિનવર નયર સૂરતિ સોહ એ,

પ્રભુતણી મૂરતિ કષ્ટ ચૂરતિ ભવિકનાં મન મોહ એ;
જિનવદન સુંદર સુર પુરંદર દેષિ મનિ આણુંદ એ,
જિમ કમલ વિકસઈં દેષિ દિનકર કુમુદ જિમ નવચંદ એ. ૧૦

વંદુ એ વંદુ એ પાસ ચિંતામણિ એ,
દિનમણી દિનમણી તેજનિધાંન કે;
ધ્યાન ધરૂં સ્વામીતણું એ,
સુખ ઘણું સુખ ઘણું પ્રભુનઇ નાંમિ કે;
વંદુ એ પાસ ચિંતામણી એ.

ત્રુ૦

ચિંતામણિ શ્રીપાસ વંદું આણુંદું સાહેલડી,
પ્રભુવદન ચંદ અમંદતેજઇ ફૂલી મુઝ સુષવેલડી;
અતિ ફૂટરૂં પ્રભુ ફણામંડલ દેષિ મુઝ મન ઉલ્હસઇં,
ધન ઘટાડંબર દેષિ દહદિસિ મોર જિમ હઇંડઇ હસઇં. ૧૧

તીરથ તીરથ સૂરતિ બંદિરઇ એ,
જુહારિયાં જુહારિયાં એહ ઇગ્યાર કે;
દુરગતિનાં દુષ વારીયાં એ,
ઊપનો ઊપનો અતિ આણુંદ કે;
સૂરતિ તીરથ જુહારીયાં એ.

ત્રુ૦

જુહારિયાં તીરથ સદા સમરથ હરઇ સંકટ ભવિતણાં,
એ તવન ભણતાં જાત્ર કેરાં દીઇં ફલ રलીઆમણાં;
ઘનસાર ચંદન સાર કેસર કુસુમચંગેરી ભરી,
પ્રભુચરણ અંચી પુણ્ય સંચી ભાવપૂજા મેં કરી. ૧૨

આવો એ આવો એ રાનેર જાઇએ,
પૂજીઇ પૂજીઇ રાજુલકંત કે;
સમરથ સામી સામલો એ,

ભેટીઓ ભેટીઓ ઋષભ જિણંદ કે;
આવ્યા એ રાનેર માંહએ.

ત્રુ૦

રાનેર ઇણિપરિ જિન જુહારી વલી મુઝ મન અલજયું,
વડસાલિ જીરાઉલીસ્વામી વીરજિન ભેટણિ ગયો;
ગણદીવિ ચિંતામણિ જુહારી નવસારી શ્રીપાસ એ,
હાંસોટ ભગવઈ દેવ પૂજી ફલી મનની આસ એ. ૧૩

તપગચ્છ તપગચ્છ હીર પટોધરૂ એ,
જેસિંગ જેસિંગ ગુરૂ ગચ્છ સ્તંભ કે;
રૂપાઈ સુત તસ પટઈ એ,
વિજય એ વિજયદેવસૂરિંદ કે;
તપગચ્છ હીર પટોધરૂ એ.

ત્રુ૦

તપગચ્છિ હીર સમાન ગણધર વિજયસિંહસૂરિંદએ,
તસ ગચ્છભૂષણતિલક વાચક કીર્તિવિજય સુખકંદ એ;
તસ ચરણ સેવક વિનય ભગતઇ થુણ્યા શ્રીજિનરાજ એ,
સસિકલા સંવત વર્ષ વસુનિધિ ફલ્યા વંછિતકાજ એ. ૧૪

ॐ

पीमाविरचित

शत्रुंजयचैत्यपरिपाटी.

चुपई.

આશાહૂં સામિણિ સારદા જિમ મતિ તૂઠી દિઇ મતિ સદા;
શ્રીસેત્રજ તીરથ વંદેવિ ચૈત્રપ્રવાડિ રચ્યસિ સંખેવિ. ૧

પાલીતાંણુઇ પ્રણમૂં પાસ જિમ મનિ વંછિત પૂરઇ આસ;
લલતાસુર વંદૂં જિન વીર સોઇ સાયર જિમ ગુહિર ગંભીર. ૨

તેહ આગલિ ગિરિ પાજિઇં ચડૂં જિમ પાંમૂં શવપુર હૂકડું;
ધુરિ પ્રણમૂં પહિલૂં શ્રીનેમિ મારગિ જાતાં કુશલઇં ષેમિ. ૩

આગલિ છઇ માતા મરૂદેવિ તે વંદૂં બે કર જોડેવિ;
સમરૂં સોલસમુ જિન શંતિ મણૂંઅવિહાર કરઇ મન ષંતિ. ૪

પેથડદેઉલ પૂગી રૂલી છીંપાવિસહી વંદૂ વલી;
આજ ન માઇ ઊલટ અંગિ અદબદ આજ નમૂં મન રંગિ. ૫

તેહ આગલિ છઇ કવિડલજક્ષ વિઘન વ્યણાસઇ તેહ પરતક્ષ;
તેહ રૂલ હૂએ ભેટૂં આજ જિમ મન વંછિત સારઇ કાજ. ૬

હિવ આવિઉ ટોટરાવિહાર તિહાં પ્રણમૂં શ્રીયનાભિ મલ્હાર;
મોહણાવસહી વંદૂં દેવ જિન ચુવીસઇ ચલણ નમેવિ. ૭

તિહાં કાવઇ અનોપમસર આછઇ સ્વર્ગારોહણ વંદૂં પછઇ;
વાધિણિ પેખૂં પહિલઇ બારિ આગલિ પુહતુ પોલિ પગારિ. ૮

મસ્તકિ અવતારિઉ ગિરનારિ તિહાં પ્રણમૂં શ્રીનેમિકુમાર;
ઇંદ્રમંડપ પેખૂં આણુંદ સાત સોહાસણિ દેહરી વંદિ; ૯
તિહાં છઇ નંદીસર અવિતિથ તિહાં હું જન્મ કરૂં સુકયથ;
બાવન બિંબતણૂં લેઉં નાંમ ખરતરવસહી કરૂં પ્રણાંમ. ૧૦
ઘોડાચુકી ગુખ અપાર તિલકૂંતોરણ ત્રિભોવન સાર;
તે દેખી પાવડીએ ચડૂં જિમ હું નર્ગમાંહિં નવિ પડૂં. ૧૧
આદિભવનિ આગલિ સાંચરૂં સવિહું થાંનકિ સેવા કરૂં;
જેહ તીરથ છઇ સમલીનાંમિ તિહાં પ્રણમૂં મુનિસુવ્રતસ્વાંમિ. ૧૨
હિવ મુઝ હૈયડઇ અતિ ઊમાહ ત્રણિ પ્રદક્ષણિ દેઈ ઉહલાહિ;
વંદૂં દેસલ પ્રમુખ વિહાર મંડપિ કોડાકોડિ જુહાર. ૧૩
પાંચે પાંડવ પ્રણમૂં પાય તુ પછઇ અષ્ટાપદ રાય;
ચોખાવસહી જિન ચુવીસ તેહ શવહુનઇં નાંમૂં સીસ. ૧૪
તેહ આગલિ રાયણિ દીસંતિ સંઘવીશરિ દૂધિઇ વરસંતિ;
સિધિ અનંત હુઆ તસ તલઇ સાહ વધાવઇ મુગતાફલઇં. ૧૫
તિહાં છઇ પાય ઋષભદેવના જેહનાં ઇંદ્ર કરઈ સેવના;
તે પૂજીનઈ પેખૂં રંગિ મોર નાગ બે મિલીયા શૃંગિ. ૧૬
કુલકુંડ પ્રણમૂં પાસ જિણંદ જસ દરસણિ દીઠઇ આંણુંદ;
વીર નમૂં સાચુર ધણીં જિમ હૂં જાઉં મંડપભણીં. ૧૭
આગલિ શ્રીઋસહેસર દિઠું તવ મુઝ હૈયડઇ હર્ષ અનીઠું;
લોંટીગણુ દેઈનઇં નમૂ તિમ હું પાપ પરહા નીંગમૂં. ૧૮
ભાવ ભગત પૂજૂં પ્રભ પાય જિમ મુઝ નિર્મલ થાઇ કાય;
દેઉલમાંહિં મન ઉહલાસિ પંડરીક પ્રણમૂં બેહુ પાસિ. ૧૯
આગલિ દક્ષણિ દસિ ચાહીઇ મૂલિ ગભારમાંહિં જાઇઇ;
તિહાં પ્રણમૂં પ્રતિમા લેપમઇ જિમ મુઝ સંકટ શવ ઉપશમઇ. ૨૦
એણીંપરિ સેત્રુંજ ચૈત્રપ્રવાડિ હૂં કિમ કહૂં નહી મઝ પાડિ;
થોડામાંહિં બોલિઉં સાર સવિહુ થાંનકિ કરૂં જુહાર. ૨૧

હિવ સ્વાંમીં આગલિ વીંનતી શાવ કરૂં જે હૈયડઇ હુતી;
જન્મ લગઇ જે લાગાં પાપ તેહ સવિ ટાલે તૂં માય બાપ. ૨૨

કૂડ કપટ કીધાં મઇં ઘણાં વચન ન પાલ્યાં સહિગુરતણાં;
સમકિત સરિસુ સંગ ન કીઉ શીલ સનાહ શરીર નવિ લીઉ. ૨૩

મોહ મયણ બેહૂ સંગ્રહ્યા રાગ લગઇ તેહના ગુણ વહ્યા;
વિખયતણાં સુખ જે કારિમાં તે મુઝ લાગાં સાકરસમા. ૨૪

જીવદયામઇં ધર્મ્મ ન કીધ સંપતિસારૂ દાંન ન દીધ;
વિણુ વ્યવહારઇ વિણુજ મઇં કીઉ લોભ લગઇં મઇં પરધન લીઉ. ૨૫

ઇશાં પાપ સંક્ષા નવિ લહું સ્વાંમીં ઘણૂં કિશૂં હું કહું
વિણુ કહીયાં તૂં જાંણઇ સહૂ તે મુઝનઇં લાગા છઇં બહૂ ૨૬

હિવ સ્વાંમીં માહરી કરિ સાર મુઝનઇં અવર નથી આધાર;
હૂં દુખ દેખૂં એણિ સંસારિ મુઝનઇં આવાગમન નિવારિ. ૨૭

તુહ્મ દરસણિ દીઠઇ દુખ જાઇ જિમ જલિ સીંચઇ દવ ઓહલાઇ;
તૂં સ્વાંમીં ભવના ભયહરૂ સેવકનઇં વંછિત સુરતરૂ. ૨૮

જે તુહ્મ સ્વાંમીં સેવા કરઇ મુગતિરમણિ જે લીલાં વરઇ;
જે નવિ માંનઇ આંણ અખંડ તે પાંમઇ દુર્ગતિનું દંડ. ૨૯

જે સમરથ સેત્રુંજાધણીં ભાવઠિ ભંજઇ ત્રિભોવનતણીં;
તૂં અશરણ શરણાગતિ સ્વાંમિ નવનધિ હુઇ તુહ્મ લીધઇ નાંમિ. ૩૦

એહ સ્વાંમીં તુહ્મ ગુણ જેતલા મઇં કિમ બોલાઇ તેતલા.
તૂં ગુણ રયણાયરસમ હોઇ એહ સંક્ષા નવિ જાંણઇ કોઇ. ૩૧

જે તાહરા ગુણ ગાઇં સાર તેહ ઘરિ મંગલ જયજયકાર;
હૂં તુહ્મ નાંમિઇં નિતુ ભાંમણઇ બે કર જોડી 'ષીંમુ' ભણઇ. ૩૨

॥ अर्हम् ॥

शांतिकुशलविरचित

गोडीपार्श्वनाथस्तवन.

સારદ નામ સોહામણું મનિ આણી હો અવિહડ રંગ;
પાસતણો મહિમા કહું જસ તીરથ હો જિમ ગાજૈં ગંગ. ૧

ગોડી પરતા પૂરવિં ચિંતામણુ હો તું લીલવિલાસ;
અંતરીક મોરૈં મનેં વરકાણેં હો તું સોહે પાસ.
ગો૦ એ આંકણી. ૨

અલવર સવણુ રાજીઓ જીરાઓલિ હો તું જાગૈં દેવ;
કલિયુગ પાસ સંષેસરો બલાજઈ હો તોરી કીજૈં સેવ. ૩

ચોરવાડ મગસી જયો દેવપાટણુ હો ડાકરીઓ પાસ;
દાદો નવષંડિં જાંણીઇ પાસ ફલવદ્ધિ હો રાયરાણા દાસ. ૪

પંચાસર મહીમંડલિં ભલિં ભાલો હો નારિંગો નામ;
નવપલ્લવ કોકો કહ્યો અઝારિં હો તું બૈઠો ઠામિ. ૫

લોડણુ તવરી જાણીઇ ઊપમણૈં હો મહિમાભંડાર;
સીરોડી ત્રેવીસમો કુકડેસર હો સેવક સાધાર. ૬

થંભણુપાસ ત્રંભાવતી નાકોડેં હો તું ધૃતકલોલ;
સહસફણો નઈ સામલો પાસ પરગટ હો તું કુંકુમરોલ. ૭

ચારોપઈં આરાસણુઇ ગંગાણી હો વંદું નિસદીસ;
ભિન્નમાલ ઊજેણીઈ નિગાજઈ હો જાણ્યો જગદીસ.- ૮

સલષણપુર સમીઈ જયો તું સુંઝપરિ હો એઠિંગો પાસ;
મહમદાબાદી મનોહરૂ કંબોઇઇ હો તઈ કીધો વાસ. ૯

બીડબંજણ ભલ સાંભર્યો કરહેડઇ હો નાગદ્રહ જોય;
જેસલમેરઈ તું જયો અમીઝરો હો મંડાવરો હોય. ૧૦

સાહડીઈ માહઇ વસ્યો કલિકુંડિં હો સોહિત પરિણામ;
પાલવિહારઈ આગરેં ચાણસમઈ હો બહેડિં અભિરામ. ૧૧

કપડવાણિજ કોરડઇ હમીરપુર હો પીપાડિં પાસ;
છેછલીઇ ક્રાછોલીઈ મહિસાણઈ મેડતઇ નિવાસ. ૧૨

કડી આહાડે આબૂઈ સેત્રુંજઇ વંદું ગિરિનારિ;
વીજેવઇ સઘનપુરઇ વડાલી હો સાંડેરઇ સાર. ૧૩

તું ભરૂઅછિ તું ઇડરઈ બૂઆડિં હો તુંહિજ ગુણખાંણિ;
તું દેલવાડઇ વડોદરઇ ડુંગરપુરે હો ગંધારિ વખાણિ. ૧૪

વીસલનગરિં વાલ હો ડભોઈઈ હો બેંઠો જિનરાજ;
વાડિજ ચેલણ પાસજી વેલાઓલિ હો વડલી સિરતાજ. ૧૫

સુહુર પાસ વેઈ વલી અહીછત્રો હો આણી પુરાય;
નાગપુરિં બીબીપુરઇં નડુલાઈ હો ઢીલી મન જાય. ૧૬

ગાડરીઓ માંડવગઢિં તું જાઉરિ હો પીરોજાબાદ;
કુંભલમેરૈં ગાજીઓ રાણગપુરિ હો સમર્યો દિઇ સાદ. ૧૭

તું નાડુલાઇ સાંડીઓ સિદ્ધપુરિ હો તું દીવ મઝારિ;
ચિત્રકૂટ ચંદ્રાવતી આસાઓલિ હો વાંસવાલઈ પારિ. ૧૮

મેરહટ મથુરાં જાંણીઓ વાણારસી હો તું પાસ જિણંદ;
તું સમીયાણેં સાંભલ્યો અજારેં હો તૂઠો જિણચંદ. ૧૯

એકસો આઠઇ આગલા નામિ કરી હો થુંણીઓ જિનરાજ;
આરતિ ટલી આમય ગયો આસ્યા ફલી હો મારા મનની આજ. ૨૦

પાસ પ્રભાવઇ પરગડો મહિમાનિધિ હો તું દેવદયાલ;
એકમનાં જે ઓલગઇ તે પામિ હો લાછિ વિશાલ. ૨૧

તું મરૂધવાસી ભીજલો તેં માંડી હો મોટી યાત્ર;
ભવના ભાંજઈ આમલા તુઝ આગલિ હો નાચિં પાત્ર. ૨૨

ઉવસ વાસઇ તું વસઈ વાણારસી હો શંખી વામામાત;
અશ્વસેન કુલચંદલો મુઝ વાહલો હો ત્રિજગ વિખ્યાત. ૨૩

છત્ર ધરઇ ચામર ઢલઈ ઠકુરાઈ હો ત્રિગડઇ જિનભાણ;
ભામંડલ તેજેં તપઇ તુઝ હરિસણ હો વાંછઈ દીવાંણ. ૨૪

ભૈરવ દેવ દેવાલીઆ જખ્ખ જોગણિ હો ડાઇણિ વિકરાલ;
ભૂત ન માગઇ ભૈરવા તું સમરથ હો ગોડી રખવાલ. ૨૫

તું મરૂધરનો પાતસા એકલમલ હો તું ધીંગડધીંગ;
ખાશિ ન રાખઇ ખારણાં તુઝ સાહમાં હો કો ન કરઇ સીંગ. ૨૬

થલિ થલિ ઠાવો ઠાકુરો ચેડા ચટક હો તું કાઢિં સારિ;
રોગ હણઈ રોગીતણા તું બઇઠો હો વનવાડી ઝાડિ. ૨૭

તરકસ ભીડી ગાતરી કરિ ઝાલી હો લાલ કબાંણ;
નિલડેં ઘોડઇ તું ચઢઇ ફોજ ફોજેં હો ફેરઇ કેકાણ. ૨૮

નવ નવ રૂપિં તું રમઈ અઠવડીઆં હો તુંહિજ દિ હાથ;
સંઘતણી સાનિધિ કરઇ બોલાવઈ હો તું મેલઇ સાથ. ૨૯

અલખ નિરંજન તું લિખ્યો અતુલીબલ હો તલભાણ;
શાંતિકુશલ ઇમ વિનવઈ તું ઠાકુર હો સાહિબ સુલતાણ. ૩૦

તપગછતિલક તડાવડિં પાય પ્રણમી હો વિજયસેનસૂરીસ;
સંવત સોલસતસટ્ઠે વીનવીઓ હો ગોડી જગદીસ. ૩૧

કલશ.

ત્રેવીસમો જિનરાજ જાણી હિઇ આંણી વાસના,
નર અમર નારી સેવ સારી ગાઇ ગુણ શ્રીપાસના;

કલિકાલમાંહિં પાસ પરગટ સેવ કરતાં સુખ લહઇ. ૩૨